

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 30 maj justerades.

§ 2 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i EU-nämnden skulle utökas från 73 till 74.

Kammaren medgav denna utökning.

§ 3 Val av extra suppleant

Val av extra suppleant i EU-nämnden företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i EU-nämnden

Paula Bieler (SD)

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2017/18:32 för torsdagen den 14 juni från skatteutskottet och
prot. 2017/18:35 för tisdagen den 12 juni från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 5 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till finansutskottet:
RIR 2018:18 Riksgäldskontorets användning av ränteswappar – motiv, resultat och redovisning

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2017/18:269 till justitieutskottet
2017/18:272 till arbetsmarknadsutskottet
2017/18:273 och 274 till socialutskottet
2017/18:275 till socialförsäkringsutskottet

Skrivelser

2017/18:140 till näringsutskottet
2017/18:278 till trafikutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att behandlingen av propositionerna 2017/18:269 och 272 samt skrivelse 2017/18:140 skulle få uppskjutas till nästa valperiod.

EU-dokument

COM(2018) 279 och COM(2018) 397 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 14 september.*

COM(2018) 371 till justitieutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 september.*

COM(2018) 391 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 september.*

COM(2018) 440 till kulturutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 september.*

COM(2018) 441 till näringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 september.*

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU20

Riktlinjer för den ekonomiska politiken (prop. 2017/18:100 delvis, skr. 2017/18:37, skr. 2017/18:85 och skr. 2017/18:203)
föredrogs.

Anf. 1 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka avslag på förslaget och bifall till reservation 1.

Då är den här, detta riksdagsårs sista debatt om ekonomisk politik. Man kan konstatera att vi befinner oss i ett på många sätt fantastiskt läge. Konjunkturen har gått starkt uppåt i Sverige men också runt om i stora delar av världen. Svenska exportföretag går på högvarv. Skatteintäkterna trillar in och det i hög takt, dels för att människor har ett arbete att gå till, dels för att företagen går så bra.

Den här utvecklingen är fantastisk och någonting vi alla här inne ska vara mycket glada åt. Men det finns en annan utveckling som inte pekar uppåt utan som pekar nedåt. Jag vill påminna om den, för ekonomisk politik handlar i grund och botten om att kunna göra det som är väsentligt för att kunna lösa de samhällsproblem som finns så att vi kan leva i ett tryggt samhälle som håller ihop och som kan fortsätta växa.

Herr talman! Bara häromdagen fick vi återigen rapporter om gängskjutningar, där flera människor föll offer för det meningslösa våldet. I dag gråter föräldrar över att deras barn har gått bort. Vi har nästan vant oss vid de här rapporterna, de här händelserna, men det får vi aldrig göra.

Vi ser att många tjejer i Sverige i dag känner sig utsatta, otrygga och oroliga för det grova sexuella våldet och trakasserierna på festivaler eller när de går hem en sen kväll. Otryggheten har ökat i Sverige under senare år.

Vi ser stora integrationsproblem. Det är mycket som fungerar; det är många som är födda i ett annat land som går till jobbet varje dag och bidrar till det gemensamma. Men mycket pekar i helt fel riktning. Hedersförtrycket ökar. Moralpoliserna är fler än de var för några år sedan. Språket är fortfarande ett stort problem för många kvinnor som har varit i Sverige i 10, 15 eller 20 år, då männen ofta dominerar deras vardagssituation. Dessa integrationsproblem har ökat och är någonting att ta på allvar.

Vi ser dessvärre också, herr talman, att resultaten för många barn och ungdomar i skolan går åt fel håll och att många inte är behöriga att börja på gymnasiet till hösten.

Jag vill varken svartmåla eller skönmåla, men jag konstaterar att vi har stora problem. Och vår motion, som vi lade på riksdagens bord för bara några veckor sedan, prioriterar att ta tag i de akuta problemen. Det handlar om resurser, men det handlar också om reformer. Låt mig berätta någonting om våra förslag.

Vi vill öka tryggheten i samhället. För det krävs det fler poliser, och ska vi få fler poliser måste man kunna finansiera den reformen. Det räcker inte att tala om det. Vi vill att poliserna ska ha mer i lön och att polisens viktiga arbete ska uppvärderas. Vi vill också göra om polisutbildningen. Vi vill att den ska vara betald men också att den ska delas upp i fler delar

så att vi snabbare kan få fram poliser i yttre tjänst. Det kommer att öka tryggheten.

Vi vill få bort straffrabatter för våldtäkter. Jag vet inte om ni har läst de många domar som har kommit senaste tiden, där män som har begått många olika våldtäkter faktiskt får mängdrabatt. Orden straffrabatt och mängdrabatt borde vi stryka ur Svenska Akademiens ordlista, om de finns där. Dessvärre finns de i samhället.

Vi behöver ta tag i de problem som finns, och det gör vi i vår motion.

Vi lägger också stora resurser på skolan. Alla barn i alla Sveriges områden, vare sig de bor i Vivalla, Dorotea eller Bjuv, ska få den kunskap de behöver för att klara livet. Då behövs det fler timmar i matematik och fler timmar i engelska och svenska. Barn måste få med sig det som behövs. Vi ska också ha hög kvalitet i skolan. Därför har vi ett kunskapskontrakt som ger alla barn möjligheter – samma möjligheter. Lika för alla!

Vi är tydliga med att ta tag i integrationsproblemen. Låt mig stanna här någon extra minut. Det finns ingen quickfix för att lösa de stora integrationsproblemen som Sverige nu möter, men det finns fyra viktiga saker som måste göras för att få integrationen att fungera.

Det första är att ha en stram migrationspolitik åren framöver. Vi klarar inte av att ta emot så många människor som vi just nu gör. Sverige tar i dag emot lika många asylsökande som vi i genomsnitt tog emot varje år från 2000 till 2012. Vi ligger strax under, men det är i princip samma nivå – plus en stor anhöriginvandring. Det kommer vi inte att klara åren framöver om vi ska klara integrationen. Det är det viktigaste för integrationen, enligt Moderaterna.

Det andra handlar om krav. Dels krav på att lära sig svenska språket. Det är nyckeln för att kvinnor ska kunna leva fria liv i Sverige, och det är nyckeln för att man ska kunna ta sig in på svensk arbetsmarknad. Dels krav på att man anpassar sig till det som gäller på svensk arbetsmarknad. Vi måste förvänta oss mer av alla som kommer hit.

Det tredje är fler vägar till arbete. Vi i Alliansen vill utvidga RUT. Det var och är en viktig reform, och den kan vi göra mer av. Vi i Alliansen vill också införa lärlingsanställning. Vi kallar det inträdesjobb. Man kan kalla det någonting annat. Poängen är att fler kan få det första jobbet genom en lärlingsanställning. De får något lägre lön under begränsad tid men också en chans att gå från bidrag till arbete.

Det fjärde, som är mycket väsentligt för att klara integrationen, är att det måste löna sig bättre att jobba. Från Regeringskansliet kom en rapport för bara några veckor sedan som visar att det fortfarande inte lönar sig för familjer där båda föräldrarna är arbetslösa och har försörjningsstöd att ta ett jobb. Man går helt enkelt back på att gå till jobbet. Så kan vi inte ha det i ett land som har byggts starkt av ansträngning. Därför vill vi moderater sänka skatten på låga inkomster men också införa ett bidragstak som gör att man inte kan stapla bidrag på varandra.

Detta, herr talman, är några av de reformer som vi prioriterar under nästkommande år. Vi visar i vår motionen hur vi tänker finansiera detta och att vi har resurser för det. Det tycker jag att alla partier bör göra – redovisa hur man ska finansiera de satsningar som man utlovar nu inför valet.

Vi är övertygade om att den negativa utvecklingen går att vända. Vi behöver inte bara en stark ekonomisk utveckling. Vi behöver också en utveckling där integrationen går åt rätt håll, där skolresultaten går åt rätt håll och där tryggheten ökar. Men då krävs resurser och reformer, och det arbetet är vi beredda att göra.

Avslutningsvis något kort om regeringens politik. Nu har vi facit efter fyra år: 60 miljarder i ökade skatter, 100 miljarder i ökade utgifter, färre poliser än 2014 trots att otryggheten ökar dramatiskt, längre vårdköer och – extra oroväckande – längre köer till barn- och ungdomspsykiatri trots att vi vet att så många unga mår så dåligt. Färre poliser leder till att man inte känner trygghet i hela Sverige. Slutligen har integrationsproblemen blivit större under de här åren.

Det går att vända utvecklingen, men det kommer att krävas en ny regering och en ny statsminister.

(Applåder)

Anf. 2 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Sverigedemokraternas budgetalternativ adresserar tre för oss och för väljarna oerhört viktiga frågor: migrationen, tryggheten och sjukvården.

Vi har sett hur de migrationsrelaterade kostnaderna under såväl denna som den förra mandatperioden har ökat och ökat och ökat. Det är givetvis så att denna politik, som övriga sju partier medvetet har valt, har trängt undan och fortsätter att tränga undan andra angelägna satsningar. Allting har alltid en alternativkostnad. Vi har i de ordinarie budgetarna liksom i ändringsbudgetarna sett att det inte finns några heliga kor över huvud taget, med undantag för just Migrationsverket och deras verksamhet.

Asylrätten medför inte en rätt att själv välja asylland. Sverige ska stå upp för asylrätten i de fall då Sverige är det geografiskt närmaste säkra landet, inte annars. Vi ska över huvud taget inte dela ut permanenta uppehållstillstånd. Vi ska helt upphöra med de för skattebetalarna så oerhört kostsamma, och så ineffektiva, så kallade arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Vi ska ha en behovsprövad arbetskraftsinvandring av kvalificerad arbetskraft, eller till yrken där vi har brist på arbetskraft, av människor som vill komma till vårt land och arbeta och göra rätt för sig.

Det ska finnas tydliga vägar till svenskt medborgarskap för den som så vill och som anstränger sig, men det ska vara ett privilegium, inte en rättighet.

Är man inte svensk medborgare ska man heller inte ha tillgång till den svenska välfärden. Socialförsäkringssystem och statliga transfereringar ska inte utnyttjas av andra staters medborgare. Det är inte en rimlig ordning vi har i dag. Den svenska staten har i första hand ett ansvar för de svenska medborgarna. Under kommande mandatperioder – nota bene, perioder i plural – kommer Sverige att behöva föra en aktiv och ambitiös återvandringspolitik.

Herr talman! Polistätheten i Sverige har minskat successivt under den senaste tioårsperioden. Att då, som regeringen gör, enbart fokusera på fler utbildningsplatser, när vi alltså inte fyller upp de utbildningsplatser vi redan har i dag, är givetvis otillräckligt. Det borde egentligen vem som helst kunna förstå. Ska vi locka fler till polisyrket måste vi stärka polisyrkets

arbetsvillkor och attraktion. Ja, det kostar en del pengar, men alternativet – att låta otryggheten och laglösheten breda ut sig – riskerar att bli ännu dyrare. Det kan bli dyrt att vara små.

Vi, Sverigedemokraterna, budgeterar för påtagliga löneökningar. Detta är givetvis en fråga för arbetsmarknadens parter, men det kanske är det erfarna befälet i yttre tjänst, som under obekvämt arbetstid tjänstgör i ett riskutsatt område, som ska ha lejonparten av det lönepåslaget.

Vi ska såklart avskaffa den så kallade ungdomsrabatten. Vi ska avskaffa den automatiska villkorliga frigivningen efter två tredjedelar av avtjänat straff. Vi ska överlag ha längre straff. Och vi behöver stärka hela rättskedjan: polis, åklagare, domstolsväsen och så vidare.

Herr talman! Sverige ligger i det nedre bottenkiktet vad gäller antal vårdplatser per capita, långt efter jämförbara länder. Resultatet av detta är växande värdköer, där folk bokstavligt talat dör i väntan på behandling eller operation.

Vi behöver inrätta en patienträttsgaranti som stärker patientens rättsliga ställning visavi det landsting man tillhör och ökar landstingets skyldighet att erbjuda vård och behandling någon annanstans – helst inte men vid behov även utomlands – om egen kapacitet saknas. För att åstadkomma detta behöver den statliga styrningen över sjukvården öka.

Vi behöver stärka vård- och omsorgsyrkenas villkor, investera i personalen och låta de anställda vidareutbilda sig på betald arbetstid för att stärka sin egen position på den nuvarande arbetsplatsen liksom på arbetsmarknaden överlag och givetvis, i förlängningen, även sin lön. Vi behöver avskaffa ofrivillig deltid och ofrivilliga delade turer för den offentligt anställda personalen.

Till skillnad från vissa andra partier, som påstår sig driva dessa frågor, är detta något vi också budgeterar för. Detta kostar pengar – så är det. Vi är beredda att göra den prioriteringen. Regeringen är det inte.

Herr talman! I eftermiddagens votering får de så kallade oppositionspartierna i Alliansen en allra sista möjlighet att sätta stopp för den här regeringens ekonomiska politik. Sedan börjar valrörelsen. Jag kommer för egen del att ägna en inte obetydlig del av denna valrörelse åt att förklara för väljarna exakt hur katastrofal denna regering faktiskt har varit.

Man har infört en straffbeskattning på vanligt folks redan skattade sparpengar. Man har stått och tittat på medan värdköerna växer och växer och växer, för att sedan införa en skatt på sjukvård, vilket kommer att leda till att värdköerna växer ännu lite mer. Man har skurit ned på assistansersättningen till handikappade barn för att finansiera ytterligare massinvandring till Sverige.

Man har övergett allt som ens kommer i närheten av ordning och reda i migrationspolitiken genom att bevilja uppehållstillstånd till 9 000 vuxna afghanska män, som saknar skyddsbehov och som dessutom ljugit om sin identitet.

Man har ägnat hela mandatperioden åt ett försök att avveckla stora delar av den svenska välfärden genom att lägga ned välfungerande och populära skolor, med förödande konsekvenser som följd om det hade blivit verklighet, vilket det lyckligtvis inte blev.

Detta kommer jag att berätta om, och samtidigt som jag gör det kommer jag att berätta om hur ni, som varken tillhör oppositionen eller regeringsunderlaget utan helt enkelt satt er själva på avbytarbänken, inte har lyft ett enda finger för att stoppa den här regeringen under hela den här mandatperioden. Jag kan för egen del inte göra någon annan bedömning än att inget av era gamla block är att betrakta som ett regeringsdugligt alternativ. Ni har helt enkelt inte agerat på ett sätt som ingjuter förtroende.

Den 9 september blir spännande. Dagarna därefter kommer att bli ännu mer spännande.

Med detta sagt vill jag passa på att önska en trevlig midsommar till talmannen, utskottets ledamöter och alla andra som eventuellt lyssnar och tittar på detta.

Jag vill givetvis också, innan jag glömmer bort det, yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Anf. 3 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Regeringsduglighet, talar Oscar Sjöstedt om. Jag tänker så här: Ett parti som vill bli taget på allvar måste också ha en politik som går att ta på allvar.

De flesta kanske inte läser Sverigedemokraternas budget från i höstas, och kanske inte vårmotionen heller. Men det är en hokuspokusbudget på väldigt många sätt. Vad menar jag med det? Jo, den är orealistisk och innehåller besparingar som är orealistiska eftersom det skulle vara helt omöjligt att genomföra dem på kort sikt.

Om man kommer till Sveriges riksdag och dundrar på och bråkar med alla partier, utom sitt eget såklart, måste man åtminstone ha en politik som håller ihop. När jag läser er budget, Oscar Sjöstedt, ser jag några saker som ändå förbluffar mig. Jag tänkte att du skulle få förklara några enkla saker.

Jag har all förståelse för att man kritiserar den här regeringens arbetsmarknadspolitik. Men att skära bort *all* arbetsmarknadspolitik för att finansiera alla de löften som du och ditt parti ger svenska folket är på kort sikt helt orimligt. Det går inte att på ett eller två år ta bort all arbetsmarknadspolitik i Sverige. Jag vet att ni har kompetensförstärkning på några miljarder, men det kommer inte att möta det behov som finns.

Ni tar bort all arbetsmarknadspolitik och alla nystartsjobb. Arbetsförmedlingen skär ni ned med 70 procent år tre, enligt er budget. Jag håller med om att Arbetsförmedlingen är ineffektiv, men då måste någon annan göra ett visst jobb. Det kommer alltså att kosta pengar. Det här är en orimlig finansiering.

Detta är bara några exempel; jag kan ta ett till. Ni tar bort etableringsersättningen. Det kan man absolut göra, men vad händer då? De människor som har fått uppehållstillstånd måste ha något att leva av de första åren. De kommer alltså att få leva på försörjningsstöd, så kostnaden finns kvar.

Min fråga till Oscar Sjöstedt är därför: När är det dags för Sverigedemokraterna att lägga fram en budget som faktiskt håller ihop och kan vara genomförbar?

Anf. 4 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag delar inte, kanske inte helt förvånande, bedömningen att det skulle röra sig om orealistiska besparingar. Vi gör stora besparingar – det är helt riktigt – men jag är lite förvånad över att få en replik från just

Moderaterna om vår kritik mot regeringens arbetsmarknadspolitik. Det är lite förvånande. Det är därför jag söker efter orden här. Jag var inte riktigt beredd på detta, för jag trodde att vi var lite mer på samma bana.

Arbetsmarknadspolitikerna har varit enormt kostsam. Jag tror att vi delar den bedömningen i grunden. För mig hade den gärna fått kosta ganska mycket pengar om den hade levererat resultat i slutändan. Problemet är att den inte gör det. Om man tittar på alla program som vi har – etableringsuppdrag och så vidare – kan man se att det är en oerhört liten del av dem som deltar i dem som hamnar i ett riktigt jobb efteråt. Jag tror att siffran är någonstans kring 5 procent. Hade siffran varit 85 eller 90 procent hade det gärna fått kosta pengar, men nu är den alltså bara 4, 5 eller 6 procent – någonstans där, men jag ska inte svära på det.

Med detta som motiv gör vi stora besparingar. Jag tycker inte att det är realistiskt. Jag tycker att vi ska lägga ned Arbetsförmedlingen sådan den ser ut i dag. Jag skulle gärna sätta mig ned med Elisabeth Svantesson och hennes kollegor och diskutera detta. Det finns ju en majoritet för den politiken i den här kammaren. Ska vi genomföra detta under nästa mandatperiod kommer vi att behöva samla en majoritet för det. Jag skulle gärna vilja diskutera detaljformerna för detta.

Jag tycker att vi ska lägga ned Arbetsförmedlingen. Jag tycker att vi ska lägga ned majoriteten av de program som bara kostar pengar och inte levererar i slutändan. Jag trodde att vi var eniga där, men det verkar som om vi kanske inte är det, tyvärr.

Anf. 5 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Oscar Sjöstedt vill inte bara göra små besparingar och skära ned en del, utan han vill lägga ned allt. Han vill lägga ned 100 procent av nystartsjobben, som ju har visat sig vara den effektivaste av alla insatser vi ägnar oss åt i arbetsmarknadspolitikerna. Det handlar om människor som av olika anledningar kanske inte kommer tillbaka efter en sjukskrivning. De får då ett stöd att komma in igen. Det är det effektivaste. Att ta bort det som funkar är ju urbotat korkat.

Att ta bort 100 procent av arbetsmarknadspolitikerna är ungefär lika dumt. Det finns massor som man kan göra på nytt, men resurserna kommer att krävas. Man kan göra bättre saker, men resurserna kommer att krävas.

Men ni plockar bort resurserna. Vad lägger ni dem på i stället? Låt mig ge några exempel. Det låter ibland som om ni vill stärka arbetslinjen, men ni gör det mindre lönsamt att jobba. Ni höjer a-kassan, bostadsbidraget, sjukpenningen och underhållsstödet. Ni vill återinföra vårdnadsbidraget och införa ett kontantbidrag till alla som föder barn. De ska få 20 000 kronor var. Alla dessa delar tillsammans kommer att minska sysselsättningen.

Det här går inte ihop. Ni gör besparingar som är realistiska. De skulle inte gå att genomföra den 1 januari 2019 om er budget skulle vinna. Dessutom har ni en budget som försvagar arbetslinjen. Det håller inte heller ihop i längden, för om man försvagar arbetslinjen finns det inga pengar till det som ni så gärna vill tala om: trygghet, välfärd och så vidare. Nej, det är en hokusfokusbudget.

Kom tillbaka till Sveriges riksdag med en seriös budget med seriösa reformer och seriös finansiering! Den budget som vi diskuterar nu är definitivt inte seriös.

Anf. 6 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Nu får vi lugna ned oss lite grann. Elisabeth Svantesson påstår att vi gör det mindre lönsamt att jobba. Vi gör ju en massiv skattesänkning med 20 miljarder kronor på just arbetsinkomster för att göra det mer lönsamt att jobba. Det är alltså 20 miljarder i skattesänkningar för främst låg- och medelinkomsttagarna. För dem som också betalar statlig skatt blir det en mindre summa. Detta ska göra det mer lönsamt att jobba. Jag förstår inte var Elisabeth Svantessons slutsatser kommer ifrån över huvud taget.

Jag köper inte påståendet att skattefinansierade anställningsformer – kalla dem instegsjobb, nystartsjobb eller något annat – är det mest effektiva. Jag tror att det effektivaste är att satsa på småföretagen, för det är de som anställer. Då gör vi det billigare att anställa genom att sänka arbetsgivaravgiften. Vi gör det, och då får vi fler jobb. Då får vi också riktiga jobb. Då slipper vi dessa skattesubventionerade låtsasjobb. Jag är helt övertygad om att det är mer effektivt än att lägga skattebetalarnas pengar på att subventionera låtsasjobb. Det är jag helt säker på.

Formerna för det som ni kallar för etableringsjobb eller inträdesjobb och som vi kallar för lärlingsjobb är vi inte helt överens om, men jag tror att det ändå skulle gå att få en majoritet här i kammaren för en sådan reform. Det tror jag också skulle spela en stor roll.

Sedan tycker jag på allvar att vi ska göra något åt Arbetsförmedlingen. Det är en dysfunktionell myndighet. Det är en koloss som kostar tiotals miljarder varje år och inte levererar i slutändan. Den ordningen kan vi inte ha. Vi måste ha mer respekt för skattebetalarnas pengar. I andra länder har man gjort olika typer av reformer av sina respektive arbetsförmedlingar, och vi vet att de har slagit ganska väl ut. Vi kan lära av andra, titta på deras exempel och öppna för flera aktörer.

Jag tror att sådana saker är betydligt effektivare än dessa skattesubventionerade låtsasjobb.

Anf. 7 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! ”Alla unga hjärtan slår för den framtid som är vår.” När alltför många i det svenska samhället bidrar till att sprida pessimism, oro och svartmålning, också i denna kammare, får man vända sig till den mest populära av all populärkultur. De jag nu citerade är svenska förskolors ohotade kungar, Samir och Viktor, och deras VM-låt *Put Your Hands Up för Sverige*.

Det finns all anledning att känna optimism och framtidstro i Sverige – låt ingen slå i dig något annat! Sverige är på många sätt i ett fantastiskt intressant läge, för vi har under lång tid varit en kombination av ett välfärdsland och en ekonomisk framgångssaga. Vi är väl rustade för den framtid som är vår med tanke på vår teknikoptimism, vårt utbildningssystem och vår entreprenörsanda.

Det finns fog för optimism. Den senaste mandatperioden har vi gjort alltför lite för att ta till vara detta grundläggande positiva läge för Sverige. Vi har höjt skatten för de företag som skapar framtidens jobb. Vi har höjt skatten på snart sagt allt som rör sig. Vi har undvikit att ta de stora och breda strukturgrepp som vårt land behöver. Men detta förändrar inte det faktum att vi är i ett mycket spännande läge i en internationell jämförelse.

När jag ser tillbaka på mandatperioden påminns jag inte bara om Samir och Viktor utan också om en gammal socialdemokratisk valslogan, ”Stolt men inte nöjd”. Trots att detta har varit en mandatperiod då viktiga framsteg inte har skett och viktiga steg framåt inte har tagits har det också skett saker under de senaste fyra åren som det finns anledning att vara stolt över.

Det är bra att vi har fått en energiöverenskommelse på plats. Det hade varit ännu bättre om vi dessutom hade fått långsiktiga spelregler när det gäller biodrivmedel och liknande, men det är bra att Energikommisionen kom i mål.

Det är bra att vi nu har kommit överens om förstärkningar av försvarsanslagen. Fem partier har tillsammans inlett den resan. Men det skulle behövas betydligt mer.

Det är också bra att vi nu de facto är överens, från Sverigedemokraterna till Vänsterpartiet, om att vi behöver satsa mer på svensk polis som ett led i att göra landet tryggare. Också här behövs betydligt mer. Det har varit snack men inte lika mycket verkstad. Icke desto mindre pekar nu politiken i rätt riktning.

Icke desto mindre har vi behov av ett antal strukturreformer där vi inte har tagit steg framåt. Det enda ordentliga försök som har gjorts de senaste åren var de bostadsförhandlingar som i slutändan inte ledde fram till särskilt mycket alls. Det är dåligt. Efter valet vore det bra om man kunde sätta sig och komma överens om en långsiktig och moderniserad svensk bostadspolitik, för den illa fungerande svenska bostadsmarknaden är alltmer ett reellt problem som kostar i ekonomisk utveckling.

Samma sak kan sägas om skattesystemet, som är alltmer omodernt, och arbetsmarknaden, som trots att vi är på toppen av en högkonjunktur inte släpper in hundratusentals människor, inte minst nyanlända. Vi måste skapa nya vägar in i arbete.

I den motion som Centerpartiet har lagt fram – jag passar på att yrka bifall till Centerpartiets reservation 3 – finns ett antal förslag som vi har presenterat under våren, utöver de strukturgrepp som vi ser behövs.

Utöver breda överenskommelser när det gäller framtidens skatter, arbetsmarknad och bostadsmarknad tror vi att vi behöver genomföra ett antal reformer som går att rulla ut redan nu i höst.

Vi vill ha frihetsreformer för landsbygden som innebär att vi tar bort hinder för byggande och hinder för utveckling. Det handlar om att skogsägare ska kunna nyttja sina resurser för att skapa framtidens jobb. Det handlar om att vi helt och hållet tar bort strandskyddet som det ser ut i dag i stora delar av landet och på så sätt bidrar till lokal utvecklingskraft.

Vi vill se resultat för miljön och har lagt fram förslag under våren om ett grönt avdrag för hushåll så att det blir väldigt enkelt för villaägare och andra att bidra till grön omställning. Det handlar om att de på ett mycket enkelt sätt ska få tillgång till subventioner för vissa saker – solpaneler på taket, batterier i källaren, laddstolpar ute på uppfarten och liknande.

Vi har också offensiva förslag för grönt flygbränsle och grön omställning av svenskt flyg. Det absolut mest effektiva sättet att här och nu få till en förändring är nämligen att se till att det fossila bränsle som vi tankar nära nog 100 procent av svenska flygplan med steg för steg byts ut mot det gröna flygbränsle som med en klok industripolitik dessutom skulle kunna tillverkas här i Sverige.

Vi ser också stora behov när det gäller att göra vården mer tillgänglig. Vi vill ha en primärvårdsreform. Svenska sjuksköterskor förtjänar nya karriärvägar. Det ska vara möjligt att utvecklas såväl i fråga om ansvar som i fråga om lön för sjuksköterskor i Sverige.

När Centerpartiet talar om hopp och framtidstro gäller det alla delar av Sverige, också platser där många verkar ha gett upp. När det gäller det vi kallar för utsatta och särskilt utsatta områden kan vi konstatera att Sverigedemokraterna vill riva dessa områden. Statsministern klarade inte ens av att utesluta att man ska sätta in svensk militär för att få bukt med problemen.

Centerpartiet ser en annan väg. Vi har presenterat det vi kallar för Falkenbergsmodellen, där vi utgår från det enda område i Sverige som har varit med på listan över utsatta områden men som inte längre är där på grund av att vi har sett förbättringar. Det handlar om ett helhetsgrepp där man satsar på samhällsbyggnad, stadsbyggnad, utbildning, vägar till jobb och det civila samhället. Det låter enkelt, och det är det också om man tar helhetsgreppet och ser till att människor som bor i dessa områden upphör med att känna sig utanför.

Vi har visat detta i ett område – kommunen råkar vara centerstyrd. Men detta måste spridas. Hopp och framtidstro ska vara vägen framåt för hela Sverige.

Herr talman! Det finns en rad risker i såväl den svenska som den internationella ekonomin. Vi ser de tidiga tecknen på att vi kanske är på toppen eller kanske till och med har toppen bakom oss när det gäller den svenska högkonjunkturen. Byggandet minskar förhållandevis substantiellt. Det har kommit småföretagar- och företagarbarometrar som säger att de som skapar de svenska jobben, de som har blivit belönade med högre skatter de senaste åren, börjar känna allt större oro. Kvinnors nyföretagande minskar substantiellt. Detta tillsammans med byggandet, förändringar som vi ser i arbetslöshetsprognoser och så vidare ger vid handen att vi sannolikt har konjunkturtoppen bakom oss.

Internationellt finns det ett flertal risker. Det kanske värsta globalt är vad som händer med handelskriget och hur det påverkar en liten och internationellt utsatt svensk exportindustri och Sverige som exportnation.

Lite närmare, på den europeiska nivån, är det uppenbart att brexit är det största orosmolnet. Vi vet inte vad det mynnar ut i. Deadline för förhandlingarna tickar allt närmare. Detta är någonting som mer eller mindre paralyserar det brittiska samhället. Man kan läsa brittiska tidningar. Detta är snart sagt det enda folk talar om. Hur ska man agera när det gäller brexits olika skeden och olika aspekter? Jag läste en lång artikel, herr talman, som bara handlade om hur man ska göra med husdjur som transporteras mellan Frankrike och Storbritannien. Bara det skulle antagligen kräva ett antal år av förhandlingar.

Detta är ett stort misstag. När man frågar britterna i opinionsundersökningar är det en majoritet som säger att de är för det man kallar för en mjuk brexit. Hade britterna fått chans att rösta igen hade de nog röstat för att man skulle stanna kvar i unionen.

Alla sansade bedömare säger att detta är någonting som är mycket farligt för ett land. Inte ens stora Storbritannien, med kanske världens mest kompetenta statstjänstemän, ser ut att klara av det. Det säger alla sansade

bedömare. Sverigedemokraterna säger däremot: Det där verkar ju trevligt. Borde inte Sverige göra samma sak?

Ytterkantpartierna i svensk politik, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet, vill gå ur EU, trots det man nu ser i Storbritannien. Vänsterpartiet och Ulla Andersson har åtminstone vett att vara tysta i frågan. Sverigedemokraterna spelade däremot så sent som denna vecka upp detta som ett av de viktigaste vallöftena. Man vill se en svexitomröstning under nästa mandatperiod med all den soppa som det skulle innebära. Sverige skulle bli en spelplan för ryska internet troll och andra utrikesintressen. Det skulle, oavsett hur det går, bli en mycket smärtsam process för Sverige med mycket oklarhet och mycket osäkerhet. Och vi skulle lamslås, oklart hur länge.

Hur, Oscar Sjöstedt, kan man vid sina sinnens fulla bruk föreslå detta som ett av sina starkaste vallöften? Hur kan det vara det bud man går till svenska folket med? Vi fick en lång rapsodi från Oscar Sjöstedt om vad han skulle tala om i valrörelsen. Svexit var inte en av punkterna. Men din partiledare har precis sagt att detta är ett av Sverigedemokraternas viktigaste vallöften. Detta vore totalt ansvarslöst för ett parti som aspirerar på att vara kvar i Sveriges riksdag. Ändå väljer Sverigedemokraterna den vägen – varför?

(Applåder)

Anf. 8 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att begära replik. Det var länge sedan vi hade en EU-diskussion.

Du och jag satt faktiskt så sent som i går på samma sammanträde, Emil Källström. Vi hade överläggning med ett par statssekreterare från regeringen med anledning av att EU-kommissionen har presenterat sitt förslag till så kallad långtidsbudget. I det förslaget tycker de, från deras sida, att det är en jättebra idé att den svenska EU-avgiften ska öka med 15 miljarder kronor årligen. Jag tycker att det är en dålig idé.

Där har du en del av svaret på din fråga i ditt anförande. Det kostar pengar. Sverige är en av de enskilt största nettobidragsgivarna. Vi betalar alltså först en stor summa pengar, som ska växa ytterligare om EU-kommissionen får som den vill, och sedan får vi tillbaka en liten slant i andra änden. Det är en ganska dålig affär för det svenska folket. Det är ett delsvar på frågan. Det går djupare än så, för detta är såklart mer komplext.

Vi kan titta på ett land som Norge. Jag vet inte hur bilden av Norge är. Är det att folket står på ruinens brant, att det är svält, farsoter och total misär och att landet fullständigt håller på och kollapsar? De betalar ju en betydligt mindre avgift än vad vi gör för att vara anslutna till EES, inre marknaden. Men de har i övrigt obegränsad och lika fri handel med EU-länderna som Sverige har. Jag vet inte om Norge är mardrömslandet, som man tänker på i första hand. Det gör inte jag i alla fall.

Anf. 9 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Först ska vi konstatera att svenska folket är klokare än Sverigedemokraterna. Vi har alltså röstat om EU-medlemskapet en gång. En majoritet röstade för. Sedan dess har svenska folkets bild av EU bara förbättrats. Vi har ett mycket starkt stöd för det svenska EU-medlem-

skapet. Det har dessutom ökat de senaste åren då det har varit viss turbulens, minst sagt, i Europa. Detta är en återvändsgränd för Sverigedemokraterna.

Vi fick höra två argument. Det var dels kostnaden, dels Norge. Låt oss ta dem i tur och ordning.

Självklart kostar det pengar för ett rikt land, såsom Sverige, att vara med i en union. Någon måste betala notan. Det ser ut så att rika länder betalar mer än fattiga. Jag tycker att det är en ganska sund princip. Så var fallet när vi gick in i EU. Vi gick in i det med öppna ögon. Men självklart ska vi försöka minska den kostnaden så mycket som möjligt. Det är därför vi förhandlar. Det är därför vi är brett överens i svensk politik om att försöka bygga allianser inom EU för att få ned kostnadsökningen. Det är så man jobbar som medlem. Man påverkar inifrån.

Jag sa precis i mitt anförande att varje sunt tänkande människa inser att brexitsoppan inte är någonting för ett land som Sverige. Det är också självklart att varje sunt tänkande människa ska vara kritisk mot det som Bryssel hittar på, liksom varje sunt tänkande människa bör vara kritisk också mot vad Sveriges riksdag i Stockholm hittar på.

Det handlar om att försvara underifrånsperspektiv, och vi behöver driva de frågorna starkare. Men att gå ur EU innebär inget annat än en plågsam skilsmässa med osäkerhet under mycket lång tid.

Det Norge får är att betala kostnaden samtidigt som man har noll procents inflytande. Jag tycker att det är betydligt bättre att Sverige fortsätter att vara med. Svexit vore extremt farligt för Sverige.

Anf. 10 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det är helt riktigt: Vi har röstat om EU-medlemskapet en gång för 20–25 år sedan. Men det EU som vi ser i dag är inte riktigt samma sak som vi såg när Sverige gick till folkomröstning, vilket skulle motivera att man tittar på det en gång till.

EU inrättades i grund och botten som ett frihandelsområde. Det var väldigt bra. Hade man bara kunnat fortsätta med det, det vill säga att ha en handelsunion, ett frihandelsområde, utan att lägga på hela den här ambitionen att också bygga en politisk union och en överstatlig politisk federation, hade varken jag eller mitt parti haft några invändningar. Men det finns de som drar åt ett annat håll.

Hade man hållit kvar grundidén och behållit EU som ett frihandelsområde hade jag sett väldigt positivt på det. Det gäller även mitt parti. Vi är dock väldigt kritiska mot de tendenser och krafter som strävar mot en överstatlig politisk union som ska ha mer och mer att säga till om, medan vi folkvalda ledamöter av Sveriges riksdag ska ha mindre och mindre att säga till om. Det är en utveckling som jag är kritisk mot.

Ledamoten Källström säger att han tycker att det är en sund princip att vi har en omfördelning i EU. Jag tycker att det är en väldigt osund princip. Jag tycker att det är väldigt osunt att ta pengar från de svenska skattebetalarna och ge dem till andra stater. Det tycker jag inte är att respektera de svenska skattebetalarna.

EU-budgeten har svällt och svällt. Nu vill man att den ska svälla ännu mer, medan jag vill att den ska minska till det absolut minimalistiskt nödvändiga. Hela idén om omfördelning, det vill säga att vi tar pengar från

svenska skattebetalare och ger dem till andra stater, ska bort. Jag tycker att det är osunt.

Anf. 11 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Fake news är någonting som diskuteras mycket, men det Oscar Sjöstedt försöker sig på får väl betraktas som fake history – eller historieförfalskning, säger man väl.

EU är ett fredsprojekt. Det började med en djup och mycket klok strävan att bygga fred på en kontinent som i århundraden och årtusenden slitits sönder av krig. Det kan verka fjärran nu när vi skriver 2018. Men det är bara att konstatera att när det gäller de problem och potentiella konflikter som vi ser mellan EU:s medlemsstater i dag – minoritetsfrågor i Ungern och Slovakien, det som nu sker på Balkan och så vidare – är det EU-medlemskapet eller hoppet om ett EU-medlemskap som håller våldet och meningsskiljaktigheterna nere.

EU är och har alltid varit ett fredsprojekt, och det är fortfarande basen. Frihandel är väldigt bra, och EU är också ett gigantiskt frihandelsprojekt. EU-medlemskapet ger oss tillgång till och inflytande över världens största marknad. Det är mycket bra för svenska företag och för övrigt hela det svenska samhället.

Skulle Sverigedemokraterna få igenom sitt krav på svexit skulle det innebära att Sverige i år och sannolikt decennier framöver lamslås precis på det sätt som vi nu ser i Storbritannien. Oscar Sjöstedt oroar sig över att den svenska medlemsavgiften till EU ökar. Det är en oro som jag delar, och vi är politiskt brett överens om att försöka minska den. Men ingen medlemsavgiftsökning skulle komma i närheten av de mångmiljardbelopp som det skulle kosta att försöka bena ut hur Sverige skulle gå ur EU.

Det är därför svenska folket med stor majoritet säger att vi ska vara kvar och fortsätta att utveckla vårt medlemskap, och det är därför Sverigedemokraterna har fel.

Anf. 12 MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 4.

Sommaren har varit fantastisk, och när man en sådan här junidag blickar ut över Sverige ser man ett fantastiskt land. Det är ett land som är modernt, jämställt, rikt och välmående på alla sätt. Då gör åtminstone jag reflektionen: Vad är det som har byggt Sverige så starkt?

I den socialdemokratiska retoriken och i Magdalena Anderssons värld är det Socialdemokraterna och arbetarrörelsen som byggt Sverige starkt. I min värld är det enskilda företagare som har byggt upp företag, ofta under efterkrigstiden, som än i dag är internationella exportsuccéer. Det är det som har byggt Sverige starkt. Det är hårt arbetande människor som varje morgon har stigit upp tidigt och gått till jobbet som har bidragit till vår välfärd. Det är vad som har byggt Sverige starkt.

Det handlar om öppenheten mot omvärlden, om att Sverige efter andra världskriget på 50- och 60-talen hade arbetskraftsinvandring och människor kom från Italien och dåvarande Jugoslavien till Sverige för att arbeta. Det är en öppenhet som innebär att det lilla företaget i Småland eller det stora företaget i Bergslagen exporterar på en internationell marknad och är vinnare i den globala konkurrensen.

När vi nu i vår kammare ser partier som vill att Sverige ska lämna det europeiska samarbetet visar det att de krafter som byggt Sverige starkt är hotade.

Herr talman! Vi har just nu en högkonjunktur, och som politiker och beslutsfattare är det då lätt att bli lite lat och inte se vad som väntar bakom högkonjunkturen. Det som väntar bakom högkonjunkturen är mörka moln på himlen. Vi har stora samhällsproblem som klimatfrågan, som utifrån Liberalernas perspektiv kommer att kräva en grön skatteväxling och att vi vågar göra fler saker gemensamt på den europeiska nivån. Vi behöver införa en europeisk koldioxidskatt som på riktigt tar sig an klimatfrågan.

Vi har också likartade långsamma förändringar som gäller vår ekonomi. Sverige som kunskapsnation tappar faktiskt mark. Antalet patent i Sverige faller mycket kraftigare än i andra länder. Företagens investeringar i forskning och utveckling minskar mycket mer i Sverige än i andra länder.

Vi ser att ekonomin inte har den kraft som vi kan förvänta oss av en ekonomi i en högkonjunktur. Så sent som för två veckor sedan meddelade företaget Izettle, ni vet, de som har den fiffiga betallösningen som många svenska småföretagare använder, att de lämnar Sverige och inte längre kommer att vara ett svenskt företag.

Herr talman! Vad gör då regeringen i det här läget? Det första är en bred arsenal av skattehöjningar på företagande och arbete. Man inför regler som försvårar företagande och som gör att den enda gången en företagare i Sverige är nöjd är när regeringen drar tillbaka ett förslag. Det säger lite om samhällsdebatten och om Magdalena Anderssons vänsterpopulism att den enda gången svenska företagare är nöjda är när Magdalena Andersson har fel och inte när regeringen lägger fram tillväxtinriktad politik.

Låt mig ta några exempel. Regeringen inför personaloptioner, som innebär att medarbetare på företag ska kunna bli delägare i bolaget. Så inför man nya skatteregler som inte går att använda, vilket nu gör att en rad växande svenska företag inte använder de nya skattereglerna som var tänkta att underlätta för företagen.

Vi har kompetensutvisningar, där hårt arbetande människor, till exempel ingenjörer och programmerare som kommer till vårt land för att arbeta på stora eller små företag och bidra till vår välfärd, kastas ut ur vår samhällsgemenskap eftersom ett papper är felaktigt ifyllt. Arbetsgivaren har gjort ett bagatellartat misstag, och den som får skulden och får ta straffet för företagets misstag är arbetstagaren som behöver lämna vårt land.

Det är inte konstigt att människor frågar sig hur det kan komma sig att den ena handen röstar igenom en gymnasieamnesti för 9 000 personer som har fått avslag på sin asylansökan och den andra handen utvisar hårt arbetande människor där det enda felet som har begåtts är ett bagatellartat misstag gjort av arbetsgivaren. Det kan handla om att ha betalat in 12 kronor för lite i lön eller att ha missat att teckna en försäkring.

Vårt land har världens högsta marginalskatter på arbete. Man kan fundera över om det bygger Sverige starkt, om det gör att utbildning lönar sig och om det underlättar för globala företag som Astra att rekrytera arbetskraft på en global marknad.

Herr talman! Vi ser mitt i detta också ökade klyftor i vårt land. Vi ser en ökad tudelning mellan den som har arbete och den som inte har arbete. Som en följd av detta ser vi ett fördjupat bidragsberoende, att den som lever på bidrag inte gör det i en månad eller ett halvår utan år efter år och

hamnar i en situation av sysslöshet där värdigheten försvinner. Människors frihet och känsla av att vara en del av gemenskapen försvinner.

Liberalerna säger att det måste löna sig bättre att arbeta, inte minst för den som går från bidrag till arbete. Vi måste ha högre förväntningar på människor att bidra i samhällsgemenskapen. Får man bidrag från samhället ska man utföra en motprestation.

Men allra viktigast är naturligtvis utbildning. Skolan ska fungera, och klassresan ska verkligen börja i klassrummet. Den som behöver mest stöd ska få mest stöd. Men även den som har enkelt för att lära i skolan ska få leva ut sina drömmar och bli det han eller hon önskar.

Kunskapsskolan bygger Sverige starkt. Kunskapsskolan bygger ett kunskapssamhälle i Sverige.

Herr talman! Vad var det som byggde Sverige starkt? Jo, företagande, hårt arbete och öppenhet. Ska vi bygga Sverige starkt också på 2020-talet handlar det om att politiken måste sätta de tre delarna först. För det första måste företagandets villkor komma högre upp på den politiska agendan, och Sverige måste ha bättre ekonomiska villkor än alla andra länder. För det andra ska arbete alltid löna sig. Vi kan inte nog betona arbetets betydelse. För det tredje ska Sverige vara ett öppet land. Sverige ska fullt ut vara en del av det europeiska samarbetet. Det är det som bygger Sverige som land starkt, det är det som bygger svenska företag starka och det är det som bygger människor starka.

(Applåder)

Anf. 13 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag tänkte delvis fortsätta det replikskifte jag var involverad i med ledamoten Källström alldeles nyss, men inte främst med fokus på EU ja eller nej eftersom den frågan är lite mer komplex. Vid gårdagens sammanträde i finansutskottet överlade vi om förslaget till långtidsbudget som EU-kommissionen presenterade för någon månad sedan. Kommissionen vill höja Sveriges EU-avgift med motsvarande 15 miljarder kronor årligen.

Jag vill gärna få lite klarhet. Som svensk skattebetalare reagerar man instinktivt mot ett sådant genuint dåligt förslag. Men när jag har tagit del av nyheterna, som man ibland läser, framgår det att Liberalerna gör en helt annan analys. Jan Björklund säger att avgiften är motiverad, att Liberalerna är beredda att investera mer i EU.

Jag undrar ändå om det inte har gått en säkring i det liberala proppskåpet. Är det höjden av svensk liberalism år 2018 att öka beskattningen av de svenska medborgarna för att ge mer pengar till en icke folkvald överstatlig institution?

Har jag rätt eller fel? Har jag förstått fel? Vad är Liberalernas syn på EU-kommissionens förslag till långtidsbudget? Ställer man sig bakom avgiftshöjningen med 15 miljarder kronor per år, eller gör man det inte?

Om man är för mer överstatlighet, mer federalism och mindre demokrati, varför måste det i så fall nödvändigtvis vara så dyrt som möjligt? Jag kan komma på tusen saker som jag hellre skulle prioritera än en ökad EU-avgift.

Anf. 14 MATS PERSSON (L) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis så, Oscar Sjöstedt, att precis som Liberalerna i kammaren tycker att vi ska hålla i pengarna till hundra procent, tycker vi också att man på europeisk nivå ska hålla i pengarna till hundra procent.

Men när man börjar en diskussion om vad EU ska syssla med i framtiden behöver man börja med att ställa sig frågan vad man vill att EU ska syssla med i framtiden. Det som EU historiskt har sysslat för mycket med är att man har lagt pengar på jordbrukspolitik i stället för tillväxtinriktad politik. I stället för investeringar i forskning och utveckling, i stället för investeringar i infrastruktur, har man lagt för mycket pengar i regionalstöd och jordbrukspolitik.

Det som kommissionen föreslår nu är en början till en rejäl reformering av EU:s budget. I det läget säger vi att vi inledningsvis ska ta diskussionen om vad EU ska göra och se till att vi med full kraft driver de frågorna så att EU gör rätt saker. Om det skulle innebära att EU lägger mer pengar på forskning och utveckling gagnar det också Sverige att så sker. Det kan då även för Sveriges del finnas anledning att betala för detta.

Här är det en helt annan utgångspunkt i förhållande till den Oscar Sjöstedt har. Jag är inte nationalist i dess negativa bemärkelse, utan jag tror på internationellt samarbete. Jag tror på det europeiska samarbetet. I en liten, öppen och exportberoende ekonomi som den svenska är alla företag beroende av att kunna verka på en internationell marknad. Då är det viktigt att den europeiska ekonomin går bra.

Jag är född och uppvuxen i Markaryd i södra Småland. Det stora företaget där, Nibe, som gör värmepumpar, exporterar i hela världen. Tyskland och Europa är företagets viktigaste marknad. Om Europas ekonomi utvecklas bra är det bra för jobben i Markaryd och i Sverige. Det är den kopplingen vi gör, men det är den kopplingen ni inte gör.

Anf. 15 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Självklart finns den kopplingen. Det är fullständigt uppenbart.

Vi ska till att börja med ha klart för oss att våra största handelspartner är Tyskland, Norge och USA. Två av dem är inte med i EU. Men det var en parentes.

Självklart finns en koppling. Men hur den kopplingen i sig finns till en ökad svensk EU-avgift med 15 miljarder kronor fattar jag ärligt talat inte. Den går mig helt förbi.

Ledamoten Källström var tidigare inne på den stora omfördelningen. En stor del av pengarna går inte till forskning och utveckling och sådant som eventuellt hade varit bra, utan det är fråga om omfördelning från de något rikare staterna till de något mindre rika staterna. Den stora delen av EU-budgeten är en stor omfördelning från stater till andra stater. Det är något vi är kritiska mot. Där skulle jag vilja höra vad Liberalernas syn är.

Om man minskar den stora omfördelningen, vilket vi vill, kan man även minska EU-budgeten. Om man minskar EU-budgeten minskar man också Sveriges EU-avgift. Måhända skulle jag bli lite mindre negativ och skeptiskt inställd till hela projektet om det blev lite billigare. Jag skulle vilja höra Liberalernas syn på den stora omfördelningen i majoriteten av

EU-budgeten. Ska vi satsa pengar på forskning och utveckling inom EU?
Det kan jag leva med.

Liberalerna har varit tydliga med att det är viktigt att Sverige går med i bankunionen. Det innebär i förlängningen att svenska skattebetalare kommer att behöva stå som garant för krisande banker i andra länder. Våra banker är stabila och klarar sig bra i stresstester. Grekiska och italienska banker – not so much. Varför ska svenska skattebetalare behöva täcka upp för dem?

Anf. 16 MATS PERSSON (L) replik:

Herr talman! Det är så här det är när man debatterar med Sverigedemokraterna. Oscar Sjöstedt lyssnar inte på vad jag säger. Jag har inte sagt att vi är för att Sveriges EU-avgift ska öka med 15 miljarder. Låt mig vara tydlig på den punkten.

Jag har sagt att vi först ska diskutera vad EU ska göra. Låt oss först hävda att EU ska driva en mer tillväxtorienterad politik. Om det blir så att EU gör så, låt oss då se om Sverige kan bidra mer – om det innebär att EU:s ekonomi blir starkare och därmed att Sveriges ekonomi blir starkare.

60 procent av Sveriges export går till EU-området. Vi är helt beroende av den europeiska marknaden. Ju bättre det går för Europa och EU, desto bättre går det för Sverige.

Vilken värld lever vi i? Vi lever i en extremt globaliserad värld. Konkurrenterna heter USA, Asien, Sydkorea och Japan. Det är växande ekonomier. Den europeiska ekonomin har allt svårare att stå emot detta. Är då svaret på det att pumpa in pengar i jordbrukspolitik? Svaret är nej. Låt oss ha en mer tillväxtorienterad politik.

När kontinenten Europas ekonomi, världens största ekonomi, blir mer konkurrenskraftig finns inget land som gynnas mer av det än Sverige eftersom 60 procent av vår export går till EU.

Då behöver man som politiker ställa sig frågan: Vad vill vi med detta Europa? Ska vi fortsätta, som nu, och stå lite utanför och titta på, eller vill vi vara med och bidra till ett nytt och mer konkurrenskraftigt Europa? Vill vi fullt ut vara en del av det europeiska samarbetet? Vi svarar väldigt tydligt ja på detta, därför att vi är ett liberalt parti som tror på öppenhet, modernitet och tillväxt, och vi tror att vi löser gemensamma problem genom att samarbeta. Vi är den direkta motsatsen till det som Sverigedemokraterna representerar.

(Applåder)

Anf. 17 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Vi möts när det är ljust ute, men ändå skymmer det. Vi har stora orosmoln i form av länder som går i auktoritär riktning, strömningar i land efter land som vill montera ned demokrati och mänskliga rättigheter för att ersätta det med någonting annat. Vi har demokratier där man separerar barn från deras föräldrar och låser in dem. Vi har andra länder där man håller barn åtskilda från sina föräldrar med lagar och regler. Vi har länder som lämnar samarbeten som EU, och vi har krafter som vill lämna samarbeten som EU. Det är som att man inte känner till vår historia. Det är som att man inte förstår varifrån Europa kommer och varför vi har

EU-samarbetet. Hade vi inte haft EU-samarbetet skulle vi ha behövt uppfinna det, och vi ska inte förskingra arvet från Adenauer, Schuman och de Gasperi.

Det här kan framöver också få stora konsekvenser för Sverige och svensk ekonomi. Vi har hört flera talare tidigare här peka på vikten av svensk export till EU, vikten av att vi har ett samarbete och vikten av att det fungerar. Vi ser också ett begynnande handelskrig som kan få stora konsekvenser.

Detta kommer varje regering att behöva ha högt på sin agenda. Jag hoppas också att vi i denna kammare kan samarbeta brett för att se till att Sverige blir en stark röst för att behålla de samarbeten som vi finns i och utveckla dem, inte avveckla dem.

I dag är mandatperiodens och riksdagsårets sista dag. Det är examensdags. Det är betyg i årskurs 4, om man så vill. Det är dags att värdera oppositionens alternativ men framför allt att titta på facit av regeringspolitiken.

När det gäller ekonomin har det varit goda förutsättningar, en kraftig och långvarig högkonjunktur. Alliansens jobbreformer har till stora delar legat kvar och gett en god grund för en växande ekonomi.

Vi har ett bra land med hög utbildningsnivå, naturresurser, innovationer, driftiga entreprenörer, ett enormt engagemang i civilsamhället, många som går till jobbet i ur och skur, och vi har hög tillit mellan människor – samhällsekonomin dolda tillgång.

Regeringen har gjort ett och annat som har varit bra. Internationellt har man gjort bra insatser för att få till stånd Parisavtalet – där har Sverige spelat en viktig roll –, nationellt har man arbetat med den viktiga klimatlag som förbereddes och antogs i bred enighet. Mer resurser har lagts på skolan. Yrkesvux har byggts ut, som har varit bra. Det införs möjlighet till CSN-lån för körkort. Det har varit fortsatt arbete med standardiserade vårdförlopp och konstruktiva energisamtal. Men på det stora hela är facit ytterst magert.

Mycket av den goda ekonomiska utvecklingen har skett trots, inte tack vare, regeringen. Om regeringen försöker sig på skönsång så här på examensdagen om fröjd och lyckliga dagar klingar det falskt. Det är med regeringen som med ett resebolag som lovar och säljer en kryssning till kontinenten men aldrig riktigt lyckas lämna hamn. Det spelar ingen roll om man målar om hyttörrarna, delar ut lite gratis matbiljetter och erbjuder frispel på shuffleboarden om fartyget är fast förtöjt med passivitetens tappar. Resan blir liksom inte av hur mycket regeringen än drar i ångbåtsvisslan.

Det utgiftsregn man har ägnat sig åt, som betalas med höjda skatter på dygder som arbete, givmildhet, förkovran och sparande, kan inte dölja att regeringen misslyckats med sin huvuduppgift.

Man lovade lägst arbetslöshet i Europa. Nu är läget sämre – runt en femtondeplats. Fler arbetslösa står längre från arbetsmarknaden än tidigare. Man sa att vi skulle ha 10 000 fler polisanställda. Nu har vi färre poliser än när mandatperioden började – försämrade polistäthet. Man lovade alla med diagnosen cancer vård inom fyra veckor. Men inte ens hälften med den cancerform som skördar flest liv i Sverige, lungcancer, får vård inom sex veckor. Vårdköerna har mer än fördubblats. Och när välfär-

dens grunder svajar hjälper inga gratisentréer, fria busskort, elbåtmotorpremier, fackavgiftsavgdrag eller byggsubventioner. Sverige betalar därför ett högt pris för regeringens passiva politik.

Priset betalas av dem som inte får chansen att visa vad de går för i en arbetsgemenskap, när trösklarna är för höga in till arbetsmarknaden. Det betalas av de äldre, som inte får bryta isolering och otrygghet med en plats på ett äldreboende. Det betalas av dem som är utsatta för brott, inte minst i förorterna, som inte vet om bilen som ska ta dem till jobbet står till förfogande eller i lågor. Och det betalas av alla de sköra och utsatta personer som är beroende av LSS, som är i behov av vård men som får vänta i allt längre vårdköer. De har inte och Sverige har inte råd med detta en mandatperiod till.

Vi kan inte fortsätta med en regering som har stora resurser till sitt förfogande men som gräver ned talenterna. En passiv politik behöver ersättas av en aktiv reformagenda för Sverige, för vi har förutsättningar. Vi har entreprenörer redo att släppa loss sin kraft. Vi har de som kommit till vårt land som inget hellre vill än att få bidra. Vi har föräldrar som vill det bästa för sina barn. Vi har vårdpersonal som gör enorma insatser. Och vi har en arsenal av kristdemokratiska reformer och alliansreformer redo att sjösättas.

Vi har reformer för jobb med yrkesutbildningar, skattelättnader på arbete så att fler jobb kan växa fram och etableringsjobb där man får chansen att lära sig jobbet på jobbet. Vi har reformer för trygghet – 10 000 fler poliser med högre löner och bättre villkor, hälften med tydlig lokal förankring. Vi har reformer för familjerna med flexibel föräldraförsäkring, med föräldrastöd så att man orkar finnas där för sina barn med bättre ekonomi.

Det fanns en lapp här utanför som man kunde skriva på med frågan: Vad är valets bortglömda fråga? Jag skulle säga att mandatperiodens bortglömda fråga är alla de äldre som inte får chansen att komma in på ett äldreboende, som inte får chansen att bryta den otrygghet och isolering som många faktiskt upplever.

Detta behöver vi ändra på. Vi behöver öka stödet till kommuner som bygger äldreboenden, bestraffa dem som inte klarar att göra det som de ska och rejält höja en äldreboendemiljard så att vi får på plats fler äldreboenden och också ger äldre själva makt och myndighet att fatta beslut om att bryta ensamhet. De ska inte vara beroende av myndigheters makt. Då krävs också förbättringar av äldres ekonomi, så att man kan efterfråga de anpassade boendena, genom höjt bostadstillägg och skattelättnader för pensionärer.

Vi har reformerna för vården. Vi rensade upp efter Göran Perssons vårdköer, och vi kan rensa upp efter Stefan Löfvens. Vi satsar mest resurser till vården och omsorgen, väsentligt mer än regeringen. Men det handlar inte bara om pengar utan också om reformer för kvalitet och kortare köer och för att vi ska få fram de tillgängliga vårdplatserna, som gör att vi kan minska vårdskador och se till att människor får vård i rätt tid. Vi bygger ut primärvården så att man inte ska behöva åka lika ofta till akuten utan får rätt vård, i rätt tid och vid rätt tillfälle.

Vi behöver också ha en kraftigt utbyggd hemsjukvård för att stoppa vårdkarusellen för äldre, så att vården kommer de sjuka och sköra till del.

När människor kan se att ett välfärdssvek vänds i ett välfärdslöfte kan tilliten öka, som betyder så mycket för ekonomin. Men det räcker inte. Det krävs också en politik som ser civilsamhällets betydelse och att vi också skapar välfärd för våra familjer, föreningar, församlingar och företag. Det är de goda gemenskaperna som bygger Sverige starkt, som inte föder hat utan framtidstro och som gör att vi genuint kan möta varandra. Där blir värderingar inte en uppsättning åsikter utan handlingar av förväntan, förlåtelse, förståelse och kärlek. Och politiken måste ge dessa gemenskaper syre, utrymme och stöttning. Det gäller kanske särskilt i en tid då nedmonteringen av det medmänskliga kan gå fort.

Herr talman! Det är dags för förändring. Vi kristdemokrater har klivit in förr när det har varit tomt och trött i Regeringskansliet, och vi har gjort det tillsammans med den reformkraft som stavas Alliansen. Det är dags att byta ut denna regering till en annan – med ett starkt kristdemokratiskt inslag – för att bygga ett samhälle med frihet utan egoism och med solidaritet utan socialism.

(Applåder)

Anf. 18 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Jag ska börja med att diskutera en fråga som det har pratats om de senaste dagarna men som Elisabeth Svantesson inte tog upp i sitt anförande.

Det var ju Moderaterna som införde pensionärsskatten i Sverige, och Moderaterna har gång på gång vidgat klyftan mellan pensionärer och löntagare. Hösten 2014 hindrade Moderaterna, med benäget bistånd från de andra borgerliga partierna och Sverigedemokraterna, den nya regeringen från att minska klyftan.

När Moderaterna nu säger sig vilja ta bort pensionärsskatten, för det var det Ulf Kristersson sa i sitt sommartal för någon vecka sedan och som kompletterar Moderaternas motion i riksdagen, är det inte tillräckligt för att sluta klyftan. Det saknas mer än 2 miljarder kronor. Min slutsats är att Moderaterna helt saknar trovärdighet i denna fråga.

Herr talman! Det är snart fyra år sedan Sverige fick en socialdemokratiskt ledd regering. Mycket har hänt sedan dess. Sverige behöver inte längre ta emot krisstöd för en hög ungdomsarbetslöshet, skattesänkningar regnar inte längre över höginkomsttagare och statsfinanserna uppvisar inte längre ett underskott på 60 miljarder kronor.

Efter fyra år med en socialdemokratiskt ledd regering har 300 000 fler ett arbete att gå till. Personalen i skola, äldreomsorg och sjukvård har fått 100 000 fler kollegor. Så många unga har ett jobb i dag att vi måste gå 16 år tillbaka i tiden för att se en lika låg ungdomsarbetslöshet. Med ett överskott på 50 miljarder i statsfinanserna och en historiskt låg statsskuld står Sverige redo att möta såväl ekonomiska skiftningar som växande behov i välfärden.

Detta är resultatet av det målmedvetna arbete regeringen har bedrivit i snart fyra år.

Den stora frågan nu handlar om vad vi ska göra med de ekonomiska muskler regeringen har byggt upp under denna mandatperiod. Hur ska vi använda dem de kommande åren?

Det råder ingen tvekan om att det i denna församling finns en insikt om att Sverige står inför stora utmaningar, problem som ska lösas och möjligheter som ska tas till vara.

De som har talat före mig har lyft fram att brottsligheten måste stävjas, att vården måste bli mer tillgänglig, att äldreomsorgen måste prioriteras och att skolresultaten måste förbättras. Allt detta kan sammanfattas med att välfärden måste stärkas för att Sverige ska bli tryggare. Jag håller med. Men ingen av dem har något trovärdigt alternativ för hur det ska gå till.

De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna talar om att vi måste prioritera, och deras prioritering är tydlig och stavas sänkta skatter. Den sammanlagda skattesänkarplanen för de fem partier som har stått i talarstolen före mig är 100 miljarder kronor, och mest för den som tjänar bäst. Prioriterar man att sänka skatten för höginkomsttagare kan man inte samtidigt investera i välfärden.

Herr talman! När Moderaterna presenterade sin vårbudgetmotion deklarerade de att den stora frågan i höstens val inte är vem som satsar mest på välfärden, vilket är förståeligt eftersom det givetvis är Socialdemokraterna, utan hur satsningarna ska bli möjliga.

Som socialdemokrat och ordförande i riksdagens finansutskott kan jag inte nog understryka hur viktigt det är med finansiering, särskilt med tanke på att den statliga finansieringen av välfärden kommer att behöva öka rejält framöver.

När man summerar Moderaternas tabeller kan man snabbt konstatera att de inte lägger mer pengar på välfärden än regeringen. Tvärtom är deras största utgiftspost ett sjätte jobbskatteavdrag på över 20 miljarder kronor. Dessa 20 miljarder hade kunnat gå till att utbilda fler förskollärare, till att anställa fler undersköterskor i äldreomsorgen eller till att förbättra arbetsvillkoren för sjuksköterskorna i sjukvården. Men Moderaterna vill lägga över 20 miljarder på ännu ett jobbskatteavdrag och sätter sedan sitt hopp till att finansieringen av välfärden ska lösa sig. Det duger inte.

Sverigedemokraterna gör en stor poäng av att de bryr sig om arbetsvillkoren i vården. Men de stora resurserna, närmare bestämt 35 miljarder, går till sänkta skatter, och välfärden får ta smällen för deras skattesänkarambitioner. Trots sitt höga tonläge om vård och omsorg vill de genomföra besparingar i kommunerna som motsvarar 20 000 sjuksköterskor.

I samband med att Centerpartiet presenterade sin vårbudget kungjorde Annie Lööf att det krävs investeringar i vårdens medarbetare för att öka tryggheten och skapa en närmare vård, vilket är angeläget. Men hur ska människor kunna räkna med några centerpartistiska investeringar i vården när partiet står fast vid att skära ned anslagen till landstingen med 3 ½ miljard kronor? Det är ju just landstingen som betalar sjuksköterskornas löner och står för deras arbetsvillkor.

Inte heller Liberalernas prioriteringar stämmer överens med hur de bedriver sin ekonomiska politik. *Skolan först* är namnet på deras vårbudgetmotion, men i själva verket är deras stora förslag sänkt skatt för dem som betalar statlig inkomstskatt, alltså de som har goda inkomster. Slår man ihop alla deras skattesänkningar landar man på 30 miljarder kronor, och fördelningsprofilen kan jag som socialdemokrat bara häpnas över i en tid då vi vet att klyftorna måste minska, inte öka.

Herr talman! Det är inte skattesänkningar för landets höginkomsttagare Sverige behöver. Det är inte med skattesänkningar vi stoppar brottsligheten, löser personalbristen i vård och omsorg eller höjer skolresultaten. För att lyckas med det måste vi investera i ett starkare samhälle och en tryggare välfärd. Det enda trovärdiga svaret för att öka människors trygghet, lösa problem och ta vara på vårt samhälles stora potential och många möjligheter är att stärka vårt gemensamma samhällsbygge. Det är denna väg vi socialdemokrater väljer.

Herr talman! Det gör vi redan i eftermiddag när vi röstar igenom vårändringsbudgeten. Då skjuter vi till mer resurser till viktiga områden – inte om ett eller två år utan nu i sommar och höst. Regeringen fortsätter att stärka polisen med mer pengar till bättre utrustning och skydd. Regeringen prioriterar ökad trygghet för våra äldre genom att redan i sommar skjuta till mer resurser till äldreomsorgen. Regeringen investerar även över en halv miljard ytterligare i sjukvården för att öka tillgängligheten och förbättra bemanningen.

Det är tydligt att Socialdemokraternas ekonomiska politik och prioriteringar ger trygghet för vanligt folk. Det är denna prioritering vi har gjort under mandatperioden och som vi gör här i dag, och det är den som stakar ut vägen framåt: ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige.

Herr talman! Sammanfattningsvis: Denna mandatperiod har regeringen stärkt välfärden avsevärt. Det arbetar 13 000 fler i sjukvården och 28 000 fler i den svenska skolan. Under 2018 handlar nivåhöjningen om 35 miljarder kronor. Samtidigt har regeringen städat upp i statsfinanserna, och det finansiella sparandet är nu i linje med överskottsmålet. Statsskulden har amorterats och är den lägsta på decennier.

Framgent finns alltså utrymme för viktiga prioriteringar och satsningar på det som är viktigast. Det finns utrymme att fullborda Kunskapslyftet så att alla som behöver kan utbilda sig för att ta ett av de 100 000 lediga jobben. Det finns utrymme att utbilda och anställa fler poliser som värnar vår trygghet på gator och torg. Det finns utrymme att bygga och bemanna de hundratals förskolor, skolor, vårdcentraler och äldreboenden som behövs, eftersom vi kommer att ha fler barn i Sverige kommande år samtidigt som allt fler blir äldre.

Vi har skapat de ekonomiska muskler som krävs för att bygga ett tryggare Sverige. Det gör vi genom att investera i våra gemensamma lösningar, i vår välfärd – inte genom att banta ned och försvaga samhället för att sänka skatten för dem med högst inkomster.

Herr talman! Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Låt mig avslutningsvis tacka utskottets ledamöter och ersättare för debatt och samarbete under den gångna mandatperioden. Jag vill också rikta ett stort tack från hela utskottet till kansliet, som har hjälpt och stöttat oss under dessa fyra år.

(Applåder)

I detta anförande instämde Adnan Dibrani, Monica Green, Niklas Karlsson, Ingemar Nilsson, Ingela Nylund Watz och Björn Wiechel (alla S).

Anf. 19 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Det var nog ett av de mest oseriösa inlägg jag har hört av en ordförande i ett utskott på väldigt länge. Det tog sex och en halv minut innan ordföranden i finansutskottet, som är socialdemokrat, kom in på socialdemokratisk politik.

Jag märker att det är många som pratar om moderat politik just nu – det gjorde även jag i mitt inlägg. Om ordföranden hade lyssnat skulle han ha hört att jag pratade om just de problem jag ser och vad vi vill göra åt dem.

Vi lade fram en vårmotion där vi visar tydliga finansieringar. Fredrik Olovsson hävdar att vi inte gör detta, men jag vill vända på frågan. Du sitter i regeringsställning, Fredrik Olovsson, och representerar Socialdemokraterna. Du har haft ansvar i fyra år. Du använder den största delen av tiden till att klanka ned på alla partier på vår sida i stället för att berätta vad du vill göra för att ta tag i de problem som har vuxit sig starka i Sverige under de år som du har haft ansvar. Du vill ju inte ens erkänna dessa problem och allvaret i dem.

Jag pratar gärna om våra skattesänkningar, för jag är stolt över att en busschaufför kommer att få en femhundredalapp mer med moderat politik. Jag är stolt över att vi fortsätter att sänka skatten för pensionärer. Vi kan göra detta just för att sysselsättningen under många år har ökat kraftfullt.

Det var ingen slump att jobben – i brinnande lågkonjunktur och den värsta finanskrisen sedan 30-talet – blev 300 000 fler, i lågkonjunktur! Detta beror bland annat på att vi gjorde det mer lönsamt att jobba, och det vill vi fortsätta att göra.

Och ja, herr talman, vi prioriterar. Vi prioriterar våra reformer, och vi kommer att fortsätta att prata om vår politik med väljarna. Oj, vad jag önskar att du kunde ta ansvar för den politik som Socialdemokraterna har bedrivit, Fredrik Olovsson, och berätta lite mer om den politik som ni vill bedriva, snarare än att på ett oseriöst sätt klumpa ihop fyra partiers olika utgifter och göra så som du precis gjorde.

Anf. 20 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Det är märkligt att Elisabeth Svantesson, som vill bilda regering med fyra partier, inte alls förstår att man i så fall behöver presentera en sammanhållen politik – om man inte vill att vi som vanligt ska räkna med att alla skattesänkningar i en borgerlig regering blir av. Det är ju detta vi har lärt oss av historien: Det finns ingen skattesänkning som prioriteras bort över tid, utan alla kommer till slut. För en borgerlig regering spelar det ingen roll om pengarna inte räcker till. När överskottet är spenderat börjar man i stället skära ned, och när nedskärningarna inte räcker börjar man låna. Så ser historien ut – gång på gång samma sak.

Jag vill därför ta upp frågan om pensionärsskatten, som regeringen har börjat sänka men som Moderaterna införde. Gång på gång vidgades klyftan mellan löntagare och pensionärer. Moderaterna röstade emot den sänkning vi ville göra hösten 2014 och stoppade den tillsammans med Sverigedemokraterna. Nu säger man sig vilja ta bort den, men i det förslag man har lagt fram saknas 2 miljarder kronor för att detta ska vara möjligt. Precis det som Elisabeth Svantesson anklagade Sverigedemokraterna för förut – att lämna hål i sin budget – gör Elisabeth Svantesson själv när det handlar om pensionärerna.

Det är rimligt att en finansministerkandidat får denna fråga, och det är rimligt att en finansministerkandidat svarar på den.

Prot. 2017/18:136
20 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken*

Anf. 21 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Absolut, det gör jag gärna. Men först vill jag bara påminna om en sak. Den vårmotion som du tänker rösta ja till i dag, Fredrik Olovsson, innehåller ingen finansiering. Alla vallöften som ni har gett under hela våren finns det inte en krona till i finansiering. Det finns det i vår vårmotion.

När det gäller pensionärsskatten kan det vara bra för Socialdemokraterna, som kanske hamnar i opposition i höst, att veta att riksdagens utredningstjänst räknade fel på 2 miljarder. Detta har vi varit ute och berättat om. Vårt löfte står fast. Vi kommer i vårt valmanifest och vår budget till hösten att visa hur vi ska ta steg mot att sluta klyftan.

Nu har Fredrik Olovsson använt sina två minuter till att prata om vår politik igen, inte till att svara på frågor, men låt mig påminna om att vi ser problem och utmaningar och tar tag i dessa. Det gör vi i vår vårmotion. Vi finansierar våra löften och kommer att återkomma både i vårt valmanifest och i den budget vi lägger fram i höst. Det kan man lita på, och man kan lita på att vi moderater tar ansvar för helheten, att vi kommer att lösa problem och att vi kommer att göra det mer lönsamt att jobba, för att stärka välfärden och pensionerna. Vi sätter alltid jobb och välfärd före bidrag.

Det är fortfarande väldigt märkligt, herr talman, att det är så svårt för vissa partier, särskilt det största, att tala om hur man själv ska göra och hur man vill förbättra de problem som finns.

Nu tänker jag använda 30 sekunder till att önska Fredrik Olovsson en trevlig sommar, trots att vi är oense. Du kan lita på, Fredrik Olovsson, att vi kommer att återkomma och att vi kommer att stå fast vid vårt ord. Vi kommer att fortsätta att sänka skatten; det tycker vi är en bra sak, både för den som jobbar och anstränger sig och för den som har ansträngt sig.

Glad sommar!

Anf. 22 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! För Socialdemokraterna är det av största vikt att alla som kan jobba kommer att jobba. Den stora utmaningen för att få detta att hända är att se till att skaffa sig den kompetens som krävs. Vi vill fortsätta med ett kunskapslyft för Sverige.

Vi ser stora brister i svensk sjukvård. Sveriges sjukvård har sannolikt de bästa medicinska resultaten i världen, eller bland de bästa, men vi har för långa köer. Det tar för lång tid att komma i kontakt med sjukvården. Därför vill vi investera i sjukvården i stället för att sänka skatten. Det krävs fler som jobbar i sjukvården för att detta ska hända, och därför vill vi investera i sjukvården i stället för att sänka skatten.

Vi ser ett stort behov av fler bostäder i Sverige. Därför investerar vi i fler bostäder, framför allt hyresrätter med lägre hyror. Detta är sådan politik som Elisabeth Svantesson vill ta bort, för att hon prioriterar sänkta skatter i stället. Hon tror att bostadspolitiken löses av att man inför marknadshyror så att det blir dyrare att bo, men om människor inte ska behöva gå från hus och hem blir det faktiskt dyrare för staten med bidrag för att människor ska klara av den ökade kostnaden.

Det är klart att vi har stora skillnader i politiken. Jag tycker att Elisabeth Svantesson var ärlig som sa att hon har räknat fel på 2 miljarder. Det återstår att se hur hon ska täppa till också det hålet. Det är ytterligare en skattesänkning som rimligen kräver ytterligare nedskärningar och besparingar. Jag hoppas att Elisabeth Svantesson får en skön sommar med en del vila och att hon då funderar ut hur hon ska lösa detta problem.
(Applåder)

Anf. 23 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Skattesänkningar löser inte vårdens problem, sa Fredrik Olovsson i ett relativt infantilt påstående. Så är det förstås. Det gör resurser och riktiga reformer.

Om man talar olovssonska kan man ställa frågan: Hur tycker Olovsson att sambandet ser ut mellan skatthöjningar och vårdens tillgänglighet? 60 miljarder i skatthöjningar och mer än fördubblade vårdköer – med den olovssonska logiken skulle detta vara en ren omöjlighet.

Anf. 24 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Tack, Jakob Forssmed!

Det är naturligtvis på det sättet att svensk sjukvård behöver mer resurser för att lösa de problem som vi står inför. Vi har en växande och åldrande befolkning. Detta kommer bland annat att innebära, och innebär redan, att vi har allt fler som lever med exempelvis cancersjukdomar och cancerdiagnoser. Det är en växande grupp som vi behöver hjälpa, ta hand om, vårda och bota. Detta kommer att kräva mer resurser.

De pengar som vi har skjutit till för sjukvården de senaste åren är naturligtvis inte tillräckliga. Vi kommer att behöva fortsätta att göra detta under åren framöver, för annars kommer sjukvården att bli sämre.

Jag tycker att det är märkligt att de borgerliga partierna sätter så stort hopp till en kömiljard. Det känns som att det är själva ordet kömiljard som ska lösa problemen, fast det i själva verket inte är det. I år har vi skjutit till 4,7 miljarder till svensk sjukvård, och vi fortsätter i dag med ytterligare 600 miljoner. Det är väsentligt mycket större resurser än de pengar som bara en rubrik kan ge för att lösa svensk sjukvård.

I stället är den stora prioritering som görs av alla de borgerliga partierna sänkta skatter. Ni investerar inte tillräckligt i sjukvården. Ni tror uppenbarligen att om man bara sänker skatterna ska det på något magiskt sätt uppstå resurser och sjukvården ska bli bättre. Men det är inte så det fungerar.

Vi prioriterar därför att det ska utbildas fler som ska jobba i sjukvården och att det ska anställas fler som ska jobba i sjukvården. Det är bara så vi kan lösa tillgänglighetsproblemen i svensk sjukvård, eller för den delen förbättra äldreomsorgen och skolan. Vi prioriterar välfärden före sänkta skatter eftersom det naturligtvis märks i välfärden om man väljer sänkta skatter.

Anf. 25 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Låt oss gärna diskutera sjukvården. Låt oss diskutera att ni har svikit ert löfte till cancerpatienterna om att alla skulle få vård inom fyra veckor. Så har det inte blivit. Låt oss diskutera vem som har bäst reformer.

Fredrik Olovsson, du säger att vi ska ha en rubrik. Vi säger kömiljard. Vi säger fast läkarkontakt. Vi säger stora resurstillskott till sjukvården från Kristdemokraternas sida, långt större än vad Socialdemokraterna föreslår – 27 miljarder mer i höstas över tre år. Även om man räknar med era generella satsningar på kommuner och landsting klarar vi ändå mer resurser till vården och omsorgen. Vi säger vårdplatsgaranti. Premiera dem som klarar luft i systemet för att driva fram innovativa arbetssätt så att vi inte har fullbelagda sjukhussalar i Sverige. Se till att vi satsar på primärvården så att vi inte har en alltför stor belastning på våra akutmottagningar, där de äldre får vänta. Det är de äldre som sitter längst på akutmottagningarna. Var tionde äldre sitter mer än åtta timmar på akutmottagningarna.

Under your watch! Det är ni som har haft ansvaret för denna utveckling. Låt oss tala om den, Fredrik Olovsson. Men det var inte det som min fråga gällde. Min fråga gällde att du, Fredrik Olovsson, gjorde ett samband mellan skattesänkningar och vårdens kvalitet. Då frågar jag: Finns det motsvarande samband mellan skattechöjningar och vårdens kvalitet, alltså att vårdens kvalitet ökar med varje skattechöjning? I så fall har ni falsifierat detta samband hur många gånger som helst under denna mandatperiod när det gäller vårdens tillgänglighet med fördubblade vårdköer.

Vi behöver mer resurser till vården. Det kräver hårda prioriteringar. Men det kräver också fler i arbete. Fler i arbete kan komma till stånd bland annat med smarta skattesänkningar. Men man kan också behöva skatteväxla och höja en del skatter på det som inte bidrar till arbete.

Under alliansregeringens tid tillfördes resurser till vården samtidigt som skattelättnader gjordes till exempel i form av jobbskatteavdragen. Det blev mer resurser i fasta priser per capita per slutenvårdspatient.

Anf. 26 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Under de borgerliga åren ökade statens underskott. Man lånade pengar för sina skattesänkningar och andra investeringar som man ville göra. Det var en ohållbar utveckling. Den har vi rättat till.

Jag tycker att man ska vara mycket tydlig med att svensk sjukvård när det kommer till de medicinska resultaten – en del av vårdens kvalitet är rimligen de resultat som man får – ligger i den absoluta världstoppen. Man kan också se tydliga förbättringar under senare år när det handlar om de stora folksjukdomarna som cancer, hjärtsjukdomar och stroke. Det visade en rapport senast i går från SKL. Men vi har fortsatta besvär med tillgängligheten. Då krävs det ökade resurser. Vi väljer dessa ökade resurser i stället för att sänka skatterna.

Kristdemokraterna vill flytta pengar från landsting till kommun. Ni gör regeringens gamla satsningar till egna och nya. Det gör inte sjukvården bättre. Det innebär inte att man får ökade resurser. Ni saknar faktiskt också våra stora generella statsbidragsökningar till dem som betalar för sjukvård och skola i Sverige, nämligen kommuner och landsting. Ni väljer i stället uppenbarligen ett regeringsunderlag bestående av fyra borgerliga partier som tillsammans med Sverigedemokraterna – det lär väl krävas för att det ska fungera i slutänden – har skattesänkningar på uppemot 100 miljarder kronor på programmet.

Det kommer inte att hålla. Det gör inte sjukvården bättre. Det gör inte skolan bättre. Det kommer att innebära att man sviker de äldre i äldreomsorgen.

Anf. 27 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Även jag skulle vilja tacka för mandatperioden och Fredrik Olovssons insats under densamma. Det har varit ett gott samarbete i utskottet. Det beror självklart till mycket stor del på den ordförande som vi har haft.

Efter fyra år av ekonomisk-politiska debatter under denna mandatperiod tänkte jag bjuda åhörarna på en greatest hit. Ett av de områden som jag och Fredrik Olovsson har diskuterat några gånger är nämligen planerna på en kilometerskatt, skatt på avstånd, lastbilsskatt, skatt på tung trafik – kärt barn har många namn. Detta är en fråga som Socialdemokraterna tillsammans med andra gick till val på under den förra valrörelsen. De sa att det inte var någon rocket science att införa en sådan skatt. Sedan visade det sig vara mycket svårare, och framför allt visade det sig att det politiska priset för en skatt på avstånd var rätt högt. Notan för inte minst skogsindustrin och andra landsbygdsbaserade näringar skulle vara mycket tuff. Man drog i nödbromsen.

Men nu har denna skatt, likt Fågel Fenix, materialiserats igen, åtminstone planerna på den. Flera regeringsföreträdare har de senaste veckorna gett besked i frågan, dock lite olika besked. Ardalan Shekarabi sa att det inte fanns några planer på att lägga fram ett sådant förslag. Per Bolund, finansmarknadsministern, sa att dessa planer faktiskt fanns och att Socialdemokraterna och Miljöpartiet skulle lägga fram detta förslag.

Jag har två frågor till Fredrik Olovsson angående detta. Den första frågan gäller sakfrågan: Är det verkligen rätt att börja beskatta avstånd? Är inte det en rent landsbygdsfientlig politik? Den andra frågan är: Kan finansutskottets ordförande bringa klarhet i vad det är som egentligen gäller? Planerar man att föreslå en skatt på avstånd, eller planerar man inte att föreslå en skatt på avstånd?

Anf. 28 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Emil Källström och jag har haft många diskussioner, och vi ska tydligen fortsätta in i det sista med ungefär samma frågeställningar. Det är fullt rimligt.

Som Emil Källström själv sa har Ardalan Shekarabi och jag sagt att vi inte har några sådana planer. Det finns inte heller något sådant förslag i den budget som vi nu diskuterar.

Ska man ha en skatt på avstånd? Det är klart att det finns en kostnad för avstånd redan i dag. Jag är rätt förtjust i idén om att växla kostnader – det är min egen idé – så att de också träffar de utländska åkare som befinner sig i Sverige och inte betalar exempelvis drivmedelsskatter.

För oss har en viktig fråga varit att få ordning och reda på vägen. Där har denna fråga varit en del som vi har resonerat kring och att detta skulle kunna bidra till just det. Men, som jag har sagt, vi har alltså inte ett sådant förslag på riksdagens bord nu. Inte heller Socialdemokraterna har ett sådant förslag för den kommande tiden.

Däremot är det otroligt viktigt att svensk landsbygd och svensk glesbygd tas på stort allvar. Vi skjuter nu till stora resurser till kommunerna runt om i landet, och vi ser till så att staten kommer tillbaka till många platser runt om i landet. Det är många kommuner som inte har haft exempelvis statliga servicekontor. Vi skjuter också till nya resurser för kommersiell service på landsbygden. Det är sådana satsningar och många

andra som vi kommer att behöva fortsätta med under den kommande mandatperioden.

Under den tid som Centerpartiet satt i regeringen med de andra borgerliga partierna såg vi hur Stockholmscentreringen ökade. Den har vi brutit. Och vi kommer att fortsätta behöva se till att vi har en politik som håller ihop landet.

Anf. 29 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Det lät som om Fredrik Olovsson inledningsvis beklagade sig över att denna diskussion återkommer. Men en förklaring till det kan vara att det inte är riktigt solklara besked, och det har inte varit i någon av dessa debatter.

Om vi tar Fredrik Olovsson på orden finns det alltså inte några sådana planer. Det är möjligen en nyhet för Miljöpartiet, som säger att regeringen faktiskt planerar detta. Men det får ni väl lösa internt i ert mycket välfungerande samarbete.

Fredrik Olovsson lämnar ändå några öppningar här. Låt mig då komma med några tips på vägen. Uppenbart är det ett problem med oseriösa utländska aktörer som rullar runt på svenska vägar. Men lösningen på detta problem ska inte vara att straffa all tung trafik, inklusive hårt arbetande svenska aktörer, och göra det på ett sådant sätt att notan i klartext kommer att få betalas av skogsindustri, lanthandlare och människor och företag på landsbygden. I stället ska man skruva upp kraven när det gäller miljö, säkerhet, arbetstider och så vidare och framför allt se till att de som rullar runt på svenska vägar verkligen lever upp till detta. Det är alldeles för få kontroller. Detta är en av anledningarna till att det behövs mer resurser till polisen. Det är vägen framåt: att skapa rimliga konkurrensvillkor utan att straffa ut hela sektorer i det svenska näringslivet, framför allt landsbygdens del av detsamma.

Jag tror att det är få utanför Fredrik Olovssons kamratskapskrets som håller med om att Stockholmsfixeringen är bruten. Där behöver det tas betydligt större grepp för att släppa loss utvecklingskraft i hela landet, och det är det vi går till val på.

Anf. 30 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Det är klart att den här regeringen bryter Stockholmsfixeringen. Det är väldigt bra och tydligt: I stället för en moderatmiljard, som framför allt gick till de rikaste kommunerna i Stockholm, har vi sett till att höja stödet från staten till alla kommuner i hela landet. Det har naturligtvis framför allt varit viktigt för små kommuner på landsbygden.

Vi ser också hur vi nu styr om den statliga förvaltningen så att man inte förlägger all sin verksamhet till Stockholm eller andra stora städer utan finns i hela landet. Det är otroligt viktigt för arbetsmarknaden på många orter, naturligtvis, men också för förtroendet för att staten finns i hela landet och för tilliten mellan landsdelar. Som jag har sagt har vi även genomfört en lång rad förslag som handlar om hur vi ska stärka den kommersiella och offentliga servicen på landsbygd och i glesbygd.

Detta kommer vi att behöva fortsätta med; det är jag helt övertygad om. Men i det perspektivet har Emil Källström, återigen, dessvärre satt sig i ett dåligt sällskap – och det gäller på ganska många områden. Våra partier har som två folkrörelsepartier en hel del gemensamt, men till sist har det ju

fått bli så att Centern viker sig för moderata centralister i stället för att samarbeta med oss socialdemokrater om en politik som kan hålla ihop hela landet.

Jag vill önska Emil Källström en trevlig sommar. Han får gärna begrunda i vilket sällskap han ska vara framöver – inte minst med tanke på att en del av det sällskapet funderar på att skaffa sig ett riktigt besvärligt läge genom att sätta sig i knäet på ett parti som varken Emil Källström eller jag vill samarbeta med.

(Applåder)

Anf. 31 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Sverige är ett fantastiskt land som det går riktigt, riktigt bra för. I internationella jämförelser hamnar Sverige i stort sett alltid högt – i topp fem – inom de allra flesta områden, såsom ekonomi, sysselsättning, rättssäkerhet, utbildningsnivå, jämställdhet, demokrati och effektiva insatser för klimat och miljö.

Förra året toppade vi klimatindex och utsågs till världens bästa land att driva företag i av tidningen Forbes. Bara häromdagen kom en ny europeisk mätning som visar att vi är det land i EU som har mest effektiv klimatpolitik. Sverige har en urstark ekonomi. Arbetslösheten minskar, färre är beroende av bidrag för sin försörjning och sysselsättningsgraden är högst i EU. Allt fler nyanlända kommer i arbete snabbare. Öppenhet och utveckling går hand i hand.

I den debatt som förs i dag, kanske inte huvudsakligen i denna kammarer men utanför den, är det dock många som tycks tro motsatsen. Det är många som tävlar om att måla Sverige i mörka färger i så hög grad att fakta helt enkelt suddas bort. De som har att vinna på den debatten är de krafter som vill styra med rädslan som vapen – rädsla för det nya, rädsla för det man inte känner till och rädsla för varandra.

Visst har vi utmaningar framåt, med klyftor som ökar, en välfärd med stora behov och klimatförändringar som behöver mötas med ännu mer politik. För att arbetslösheten ska fortsätta att minska och bli lägst i EU behöver vi fortsätta satsa på dem som står längst från arbetsmarknaden. Vi behöver fler och enklare vägar till jobb, i hela Sverige. Genom fler och växande företag skapas också nya jobb i hela landet. Vi måste fortsätta värna småföretagarna, och för att landsbygden ska leva behöver vi fortsätta bygga vägar, järnvägar och bostäder samt digitalisera och säkra bredband i hela Sverige. Det är så vi skapar hopp och framtidstro.

Herr talman! Nu är vi i slutet av mandatperioden och kan konstatera att vi med Miljöpartiet i regering har vänt stora underskott i staten till stora överskott. Vi har än en gång beslutat om den största miljöbudgeten någonsin i Sverige, och med Miljöpartiet i regering är Sverige en föregångare i det globala klimatarbetet. Under de senaste fyra åren har vi, bland mycket annat, gjort följande:

- Vi har infört en svensk klimatlag som gör det svårare för kommande regeringar att strunta i klimatmålen.
- Vi har infört ett klimatpolitiskt råd.
- Vi har undertecknat Parisavtalet och gett 4 miljarder kronor till Gröna klimatfonden.

- Vi har kommit överens över partigränserna om 100 procent förnybar el till 2040.
- Vi har tagit initiativ med målet att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer.
- Vi har satsat stort på Klimatklivet, med lokala och regionala klimatinvesteringar och stadsmiljöavtal som ger stöd till kommuner för bland annat kollektivtrafik och cykelbanor.
- Vi har infört en flygskatt, eftersom flyget självklart ska betala för sin klimatpåverkan.
- Vi har ökat järnvägsunderhållet för att tågen ska gå i tid.
- Vi har stärkt klimatforskning och ökat stöd för att anpassa samhället till ett förändrat klimat.
- Vi har minskat överskott av utsläppsrätter inom EU:s system för utsläppshandel.
- Vi har gett uppdrag och startat samarbeten för att minska utsläppen inom svensk industri.
- Vi har fått mer kollektivtrafik på landsbygden.
- Vi har infört ökat stöd till solel och gjort det enklare att sätta solceller på taken.
- Vi ger stöd till energilagring för att öka möjligheterna till egenproducerad el.
- Vi har räddat nattågen.
- Vi har beslutat om att alla budgetförslag ska miljö- och klimatsäkras.
- Vi har sett till att klimat- och miljöfrågorna genomsyrar utvecklingsarbetet.
- Vi har infört ett nytt mål för att finansmarknadsområdet ska bidra till hållbar utveckling.
- Vi har börjat utreda gröna obligationer för att mer effektivt kunna finansiera klimatomställningen.
- Vi har sänkt moms på mindre reparationer och infört avdrag på reparationer av vitvaror i hemmet.
- Vi har tagit fram en ny strategi för hållbar konsumtion.

Detta är sådant vi har gjort bara på klimatområdet. Vi har dessutom satsat dubbelt så mycket på skolan som den förra regeringen gjorde, på hälften av tiden. Vi ser nu också att skolresultaten höjs. Vi har jämställdhetsbudgeterat och minskat den ekonomiska ojämlikheten mellan kvinnor och män. Listan kan göras mycket längre.

Herr talman! Snart träder ytterligare två viktiga klimatpolitiska förändringar i kraft: regeringens bränslebyte och bonus–malus-systemet, bilbytet, vilket kommer att bidra till minskade utsläpp. Jag hoppas också att vi

i denna kammare så småningom kan prata över partigränserna om en överenskommelse om höghastighetsjärnväg i Sverige.

Men ännu har vi inte gjort klart vårt jobb – än finns det mycket kvar att göra. Än smälter isarna på Antarktis, nu med allt snabbare fart. Än slår temperaturerna nya rekord. Än flyr människor från krig, svält och naturkatastrofer. Än dör havsbottnar och korallrev. Än är det inget som tyder på att mängden koldioxid i atmosfären minskar. Än kvarstår klimathoten, och än kan vi inte slappna av.

Vi behöver nu fortsätta att fylla på den lista jag läste upp med radikal klimatpolitik, och vi har inte råd att tappa fart. Nästa steg är att bygga ut järnvägen i hela landet, höja priset för att släppa ut koldioxid, fortsätta rädda våra hav från plast, gifter och skadliga ämnen och införa en antibiotikaskatt i köttproduktionen. Det är vi som delar den här planeten nu som avgör framtiden. Det är vi som aldrig får sluta kämpa. Klimathotet finns nämligen här och nu, och klimatet kan inte vänta.

Med det yrkar jag bifall till propositionen och förslaget i betänkandet. (Applåder)

Anf. 32 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag vill börja denna replik med att önska alla glad sommar. Det missade jag att göra tidigare, och det kändes inte så bra.

Jag skulle också vilja yrka bifall till den kristdemokratiska reservationen, nr 5, som kommer att innebära stora förtjänster för vårt land om den vinner bifall.

Janine Alm Ericson talade i sitt anförande om växande klyftor. Det finns många sådana som det finns skäl att bekymra sig över. En klyfta som jag tycker är bekymmersam är den som riskerar att uppkomma när personer med lite lägre men ändå väldigt stabila inkomster inte får chansen att komma in på den ägda bostadsmarknaden.

Miljöpartiet har haft bostadsministerposten under denna mandatperiod. Vi har under året fått ett skärpt amorteringskrav, som kanske bidrar till den osäkra situation som vi har på bostadsmarknaden. Antalet byggstarter minskar kraftigt; i Stockholm förväntas byggstarterna minska med 30 procent. Försäljningen av nya bostadsrätter har för en del bolag minskat med 80 procent. Samtidigt skrev Boverkets generaldirektör så sent som i förrgår att det för många grupper – till exempel för äldre och unga som efterfrågar bostäder till skäliga priser – fortfarande finns ett stort behov av bostäder.

Finanspolitiska rådet skrev i sin rapport för 2018 att ett skärpt amorteringskrav sannolikt bidrar till utestängningseffekter på bostadsmarknaden genom att hushåll som annars skulle ha haft råd med boendeutgifterna inte kan bära den tillkommande amorteringen. Man skrev också att ”dessa konsekvenser försämrar möjligheterna för många unga att komma in på bostadsmarknaden”.

För ett par dagar sedan såg jag att statsrådet Bolund avvisade möjligheten till ett skattegynnade bosparande för att kunna få den kapitalinsats som krävs. Vad vill ni göra för att fler ska kunna komma in på den ägda bostadsmarknaden?

Anf. 33 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Jakob Forssmed för frågan. Bostadspolitiken är oerhört viktig, och att en människa har någonstans att bo är ju en grundläggande förutsättning för att man ska kunna bygga sitt liv. Att man dessutom kan bo nära där det finns ett jobb och där man vill utveckla sitt liv är väldigt viktigt.

Vi ser att bostadsbyggandet har varit historiskt högt i början av mandatperioden. Regeringen har satsat mycket pengar just på att utveckla fler bostäder. Att det går ned nu är naturligtvis oroväckande. Analytikerna säger dock att det byggande som främst har premierats hittills är dyrare bostadsrätter, och den marknaden ses nu som mättad.

Regeringens investeringsstöd för hyresrätter – små, billigare bostäder som dessutom är mer klimatsmarta och därför hållbara inför framtiden – är någonting som vi behöver satsa väldigt mycket mer på.

Bostadspolitiken behöver utvecklas. Jag hoppas att vi kan hitta nya former för överenskommelser på detta område, vilket jag tror är en grundläggande förutsättning för att kunna fortsätta bygga Sverige starkt, och att Alliansen inte lämnar dessa samtal.

När det gäller amorteringskravet tror vi att vi behöver ta ett av de allra största hoten mot svensk ekonomi, som internationella bedömare hela tiden har gjort Sverige uppmärksamt på, på allvar. Vi har en stor skuldsättning i de svenska hushållen, vilket också utgör en stor risk för den finansiella stabiliteten. Att kastas in i en ny kris på grund av att vi har haft en bostadsbubbla skulle vara mycket dåligt för alla, både för dem som nu finns på bostadsmarknaden och för dem som vill komma in.

Därför anser vi att ett amorteringskrav även fortsättningsvis är bra för att stärka Sveriges ekonomi. Vi måste dock se till att människor har råd samt fortsätta det byggande av lägenheter som behöver ske.

Anf. 34 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag blir lite bekymrad när Miljöpartiet nu säger att man vill fortsätta med en politik som innebär ett slöseri med byggsubventioner och att man vill bygga ut denna politik, som faktiskt inte fungerar.

Människor vill för det första gärna bo i ägda bostäder. Man vill bo i ett småhus eller köpa sig en lägenhet, för man vill disponera sin tillvaro lite mer själv och till exempel bestämma själv när man ska renovera. Det har också över tid visat sig vara ett billigare boende.

Men i stället ska människor drivas in i fattigdomsfällor och in i dyra hyresrätter där fastighetsägaren – snarare än den enskilde som äger sitt boende – ska ha vinsten.

Jag tycker att detta är en bekymmersam politik. Det finns ju ett småskalighetsdrag i Miljöpartiet, tycker jag, som ofta är bra. Här verkar detta dock helt ha kommit bort till förmån för någonting annat.

Jag tycker också att det är märkligt att ni låter Per Bolund diktera bostadspolitiken. Vi har ju hört bostadsministern vara mycket skeptisk till det förstärkta amorteringskravet. Mycket talar nu för att han har rätt och för att detta har blivit ett hinder för byggande, för försäljning av bostadsrätter och, inte minst, för unga hushåll i växande tillväxtregioner att komma in på bostadsmarknaden och därmed också kunna flytta till en arbetsmarknadsregion med jobb. Detta hotar ju också kompetensförsörjningen.

Du säger att man ska ha råd, Janine Alm Ericson, men samtidigt höjer ni skatten för människor som arbetar. Ni höjer skatten på sparande, och ni har höjt skatten på det investeringssparkonto som en del använder för att spara ihop till en kontantinsats. Nu säger ni också nej till varje form av bosparande för att människor ska kunna ta eget ansvar och spara ihop till insatsen.

Detta bådär inte gott för framtiden. Jag talar gärna om dessa frågor, men det krävs att vi ser att det faktiskt är en stor grupp som i dag ställs utanför bostadsmarknaden och som inte får chansen att komma in och att äga sitt boende.

Anf. 35 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag märkte att Jakob Forssmed inte berörde frågan om de svenska hushållens skuldsättning och den fara som denna medför för hela ekonomin utan riktade in sig på en liten del av en väldigt stor ekonomisk fråga.

Vad gäller sänkta skatter är det inte bara bostäder som gör att människor kan ta de jobb som finns. Det handlar bland annat om utbildning och om att man kan vidareutbilda sig – livslångt lärande – vilket kräver samhälleliga resurser. Vi behöver ha en skattepolitik som ser till att dessa resurser finns; jag måste säga att Fredrik Olovsson utvecklade detta väldigt bra i det förra inlägget.

Jag skulle vilja ställa en retorisk fråga till Jakob Forssmed – han har ju inga repliker kvar – som vi kan ha sommaren på oss att diskutera: Hur vill Kristdemokraterna komma till rätta med de svenska hushållens jättehöga skuldsättning och den fara som denna medför för svensk ekonomi?

I övrigt vill även jag önska alla en väldigt trevlig sommar.

Anf. 36 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Den ekonomiska politiken handlar om vilket samhälle vi vill leva i. Den handlar om hur vi organiserar detta samhälle, hur vi ser på varandra som människor och vad vi anser vara värdefullt och viktigt i ett samhällsbygge.

Genom politik kan vi självklart påverka vår gemensamma framtid; den är ju inte förutbestämd utan kan göras väldigt förhoppningsfull.

Det är självklart att det går att känna hopp och framtidstro och att tro att de rikedomar som detta samhälle har ska kunna göra det bättre för oss alla.

Människor kommer i arbete, bostäder byggs och statsfinanserna är oerhört goda. Statskulden har minskat både som andel och nominellt, och underskott efter borgarnas år vid makten har vänts till stora överskott.

Budgetarna som har lagts har både stärkt välfärden och utjämnat inkomstskillnader. Med små steg i rätt riktning har det gått framåt.

Det går att bygga ett samhälle där välfärden byggs ut; vi har visat det. Avgiftsfria mediciner för barn, glasögonbidrag till barn och unga, avgiftsfri mammografi och cellprovsscreening – i vårt Sverige ska ingen någonsin behöva missa en tumör för att man inte hade råd att gå till en undersökning.

Vi har visat att det går att bygga ut välfärden genom att införa avgiftsfria läkarbesök för 85-plussare i öppenvården, avgiftsfri kollektivtrafik i sommar för 700 000 unga och därtill avgiftsfria lovaktiviteter så att inga barn eller unga ska behöva avstå från att delta för att föräldrarna måste jobba eller inte har råd.

Vi har visat det genom att höja studiemedlet så att fler unga ska våga ta steget till högre studier. Klass ska inte få avgöra om du tar det steget eller inte.

Nu kan fler dessutom gå till tandläkaren. Alla unga upp till 22 år kan gå avgiftsfritt, och alla andra har fått fördubblade tandvårdsbidrag. Tänder och hälsa hör nämligen samman.

Vi har gjort satsningar på förlossningsvård, på kvinnors hälsa och på bättre arbetsvillkor i vården. Och snart kan alla arbetslösa få tillgång till körkortslån, så att fler kan få körkort och jobb i hela landet.

Till och med lanthandeln kan få stöd så att den blir kvar i byn. Sådant kan man göra med oss i Vänsterpartiet, liksom att bygga hyresrätter med målet att bygga bort bostadsbristen.

Vår strävan är att bygga ett jämlikare samhälle – ett starkare samhällsbygge som omfamnar fler och som gör livet såväl friare som tryggare för oss alla och inte bara för några få där uppe i toppen. En del politiska partier försöker i stället skrämmas och beskriver samhällsutvecklingen som otrygg och ohållbar. Det gör de i syfte att försöka vinna röster och plocka poäng.

När Sverigedemokraterna kom in i riksdagen 2010 var det i sig oroväckande. Ett rasistiskt parti hade röstats in, och vi var många som oroades över om deras politik skulle följas efter av de andra, etablerade politiska partierna. Vi undrade hur fort det skulle gå. Vi tänkte på utvecklingen i Danmark, men vi var få som trodde att Sverigedemokraternas retorik och stigmatiserande politik skulle få ett sådant genomslag som det har fått och så fort. Människor pekats ut. Rädsla trycks ut, och var du har dina rötter verkar vara det som ska styra politikens utformning. Mörkerkrafter stärks, och rasismen sprids.

Vi väljer en annan väg. Vi väljer solidariteten och jämlikheten. Vi väljer att kämpa för att den här generationen ska bli den sista ojämsställda generationen och för att de barn som föds i dag ska slippa uppleva att de får lön och makt efter kön.

Vi kan jobba för omfördelning av resurser så att inte 245 000 barn behöver leva i familjer som inte ens har råd med de mest nödvändiga utgifterna utan kan se fram mot såväl nya kläder som att vara med i idrottsklubben, åka på en cup eller på ett läger, att kunna gå på bio eller ta en fika – ja, kanske till och med att kunna åka på semester. Det tycker jag är rimligt.

Samtidigt som en del familjer knappt har frukost på bordet varje dag månaden ut går en del till Grand Hotel och äter frukost för 2 300 kronor. En del kan göra sådant utan att ens blinka. Medan de sitter där och sörplar på sin champagne till gröten kanske de tänker på den där intervjun i Dagens industri med Carl Bennet – miljardären, ni vet, som är den 15:e rikaste i Sverige. Han säger: Ja, vi har det faktiskt jätkligt bra nu när förmögenhetsskatten är borta och när arvs- och gåvoskatten är borta.

Jag förstår att han är nöjd, för under lång tid har politiken gynnat honom och de andra miljardärerna. Sverige har blivit lite av ett skatteparadis för de allra rikaste. Medan en del vill få oss att tro att det är migrationen som är problemet kan många andra se att det har skett en enorm omfördelning i det här landet under decennier. Från att ha varit världens mest jämlika land har Sverige blivit det land där klyftorna ökar snabbast. Jag tycker att det hade varit klädsamt om Elisabeth Svantesson åtminstone med ett ord hade nämnt att just Moderaternas ekonomiska politik har ökat klyftorna väldigt kraftigt.

I dag har vi det minst omfördelande skattesystemet från hög- till låginkomsttagare bland EU:s 15 kärnländer. Sverige är det land bland OECD-länderna som ligger näst sämst till när det gäller beskattning av arv, gåvor, förmögenheter och fastigheter. Med andra ord: Vi är näst bäst på att gynna dem som har det bäst ställt. Men se det räcker inte, verkar borgerligheten och Sverigedemokraterna tycka. De vill öka inkomstskillnaderna ännu mer till fördel för dem med högst inkomster och med stora rikedomar. Och Socialdemokraterna säger: Lagt kort ligger.

Ekonomisk politik handlar som sagt om vad vi vill med samhället. De flesta reformer som vi har fått igenom är till för att förbättra livet för det stora folkflertalet, för alla, så att inte plånbokens tjocklek ska avgöra. Förslagen avvisas såklart i stor utsträckning eller i sin helhet av partierna till höger.

För dem finns en fråga som är överordnad allt annat, oavsett konsekvenser och oavsett ekonomiskt läge och statsfinansernas skick. Det är skattesänkningar – och alltid sådana som gör att de som redan har mest får mest. Men det finns en sak till som också verkar vara prioriterad, och det är att de sjuka och arbetslösa ska betala. Där sparas det hej vilt. Jag vet inte om det beror på att man verkligen tror att fattiga och otrygga människor blir friska fortare eller om det enbart är cynisk högerpolitik – eller om det är både och.

De som redan är rika verka alltid behöva mer. De behöver mer för att de ska göra sitt bästa – ett bidrag till, eller jag menar ett avdrag till, och en skattesänkning till, och en till och en till. Detta får de, medan de sjuka ska bli fattigare och fattigare.

Det *är* skillnad mellan höger och vänster i politiken. Det är skillnad på hur vi använder de gemensamma resurserna. Offentliga investeringar är dubbelt så effektivt som skattesänkningar när det gäller att skapa jobb.

Om vi tittar på de ekonomiska politiska förslagen kan vi se att Centerpartiet är stolta och nöjda över att ha de största skattesänkningarna av de borgerliga partierna. I Dagens industri kan vi läsa om hur Emil Källström drömmer om skattesänkningar med ytterligare ca 400 miljarder.

Centerpartiet har störst besparingar i välfärden av de borgerliga partierna men kommer inte upp i Sverigedemokraternas enorma besparingar. De är så stora att de är svåra att föreställa sig. Men det blir så när människor med Jimmie Åkessons inkomst ska ha stora skattesänkningar, för man behöver finansiera det.

Liberalerna säger: Skolan först! Men i deras budget får skattesänkningarna ta tre gånger mer utrymme, och framför allt gynnas män, det vill säga höginkomsttagare. Jag skulle vilja säga att Liberalerna är partiet där klyftorna kommer först.

Moderaterna försöker blanda bort korten och vill gärna triangulera med Socialdemokraterna. Men om man kollar ser man att deras så kallade satsningar på välfärden finansieras med besparingar på välfärden. Det är väl känt att för Moderaterna är skattesänkningar alltid prioriterat, förutom för de sjuka – för de ska ha en skattehöjning.

Jag undrar så vad det är som gör att det är just sjuka som aldrig någonsin ska få en skattesänkning utan en skattehöjning av Moderaterna. Och varför just sjukas ersättning dessutom alltid ska sänkas. Kanske någon moderat kan förklara det. Eller kanske någon sverigedemokrat kan förklara varför sjuka och arbetslösa ska betala mest i skatt vid lika inkomst, vilket är precis vad Sverigedemokraterna och borgarna vill.

Herr talman! I vårändringsbudgeten läggs nya reformer fram. I spåren av metoo kommer nu satsningar för att förbättra sex- och samlevnadsundervisningen i skolan, för att utbilda domstolsväsendet och för att sprida information om den nya samtyckeslagstiftningen. Pengar går till att stärka de regionala skyddsombudens ställning och utbildning kring sexuella trakasserier och till Arbetsmiljöverkets arbete i frågan. Sammanlagt finns sju olika metoo-reformer i budgeten.

Sjukvården tillförs resurser för att utöka tillgängligheten, satsa på mobila team eller för förstärkning på andra sätt. Det behövs.

Även pengar till 10 000 fler sommarjobb finns med. 10 000 fler unga kan nu få vara med och bidra, få erfarenhet, få egna pengar och få känna att man spelar en viktig roll.

Dessutom tillförs pengar till fritidsgårdar för utökade öppettider och för fler aktiviteter. Även idrottsrörelsen och kulturföreningar får pengar till barns och ungas idrott och kulturutövande. I vårt Sverige ska barn och unga kunna känna hopp och framtidstro.

Vi vill använda den ekonomiska politiken för ett Sverige för alla, inte bara för de få i toppen. Därför kommer vi inför valet att arbeta för ett högkostnadsskydd i tandvården, för trygghet i arbetslivet, för fler hyresrätter till rimliga hyror och för utökad välfärd med fler anställda i äldreomsorg, i vård och i förskola och skola. Och självklart ska det vara bättre arbetsvillkor och löner. Vi vill införa en avdragsrätt för a-kassan.

Det är sådant vi prioriterar. Och vet ni – vi tycker faktiskt att de med högst inkomster, mest kapital och stora förmögenheter kan finansiera det. På så sätt utjämnar vi samtidigt inkomstskillnader. Det är bra, inte minst för den ekonomiska utvecklingen och tillväxten.

Med vår politik blir inte allt skimrande, och vi löser inte alla problem, men mycket blir så himla mycket bättre. Det blir ett Sverige för alla och inte bara dem i toppen. Det är liksom skillnad på höger och vänster i politiken.

Till sist vill jag också säga trevlig sommar till alla i finansutskottet. Jag vill rikta ett särskilt tack till Monica Green och Jörgen Andersson som efter många år lämnar finansutskottet – hur det blir med oss andra får vi se efter valet. Tack till ordföranden, och ett särskilt tack till finansutskottets kansli som är så proffsigt och underlättar vårt arbete på ett väldigt professionellt sätt. Tack ska ni ha!

(Applåder)

Anf. 37 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! När det gäller Ulla Anderssons passning till mig under anförandet skulle jag vilja konstatera en gång för alla att fram till precis nu har jag aldrig yttrat siffran 400 miljarder i någon som helst skattedebatt över huvud taget. Ulla Andersson vet att när artikeln hon refererade till publicerades var det första jag gjorde att beskriva att den inte var rättvisande för Centerpartiets skattepolitik. Vill man ta del av den ska man läsa vår budget. Varför Ulla Andersson fortsätter att hänvisa till den artikeln efter att vi både har twittrat och talat om det vet bara Ulla Andersson.

Jag däremot kom i min generositet så nära jag någonsin har varit att ge Ulla Andersson en komplimang i talarstolen när jag i mitt anförande sa att Vänsterpartiet åtminstone har vett att inte tala högt om det faktum att man vill lämna EU. Men nu när Oscar Sjöstedt fick chansen att förklara och försvara sitt EU-motstånd borde Ulla Andersson i rättvisans namn få samma möjlighet.

Är det inte så att ytterkantpartierna i svensk politik borde dra slutsatser av den brexitsoppa vi nu ser? När ett av de största och tyngsta EU-länderna försöker gå ur EU lamslår det ekonomin, den offentliga sektorn och samhället. Det är ingen rimlig väg framåt. Det finns inget rimligt alternativ, och det är helt enkelt en oklok politik. Ibland måste man göra omprövningar när verkligheten förändras. Är det inte dags att Vänsterpartiet skippar drömmarna om ett isolationistiskt Sverige som inte samarbetar med sina grannländer, Ulla Andersson? Är det inte dags för Vänsterpartiet att göra samma resa som Miljöpartiet har gjort och verklighetsanpassa politiken och acceptera EU-medlemskapet?

Anf. 38 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! År 1994 röstade jag mot ett EU-medlemskap. Jag har inte ångrat mig en enda dag sedan dess. Jag röstade även mot ett EMU-medlemskap, och jag tror att det är många som kan tacka dem som stod på nejsidan i den valrörelsen för det. Tänk om vi hade varit med där och vilket elände vi då hade fått ta del av!

För Vänsterpartiet är solidaritet och samarbete en kärna i allt vi gör. Vi vill samarbeta med andra länder. Vi vill ha en politik som bygger på demokratiskt och gemensamt fattade beslut. Men vi tycker också att det finns en väldigt viktig poäng med att de besluten fattas av de folkvalda i ländernas parlament. Vi tycker alltså att det är folket i Sverige som ska fatta beslut om politiken här, precis som vi tycker att folket i Norge, England och andra länder ska fatta besluten där.

Vi har sett vad finanskrisen har betytt i EU. Vi har sett hur banker har gynnats och hur folk har fått betala ett väldigt högt pris. Vi har sett det i Grekland, Spanien och Italien. Det EU har koncentrerat sig på är att rädda bankerna och inte att se till att människor har mat för dagen, en bostad att bo i och ett jobb att gå till.

Vi respekterar däremot folkomröstningens resultat. I dag finns det majoritet för att Sverige ska vara medlem i EU, och i EU jobbar vi för att göra utvecklingen så bra som möjlig och står upp för kvinnors rätt till abort, homosexuellas rättigheter och en social sammanhållningspolitik, det vill säga att vi ska hjälpa varandra i nöd och stötta varandra till utveckling så att människor inte ska lämnas i fattigdom utan få möjlighet att ta sig ur den genom jobb, investeringar och ett starkt socialt skyddsnet.

Anf. 39 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Det där var ju glasklart – eller kanske ändå inte. Å ena sidan säger man att man inte vill vara med i EU, och rimligen skulle det innebära att man fortsätter att driva den frågan när så är lämpligt. Å andra sidan berättar man om alla saker som Vänsterpartiet vill utveckla inom EU och alla frågor som man vill driva inom ramen för EU-medlemskapet. Det håller inte riktigt ihop.

Det rimliga, Ulla Andersson, vore att erkänna att verkligheten har sprungit ifrån politiken på det här området. Också Vänsterpartiet borde rätta politiken efter den verklighet vi ser och inse att det rimliga är att driva sina frågor inom ramen för det europeiska samarbetet. Det var ett misstag, Ulla Andersson, att rösta nej 1994. Jag tror också att Ulla Andersson kommer att komma till den insikten vad det lider. Det låter som att Ulla Andersson redan är halvvägs in i den tankeprocessen.

Man måste utgå från verkligheten som den ser ut. Politiska skyggglappar är inget framgångsrecept om man gör anspråk på att på allvar bära människors förtroende. Ytterkantspartierna i svensk politik, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, säger samma sak. Man är emot EU-medlemskapet trots de överväldigande bevis för att det inte är vägen framåt som vi ser nu i Storbritannien efter brexitomröstningen.

Jag ska som sagt ge Ulla Andersson det att det ändå låter som om Vänsterpartiet är halvvägs in i någon form av tillnyktring. Jag tycker att det är bra, för det är bra om vi lämnar den tröttsamma frågan om ja eller nej bakom oss och i stället funderar på hur vi ska utveckla såväl den svenska som den europeiska politiken. Så pass viktigt är det europeiska samarbetet att vi, precis som Mats Persson i ett tidigare replikskifte sa, måste fundera på hur vi gör EU ännu bättre och hur vi bygger Europa som plats i världen betydligt starkare än i dag. Sveriges röst behövs där, men då måste vi lägga frågan om ja eller nej bakom oss.

Anf. 40 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Nationalism, brott mot mänskliga rättigheter och demokrati, public service som ifrågasätts, domstolar som avsätts – det finns avskräckande exempel runt om i Europa.

Vi är medlemmar i EU, och därför jobbar vi i EU för att förbättra och utveckla arbetet i EU. Det är precis på samma sätt som Moderaterna, som inte vill ha landsting, gör. De är med och styr här i Stockholm i just landstinget i Stockholm. Jag skulle kanske önska att de inte vore det – vi kan ju titta på Nya Karolinska som ett exempel – men de är med där och jobbar där, på samma sätt som vi är med i EU och jobbar för att utveckla EU.

Till exempel skulle vi vilja se en helt annan migrationspolitik. Vi tycker att Europa, världens rikaste kontinent, borde kunna ta emot flyktingar och inte sätta upp murar. Det försöker vi jobba för, precis som vi försöker jobba för att kvinnor ska ha rätt till abort, att mänskliga rättigheter ska respekteras och att homosexuellas rättigheter ska respekteras. Det är sådant vi jobbar för i EU-parlamentet, och det tänker vi fortsätta att göra.

Den dag det finns en majoritet i Sverige för att gå ut ur EU, ja, då kan vi fundera på om vi ska ställa krav på en folkomröstning. Men i dag finns det ingen sådan majoritet. Vi kommer att jobba för att utveckla EU, och det kommer vi att göra på det sätt som vi tycker är bäst, det vill säga att vi ska värna människor och inte banker, vi ska se till att människor har en

fristad att fly till och vi ska stå upp för mänskliga och demokratiska rättigheter. De ska aldrig, aldrig kunna rubbas på något sätt. Därför tycker vi att det är väldigt intressant med utvecklingen i Storbritannien i och med brexit, men vi följer också utvecklingen i Polen och Ungern och andra sådana länder. Det som händer där är något som vi aldrig någonsin vill vara en del av.

Anf. 41 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet har under den här mandatperioden varit besjälade av idén att stänga ned välfärdsverksamheter som fungerar bra och som brukar ha valt om de drivs privat och gör en vinst. Det har ni varit trots att ni har vetat att förslaget inte haft majoritet i riksdagen och inte skulle gå igenom. Ni har ändå fortsatt driva processen med utredningar, lagförslag och så vidare.

Nu ser vi vad det leder till. Årets upplaga av rapporten *Global Entrepreneurship Monitor*, världens största undersökning av entreprenörskap, har just kommit. Där ser man att entreprenörskapet i Sverige har minskat under 2017 medan det har ökat i andra innovationsdrivna länder. I rapporten konstateras att nedgången i entreprenöriell aktivitet uteslutande beror på en minskning i kvinnors entreprenörskap. Man kopplar detta till diskussionen och de förslag som regeringen har drivit om företagande i välfärdssektorn.

Är detta något som bekymrar Ulla Andersson?

Anf. 42 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! När beslutet om att inleda vinstexperimentet i välfärden togs i början på 90-talet låg en 15 sidor lång proposition till grund för det. De som hade skrivit propositionen var två moderater, som sedan själva har tjänat enormt stora pengar på hela utvecklingen.

Vi vet att det finns väldigt många som är med i välfärden just för att tjäna stora pengar. Häromdagen kunde vi läsa om en skola här i Stockholm som fick stänga igen på grund av att ägarna inte tyckte att vinsterna var tillräckligt stora.

Det finns ett stort folkligt stöd för att få slut på vinstjakten i skolan. Svenska folket tycker helt enkelt att det är rimligt att de skattepengar de betalar ska gå till just eleverna i skolan, till lärarna, till lärarnas fortbildning, till skolböcker och inte till att berika ägarna.

Det förslag som låg på riksdagens bord möjliggjorde en avkastning på det operativa kapitalet. Om ägarna hade investerat kunde de få avkastning. Om de inte hade investerat egna pengar fick de ta ut lön, som andra som jobbar i skolan eller på vårdcentralen.

Jag tycker att det är en rimlig och logisk hantering av välfärden. Välfärden är nämligen inte som vilken marknad som helst. Att lägga ned en skola är inte samma sak som att gå till affären och byta en vara som är ett felköp. Vi kan aldrig någonsin hantera välfärden på det sättet.

Jag tycker att Jakob Forssmed och de borgerliga partierna borde fundera över vad välfärdsexperimentet har lett till. Är det rimligt att avkastningen för att driva en skola är högre än för att driva en bank i dagens Sverige?

Anf. 43 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Snacka om experiment som ni vill genomföra, Ulla Andersson! Ni vill stänga ned välfungerande och högkvalitativa små och medelstora verksamheter som elever, föräldrar och äldre själva har valt. Vilken osäkerhet ni slänger in dem i!

Jag håller med om att det finns problem som behöver rättas till. Men det har vi försökt göra genom det som du också kommer med: tillståndskrav och ökade kvalitetskrav. Det ska inte gå att göra vinster och samtidigt ha dålig kvalitet. Men din politik innebär att man stänger ned alla. De som håller bra kvalitet och de som inte klarar kvalitetskraven ska behandlas lika. Det är nämligen driftsformen som är i fokus för din politik.

När det gäller avkastningen har många, inte minst mindre företag, visat gång på gång att det i praktiken är noll i vinstmöjligheter som kommer att erbjudas.

Min fråga gällde inte alls detta. Vi ser nu ett minskat entreprenörskap i Sverige, och det handlar uteslutande om att kvinnors entreprenörskap och företagande minskar. Jag undrar om Ulla Andersson är bekymrad över detta. Det kan alltså härledas direkt till den politik och den retorik som ni har ägnat er åt under mandatperioden.

Är Ulla Andersson bekymrad över detta? Hur tror Ulla Andersson att det här påverkar möjligheterna att rekrytera personal i framtiden och att göra detta till ett attraktivt område att söka sig till om man är intresserad av välfärdsutveckling? Man kan också vara intresserad av att äga inflytande över sin verksamhet och över sin tid, av att få bättre arbetsmetoder och av att se till att det finns fler arbetsgivare att välja mellan. Hur ska det gå till? Är Ulla Andersson över huvud taget bekymrad när det gäller den dimensionen av frågan?

Anf. 44 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! De företag som är i välfärden för välfärdens egen skull kan självklart fortsätta. Jag förstår att Jakob Forssmed har slut på argument; då försöker man gärna skrämmas i stället. Alla som är i välfärden i dag och som vill vara där för verksamhetens egen skull kan fortsätta. Men de som var och är där för att tjäna stora pengar kommer kanske inte att fortsätta vara särskilt intresserade av det. Men meningen med välfärden har heller aldrig varit att man ska vara där för att tjäna stora pengar.

Jag anser att förtroendevalda ska se till att skattemedel går till det som de är avsedda för och inte till annat. Det är även Jakob Forssmeds uppgift.

Om man ska kunna anställa folk i välfärden i framtiden måste vi se till att det finns bra arbetsvillkor och löner och att välfärdens resurser går till just välfärden. Det är inte för inte som det i just privatiserad välfärd är sämre arbetsvillkor och lägre löner. I den här staden där vi står nu skiljer det flera tusen i lön mellan en anställd i en friskola och en anställd i den kommunala skolan. Det är på det sättet de privata bolagen gör vinster. Inom välfärden är personalen den stora kostnaden, och om man vill göra vinst är det där man drar ned.

Jag tycker inte att det är rimligt att man kan driva ett privat bolag som är helt finansierat av skatter. Är det synen på entreprenörskap, att det är skatter som ska finansiera investeringarna, vinsterna, reklamen, lokalen och personalkostnaderna – hela rubbet? De gör faktiskt det.

När det är på det sättet tycker jag att vi ska ha ett regelverk på plats som tillförsäkrar att åtminstone huvuddelen av pengarna går till det de är avsedda för och att de inte hamnar i privata fickor. Det känner jag ett stort folkligt stöd för.

Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att tacka för en intressant och klagörande debatt, så här långt.

Precis som många talare före mig kan jag konstatera att ekonomin nu går starkt i stora delar av världen. Vad som kanske inte har framgått lika tydligt när vi har lyssnat på oppositionen är att i en stark världsekonomi går Sverige ännu starkare. Sveriges tillväxt sedan 2014 har varit högre än i de flesta jämförbara länder. Det beror inte minst på den starka svenska arbetsmarknaden. Sedan regeringen tillträdde har politiken lagts om, från stora skattesänkningar till investeringar för fler jobb. Och vi ser resultat.

Sysselsättningsgraden hos den vuxna befolkningen är den högsta som EU:s statistikbyrå Eurostat har uppmätt i något EU-land någonsin. Andelen försörjda inom de offentliga försäkrings- och ersättningssystemen befinner sig på den lägsta nivån sedan 1981. Och sedan regeringen tillträdde har det skapats 300 000 fler jobb i Sverige, varav över 100 000 i våra välfärdsverksamheter – skolan, vården och omsorgen.

Ungdomsarbetslösheten, som var så hög under alliansregeringens tid att Sverige fick krisstöd från EU, är nu på den lägsta nivån på 16 år. Den som är ung och saknar arbete erbjuds jobb, utbildning eller andra insatser inom 90 dagar. Ingen ung människa ska behöva börja sitt vuxna liv i långtidsarbetslöshet.

Långtidsarbetslösheten har minskat och ligger bara lägre i två andra EU-länder. Tiden för att etableras på arbetsmarknaden har nästan halverats. Och efter drygt fem år har hälften av de nyanlända jobb.

I stället för ineffektiva skatterabatter för den som redan arbetar har regeringen gjort det möjligt för fler att skaffa sig den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar. Fullt utbyggt kommer det nya kunskapslyftet att omfatta 100 000 fler möjligheter att utbilda sig eller lära sig ett yrke som leder till jobb.

Herr ålderspresident! När fler arbetar ökar skatteintäkterna. Det ger politiken muskler att möta de investeringsbehov som Sverige kommer att stå inför de kommande åren – det ska jag återkomma till. Men det ger oss också möjlighet att spara inför sämre tider.

Den förra regeringen hade ett växande underskott, och 2014 uppgick det till 60 miljarder kronor. Det har nu vänts till överskott, som vi har haft samtliga år den här mandatperioden. Det gör att vi har kunnat betala av på statsskulden som nu är den lägsta sedan 1977.

Sida vid sida med en stram och ansvarsfull finanspolitik har regeringen under mandatperioden också kunnat genomföra stora investeringar i vår gemensamma välfärd, 35 miljarder kronor till vård, skola och omsorg.

Tack vare ett resurstillskott motsvarande 2 600 utbildningsplatser utbildas nu fler sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor och inte minst barnmorskor. Lärarutbildningen har byggts ut med 10 000 platser samtidigt som yrket har blivit mer attraktivt tack vare höjda löner för 65 000 lärare. Samtidigt stärks likvärdigheten i skolan med ökat statligt stöd till de skolor

som har de tuffaste förutsättningarna, och stödet till förskolan gör att barngrupperna nu är de minsta på 25 år.

Även kampen mot brottsligheten har intensifierats med det största resurstillskottet till polisen under 2000-talet samtidigt som övriga delar av rättskedjan stärks. Dubbelt så många studerar nu till polis jämfört med när regeringen tillträdde. År 2024 ska Polismyndigheten ha 10 000 fler anställda.

För att stävja smuggling och handel med vapen och narkotika har Tullverket fått sin största anslagsökning på över tio år. För att bekämpa brottets orsaker genomför regeringen också ett långsiktigt reformprogram för att minska segregationen och öka stödet till kommuner och områden med socioekonomiska utmaningar.

Vi har också stärkt barnfamiljers ekonomiska villkor genom höjda barnbidrag samtidigt som ensamstående föräldrars situation har underlättats genom att underhållsstödet har höjts.

Pensionärer som har det knapert har fått det lite lättare att få ekonomin att gå ihop tack vare höjda bostadstillägg och avgiftsfri öppenvård för den som är över 85 år, och inte minst har vi avskaffat skatteflyktan för alla pensionsinkomster upp till 17 000 kronor i månaden.

För den här regeringen är det självklart att den som har jobbat ett helt långt yrkesliv inte ska betala högre skatt än den som fortfarande jobbar. Det handlar om principen att lön och pension ska beskattas lika.

Ulf Kristersson säger en sak till Sveriges pensionärer, men sedan gör han något helt annat. Alldeles nyligen presenterade han ett förslag som han påstod skulle avskaffa den orättfärdiga pensionärsskatten som han själv var med om att införa. Men om man granskar Moderaternas förslag står det svart på vitt att de inte alls vill ta bort pensionärsskatten. Tjänstepension ska fortsätta att straffbeskattas med drygt 2 miljarder kronor om året. Det är principlöst.

För mig saknar Moderaterna totalt trovärdighet när det gäller pensionärsskatten. Jag är lite gammaldags, och jag anser att vi ska hedra våra äldre som har byggt upp det Sverige som vi är så stolta över, inte straffbeskatta dem.

Herr ålderspresident! Kammaren beslutar i dag om riktlinjer för den ekonomiska politiken under de kommande åren. Många av regeringens reformer och prognoser sträcker sig långt in i den kommande mandatperioden. Får vi en annan regering efter höstens riksdagsval, ja, då är risken också stor att Sverige väljer en annan inriktning. Det gäller inte minst arbetsmarknadspolitiken.

Även om vi redan har uppfyllt den förra regeringens mål om 5 miljoner sysselsatta måste ambitionerna i jobbpolitiken fortsätta att höjas. Målet om EU:s lägsta arbetslöshet vägleder alltjämt den ekonomiska politiken. Hälften av den nedgång i arbetslöshet som vi har sett under mandatperioden är resultatet av regeringens politik.

Samtidigt har vi en utmaning framför oss när det gäller att nyanlända som nu får stanna i Sverige också ska komma i arbete. Den utmaningen blir inte mindre på en av världens mest avancerade arbetsmarknader med höga kunskapskrav. Där har dagens debatt i kammaren visat tydliga alternativ.

Ska den som kommer till Sverige mötas av tydlig förväntan och skaffa sig de kunskaper som efterfrågas av svenska arbetsgivare? Eller ska vi anpassa arbetsmarknaden till nyanlända och driva fram en låglönessektor med jobb som man inte kan försörja sig på? Ska människor ha råd att flytta dit jobben finns, eller ska vi införa marknadshyror? För mig är valet självklart.

När 120 000 jobb är lediga för att arbetsgivare inte hittar personal med rätt kompetens ska den som saknar arbete självklart skaffa sig de kunskaper som krävs för att komma i arbete. Är du ung ska du skaffa dig gymnasieexamen och gå vidare till jobb eller högre utbildning. Har du redan yrkeskunskaper som efterfrågas ska du lära dig svenska så fort det går, komplettera dina kunskaper och ta ett av lediga jobb som finns. Är du lite äldre och saknar rätt kunskaper kan du börja med en subventionerad anställning, röja sly längs vägarna eller gå bredvid i hemtjänsten eller i omsorgen.

Sverige blev ju inte ett av världens rikaste länder med låga löner. Vi blev ett starkt samhälle genom att säkra arbete åt alla med löner som det går att leva på och bostäder som vanligt folk har råd att bo i.

Herr ålderspresident! Kanske det främsta vägvalet för väljarna inför höstens val handlar om välfärden. Det är därför som statsminister Stefan Löfven har sagt att det här valet blir en folkomröstning om välfärden. Under de kommande åren kommer Sverige att växa med 200 000 fler barn och 300 000 fler äldre. Det är ett glädjebesked att vi skaffar fler barn och lever allt längre. Men det också en utveckling som förpliktar.

Vi ska bygga förskolor, skolor, äldreboenden och vårdcentraler. Vi ska utbilda och anställa undersköterskor, sjuksköterskor, lärare och förskollärare. Det här är kommande mandatperiods riktigt stora arbetsuppgift. Ska Sverige klara den uppgiften måste vi prioritera. Det räcker inte med att luta sig tillbaka mot de resursökningar som den här regeringen har genomfört hittills. Sverige har inte råd med stora skattesänkningar nästa mandatperiod.

I en tid då behoven i välfärden växer måste vi investera mer. Alternativen är i praktiken samma sak som nedskärningar. Frågan inför höstens val är: Ska vi ha mer personal i sjukvården eller mindre, mer stress i hemtjänsten eller mer tid för våra äldre, fler anställda i skolan eller mindre tid för lärarna med barnen?

För mig är svaret tydligt. Välfärden går före stora skattesänkningar för dem som tjänar mest.

Herr ålderspresident! Regeringen har under mandatperioden bytt riktning på politiken. Reformen har genomförts för att öka trygghet och jämlikhet. Sverige står rustat för sämre tider. Med principen att gemensamma investeringar går före stora skattesänkningar kan Sveriges samlade styrka öka. Med rätt prioriteringar inför den kommande mandatperioden går samhällsproblemen att lösa, om vi prioriterar rätt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Adnan Dibrani, Monica Green, Niklas Karlsson, Ingemar Nilsson, Ingela Nylund Watz, Fredrik Olovsson och Björn Wiechel (alla S).

Anf. 46 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Jag hade nöjet att under min frukost läsa Magdalena Anderssons dagsfärskas debattartikel i Dagens Nyheter. Som så ofta när finansministern uttalar sig väcks det en rad följdfrågor som jag tänkte passa på att ställa.

För det första: Som så ofta var det den vanliga visan om att det var så stora underskott under finanskrisen och åren därefter. Det som inte står i artikeln är ju att Socialdemokraterna föreslog ännu större underskott när de hade chansen.

För det andra: Finansministern säger att bostadsbyggandet är rekordhögt. Men hon nämner inte det faktum att byggandet nu minskar. Det är ett av de oroväckande tecken som vi ser i svensk ekonomi.

Hon skriver också en hel del om arbetsmarknaden men nämner inte över huvud taget, klokt nog, regeringens mål som nu är längre bort än när man tillträdde – målet om EU:s lägsta arbetslöshet.

Hon nämner att det är dubbelt så många som studerar till polis, men hon nämner inte att det är färre som arbetar som polis.

Min främsta kritik är mot artikeln och finansministerns arbete är de tre slutpunkterna. Nu fick hon chansen att beskriva visionerna framåt, för det är väl det som valrörelsen ska handla om.

De tre punkterna är följande: Alla som kan jobba ska jobba, välfärdens finansiering ska säkras och Sverige ska vara ett bra land att åldras i. Det är tre plattityder som jag tror att alla partier kan instämna i.

Men det som behövs på riktigt under de kommande åren är ett antal grundläggande reformer. Samma internationella bedömare som finansministern själv hänvisar till säger att arbetsmarknaden måste släppa in dem som i dag inte kommer in. Bostadsmarknaden måste vara mer rörlig, och skattesystemet blir alltmer omodernt. Det här måste lösas, men finansministern är svarslös.

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Nej, jag är inte svarslös. Däremot har jag andra svar än Emil Källström.

Emil Källström säger ofta att vi ska genomföra stora strukturreformer. Men vad betyder det? Vilken är den praktiska politiken bakom Emil Källströms stora strukturreformer? Jo, det innebär att vi får en arbetsmarknad där vi ska lagstifta om lägre löner. Det är en arbetsmarknad med osäkrare arbetsrätt där det är lättare att sparka folk. Det innebär också en bostadsmarknad där man kan höja hyrorna, det vill säga införa marknadshyror.

Jag ser inte att vägen för Sverige framöver är höjda hyror, sänkta löner och osäkrare arbetsförhållanden. Det är inte min väg framåt. Jag ser en annan väg framåt.

Jag ser ett Sverige som blir rikare av att vi håller samman. Jag ser ett Sverige där fler människor kommer i arbete genom att få den kunskap och kunna skaffa sig den kunskap som svenska arbetsgivare efterfrågar. Jag ser ett Sverige som blir bättre av att vi bygger fler bostäder som människor har råd att bo i. Det är därför vill vi ha investeringsstöd – något som Emil Källström vill avskaffa – för dem som bygger hyresrätter med låga hyror. Vi vill därför fortsätta bygga ut utbildningssystemet och arbetsmarknadspolitiken, vilket är något som allianspartierna vill avskaffa.

Jag vill också därför se till att Sverige är ett land där vi satsar tillräckligt mycket på skolan och förskolan för att alla barn ska få med sig de kunskaper de behöver ute i arbetslivet. De ska få de kunskaper som gör att de får ett jobb med en lön som man kan leva på.

Jag är alltså inte svarslös, men mina svar skiljer sig från Emil Källströms.

(Applåder)

Anf. 48 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr ålderspresident! Jag tycker att finansministerns inlägg visar problemet. Vi kommer att behöva släppa flosklerna och i stället komma överens om ett antal grundläggande reformer. Jag tror mig veta att finansministern håller med om det.

Det grundläggande handlar om att världen förändras, men de svenska systemen har gjort det i alltför låg grad. Sverige har en arbetsmarknad och en bostadsmarknad som i grunden handlar om att trygghet innebär att man ska bli vid sin läst. Man ska vara kvar och helst inte flytta eller byta jobb, för tryggheten handlar om att skydda mig där jag är just nu.

Världen och samhället utvecklas dock, och vi behöver hitta sätt som garanterar människor trygghet i förändringen, trygghet fast man flyttar och trygghet fast man byter jobb, företag eller anställning. Vi måste komma överens om helt nya svar på människors grundläggande behov av samhällelig trygghet.

Det är just det här vi menar när vi talar om behovet av strukturreformer. Man ska inte putsa på ytan, som bostadssubventioner och annat innebär, utan på riktigt ändra spelreglerna för den svenska ekonomin. Finansministern svarar med en axelryckning och säger att det handlar om högre hyror och att människor ska få kicken. Det är ingen bra utgångspunkt för att komma överens.

Det är inte bara Centerpartiet som säger detta. Snart sagt alla såväl inhemska som internationella bedömare säger samma sak: Svensk ekonomi går bra. Vi är på toppen av en global högkonjunktur. Företagen gör fantastiska insatser. Men det finns några grundläggande saker som Sverige måste förändra och förbättra för att fortsätta vara ett land i ekonomisk världsklass och ha en välfärd på samma nivå.

Finansministern avfärdar bara detta. Hon nämner det över huvud taget inte i sitt linjetal under dagens debatt. Det är problematiskt med floskler och axelryckningar när det gäller områden som på sikt verkligen avgör Sveriges konkurrenskraft.

Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag rycker inte på axlarna åt den politik som Emil Källström föreslår.

Trygghet på bostadsmarknaden talar Emil Källström om. Vilken politik föreslår han? Jo, han vill avreglera hyresmarknaden och införa marknadshyror. Människor kan alltså få hyreshöjningar på 30, 40, 50 eller kanske 60 procent om de bor i attraktiva lägen. Det är inte trygghet för mig. För mig är trygghet att se till att det byggs bostäder som människor med normala inkomster har råd att hyra. Det är därför regeringen har ett bostadsinvesteringsstöd som syftar till exakt detta.

Trygghet på arbetsmarknaden talar Emil Källström om. För mig är trygghet inte att minska på utbildningssatsningarna, lagstifta om lägre löner och göra det lättare att säga upp folk. Det är inte floskler eller att rycka på axlarna. Det här är ju den politik som ni i Alliansen föreslår. Jag tar mycket seriöst på detta, men jag ser en helt annan inriktning för Sverige.

Jag vill ha en tryggare arbetsmarknad. Jag vill inte att det ska bli lättare att säga upp folk, tvärtom. Jag vill inte att ungdomar ska behöva sitta månad ut och månad in år ut och år in och vänta på ett sms för att se om de får ett jobb i dag eller inte. Jag vill inte att man ska kunna stapla visstidsanställningar på varandra. Jag vill inte att man ska vara så osäker på sin heltidsanställning att en arbetsgivare vilken dag som helst kan säga: "Du har inte 40 timmar i veckan längre. Du har bara 30." Det är inte trygghet för mig.

Något som inte är trygghet för unga kvinnor på arbetsmarknaden är om det blir lättare att säga upp fler människor. Vilken kvinna eller ung tjej vågar protestera om chefen uppträder olämpligt på en fest om hon vet att hon blir av med jobbet nästa dag? Detta är inte trygghet för unga tjejer på svensk arbetsmarknad. Jag tar inte detta med en axelryckning, och det är heller inget problem man kan peka på och säga att det är en floskel.

(Applåder)

Anf. 50 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr ålderspresident! Det är lite modigt av finansministern att gå till attack mot lite allt möjligt. Jag vill bara först ge ett litet tips när det gäller visstidsanställningarna. Finansministern kan börja i Regeringskansliet, så kan vi sedan ta en diskussion utifrån det. Det är ju en av de värsta arbetsplatserna som finns när det gäller visstidsanställningar.

Det är också lite modigt när finansministern bestämmer sig för att gå till val på välfärden. Vi har ju fyra års facit av hur Socialdemokraterna har skött välfärden. Mitt i brinnande högkonjunktur väntar föräldrar på att barnen ska kunna komma till psykiatrin. Nu har köerna tredubblats. Mitt i brinnande högkonjunktur försämras skolresultat och färre blir behöriga till gymnasiet. Det här är alltså modigt.

Jag vill påminna om vad som skapar välfärd. Välfärd skapas av ansträngning och flit. Människor som går till jobbet varje dag och som är med och bidrar och människor som startar företag, tar risker och är beredda att satsa någonting är grunden för det välstånd Sverige har liksom att vi tillsammans är med och bidrar till det som är det gemensamma, det vill säga att vi kan ta in skatter. Men det är ansträngningen, inte skatterna, som skapar välstånd.

Finansministern vill naturligtvis ha en valrörelse om välfärd kontra skattesänkning. Det har jag förstått under de åtta månader som vi har mötts i olika debatter. När man lyssnar på finansministern kan det låta som om Moderaternas politik i princip kommer att ödelägga hela välfärden. Jag vill för bara någon sekund dock sätta fokus på finansministerns skattesänkningar.

Jag tycker att det är bra att finansministern har lagt fram förslag om sänkt bolagsskatt. Det står vi bakom. Det är bra att finansministern har lagt fram förslag om att sänka skatten på pension. Det står vi också bakom. Men hur kommer det sig att just Socialdemokraternas skattesänkningar stärker välfärden medan Moderaternas inte gör det? En annan fråga jag vill

ha svar på är hur det kommer sig att finansministern aldrig kan tänka sig att sänka skatten för den som arbetar.

Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Det är helt korrekt att vi sänker bolagsskatten. Samtidigt breddar vi basen. Vi gör alltså en kostnadsneutral omläggning. Det är bra att kunna göra en sådan viktig strukturförändring i bred samsyn över blockgränserna.

Pensionärsskatten är en principfråga för oss. Vi tycker att tanken och idén är fel att pensionärer snarare straffbeskattas än hedras. När jag lyssnade på Ulf Kristerssons sommartal fick jag intrycket att han nu verkar ha kommit till insikt om att det kanske inte var någon bra idé. Det gör det inte mindre förvånande när man sedan granskar förslaget och ser att det inte innebär att ni tar bort skattekllyftan.

Jag hörde nyss att Elisabeth Svantesson skyllde ifrån sig på RUT. Även jag har suttit i opposition och jobbat med underlag från RUT. Man måste ju granska dem innan man går ut med dem. Om jag förstår saken rätt stod det ganska tydligt i RUT-underlaget att tjänstepension inte ingick. Elisabeth Svantesson vill kanske kliva fram och visa lite ledarskap här och förklara hur ni i Moderaterna egentligen har gjort.

Vi har principiellt ingenting emot att sänka skatten för löntagare. Det har vi också gjort i regeringsställning. Men vid varje enskild tidpunkt måste man göra en avvägning av var pengarna används allra bäst. Är det i ett visst läge rätt och riktigt att sänka skatterna för löntagarna? Eller det i det läget bäst att se till att man kan investera i välfärden?

Givet att vi nu går in i ett demografiskt skifte med fler barn och fler äldre har vi gjort bedömningen att om vi inte ser till att lägga resurserna på skolor, förskolor, äldreomsorg och sjukvård kommer kvaliteten att sänkas under de kommande åren.

Det tycker jag inte är rätt prioritering. Därför går välfärden före stora skattesänkningar. Moderaterna vill dessutom sänka skatten allra mest för mig och dem som har de högsta inkomsterna.

Anf. 52 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr ålderspresident! En barnfamilj har under de här fyra åren faktiskt fått mindre i plånboken med din politik, Magdalena Andersson. Att ni gärna sänker skatten för dem som jobbar och anstränger sig varje dag är inte fallet. Jag tycker att det är lite sorgligt att det som har byggt Sverige starkt – ansträngning och flit – inte kan belönas.

Ett tips: Det går att satsa på välfärd och samtidigt sänka skatten för dem som jobbar. Vi gjorde det under åtta år. Det är bara att läsa underlagen och se att det också stärkte välfärden. Mer pengar gick till välfärden under Alliansens år. Och det går att upprepa.

Ska vi satsa på välfärd – vilket vi ska göra – måste vi också hålla nere bidragskostnader och migrationskostnader. Det har vi sagt väldigt tydligt. Det kommer att vara en tydlig prioritering för oss moderater under nästa mandatperiod, och det kommer att behövas.

Nu har jag en minut på mig, herr ålderspresident. Det här är mitt sista inlägg i den här kammaren den här mandatperioden. Jag vill passa på att tacka alla som jobbar här inne. Jag tackar kansliet och hela finansutskottet.

Och självklart tackar jag finansministern för det jobb som hon har gjort under de här fyra åren. Trevlig sommar!

Prot. 2017/18:136
20 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken*

Anf. 53 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Elisabeth Svantesson försöker ge sken av att det är gratis att sänka skatten. Men det är inte gratis att sänka skatten. Man kan inte äta kakan och ha den kvar. Det fungerar inte så.

Det som hände under alliansåren var att man inte satsade tillräckligt mycket på välfärden från statens sida. I stället höjdes skatten i över 200 kommuner. Man lämnade efter sig statsfinanser med skenande underskott. Det är det som är resultatet av en moderat finansministers politik och en borgerlig regerings finanspolitik. Det är också det som vi har sett varje gång de borgerliga partierna har haft möjlighet att ha inflytande över finanspolitiken. Man lämnar efter sig mycket stora budgetunderskott som vi socialdemokrater sedan får komma och städa upp, den här gången i en regering tillsammans med Miljöpartiet. Det är så svensk modern ekonomisk-politisk historia ser ut. Låt oss se till att det inte blir så ytterligare en gång! Det är därför det är precis det här som valet kommer att handla om. Ska vi se till att satsa de resurser som krävs för att upprätthålla och stärka kvaliteten för våra barn och våra äldre, eller ska vi se till att sänka skatten mest för dem som tjänar mest?

Jag vill tacka Elisabeth Svantesson för spännande debatter här i riksdagen och ser fram emot ytterligare spännande debatter under valrörelsen tills vi ses här efter valet igen. Skön sommar!
(Applåder)

Anf. 54 MATS PERSSON (L) replik:

Herr ålderspresident! Kollegor i finansutskottet! Finansutskottets kansli! Stort tack för ert arbete, och tack för gott samarbete under de här åren! Tack, Magdalena Andersson, för ditt inlägg!

Många människor som jag träffar känner en frustration. I Sverige betalar man väldigt mycket i skatt. Sverige har världens högsta marginalskatt på arbete. Men man känner att man inte får tillbaka tillräckligt mycket i välfärd, trots de höga skatter man betalar.

Den här regeringen, med Magdalena Andersson i spetsen, skär ned på LSS-stödet till dem med funktionshinder, de sköraste i samhället. Människor som behöver hjälp med att äta får nu inte den hjälp de kräver och behöver.

Grunden för ett välfärdssamhälle är ju att människor arbetar. Nyligen kunde vi läsa om Ali Omumi, som är ingenjör och arbetar på ABB. Han utvisas nu från Sverige. De senaste åren har flera människor med hög kompetens utvisats. I hans fall sker det därför att han saknade personnummer de första tre veckorna i Sverige, vilket gjorde att hans arbetsgivare ABB, ett anrikt svenskt företag, inte kunde teckna den försäkring som krävdes. Som en konsekvens av det ska Ali Omumi, som är ingenjör, utvisas från Sverige. Det finns gott om exempel. Vd:n på ett läkemedelsbolag hemma i Lund där jag bor drabbades av samma sak.

I ett läge där vi har brist på kompetent arbetskraft och där företagen skriker efter ingenjörer och programmerare utvisar vi den typen av personer från vårt land. Varför, Magdalena Andersson, ska hårt arbetande ingenjörer och programmerare kastas ut ur Sverige?

Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Nej, självklart är det orimligt när människor som har kommit till Sverige för att arbeta inte får möjlighet att vara kvar i landet på grund av en mindre administrativ miss hos arbetsgivaren. Det där behöver vi städa upp i. Vi behöver se till att mindre administrativa förseelser inte ska leda till orimliga konsekvenser för enskilda och för deras arbetsgivare.

Men det är också viktigt att vi har ordning och reda i lagstiftningen, så att missbruk kan beivras. Människor som har kommit hit på felaktiga grunder ska naturligtvis inte kunna vara kvar som arbetskraftsinvandrare. Här behöver det självklart vara ordning och reda i systemet. Men mindre administrativa förseelser ska inte få de konsekvenser som det finns exempel på att de får. Där behöver vi naturligtvis se över hur systemet fungerar.

Det är självklart att människor som har kompetens som efterfrågas i det här landet ska ha möjlighet att komma hit och arbeta. Det är någonting som gagnar både dem och Sverige. Jag delar däremot inte uppfattningen att vi ska ha fri arbetskraftsinvandring till de yrken där det inte råder brist i Sverige och där människor som bor i Sverige nu och kanske är arbetslösa eller lever på försörjningsstöd skulle kunna ta arbetena. Där ser jag ingen anledning till att vi ska ha de mest liberala arbetskraftsinvandringsregler som finns i hela OECD. Där anser jag i stället att vi behöver en skärpning av reglerna.

Anf. 56 MATS PERSSON (L) replik:

Herr ålderspresident! Med ena handen beslutar regeringen att 9 000 personer som har fått avslag på sin asylansökan får stanna. Med andra handen utvisas människor som inte har gjort något ont i vårt land utan bara bidragit genom att arbeta i vårt land. Den logiken är hårresande och omöjlig att förklara eller förstå.

Du säger att ni tycker att det är fel, Magdalena Andersson, att det här sker och att människor utvisas. Men det sker ju. Det sker varje vecka. Liberalerna föreslår en lagändring gällande fall där man upptäcker fel. Om Migrationsverket påtalar ett bagatellartat misstag för en arbetsgivare ska arbetsgivaren ha möjlighet att rätta till det misstaget i efterhand, enligt vårt förslag. Det råkar också vara Migrationsverkets uppfattning. Det var nämligen detta Migrationsverket sa när man yttrade sig över den nya lag regeringen klubbade i december förra året.

Men ni säger nej till detta. Ni säger nej till att göra den här lagändringen, som hade inneburit att människor hade kunnat få stanna i vårt land. Den hade inneburit att vi inte hade kastat ut människor från Sverige. Ni säger nej till det. Jag tror att förklaringen finns i att ni i grund och botten inte tycker om arbetskraftsinvandring. Vi är skeptiska till arbetskraftsinvandring, sa ju Magdalena Andersson själv. Konsekvensen av er ideologiska hållning blir att hårt arbetande människor kastas ut från vårt land.

Jag vill se ett samhälle där det är möjligt att komma till Sverige, bygga sin framtid här, bidra till vår välfärd och bidra till en bättre framtid för egen del. Samtidigt behöver vårt land programmerare, ingenjörer och andra viktiga kompetenser. Varför, Magdalena Andersson, ska hårt arbetande ingenjörer och programmerare kastas ut ur Sverige? Varför säger ni nej till den här lagändringen? Varför ser ni inte problemen? Varför kastar ni ut människor?

Anf. 57 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag tycker att Mats Persson fulltolkar lite vad jag säger. Jag säger inte ja till all arbetskraftsinvandring. Men det hindrar inte att det finns ett stort behov av arbetskraftsinvandring inom områden där det råder brist i Sverige. Det kan gälla ingenjörer, dataingenjörer, kockar och läkare. Det finns en rad områden där det råder brist och där människor från andra länder och andra delar av världen kan komma till Sverige och bidra. Vi ska naturligtvis välkomna dem och göra det snabbt och bra för dem att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Självklart ska inte mindre administrativa förseelser från arbetsgivaren leda till orimliga konsekvenser vare sig för samhället eller för den enskilde.

Däremot går det en skiljelinje mellan mig och Mats Persson vad gäller möjligheten att fortsätta ta hit människor inom områden där det inte råder någon som helst brist i Sverige. Det finns rimligen redan människor i Sverige som skulle kunna utföra de här arbetsuppgifterna. Det kan vara fråga om nyanlända som har fått asyl och möjlighet att stanna i Sverige men som nu lever på försörjningsstöd.

Jag ser ingen anledning att vi skulle ta hit människor från andra länder eller andra kontinenter för att utföra de arbetsuppgifterna när det redan bor människor i Sverige som kan göra det och som vi försörjer med allmänna medel. Då är det naturligtvis bättre att de får utföra de arbetsuppgifterna.

Jag ser ingen anledning att vi ska ha OECD:s generösaste regler vad gäller lågkvalificerad arbetskraftsinvandring. Det ska självklart vara möjligt för människor att komma och leva och arbeta i Sverige inom de områden där det gagnar Sverige och den enskilde. Men vi ska aldrig använda arbetskraftsinvandring för att dumpa villkor och löner i Sverige.

(Applåder)

Anf. 58 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr ålderspresident! För bara någon vecka sedan röstade Socialdemokraterna igenom en amnesti, det som lite allmänt kallas för flyktingamnesti.

Det är givetvis helt missvisande, eftersom flyktingstatusen för den grupp människor som berörs av amnestin har prövats i vedertagen ordning av ansvarig myndighet. Man har där gjort bedömningen att skyddsbehov saknas. Det rör sig därför i tangentens riktning rent definitionsmässigt inte om flyktingar.

Det är 9 000 vuxna män utan skyddsbehov. Eller fel av mig: 6 promille är faktiskt kvinnor. Det är bara 99,4 procent män. Nästan 9 000 vuxna män utan skyddsbehov har alltså beretts uppehållstillstånd i landet. Eftersom det är en så pass kostsam affär för de svenska skattebetalarna var ärendet tvunget att beredas i form av en ny budget.

Jag kan konstatera att i Socialdemokraternas Sverige är ett nej liktydigt med ett ja, vilket är olyckligt på väldigt många plan. Jag kan också konstatera att pratet om ordning och reda i migrationspolitiken är just prat.

Det jag undrar är hur i hela friden man prioriterar. Det är 3 miljarder kronor av skattebetalarnas pengar som nu går till spillo. Det är dessutom förmodligen en siffra i underkant. Låt mig slippa det infantila argumentet att vi har råd med både och. Allting har alltid en alternativkostnad. Det är någonting som vi vet med total säkerhet.

I min värld finns det säkert tusen saker som är högre prioriterade än detta: garantipension, bostadstillägg, polisen, offentliganställdas villkor, a-kassan, you name it. Hur prioriterar man egentligen?

Anf. 59 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Det handlar om ett antal personer som har hamnat i en orimlig situation på grund av de ytterst långa handläggningstider som det blev efter hösten 2015. Nu har vi lagt om migrationspolitiken så att vi aldrig återigen ska hamna i den situationen vi hade 2015. Men de som hamnat i den orimliga situationen vill vi ge en ny chans att få en ny prövning.

Oscar Sjöstedt säger att det blir dyrt för statsfinanserna. Det återstår att se. Det är personer som kommer att få en utbildning i Sverige, och de är unga. Om det är så att de sedan får rätt att stanna i Sverige har de ett långt yrkesliv på sig där de kan arbeta och betala skatt. När det gäller frågan om det blir en plus- eller minusaffär för staten är det absolut inte självklart att det blir en minusaffär. Det återstår att se. Nu är det inte argumentet för varför vi har fattat beslutet, utan det har blivit en orimlig situation för individerna.

Visst handlar politik om prioriteringar. Hur Oscar Sjöstedt och Sverigedemokraterna prioriterar är väldigt tydligt. De tycker att klyftorna i Sverige är för små. Sverigedemokraterna vill att vi ska ha större klyftor i Sverige.

När vi granskar Sverigedemokraternas ekonomiska politik ser vi att man vill sänka skatten mest för dem som tjänar mest medan man däremot för barnfamiljer vill ta bort den barnbidragshöjning som regeringen har genomfört. Oscar Sjöstedt! Varför är klyftorna i Sverige för små? Varför föreslår Sverigedemokraterna en ekonomisk politik som leder till ökade klyftor mellan dem som har lite och dem som har mycket?

Anf. 60 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr ålderspresident! Socialdemokraterna är duktiga på att ge med ena handen och ta med den andra. Jag får höjt barnbidrag, och jag har inget behov av det. Det är helt onödigt. Det är bättre att stärka de grupper som har en svagare ekonomi och rikta in sig på sådant som träffar dem som har en svag ekonomi. Det gäller inte minst bostadsbidraget. Det är mycket effektivare ur fördelningssynpunkt. Jag har inget som helst behov av 200 kronor mer i månaden. Det är helt bortkastade pengar för skattebetalarna. Rikta in er på dem som har en svagare sits i stället!

Jag tror att vi kan vara ganska beredda på att det kommer att bli en minusaffär. Empirin och forskningen talar sitt tydliga språk, dessvärre. Men för all del, vi kan väl hålla tummarna. Det kanske funkar bättre den här gången. Ingen skulle bli lyckligare än jag om det blev så.

Det talas om ordning och reda i migrationspolitiken. Förra året, 2017, gavs det 135 000 uppehållstillstånd i Sverige. Är det hållbara volymer? Jag är rätt säker på att det inte är det. Jag har tidigare frågat finansministern om utvisningen av de människor som vistas i landet illegalt. Det är något som den tidigare inrikesministern sa att vi behöver komma till rätta med. Det är ungefär i storleksordningen 80 000 människor. Jag har inte fått något bra svar. Vi kanske har en uppdatering på den siffran nu med hur långt man har kommit i det arbetet.

Är det korrekt att jag ska tolka finansministern som att det är en lagstiftning som ska ligga kvar? Det är ingenting som Socialdemokraterna har för avsikt att riva upp även i en situation som vi får den 9 september, när Miljöpartiet ramlar ur den lagstiftande församlingen, utan det är en lagstiftning som ska ligga kvar. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Regeringen lade om migrationslagstiftningen hösten 2015. Det är en lagstiftning som vi har hållit fast vid. Det är en tillfällig lag som kommer att gå ut. Där går vi socialdemokrater till val på att vår bedömning är att den lagstiftningen kommer att behöva ligga kvar. Vi jobbar i EU för att hitta en långsiktig lösning där vi i EU solidariskt delar på ansvaret.

Oscar Sjöstedt säger att han inte har något behov av höjt barnbidrag. Nej, det är klart att Oscar Sjöstedt inte har det. Framför allt inte med de mycket stora skattesänkningar som Sverigedemokraterna föreslår att Oscar Sjöstedt, Jimmie Åkesson och andra ledande företrädare för Sverigedemokraterna ska få.

Det är Sverigedemokraternas politik. Skattesänkningar för dem som tjänar mest. Sänkta barnbidrag för vanliga barnfamiljer. Det är för små klyftor i Sverige. Det är för lite i plånboken för Sverigedemokraternas riksdagsledamöter. Det är för mycket i plånboken för ensamstående undersköterskor. Det är Sverigedemokraternas ekonomiska politik.

(Applåder)

Anf. 62 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr ålderspresident! Det finns mycket man skulle kunna tala om. Regeringens misslyckande när det gäller tillgängligheten i vården, tryggheten och en lång rad områden. Det gäller inte minst tudelningen på arbetsmarknaden, som har vuxit under mandatperioden.

Jag tänkte ta upp en fråga som jag har tagit upp många gånger. I dag kanske är sista chansen att få ett svar på den frågan. Det handlar om den särskilda löneskatten som regeringen tidigt aviserade och sedan genomförde för äldre som arbetar. Personer över 65 år fick en särskild löneskatt om de valde att stanna kvar på arbetsmarknaden.

Vi ser nu resultatet av detta. De landsting som så väl skulle kunna behöva erfarna läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, vårdpersonal och barnmorskor har fått dramatiskt ökade kostnader för att ha de personerna anställda. De har inte i den utsträckning som de hade behövt kunnat erbjuda de personerna bra villkor för att de ska kunna stanna kvar och bidra med sina erfarenheter några år extra om de så önskar.

Regeringen ansåg i höstas att den hade lite drygt 40 miljarder i reformutrymme. Den valde ändå inte att ta bort löneskatten. Nu, den 18 april, efter nästan fyra år, lägger regeringen fram förslag om 200 miljoner kronor som särskilt ska gå till att förbättra villkoren så att fler 65-plus ska få möjligheten att arbeta längre upp i åren i landstingen.

Om man slog upp ”för lite och för sent” i en nytutkommen uppslagsbok skulle man se att det var det som hände den 18 april 2018, när regeringen lade fram 200 miljoner till det här ändamålet efter att ha dragit in miljarder från samma område.

Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! När man lyssnar på Jakob Forssmed får man lätt intrycket att det är dyrare för landstingen att ha läkare, undersköterskor och sjuksköterskor över 65 år anställda än människor som är under 65. Så är det inte, utan det finns en skatterabatt för arbetsgivaren för att ha äldre personal anställd. Det är en skatterabatt som även fortsättningsvis är betydande trots den korrigerings som vi gjorde.

Vi gjorde denna korrigerings i ett läge när Sverige hade ett underskott på 60 miljarder kronor som Jakob Forssmed och Alliansen lämnade efter sig. Vi har satsat pengarna som vi fått in på kommuner och landsting för att de ska kunna upprätthålla bra service, och det är mer pengar som har gått till kommuner och landsting än vad den höjda kostnaden för den särskilda löneskatten – en något lägre skatterabatt än tidigare – har varit, så det som regeringen har gjort har varit en mycket stor plusaffär för kommuner och landsting under den här mandatperioden. Vi ser också resultatet: 100 000 fler människor som är anställda i våra välfärdsverksamheter. Vi ser också att sjukvården utför fler behandlingar än tidigare. Såklart – vi är ju också fler i svenska folket.

Anf. 64 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr ålderspresident! Det är inte förbjudet eller farligt att någon gång i tillvaron säga: ”Det där kanske var fel. Vi kanske borde ha ändrat det tidigare. Vi kanske inte borde ha infört en särskild löneskatt på äldre som jobbar. Eller vi kanske bara skulle ha haft den i ett år.” När tillväxten sedan kommer kan man berömma sin egen politik och ta bort skatten. Men det har regeringen inte gjort.

Ni hade 40 miljarder i reformutrymme i höstas men valde att lägga det på gratis busskort till alla skolelever, på elcykelpremier, på elbåtatorspremier och vad det nu var. Men det här skulle man ha kvar, den särskilda löneskatten på äldre som jobbar. Och nu, den 18 april, upptäcker man att det här drabbar de landsting – Jämtland, Gävleborg och vad det nu kan handla om för landsting – som har många äldre anställda och behöver den kompetensen. SKL pekar på ett enormt rekryteringsbehov och på att vi utan denna erfarna grupp sannolikt inte kommer att klara kompetensförsörjningen i vården. Ändå ska skatten vara kvar. Och så lade ni 200 miljoner den 18 april, i slutet av mandatperioden, för att ... jag vet inte, visa att ni möjligen har noterat problemet.

Man kan säga: ”Det var fel. Det var dumt. Vi ska inte lägga särskilda löneskatter på äldre personer som vill vara kvar och bidra med sitt kunskande och sin kompetens.”

Vi vet dessutom att ju fler äldre som stannar kvar och bidrar med sina erfarenheter, ju fler äldre som väljer att stanna ett par år till, desto bättre välfärd får vi – och desto fler jobb för unga får vi, för det har visat sig att det finns ett samband: Fler unga kan komma i arbete när äldre stannar kvar och bidrar lite längre.

Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Om det var så att det enda regeringen hade gjort för landstingen och sjukvården under den här mandatperioden var att lägga de 200 extra miljonerna i vårändringsbudgeten hade Jakob Forssmeds resonemang hängt samman. Lyckligtvis är det inte så.

Vi har sett till att beta av det underskott i de offentliga finanserna som Kristdemokraterna och de andra allianspartierna lämnade efter sig. Vi har vänt det till ett överskott samtidigt som vi har kunnat satsa 35 miljarder kronor på välfärdsverksamheterna. I höstbudgeten gjorde vi en särskild satsning på sjukvården på över 5 miljarder kronor, just för att man ska kunna fortsätta anställa fler och behålla mer personal. Vi har alltså gjort mycket omfattande satsningar på sjukvården och de här verksamheterna under mandatperioden. Vi ser också resultat: 100 000 fler anställda.

Vi hoppas naturligtvis att många av de offentliga arbetsgivarna ser den potential som finns i de äldre och erfarna offentliganställda och med alla olika medel försöker locka tillbaka dem. Vi har gett dem resurser för att de ska kunna göra detta, och det inte bara i form av ett riktat statsbidrag. Det är de stora, generella satsningarna som är det viktiga.

Däremot tycker jag att det är olyckligt att man ironiserar över gratis busskort. Det är någonting som betyder otroligt mycket i sommar för våra barn och ungdomar runt om i Sverige. Det är en möjlighet att inte bli fast i förorten utan kunna ta bussen eller tunnelbanan in till stan, till badet eller till klasskamraterna. Det ökar friheten, och det ökar lekfullheten bland våra barn och unga. Det är en riktigt bra reform.

Med det vill jag önska mina meddebattörer en riktigt skön sommar!
(Applåder)

Anf. 66 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr ålderspresident! Det var ett tag sedan man stod här.

Debatten om riktlinjerna för den ekonomiska politiken kan lätt bli kort-siktig, och fokus kan lätt hamna på de största konfliktfrågorna i den stundande valrörelsen. Men det här är också ett bra tillfälle att lyfta blicken lite, lite bakåt men framför allt framåt, för att se hur Sverige kan fortsätta vara ett av världens allra bästa länder att leva i – att födas och växa upp i eller komma till – även när världen förändras och ställer nya krav på oss, precis som den alltid har gjort.

Den 11 maj 2000 tog jag till orda här inne för allra första gången. Jag var ersättare i några veckor för Carl Bildt, som var iväg på något av sina många utlandsuppdrag. Jag var jättenervös, och det kändes stort att få en minuts talartid mot dåvarande finansministern Bosse Ringholm. Min fråga handlade om varför det var så svårt och dyrt att bygga bostäder. Finansministern svarade inte på frågan med något förslag eller något politiskt innehåll eller så utan mest genom att i högt tonläge kritisera Moderaterna. Vissa saker är oförändrade sedan den gången för 18 år sedan.

Men på många andra sätt har det hänt en del sedan år 2000. Studenterna som sprang ut häromveckan var bebisar då. År 2000 pratade vi som var vuxna då om hur modernt allting skulle bli. Ni som var barn då, fråga era föräldrar vad millenniebuggen var för något! Vi var besatta av den. It-företagen blomstrade då, mycket på grund av vår rädsla för denna bugg. Vi använde fortfarande fasta telefoner. Vi tog fram kontanter när vi fysiskt gick till affären. Vi läste tidningen på papper på morgonen i början av mediedagar som var ungefär 24 timmar långa. Få hade då kunnat föreställa sig att vi en dag skulle följa fotbolls-VM på sommaren på var sin liten skärm utan mer sladd än den lilla vita som man har i örat.

Vladimir Putin hade år 2000 just vunnit det ryska presidentvalet för första gången. Få hade då kunnat ana hur han skulle använda den makten 18 år senare. Donald Trump drev faktiskt en presidentvalskampanj också år 2000, om än utan att få den uppmärksamhet han fick senare. Så var det också sex år kvar tills Twitter skulle grundas. Viktor Orbán, som en gång fått stipendium av George Soros för att studera i Storbritannien, var vice ordförande i liberalernas internationella samarbetsorganisation och opponerade sig mot både kommunister och konservativa hemma i Ungern.

EU hade fortfarande 15 medlemmar – mer än på länge, tyckte vi som just hade fått komma med.

Få hade trott på den tiden att fyra borgerliga partier skulle kunna gå samman inte bara om ekonomin utan även om mycket annat och vinna valet 2006 – och bli omvalda 2010 med förstärkt väljarstöd.

Åtta borgerliga budgetpropositioner producerade vi. Det kan låta tekniskt, men de lade grunden för den starka ekonomi som vi känner av än i dag.

Det var en ära att få sitta här inne och rösta för dessa första fyra budgetpropositioner. Det var en ära att rösta för nästa fyra också, även om det var en lite större utmaning i finansutskottet och kammaren på vägen dit.

Men det gick. Det höll ihop, och vi tog här i Sveriges riksdag emot besökare från andra länder som kom för att studera vår starka budgetprocess, som inte tillät regeringens samlade förslag att slitas i stycken eller explodera under parlamentsbehandlingen – vilket kan ske i andra länder – trots att vi så sällan haft majoritetsregeringar. Detta är en ordning som har möjliggjort för den samlade budget som har störst stöd hos svenska folket att också gå igenom i riksdagen och genomföras.

Det var först när socialdemokrater och sverigedemokrater tillsammans försvagade praxis hösten 2013 som detta kom att ifrågasättas i grunden. Och när Alliansens budgetmotion hösten 2014 oväntat vann och regeringskris utlöstes började ett nytt kapitel i svensk politisk historia, som är långt ifrån färdigskrivet.

Men detta får nu andra fortsätta med, när den nyvalda riksdagen samlas i höst. Det har varit roligt, lärorikt och händelserikt att vara med på resan ända hit – från ersättare och ut igen och fram och tillbaka som ledamot, till mötesordförande, sittande där ålderspresidenten sitter nu, med salen full av hundratals parlamentariker från hela Europa när Sverige var ordförandeland 2009, och ända till att själv delta i partiledardebatterna, som första moderata kvinna. Det hade jag inte trott de där vårveckorna för 18 år sedan!

Jag har många att tacka för gott samarbete och väldigt mycket roligt under dessa år: alla vänner i Moderaterna och Alliansen förstås, politiska motståndare, för era bidrag till det demokratiska samtalet, och även alla duktiga tjänstemän här i riksdagen.

Politik är nämligen inte bara att tycka, säga eller skriva. Det är också att göra, genomföra och lagstifta. Tack till alla er som gör politiska idéer till verklighet, eller som, vänligt men ändå bestämt, påpekar för oss när de inte kan bli verklighet!

Det är här, i denna riksdag och kammare, som det avgörs hur stark svensk ekonomi är om 18 år, men också hur stark svensk demokrati är då. Nu, när vår demokrati är i hundraårsåldern, är den faktiskt ifrågasatt. Detta är något oerhört. Här, i ett av världens stabilaste samhällen, där vi har haft

fred i över 200 år, har vi på allvar en debatt om hur vi ska klara vår demokrati framöver.

För detta har vi alla ansvar. Auktoritära krafter och röster vinner nu mark. Den politiska debatten förs fortfarande här inne, men också på många andra arenor utanför, även av dem som har helt andra intressen än att bygga Sverige starkt. Vi har alla, särskilt ni som fortsätter till valrörelsen, ansvar för vart den utvecklingen ska leda oss och vad den ska få göra med vår demokrati. Historien har nämligen visat att värden som frihet, öppenhet och demokrati aldrig kan tas för givna utan alltid måste försvaras.

Vi är inte så många här på jorden, alla vi som är svenskar. Vi kan inte konkurrera med storleken, närheten till de största marknaderna, språket eller vädret – utom möjligen den här våren. Men vi har varandra, och vi har alla förutsättningar att fortsätta vara ett av världens allra starkaste samhällen, även 18 år och mer framåt i tiden.

Detta ställer nya krav på oss. Gamla jobb försvinner; det har de alltid gjort. Men nu utmanas vi desto mer av globalisering, digitalisering och robotisering, av Kina, Indien och andra regioner som växer och av en orolig omvärld, där snart 70 miljoner människor är på flykt.

Det finns människor i Sverige som kanske kom den där våren för 18 år sedan men som fortfarande inte har kommit in i vårt samhälle – som fortfarande inte jobbar, inte kan språket och inte står på egna ben. Men det måste alla kunna göra. Det målet får vi aldrig överge. I Sverige måste vem som helst kunna bli vad som helst. Det är så vi bygger ett samhälle som både är starkt och håller ihop.

Vad kommer maskiner att kunna göra om 18 år som människor gör i dag? Vad blir det för arbetsmarknad av det? Vad finns det för jobb då, som inte finns i dag? Har de nya storföretagen sina huvudkontor i Sverige, eller har det blivit för dyrt och krångligt och för svårt att få tag på kompetens? Lär sig alla barn tillräckligt i skolan för att vara med i konkurrensen om de nya jobben? Kan vi kanske bota cancer, och kan i så fall alla som behöver behandlingen få tillgång till den i tid? Är vi med i Nato? Hur fungerar EU? Och hur stark är Sveriges röst i de sammanhang som påverkar oss? Och har vi äntligen kanske börjat bedöma varandra efter vad man gör, inte vem man är, oavsett kön, ursprung eller var man på annat sätt kommer från?

Dessa frågor får inte alltid plats i valrörelsen eller i tv-debatterna, där man bara har några sekunder på sig att försöka göra sin poäng, och det ska skruvas till. Men de kommer att behöva besvaras, och det kan Sverige göra bra.

Valdebatten handlar ofta om problem och konflikter. Men lyfter vi blicken bara lite vet vi att Sverige har bättre förutsättningar än de allra flesta. Sverige kan mer. Vi kan nå längre än vi själva ibland tror är möjligt. Vi kan nå världstoppen, i fotboll men också i ekonomi och som land att leva i för alla. Ta den chansen!

(Applåder)

I detta anförande instämde Michael Svensson (M).

Anf. 67 MONICA GREEN (S):

Herr ålderspresident! Nu fortsätter vi! Jag vill också tacka Anna Kinberg Batra. Jag hade också tänkt göra en tillbakablick eftersom jag har varit med länge, jag med. Jag vill också passa på att tacka dig, Anna, som

får så mycket kramar just nu, för samarbetet. Vi har inte precis haft samma politiska livsåskådning, men jag tackar dig för ditt engagemang. Du fick ju ta smällen av det patriarkat som styr normen i samhället, men jag hoppas att du hittar en ny plats i livet och får spännande utmaningar. Tack så mycket!

Visst har det hänt mycket under denna tid. Jag kan ju kosta på mig att, precis som ålderspresidenten nog kan göra, titta tillbaka lite grann på vad som har hänt sedan jag kom in 1994.

Just nu har vi högkonjunktur, och vi har tagit ansvar för politiken tack vare den socialdemokratiskt ledda regeringen. Vi har en smart finansminister och en politik för ett starkt samhälle, välfärd och investeringar för jobb.

De borgerliga företrädarna, som lämnade oss nu, brukar påstå att det går bra för Sverige bara för att det är högkonjunktur. Men vi vet ju att det är strukturella förändringar, tillsammans med högkonjunkturen, som gör att det går bättre för Sverige än för andra länder som också befinner sig i samma högkonjunktur.

Vi har en arbetsmarknadspolitik som fungerar nu, till skillnad från till exempel de sänkta arbetsgivaravgifterna för ungdomar från förra mandatperioden, då ungdomsarbetslösheten sköt i höjden. Nu är den lägre än på 16 år. Vi har 300 000 fler i arbete, 13 000 fler som jobbar inom vården och 28 000 fler i skolan. Barnbidraget har höjts, och satsningar på jämställdheten har gjorts.

Som jag sa kan jag kosta på mig att bidra med en liten historisk tillbakablick. Det har hänt väldigt mycket. Bland annat har vi blivit betydligt fler. När jag kom in 1994 var vi 8–8,5 miljoner invånare. Nu är vi mer än 10 miljoner, bland annat tack vare att vi har en stark välfärd. Människor lever längre och längre, och det föds fler barn.

Under denna tid har ekonomin gått upp och ned. När jag kom in 1994 tog vi över en ekonomisk kris efter Carl Bildt-regeringen. Ni kommer ihåg: 500 procents ränta.

Det gigantiska budgetunderskott som den nytilträdde socialdemokratiska regeringen då fick ta över ökade varje dag eftersom långivarna satte press på Sverige. Vi satt i en rävsax. Den var mycket svår att ta sig ur. Det blev väldigt tufft för väldigt många med det besparingsprogram som togs fram, men vi lyckades ändå ta Sverige ur en jobbig tid tack vare ansvarsfulla beslut. Till slut fick vi också stöd av Centerpartiet. Det vill jag tacka eventuella centerföreträdare som lyssnar för. Centerpartiet gjorde det möjligt för oss att ta oss ur krisen.

Då satte vi också upp budgetramar, som den dåvarande finansministern knåpade ihop tillsammans med den nuvarande finansministern. Jag noterar att Anna Kinberg Batra berättade att den borgerliga regeringen fick ta emot utländska besökare som ville titta på principen för de svenska budgetramarna. Men det var alltså den socialdemokratiska regeringen som hade tagit fram budgetramarna. Budgetramarna hjälpte också till i nästa kris som kom. Jag återkommer strax till den krisen.

Jag vill också nämna den höga arbetslöshet som var. När vi tog över 1994 hade vi massarbetslöshet. Jag tror att några av er minns att vi då satte upp ett mål om att halvera arbetslösheten. De borgerliga företrädarna hånade oss och sa att om vi klarade det skulle böckling bli den populäraste maträtten i Sverige.

Jag gör dessa historiska tillbakablickar, för jag tror att det är många som ibland glömmer vad som har hänt under denna korta tid. Det är väldigt viktigt för oss att minnas det som har hänt för att kunna ta bra beslut för framtiden, så att vi inte hamnar i samma svårigheter igen.

Visst lyckade vi pressa ned arbetslösheten! Vi lyckades mycket bra. Jobben strömmade till, tack vare en medveten politik. Svenska folket fick dock inte böckling som favoritträtt, och det är jag mycket glad för. De borgerliga politikerna hade alltså fel även där.

Det gick alltså bra för Sverige. Men detta är ju en historisk tillbakablick. Tyvärr var det så att år 2004 vann de borgerliga partierna valet och bildade regering. Då hade vi fortfarande jobbtillväxt. Jobben strömmade till. Anders Borg sa att det skulle ta två år innan den borgerliga politiken skulle börja bita och synas på riktigt. Och vad hände? Jo, efter två år började den borgerliga politiken att bita samtidigt som den internationella ekonomiska krisen slog till med full kraft. Det ledde till massarbetslöshet, ekonomisk kris och ökade klyftor.

Den borgerliga politiken spädde på krisen eftersom arbetsmarknadspolitiken hade försämrats. Det blev sämre för dem som hade det sämst ställt. Arbetslösa fick ingen hjälp till omställning. De låstes in i fas 3 och blev fattigare och så vidare. Dessutom var ungdomsarbetslösheten så hög att vi fick stöd av EU.

De borgerliga hade som vanligt en enda lösning, nämligen skattesänkningar. De trodde att de skulle kunna sänka skatten och på så sätt komma ur även den här krisen och lösa problemen, men det hjälpte inte. Det blev precis tvärtom.

Den gigantiska ungdomsarbetslösheten sänktes inte genom sänkta arbetsgivaravgifter. Men de borgerliga partierna pläderade ändå för det och påstod att arbetslösheten skulle rusa i höjden om vi vann valet. Men de fick fel där också. Nu är alltså ungdomsarbetslösheten lägre än på 16 år.

Herr ålderspresident! Med detta vill jag säga att det spelar mycket stor roll vem som styr landet. När vi har en socialdemokratiskt ledd regering lyckas vi ha både högkonjunktur i världen och en smart politik som är klok, med investeringar i infrastruktur, bostäder och utbildning. Det är detta som är en klok politik för framtiden.

Avslutningsvis vill jag peka på några highlights. Ett av dem är den offentliga upphandlingen. Jag tycker att vi har tagit ett bra beslut, men det tog lite tid att få igenom förändringar av den offentliga upphandlingen eftersom de borgerliga partierna, inklusive främlingsfientliga Sverigedemokraterna, röstade ned våra förslag. De ville inte att stat och kommun skulle kunna ställa krav på sjysta villkor.

Vi såg exempel med löner på 27 kronor i timmen, som oseriösa företag kunde anställa människor för och på det sättet också konkurrera ut seriösa företagare. Det var inte bra. Jag tror att de borgerliga partierna insåg att det inte var så bra att vi inte fick igenom våra förslag. Efter en del förändringar och förhandling fick vi till slut igenom ett modifierat förslag. Det var ju tur det, för nu kan kommuner, landsting, regioner och statliga verk och myndigheter ställa krav.

Svenska löner ska gälla i Sverige för chaufförer, lokalvårdare och kockar. Så ville inte SD ha det, utan de ville att företag som exploaterar utländsk arbetskraft skulle få fortsätta driva ned lönerna i Sverige. Jag är glad över att Sverigedemokraterna inte styr det här landet, och jag hoppas

verkligen att de inte ska få chansen att göra det någon gång. Jag hoppas att väljarna ser igenom deras floskler.

En annan sak som har hänt under den här mandatperioden och som jag också vill highlighta handlar om mer pengar till cancervården. För mig är detta viktigt att nämna eftersom jag har en mycket nära anhörig som var nära att dö i cancer som 16-åring. De som står här i talarstolen och säger att vi inte får något för skattepengarna vet inte vad de talar om. De har ingen nära anhörig som varit nära att dö i cancer.

Har man varit svårt sjuk vet man vad man får för skattepengarna. Det vet vi. Jag tror att det är väldigt många som varit med om liknande saker och kan instämma.

Däremot ska vi inte sticka under stol med att det finns stora utmaningar, inte minst eftersom vi har blivit betydligt fler i Sverige. Då behövs det fler investeringar i välfärden. Det behövs mer pengar och bättre kvalitet. Det är betydligt viktigare än skattesänkningar.

Visst har det hänt oerhört mycket, herr ålderspresident, och nu när jag slutar som riksdagsledamot vill jag berätta att jag är väldigt stolt över det vi har uträttat. Jag är extra nöjd med bredbandsutbyggnaden, eftersom den startades när jag var it-politiker. Jag är glad över att ha varit med och beslutat om den svenska sexköpslagen. Jag är stolt över satsningarna på jämställdheten, föräldraförsäkringen och det höjda barnbidraget. Tack, alla, för gott samarbete, och lycka till fortsättningsvis!

(Applåder)

Anf. 68 CARL SCHLYTER (MP):

Herr ålderspresident! Talare efter talare beskriver ekonomin som god när vi har stark tillväxt. Sedan har de idéer om hur den kan växa lite till: Mer resurser till allt! Det är lätt att peka ut de goda exemplen. Finansministern, som jag tycker är en erkänt kompetent person, har ju gått igenom vad man kan göra när man har ökade resurser.

Men även om arbetslösheten minskar och de rapporterade utsläppen minskar glömmar vi en viktig sak: Det blir mindre naturresurser till våra barn och barnbarn. Lika sant är att inkomstklyftorna bland dem som har jobb ökar, liksom att utsläppen ökar. Bara om man räknar in ökad skogstillväxt och struntar i flygets ökade utsläpp går siffrorna ned.

Frågan är också hur hållbar skogstillväxten är när den består av enorma plantager med bristande biologisk mångfald. De är känsligare för klimatförändringar än naturskog med olika arter av blandad ålder.

Men Moder Jord struntar i vad vi rapporterar in. Det är de verkliga utsläppen som räknas, och de ökar. I en framtida balansekonomi som inte bygger på ständig expansion blir rättvis fördelning av resurser av stor vikt. En kraftfull fördelningspolitik blir bara möjlig om den politiska sfären lyckas bryta sin underordning under den ekonomiska sfären.

Ekonomisk demokrati fanns inte heller i de statsocialistiska länderna i östblocket. Den officiella propagandan hävdade förvisso att alla produktionsmedel ägdes gemensamt av folket, men i praktiken innehades all politisk makt i enpartistater av korrumperade partieliter med starkt repressiva metoder som slog vakt om sin maktställning. Gapet mellan makteliten och resten av befolkningen var avgrundsdjupt. Och frånvaron av oberoende medier gjorde att problem, som allvarlig miljöförstöring, sällan blev föremål för debatt, än mindre åtgärdades.

I dag växer klyftorna så mycket att den ekonomiska eliten rusar ifrån resten samtidigt som 50 procent av den globala handeln är intern handel inom jättekoncerner, där priser sätts på administrativ väg snarare än genom en fri marknad. Vi riskerar att gå mot det sämsta ur två världar – en blå planekonomi med kapitalismens klyftor och rovjakt på resurser från kapitalismen samt planekonomins centralstyrning och försvagning av individens möjligheter att skapa bra livsförutsättningar, kanske till och med till priset av en global klimatkatastrof.

Låt oss titta på utvecklingen, herr ålderspresident. Jag tog med mig bilder för att kunna illustrera detta bättre. En bild säger mer än 1 000 ord. Jag tror att alla här uppskattar att jag inte använder 6 000 extra ord.

Den streckade linjen är bnp-utvecklingen globalt de senaste 50 åren. Den blå är användningen av biomassa, som ökar. Fossila bränslen ökar. Metaller ökar. Icke-metalliska mineraler ökar. Allt ökar. Ni ser att det finns en tydlig koppling mellan tillväxt och naturresursanvändning, och jorden är en begränsad planet med begränsade resurser. Det är en ohållbar utveckling.

Man brukar säga: Men vi har ju en enorm resurseffektivisering. Vi kommer att lösa allting med det. Men det stämmer inte heller. Det stämmer bara om man har ett begränsat perspektiv. Man kan titta på de rikaste länderna. Ja, här får vi mer produktion med mindre resursanvändning, men det sker till priset av motsatsen i de fattiga länderna. Rent globalt har vi till och med de senaste åtta åren haft en negativ utveckling av resurseffektiviteten när vi ska skapa våra pengar.

Man säger: Ja, men biobränslen löser väl allting. Bioekonomin löser väl alla problem. Men den är ju också beroende av fossila råvaror i slutändan.

Här är kurvan över världens fosfatanvändning – det är en i högsta grad begränsad resurs som ett fåtal länder kan sälja till oss. Även här rusar det rakt i höjden.

Alla dessa kurvor pekar på att vi har ett fullkomligt ohållbart ekonomiskt system. Och det är inte nog med det. Jag har siffror som kommer från en RUT-utredning som jag begärde, och här är siffrorna från vår egen budget.

Här är bruttointkomstens sammansättning – det är en jämförelse mellan 1995 och 2015. För de 90 procent som har lägst inkomster ser man att det är en liten ökning – den är inte särskilt stor. För de 9 procent som har högre inkomster börjar det ta lite fart. Men det är för den procent som är allra rikast som siffrorna rusar iväg. Det är snart 3 ½ miljon om året i inkomst för dem.

Vad får det för effekter på samhället? Jo, här är Gini-koefficienten – det är ett sätt att mäta de lägsta inkomsterna jämfört med de högsta. Ju högre koefficient, desto mer klyftor har vi i samhället. Här ser vi att det tyvärr inte spelar någon roll vilken regering vi har haft. Den ökar gradvis hela tiden, särskilt om man tar med kapitalinkomsterna.

Vi kan återigen titta på hur mycket vi har förändrat vår ekonomiska standard mellan 1995 och 2016. Varje liten stapel här är 1 procent av befolkningen. Till vänster finns de med lägst inkomster, och till höger finns de med högst inkomster. Ni ser att den stora massan har höjt sina inkomster med 50 procent. Det är kanske inte så illa. Men man kan titta på den lilla,

lilla stapeln längst till höger. Då ser man att det inte är någon liten förändring, utan det är en jätteförändring på nästan 350 procent. Den lilla procenten roffar åt sig en allt större andel av jordens resurser, som är begränsade.

Nästan alla som har vanliga vita jobb har råd med livets basbehov. Men livsglädjen försvinner när pressen på jobbet blir enorm och när man, trots ansträngningar, ser hur andra ständigt får det bättre än en själv. I ett väl utvecklat samhälle blir folk lyckligare av en mer jämlik fördelning än av att ständigt öka produktionen av prylar som symboler för välstånd och av att positionera sig bland de rika.

Herr ålderspresident! Min kavaj fick jag för 30 år sedan av min pappa. Innan dess hade han använt den själv i nästan 20 år. Men den klarar fortfarande riksdagens klädkod – eller hur? Jag får ett nickande från ålderspresidenten.

De allra flesta köper inte längre saker för att täcka absoluta behov, utan de köper symboler för välstånd. Det handlar om en vilja att smälta in i reklamkarnas senaste trend. Det kallas för positionell konsumtion. Det handlar om att positionera sig i den ekonomiska hierarkin. Ju större klyftor, desto viktigare blir det att lyckas ekonomiskt. Den som inte kan bo på rätt ställe riskerar en sämre skola och sämre förutsättningar för barnens framtid. När 60 procent av amerikanerna trodde att deras barn skulle få en sämre framtid valde de Trump. Nu är det 59 procent som tror att deras barn kommer att få det sämre än de själva. Det är dags att fokusera om ekonomin på social och ekologisk hållbarhet och inte göra den beroende av ständig tillväxt för att fungera.

Samhällen med klyftor är också sämre för miljön. Minskade klyftor är en miljöfråga såväl som en social fråga. Vi måste lösa båda samtidigt. Det var grunden för hela mitt politiska engagemang. I betänkandet talas det också om vikten av sammanhållning och miljö, men vi har ju sett kurvorna här i dag. Vi lyckas inte. Vad ska vi då göra? Hur kan vi förändra detta?

Sverige är ett skatteparadis för förmögna. Det är en objektiv sanning. Man behöver inte vara vänsterpartist för att säga det. Vi har noll i arvsskatt, noll i gåvoskatt, noll i förmögenhetsskatt och en minimal fastighetsavgift för ett 40-miljonerslott. Försök hitta ett annat OECD-land med så låga skatter för miljardärer!

Tyvärr har det inte hjälpt vilken regering vi än har haft hittills. Finanspolitiska rådet konstaterar att transfereringar ej stiger i takt med inkomsterna samt att kapitalinkomsterna för de rikaste skenar. Ändå diskuterar vi inte det. Det är inte centrum för debatten.

Dagens nyliberala kapitalism med en svällande banksektor kommer naturligt att ständigt öka klyftorna och förbrukningen av jordens naturresurser om inte en kraftfull politik pressar in den inom jordens systemgränser och anständighetens gränser vad gäller klyftor i samhället. Men här har traditionell socialdemokrati varit på defensiven i 30 år. Nu är det dags för åtgärder och att ta tillbaka initiativet.

Det kostar politiskt kapital att utjämna klyftor. Man måste våga ta strid mot egoismen, men jag tror gott om folk. Det naturliga är att vilja bidra. Den gnagande känslan hos många av att man inte längre får lika mycket tillbaka från staten är sann, men det hjälper inte att rösta på populisterna som fångar in din känsla men inte har en politik som förändrar verkligheten.

Jag förstår inte allianspartierna – de har nu gått härifrån – som hela tiden tjarar om att denna regering höjer alla skatter. Vi har gjort en liten marginaljustering. Jämför med 1990 och den skattekvot som var då! Det är 327 miljarder om året mindre i skattepengar än det var då, om vi hade behållit samma skattekvot. Och jämfört med år 2000 är det 262 miljarder mindre för det gemensamma. Att påstå att någon liten skattehöjning har förändrat detta är löjligt. Det är så långt ifrån sanningen man kan komma.

Vad kan vi då göra? Jag inser, herr ålderspresident, att jag nog kommer att dra över min talartid en aning. Det är så många positiva exempel jag vill nämna. Som tur är kan vi reformera banksystemet till att bli mer stabilt och rättvist. Schweiz folkomröstade nyligen om att införa full reservkapitaltäckning. Det skulle i ett slag eliminera risken för bankrusningar, och vi skulle stoppa jordens största piratkopiering. Bankerna skapar nämligen själva sina pengar i stället för att köpa loss varenda krona från Riksbanken. Det är ju vi som har skapat kronan. Låt bankerna betala för att använda den, precis som vi gör när vi betalar för att se en film. Upphovsrätt ska gälla även pengar. Det skulle också ge miljardinkomster i seignorage.

Vi kan också ta det faktum att vi blir effektivare med kortare arbetstid i stället för ökad konsumtion. Artificiell intelligens kommer att göra många jobb onödiga, men vi kan bejaka en hållbar och demokratisk utveckling av den tekniken om välståndet från den utvecklingen fördelas rättvist. Då måste förmögenheter och kapitalinkomster beskattas. Efter tusentals år av slit för brödfödan kan vi nu äntligen befria människan från att arbeta långa dagar bara för att överleva. Vi kan äntligen arbeta kortare dagar och få mer fri tid att utveckla våra färdigheter. En större del av dagen kan ägnas åt social samvaro och ideellt och frivilligt arbete.

Vi har inte blivit lyckligare sedan min pappa köpte den här kavajen för snart 50 år sedan, men vi är flera gånger rikare och ständigt på jakt efter mer rikedom på bekostnad av våra sista urskogar, fiskar och mineraler. Det är en föråldrad politik.

Basinkomst – förlåt att jag nämner det ordet i kammaren; jag vet att det är kontroversiellt – är en perfekt grön vänster- och högerreform. Basinkomst är grön, för den ger människor möjlighet att förverkliga drömmar och att bidra till samhället utan att det nödvändigtvis finns någon som betalar för det. Många betalar för att hugga ned trädet där den vitryggiga hackspetten bor, men ingen betalar för arbetet att hitta det och bevara det.

Basinkomst är vänster, för den ger möjlighet att tacka nej till arbeten med oskäligena villkor.

Basinkomst är liberalt, för den ger förtroendet till den enskilda människan att utveckla sin framtid.

Det finns många fler reformer. Miljontals amerikaner jobbar i arbetarstyrda företag – en perfekt modell för att till exempel ta över ärtfabriken i Bjuv eller kexfabriken i Kungälv. Låt oss inspireras av USA!

I stället för avkastningskrav på miljöns bekostnad kan offentligt ägda företag drivas som Network Rail i Storbritannien, där allmännyttan sätts i centrum med målstyrning och medinflytande för alla – personal, resenärer, finansärer. Låt oss inspireras av Storbritannien!

Låt oss använda pensionsfonder för att investera i hållbar omställning som Calpers, världens största pensionsfond, gjorde i Kalifornien. De hade energibrist, hög arbetslöshet och för mycket spekulation. Då byggde de med direktinvesteringar förnybar energi. Det skapade jobb, det skapade

avkastning och det löste energiproblem. Där kan vi snacka om aktiv förvaltning för snabb och hållbar omställning i samhället – bättre än att peta in alla pengar på börsen och spekulera.

Låt oss återinföra kronoandelsinstitutet och därmed dela vinsterna från gruvor och se till att om vi tömmer jordskorpan ska det komma framtida och nuvarande generationer till del i stället för kanadensiska gruvbolag. Låt oss inspireras av 70-talets socialdemokrater!

Låt oss införa en kapitaltransaktionsskatt som ger nya, omfördelade intäkter. Låt oss inspireras av tiotalet EU-länder!

Låt oss inspireras av den kooperativa ekonomin i Mondragon i Spanien, som klarar kriser och bygger vinn-vinn-lösningar i lokalt företagande. Låt oss underlätta för de nya bolagsformer som skapar samarbetsekonomi och som flyttar makten till *dig* i stället för de globala koncernerna: bolagsbolag, gemenskapsbolag, bygdebolag. Jag har själv varit med och invigt några av de här. Låt oss återta makten från de globala jättekoncernerna och stärka en lokal och resilient ekonomi som tål störningar, något som jag antar att Centern hade gillat om de var här.

Min tid är slut, och jag hänvisar därför till Valter Mutts och Annika Lillemets kommande inlägg som lyfter fram ännu fler positiva exempel från vår motion om solidarisk ekonomi.

Aldrig har vi stått inför en så akut kris för biologisk mångfald och klimat, men det fantastiska är att lösningarna ger bättre liv: mer tid till personlig utveckling, minskade klyftor, mer egen makt på arbetsplatsen och nya jobb där makten förflyttas från en pensionsförvaltare i Chicago till den som gör jobbet. Det handlar om en reglering av banksystemet som gör det stabilt och delar med sig av övervinsterna. Det är en politik för ökad lycka som råkar rädda klimatet och stabilisera ekonomin på köpet.

Detta är vad man får om man röstar ja till att-sats 19 i vår motion 2017/18:2962. Jag yrkar bifall till den att-satsen.

Även om hela motionen skulle bifallas förstår jag att alla dessa radikala tankar kan vara mycket att svälja i ett inlägg i kammaren. Men att inrätta ett centrum som undersöker möjligheten och hämtar inspiration från hela världen till en mer solidarisk ekonomi kanske faktiskt kammaren kan acceptera.

Strax kommer dagens klimatdebatt, men det är egentligen den här debatten som är den äkta klimatdebatten. Om vi inte anpassar vårt ekonomiska system efter jordens förutsättningar kommer vi att tvingas anpassa oss till översvämningar, torka, stormar, massutrotning av arter och massflykt av människor.

Vi kan lösa detta. Varken 40-timmarsveckan eller bankreglerna är skrivna i sten på budordstavlor. De är lagar som kan ändras av helt vanliga parlamentariker i helt vanliga parlament. Men kanske krävs åtminstone modiga politiker och ovanligt kloka beslut för att ha modet att göra detta. (Applåder)

Anf. 69 PETER PERSSON (S):

Herr ålderspresident! De socialdemokratiska riksdagsledamöterna från Jönköpings län har motionerat om behovet av att göra en översyn av inkomst- och förmögenhetsfördelningen i vårt land och att framlägga konkreta förslag för att öka jämlikheten.

Bakgrunden är att ojämlikheten, klyftorna, har ökat kraftigt i vårt land. Sedan 90-talet har de 10 procenten med lägst inkomster fått en inkomstökning på 14 procent, medan de 10 procent som har de högsta inkomsterna har fått en inkomstökning med 90 procent. Den relativa fattigdomen, de som har en lägre inkomst än 50 procent av medianinkomsten, har ökat från 4 till 12 procent av befolkningen. De rikaste 10 procenten har i genomsnitt ökat sina förmögenheter med 50 procent.

Jämlikhetens utgångspunkt är alla människors lika värde. Det är små klyftor och ett samhälle som håller ihop och präglas av solidaritet. Några viktiga politiska nycklar är full sysselsättning, en gemensam ekonomi som tryggar välfärd och demokrati som bäddar in och kontrollerar marknadskrafter.

En sådan socialdemokratisk reformpolitik har historiskt gett en enorm ökning av frihet för många människor i vårt land. Med Ernst Wigforss ord: Jämlikhet i frihet, att den enes frihet är lika viktig som den andres.

Herr ålderspresident! Under några decennier, med acceleration under de moderatledda åttio åren, har politiken förändrats från jämlikhet till nyliberalism. Nyliberalism är jämlikhetens motsats. Nyliberalism är avreglering, privatisering av den ekonomiska makten till marknaden samt reglering och begränsning av politik och demokrati.

I praktisk politik handlar det om ökad vinst, större löneskillnader och utbudspolitik, där den enskilde ska ha ett eget ansvar för arbetslöshet och sjukdom. Det är skapande av marknad för vård, omsorg och utbildning, och det är skattesänkningar.

Detta har förändrat vårt land, gjort det ensligare och gjort oss svagare. Ett samhälle som präglas av ökade klyftor och oro kan aldrig skapa allas frihet.

Därför måste jämlikheten åter bli helt central för politiken. En rad ansedda internationella ekonomer varnar för de ökade klyftorna i vår värld. Det hämmar tillväxten och leder till ökad polarisering och sociala konflikter.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har börjat vända utvecklingen. Satsningen på det gemensamma, inkomstförstärkningar till barnfamiljer, pensionärer och studerande och förbättrade sociala försäkringar har lett oss åt rätt håll.

Frågan om jämlikhet måste bli helt central i valrörelsen. Demokratien måste vidgas och solidaritet återskapas som det naturliga tillståndet för oss människor. Ett samhälle vars mål är alla människors frihet är ett friskare samhälle.

(Applåder)

Anf. 70 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! En ekonomi som bygger på solidaritet över tid och rum med människor i vårt land och i resten av världen, med kommande generationer, med djur och natur, hur skulle den se ut i praktiken? Den skulle förstås vara mycket annorlunda än dagens system, vars allvarliga brister Carl Schlyter just har beskrivit så väl.

Enligt det betänkande som riksdagen debatterar och ska besluta om i dag ska inriktningen på den ekonomiska politiken vara att öka tryggheten, hållbarheten och jämlikheten i hela landet. Regeringen och utskottet vill också investera i infrastruktur, till exempel järnvägar, liksom i bostäder

och bredband. Utmärkt! Menar man allvar med det borde man vara intresserad av motionen om solidarisk ekonomi som Valter Mutts, Carl Schlyters och jag har skrivit.

De fyra förslag ur motionen som behandlas i dag är följande: Ta fram en handlingsplan för ekonomisk jämlikhet, upprätta ett nationellt centrum för solidarisk ekonomi, utreda hur staten i högre grad ska kunna låna av sig själv via Riksbanken för att skynda på de stora infrastrukturinvesteringar som klimatomställningen kräver samt införa en statlig investeringsbudget.

Jag ska kort gå igenom varför alla dessa förslag är angelägna och även ge ytterligare några exempel på vad de skulle kunna ge konkret utöver det Carl Schlyter redan har sagt. Genomgående är att det behövs nytänkande men också bättre användning av de verktyg som redan finns. Det finns mycket att lära och inspireras av, över tid och rum, och många goda exempel att återanvända. Enkelt uttryckt behöver vi oftast inte uppfinna hjulet på nytt för att ta viktiga steg mot att demokratisera ekonomin och göra den mer rättvis och solidarisk så att den tjänar alla, inte bara den rikaste procenten eller mäktiga särintressen.

Låt oss börja med en sak som borde vara enkel, nämligen investeringar. I kommuner och företag bokförs kostnader för investeringar genom avskrivningar. Att ta lån för att jämna ut mellan inkomster och utgifter under en längre tid borde vara lika rimligt för en privatperson som installerar solceller som för en stat som bygger järnväg. Båda är stora investeringar i något man har nytta av under lång tid framöver. Men enligt budgetlagen ska investeringar finansieras via anslag i statsbudgeten. Det innebär att investeringar i infrastruktur konkurrerar med löpande utgifter som barnbidrag och sjukpenning under utgiftstak som ofta är snålt tilltagna.

Men så behöver det inte vara. Före 1976 var Sveriges statsbudget uppdelad i en driftsbudget och en kapitalbudget för investeringar. Så vad hindrar oss från att ändra budgetlagen så att det blir så igen, för att minska risken att samhällsviktiga framtidsinvesteringar försenas eller inte blir av?

Herr talman! Så går jag till nästa förslag, nämligen finansiering. Vår fråga ska pengarna komma för nya stambanor och andra investeringar? Svaret skulle kunna vara att staten helt enkelt lånar av sig själv. Det har gjorts, och görs, genom historien i många länder, till exempel Australien, Nya Zeeland, Indien, Brasilien, Kina och USA. Statliga banker har spelat och spelar en viktig roll.

Ett intressant exempel på hur framgångsrikt ett sådant upplägg kan vara är Reconstruction Finance Corporation, RFC. Under 1930- och 1940-talen var det USA:s största företag och världens största bankorganisation. RFC finansierade president Roosevelts New Deal-program för att mildra effekterna av den djupa ekonomiska kris som följde på börskraschen 1929. Till skillnad från hur den amerikanska centralbanken, Federal Reserve, agerade under finanskrisen 2008 såg inte RFC som sin främsta uppgift att rädda och kreditförsörja privatbankerna utan gav lån direkt till småföretagare och andra av den reala ekonomins aktörer runt om i USA. RFC gav även lån till stora infrastrukturprojekt, som återbetalades genom de intäkter som de färdiga projekten gav upphov till och sålunda inte belastade statskassan.

Om staten lånar av sig själv läcker inga kostnader ut till privata mellanhänder, och staten kan också skapa de finansiella resurser som faktiskt krävs när de behövs.

Jag hinner inte fördjupa mig i ämnet här, men jag vill rekommendera alla riksdagsledamöter och andra intresserade lite sommarläsning på detta tema: *The Public Bank Solution* av Ellen Brown. Boken beskriver ett stort antal exempel på hur offentliga banker varit till nytta genom historien i olika länder.

Herr talman! Ojämlighet orsakar många problem både för enskilda och för samhällen. De brittiska epidemiologerna Wilkinson och Pickett beskriver några av följderna i sin bok *Jämlikhetsanden*, nämligen att mer jämlika samhällen nästan alltid är bättre för alla, både rikare och fattigare. Det gäller både hälsa och sociala förhållanden. Det kan faktiskt vara befogat att ha en varningsskylt: "Ojämlighet skadar allvarligt dig själv, dina barn och landet du bor i."

Inkomstklyftorna har sedan 1980-talet vuxit snabbare i Sverige än i något annat OECD-land. Statistik och forskning visar att den ökade ekonomiska ojämlikheten beror dels på att kapitalinkomsterna vuxit snabbare än löneinkomsterna, dels på att den svenska fördelningspolitiken monterats ned, eller snarare reverserats för att omfördelas från fattiga till rika. När Sverige gick med i EU hade vi ett av de mest progressiva skattesystemen bland medlemsländerna. Men nu är det tvärtom.

Det är alltså ett allvarligt missförstånd att tro att, som det ibland framställs, den ekonomiska ojämlikheten framför allt skulle vara ett arbetsmarknadsproblem. Medan arbetslösheten sjunkit har klyftorna ökat. Inkomstskillnaderna var betydligt mindre när massarbetslösheten var som värst på 1990-talet.

Mot bakgrund av detta är reformer som syftar till ökad progressivitet i skatteskalen väl motiverade. Skatt efter bärkraft är en viktig princip. Det är väl rimligt att den som har det bättre ställt ekonomiskt bidrar mer till det gemensamma än den som har det sämre. Vidare är det orimligt att inkomster av förvärvsarbete beskattas hårdare än andra inkomster och tillgångar. Exempelvis har den som ärver per definition inte själv arbetat ihop det hen får men slipper nu helt skatt på arvet. Och allvarligt talat; om ett land som Schweiz beskattar arv och förmögenhet, varför skulle inte Sverige kunna göra det?

Det är värt att notera att OECD i en rapport från i år förespråkar att länder, för att minska ojämlikheten, bör överväga att införa eller öka skatt på tillgångar och överföringar av dem, framför allt lyfter man upp arvs-skatt. Den är värd att titta på.

Ska mål bli verklighet behövs en gedigen handlingsplan med konkreta åtgärder för hur man kommer dit, precis som vi föreslår i vår motion om att minska ojämlikheten.

Vad bör ingå i en sådan plan? Det är allt möjligt, förstås, och det får man jobba med. Men progressiva arvs- och förmögenhetsskatter borde väl vara en av åtgärderna. Att avskaffa RUT- och ROT-bidrag likaså, som ju främst gynnar dem som har det ställt. Ja, det finns mycket mer.

Det är också ett faktum att problemet för den som är ekonomiskt fattig är att hen har brist på pengar och att det enklaste sättet att råda bot på den bristen är att se till att hen får pengar. Alltså borde alla de försök med villkorlös basinkomst – alltså pengar i handen till människor bara för att

de är människor och inte beroende på vad de har presterat, med jämna mellanrum så att de klarar sig – som planeras, pågår och gjorts runt om i världen, till exempel i Finland, Nederländerna, Indien, Skottland och Kanada, vara intressanta för oss i Sverige att följa och inspireras av.

I Alaska måste sedan början av 1980-talet företag som utvinner råvaror betala en skatt som går in i en fond, Alaska Permanent Fund. En del av medlen går till välfärden, men varje invånare i Alaska får också en årlig utdelning. Detta har bidragit till att ojämlikheten är låg i Alaska jämfört med andra amerikanska delstater.

Herr talman! Jag har gett några exempel på konkreta åtgärder som skulle kunna bidra till en mer solidarisk ekonomi. Det kan vara fråga om statlig investeringsbudget, att staten lånar av sig själv för att investera i till exempel infrastruktur, en handlingsplan för ökad ekonomisk jämlikhet som skulle kunna innehålla någon form av basinkomst och beskattning av arv och förmögenhet och så vidare. Inget av detta är utopier utan hämtat från verkligheten. Och det finns förstås mycket mer.

Därför skulle vi behöva ett nationellt centrum för solidarisk ekonomi inom naturens ramar. Det skulle kunna göra stor nytta genom att leta upp och sprida information om efterföljansvärda exempel i omvärlden. Ett sådant centrum skulle också kunna utveckla egna konkreta modeller och stödja pilotprojekt. Många gånger räcker det med information; det behövs inga lagändringar eller offentliga pengar.

Låt mig slutligen bara ge ett exempel för att fresta er. Regionalwert AG, ordagrant översatt från tyska Regionalvärde AB, är ett riskkapitalbolag i Freiburg i Tyskland som grundades av grönsaksodlaren Christian Hiss 2006. Han blev sedan årets sociala företagare i Tyskland 2009. Medborgarna får köpa aktier i bolaget, som sedan investerar i företag i regionen som producerar, förädlar eller säljer livsmedel – hela värdekedjan. Konceptet sprider sig, företaget växer och tio Regionalwert AG i Tyskland och ett i Katalonien är i gång eller planeras. Det här är väl en idé väl värd att sprida till entreprenörer och vanliga medborgare som vill äta god, lokalproducerad mat också i Sverige?

Jag skulle kunna ge många fler exempel. Men jag har redan överskridit min talartid, så jag avslutar nu, herr talman, med att säga att vi riksdagsledamöter måste komma ihåg vilka vi representerar, nämligen medborgarna – alla medborgare – inte bara den rikaste procenten eller mäktiga särintressen. Och vi har ett ansvar även för kommande generationer, så vi behöver alla kunskap och inspiration för att styra om ekonomin så att den blir hållbar på riktigt.

Därför yrkar även jag bifall till hemställanspunkt 19 i motion 2017/18:2962 om att inrätta ett nationellt centrum för solidarisk ekonomi.

Jag tackar för mig.

Anf. 71 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! Heder åt finanspolitiska rådet, som citeras i det här betänkandet och som slår fast att vi rör oss mot ett alltmer ojämlikt samhälle och att ”den viktigaste förklaringen är att kapitalinkomsterna har ökat och blivit mer koncentrerade till höga inkomstskikt”. Det här är svårligen en utveckling som kan pågå hur länge som helst, utan till slut riskerar samhället att sprängas i bitar och bli till ett antal särhällen med vitt skilda livs-

villkor. Nu är ju den här olycksbådande utvecklingen inte resultatet av någon naturkatastrof utan i högsta grad människoskapad och därmed möjlig att påverka.

Sverige behöver faktiskt inte vara det enda land i hela den industrialiserade världen som saknar såväl arvsskatt som gåvoskatt och förmögenhetsskatt. Hur kan någon egentligen vara förvånad över att ojämlikheten stiger dramatiskt – ja, periodvis snabbast i hela OECD-området – när såväl socialdemokratiska som borgerliga finansministrar agerar efter principen åt den som har skall varda givet? Redan ett försiktigt återinförande av tillgångsskatterna skulle kunna öka transfereringarna till de mest behövande, och vi skulle kunna börja röra oss mot en samhällsordning präglad av åt var och en efter behov och från var och en efter förmåga.

Tillgångsskatter skulle även kunna bidra till finansieringen av de mycket stora infrastrukturinvesteringar vi har framför oss, om vi ska ha en chans att bromsa in den globala uppvärmningen till max 1,5 grader. Men till detta krävs även andra instrument, och vi som skrivit motion 2962 om solidarisk ekonomi föreslår en utredning om huruvida det vore möjligt att staten i avsevärt högre grad än i dag via Riksbanken lånade av sig själv till sådana investeringar som över tid betalar av sig själva.

Herr talman! Det är alltså den ordning som rådde i USA under New Deal-epoken på 1930-talet, då det offentliga kreditinstitutet Reconstruction Finance Corporation upprättades. Det är också, såvitt jag förstår, denna ordning som råder i dagens Kina och som möjliggör enorma investeringar i förnybar energi och järnvägar. Den uppåttstigande supermakten är i dag världsetta när det gäller utbyggnad av solenergi, och Kina har byggt lika mycket höghastighetsjärnväg som alla andra länder tillsammans. Det är en imponerande men också skrämmande utveckling att en kommunistisk enpartistat – i skarp kontrast till Sovjetunionens ineffektiva ekonomiska system – på det här sättet håller på att skaffa sig ekonomisk förstaslagsförmåga i en rad framtidsbranscher.

Herr talman! Om 1800-talet var geopolitikens tidevarv ser vårt århundrade ut att bli geokonomin. Då är det förödande om demokratierna binder sig vid ett alltmer dysfunktionellt ekonomiskt system dominerat av resursstarka särintressen och felaktigt benämnt marknadsekonomi, när det i själva verket handlar om en sorts blå planekonomi kontrollerad av ett fåtal megakoncerner. Men, än en gång, ekonomiska system konstrueras av oss människor och inget är ödesbundet, utan vi kan välja en annan väg mot framtiden än den förment marknadsliberala eller, för den delen, den för stunden så framgångsrika men djupt auktoritära kinesiska statskapitalismen.

Herr talman! I omvärlden pågår såväl teoriutveckling som praktiska försök att bygga alternativa ekonomier. I vår motion om solidarisk ekonomi har vi inspirerats av bland annat det brett upplagda Next System Project, som sedan ett antal år skördar framgångar i USA och har slagit upp ett fönster mot en helt annan framtid än den som mr Trump förbereder.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 8 Vårändringsbudget för 2018

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU21
Vårändringsbudget för 2018 (prop. 2017/18:99)
föredrogs.

Anf. 72 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 1 i betänkande *Vårändringsbudget för 2018* som vi ska debattera i dag.

När vi pratar budget och det slängs siffror åt höger och vänster kan det vara svårt för väljarna att förstå vad som är mycket och vad som är lite och i relation till vad.

Ändringsbudgeten är inte avsedd för satsningar i dess rätta bemärkelse, utan den kompletterar den ordinarie budgeten vid behov. Men man kan ändå få en känsla för den politiska inriktningen genom att studera storleken på utgiftsändringarna, det vill säga de tillskott eller nedskärningar som regeringen gör.

När vi kollar på denna ändringsbudget kan vi se att de allra flesta utgiftsändringar är under en halv miljard, vilket ju är småsummor i detta sammanhang. Endast en satsning av totalt 20 sticker ut och är över 5 miljarder kronor. Därmed kan endast denna betraktas som en tydlig prioritering i budgetpolitisk mening.

Det är i sig inget ovanligt att man måste öka anslagen till vissa utgiftsområden, för det är det ändringsbudgeten är till för. Men man höjer ändå på ögonbrynen eftersom det finns ett tydligt mönster på ett specifikt utgiftsområde som inte finns på utgiftsområdena sjukvården, skolan och polisen. De 5 miljarder som jag talar om är ett tillskott som regeringen gör till migrationen. Det är givetvis anmärkningsvärt, speciellt mot bakgrund av att Socialdemokraterna vill göra gällande i varje budgetdebatt att nu är det minsann sista gången migrationsutgifterna ökar. Trots det gör de det i budget efter budget, år efter år.

Vad är det då som gör att de migrationsrelaterade kostnaderna systematiskt underskattas? Ärligt talat vet jag inte om man inte vill eller kan förstå vilka kostnader migrationen för med sig. Men vad jag vet är att om man inte kan förstå och analysera verkligheten som politiker har man ingen trovärdighet.

Det finns mycket att säga om trovärdigheten i att byta uppfattning i en högsta grad ideologisk fråga där man i många, många år har varit en del av det etablissemang som inte bara förminskat invandringens kostnader utan också helt och hållet förnekat deras existens. Inte heller sättet man gjort det på faller inom ramen för vad som kan betraktas som normalt i en demokrati. Man har misstänkliggjort och förolämpat den tysta majoriteten, som sedan länge pekat på det som numera är accepterat som objektiva fakta.

Förstå mig rätt, jag är för att man omprövar och ifrågasätter. Det är ju så man utvecklar sin egen politik, och det ska vi fortsätta att göra. Men jag vill särskilt belysa en grundläggande skiljelinje i den här frågan: Sverigedemokraterna vill alltid föra en stram invandringspolitik och inte bara när det är valår.

Herr talman! I förarbetena till den proposition som antogs av den förra riksdagen 2014 med ändringar i riksdagsordningen och budgetlagen går att läsa följande: Syftet med förslag till ändringar i budgeten är framför allt att komplettera den av riksdagen beslutade budgeten med anledning av förändringar som vid beslutstillfället inte var möjliga att förutse.

Herr talman! Det är givetvis orimligt att kräva att man förutser utgiftsutvecklingen exakt. Det kommer alltid att diffa några miljoner på vissa utgiftsområden; det är normalt. Men att man får skjuta till flera miljarder utöver ordinarie beslutad budget till ett och samma utgiftsområde år efter år är inte normalt.

Det är minst sagt märkligt att regeringen inte lyckas bättre med att förutse konsekvenserna av sin egen politik. Fyra gånger denna mandatperiod har jag påtalat att invandringens kostnader kraftigt underskattats, och fyra gånger har utgifterna därefter fortsatt att öka.

Man talar om tuffare tag i migrationspolitiken. Men det blir bara tal om tuffare tag, varken mer eller mindre. Man säger en sak och gör sedan en annan.

Protesterna inifrån det egna partiet mot den tillspetsade socialdemokratiska retoriken är högljudda då samtliga sidoförbund är emot partiets nya linje. Hur ska väljarna förstå vad Socialdemokraterna egentligen vill när de själva inte ens verkar förstå det?

Vi hade inte ens hunnit lämna in denna ändringsbudget innan nästa invandringsnota kom – i form av en extra ändringsbudget om 3 miljarder kronor för 9 000 afghanska män, 3 miljarder kronor för att sätta 9 000 vuxna afghanska män utan skyddsbehov och med oklar identitet i svenska skolor med ungdomar och barn. Detta är de facto socialdemokratisk invandringspolitik.

Vad är det som tyder på att detta är sista gången? Om Socialdemokraterna skulle få fyra år till vid makten, vad tyder på att vi skulle få en tuffare migrationspolitik och att utgifterna skulle hållas nere? Givet den politik de fört hittills är svaret att ingenting tyder på det, absolut ingenting.

Massinvandringen kommer att definiera det arv som denna regering lämnar efter sig, och jag vågar lova följande: Om jag står i denna talarstol igen om ett år och olyckan skulle vara framme och samma regering sitter kvar kommer vi att debattera exakt samma sak som vi har gjort varje gång i detta betänkande, nämligen ökade anslag till utgiftsområde 8 Migration.

Anf. 73 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Varje höst lägger regeringen ett förslag på riksdagens bord om hur statens budget ska utformas och fördelas. Förslaget bygger på de uppgifter som regeringen har strax efter sommaren och förstås på regeringens politiska inriktning.

Den ekonomiska politiken för detta år föreslogs alltså för nästan ett år sedan och beslutades under hösten förra året. Det vi nu debatterar är att det sedan dess har inkommit nya uppgifter med budgetpåverkande effekt. Det är just därför vi har ändringsbudgetar.

En av dessa uppgifter är att vi nu har siffror på en skuld som staten har till kommunerna. Skulden omfattar 5 miljarder kronor, och den nollas genom denna vårändringsbudget. Det är en ren korrigeringspost, som Sverigedemokraterna motsätter sig. Kostnaderna har kommunerna redan haft. Om staten inte återbetalar sin skuld tvingas kommunerna att skära ned.

Till de 13 miljarder kronor som Sverigedemokraterna redan vill skära ned på välfärden i Sverige, på kommuner och landsting, lägger de alltså ytterligare 5 miljarder. Det blir 18 miljarder.

Det finns fyra andra viktiga insatser i ändringsbudgeten. En är att regeringen satsar mer på polisen. Polisen får 200 miljoner kronor ytterligare i år, framför allt för att förbättra utrustning och skydd.

Vidare tillförs äldreomsorgen ytterligare 350 miljoner kronor för att ta vara på teknikens möjligheter att förbättra omsorgen och integriteten för de äldre och personalens arbetsmiljö.

Vi investerar också i 10 000 fler sommarjobb för unga denna sommar, och redan i år får sjukvården 600 miljoner mer för att förbättra tillgänglighet och personalförsörjning.

Vi investerar över 1 miljard kronor i svensk polis, äldreomsorg, sjukvården och jobb för unga. Det är en politik som stämmer väl in på Socialdemokraternas övergripande prioritering för ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 74 DENNIS DIOUKAREV (SD) replik:

Herr talman! Fredrik Olovsson vill ge kommunerna betalt i efterhand. Vi anser tvärt emot att man bör kompensera inom befintligt anslag. Det går inte att ha en myndighet som spräcker budget gång på gång och får mer pengar år efter år. Det är ohållbar politik.

Fredrik Olovsson redogör också för de utgifter som denna ändringsbudget för med sig i form av 5 miljarder kronor till invandringen plus att regeringen har lämnat en extra ändringsbudget med 3 miljarder kronor till 9 000 vuxna afghanska män utan skyddsbehov och med oklar identitet. Det bli en total på minst 8 miljarder kronor till massinvandring, utöver de redan beslutade rekordstora migrationsanslaget.

Jag frågar ledamoten uppriktigt: När är Socialdemokraterna nöjda? När är det nog? Finns det över huvud taget någon gräns för hur mycket skattepengar regeringen kan tänka sig att lägga på invandring?

Anf. 75 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! I och med omläggningen av migrationspolitiken sjunker migrationskostnaderna.

Vi har dock ett ansvar för att de människor som får stanna i Sverige så snabbt som möjligt lär sig svenska och kommer in i vårt samhälle. Därför ökar vi i våra budgetar insatserna för att de ska lära sig språket och etablera sig i samhället.

Vi socialdemokrater har en viktig princip: Den som är satt i skuld är inte fri. Därför amorterar vi på statsskulden samtidigt som vi betalar av de skulder som staten har, i detta fall till kommunerna.

Kommunerna står för en mycket stor och viktig del av den svenska välfärden. Men Dennis Dioukarev och Sverigedemokraterna vill skära ned 13 miljarder på kommunerna och inte betala av statens skuld till kommunerna på 5 miljarder.

Det är så här de politiska skiljelinjerna ser ut i detta ärende.

Hur kan ni tro att välfärden blir bättre om ni skär ned med 13 miljarder och vägrar betala de 5 miljarder staten är skyldig? Det borde Dennis Dioukarev svara på.

Vad gäller migrationspolitiken har vi socialdemokrater tydligt sagt att vi ser att den stramare migrationspolitik som gäller sedan hösten 2015 kommer att behöva fortsätta att gälla i Sverige tills vi kommer överens om ett rimligt, solidariskt system i Europa som innebär att Sverige tar sitt ansvar, men inte mer än sitt ansvar, och andra länder gör det de inte har gjort de senaste åren.

Dennis Dioukarev har att svara på hur 18 miljarder, 13 plus 5, i besparingar på kommunerna ska göra välfärden, skola och äldreomsorg, bättre.

Anf. 76 DENNIS DIOUKAREV (SD) replik:

Herr talman! Jag tror att ledamoten Olovsson vet hur man läser en budget, så jag ser utspelet om kommunerna som ett tecken på socialdemokratisk desperation.

Sverigedemokraterna har samma finansiella sparande i kommunsektorn som regeringen. Vi har kraftigt ökade skatteintäkter på grund av flera tunga skattereformer, och vi har kraftigt minskade utgifter på grund av en ansvarsfull invandringspolitik – till skillnad från Socialdemokraterna. Vi har ett bättre finansiellt sparande i offentlig sektor.

Man kan också fundera på detta med alternativkostnad vad gäller migrations- och integrationspolitiken. Det står varje parti fritt att välja vilka grupper man vill prioritera, och det är tydligt vilken grupp Socialdemokraterna prioriterar.

Vad skulle hända om vi lade 8 miljarder kronor på fattigpensionärerna, sjukvården eller polisen i stället för på massinvandringen? Jag kan berätta för ledamoten vad som skulle hända då. Om vi lade 8 miljarder kronor på fattigpensionärerna skulle vi lyfta dem ur fattigdom. Om vi lade 8 miljarder på sjukvården skulle vi ta bort vårdköerna helt. Om vi lade 8 miljarder på polisen hade vi kunnat höja polislönen med mer än 2 000 kronor i månaden.

Varför är detta felaktiga prioriteringar? Varför prioriterar ni bort välfärdens hjältar, Fredrik Olovsson?

Anf. 77 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Denna mandatperiod har vi höjt anslagen till kommuner och landsting, de som producerar och betalar för svensk välfärd, med 35 miljarder kronor. Nu arbetar 100 000 fler i välfärden. Det gör de för att vi har prioriterat, och prioriterat hårt, just investeringar i välfärden före sänkta skatter.

Dennis Dioukarev och Sverigedemokraterna gör precis tvärtom. De skär ned på välfärden för att prioritera stora skattesänkningar för dem som har goda inkomster. Den som tjänar över 100 000 i månaden kan räkna med att få drygt 40 000 i sänkt skatt varje år med Dennis Dioukarevs politik. Han talar gärna om fattigpensionärerna, men han gynnar sig själv och dem som har goda inkomster.

Jag tycker att det hade varit på sin plats att berätta för landets kommuner och därmed också för alla välfärdshjältar som jobbar där varför staten inte ska betala det som staten har blivit skyldig. För mig är det en självklar princip. Nu ser vi till att nolla statens skuld till kommunerna, precis som

vi fortsätter att amortera på den svenska statsskulden, som inte har varit så låg sedan 1977. Detta innebär att Sverige har en robust ekonomi och kan investera i välfärd och jobb under de kommande åren. Detta kommer att vara viktigt, för det blir många fler barn och äldre i Sverige under åren framöver.

Vi står inför ett demografiskt skifte. Vi ska bygga äldreomsorg, barnomsorg, skolor och vårdcentraler och utbilda och anställa undersköterskor, förskollärare, läkare och sjuksköterskor i dessa verksamheter. Men då ska man ha en stat som ser till att göra sig oskyldig när den har fått en skuld. Nu vet vi alla att denna princip inte gäller för Sverigedemokraterna. (Applåder)

Anf. 78 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! En tweet med en hashtag utlöste en feministisk tsunami-våg som med brutal styrka svepte över hela världen. Det var en tweet som förvandlades till ett enormt vrål som skapade en jordbävning genom hela patriarkatet. Tusentals kvinnor bröt med gemensam kraft igenom tystnads-kulturen. Metoo har visat att de sexuella trakasserier som kvinnor utsätts för inte är någon liten sak men också att det är genom att organisera oss i gemensam kamp som vi gör skillnad.

I vårändringsbudgeten tar vi ett viktigt steg i rätt riktning. Vi anslår nu 120 miljoner till metoo-satsningar inom arbetslivet, rättsväsendet, socialtjänsten och skolan. Det är tack vare Vänsterpartiet, inte regeringen, som detta blir verklighet. Det är vi som har fångat upp politiska krav från metoo och gör konkreta politiska förslag av dem när ropan på förändring hörs.

En bra sex- och samlevnadsundervisning ger eleverna chans att prata om normer och beteenden och hitta en trygghet i dessa frågor. Men på alltför många skolor håller undervisningen inte måttet. Därför satsar vi nu 50 miljoner kronor på att utveckla undervisningen och ge lärarna bättre stöd.

Det blir ett kunskapslyft för socialsekreterare om mäns våld mot kvinnor och andra former av våld i nära relationer.

Vi ger ett uppdrag till Arbetsmiljöverket att ta fram informations- och utbildningsinsatser med stöd till arbetsgivare i att arbeta mot sexuella trakasserier.

Vi vet att facken fyller en viktig roll. Därför är en viktig satsning förstärkning av de statliga medlen till de regionala skyddsombuden, som kommer till rätta med de strukturella missförhållandena på arbetsmarknaden.

Tidigare i vår beslutade en enig riksdag att införa samtyckeslagstiftning för att män ska fatta att ett nej är ett nej. Nu ger vi ett uppdrag till Brottsoffermyndigheten att genomföra informations- och utbildningsinsatser för att öka kunskapen om samtycke som norm och om den nya sexualbrottslagstiftningen.

För att även rättsväsendet ska omfattas kommer nu ytterligare information från Domstolsverket om bistånd till Brottsoffermyndigheten i utbildningsinsatser för kunskap om den nya sexualbrottslagstiftningen.

Därtill höjer vi det stöd till kvinnojourer som vi har infört med ytterligare 50 miljoner, till 150 miljoner kronor. Mäns våld mot kvinnor och andra former av våld i relationer är ett enormt samhällsproblem. Alltför många kvinnor utsätts för våld eller förtryck. Här utför de ideella

kvinn- och tjejjourerna ett betydelsefullt arbete med att ge stöd och skydd till kvinnor som har utsatts för våld. Men kvinnojourernas ekonomiska situation är inte problemfri, och för att kunna hjälpa fler kvinnor behöver jourerna ett ökat stöd.

Kvinnojourerna har länge haft svårt att bedriva en långsiktig verksamhet. Systemet med bidrag för ett år i taget ledde till att många kvinnojourer vid slutet av året inte visste om de kunde fortsätta sin verksamhet nästa år. Kvinnojourerna gör ett fantastiskt arbete med knappa resurser. Ingen våldsutsatt kvinna som söker hjälp ska nekas plats. Nu får också riksorganisationen för kvinno- och tjejjourer del av pengarna, och det tycker jag är bra.

Men kom ihåg: Detta är bara några av alla 90 reformer som vi i Vänsterpartiet har fått igenom under mandatperioden. Vi har gjort skillnad i svensk politik.

Det räcker dock inte med en vårändringsbudget för att göra upp med den ekonomiska ojämlikheten mellan kvinnor och män, med osäkra arbetsförhållanden som gör chefer starkare, med den destruktiva mansnorm som hyllar våld och med den ojämslida föräldraförsäkringen, som leder till lägre lön och lägre pension för kvinnor. Som Lisa Ekdahl sa: Patriarkatet kommer att falla inom din livstid, så det är lika bra att du följer med.

Vänsterpartiet har i denna vårändringsbudget också drivit igenom satsningar på sommarjobb för unga och på kultur- och fritidsaktiviteter för barn och unga. Det är viktigt att ha en meningsfull sommar, att få erfarenheter inför det kommande arbetslivet men framför allt att få ha roligt med sina kompisar utan att ens föräldrars plånbok styr om sommarlovet blir roligt eller inte. Därför är det viktigt med gratis busskort för unga, att fritidsgården håller öppet och att det finns bra kultur- och fritidsaktiviteter.

Vi satsar också på sjukvården för att den ska ha bra tillgänglighet om man råkar skada sig i sommar.

Herr talman! Detta är min sista debatt för mandatperioden. Nu är det upp till väljarna om jag får fortsätta eller inte. Jag vill önska herr talmannen och alla riksdagsledamöter en trevlig sommar och ser fram emot en intensiv valrörelse.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 20.)

§ 9 Årsredovisning för staten 2017

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU30

Årsredovisning för staten 2017 (skr. 2017/18:101 och redog.

2017/18:RR4)

föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 20.)

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU47
Upplösning av Sparbankernas säkerhetskassa och vissa andra frågor
(prop. 2017/18:137)
föredrogs.

Anf. 79 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Bakom denna något kryptiska ärenderubrik döljer sig ökade befogenheter för Finansinspektionen, en myndighet som på slutet redan har fått väsentligt expanderade möjligheter att upprätthålla finansiell stabilitet och motverka finansiella obalanser i ekonomin.

Finansiell instabilitet är mycket skadligt för ett samhälle. Det riskerar att få negativa konsekvenser för välfärdens finansiering, för jobb och sysselsättning och i förlängningen för löner. Det är därför glädjande att det finns stor konsensus i svensk riksdag om att vi ska upprätthålla en god finansiell stabilitet och ställa höga krav på svenska banker och på olika finansiella aktörer.

I detta ärende fanns ursprungligen en oro hos Alliansen för att de regleringar eller ökade befogenheter som Finansinspektionen nu får skulle leda till att vi får en försämrad kreditförsörjning i svensk ekonomi. På samma sätt som finansiella obalanser eller finansiell instabilitet kan vara skadliga för jobb, ekonomi och sysselsättning kan även en försämrad kreditförsörjning vara det genom att det blir svårare för människor att flytta till jobb, starta företag, förverkliga idéer, driva innovation och så vidare. Det är helt enkelt en balansgång mellan olika intressen, herr talman.

Alliansen har därför motionerat om detta – för att säkerställa att dessa nya befogenheter för Finansinspektionen inte leder till försämrad kreditförsörjning i ekonomin. Därefter har hela utskottet kunnat enas om skrivningen som är i linje med det som vi har motionerat om, och vi bedömer därmed inte längre att förslaget kommer att kunna ha de negativa effekter på kreditförsörjningen i ekonomin som vi befarade.

I utskottets text står det nu tydligt att de nya befogenheter som Finansinspektionen har inte får användas på ett sådant sätt att kreditförsörjningen försämras i ekonomin. Därmed finns det enighet om betänkandet. Den motion som Alliansen ursprungligen skrev yrkar vi inte bifall till, utan vi anser att utskottets text beaktar detta.

Med detta kanske inte så omdanande och nyskapande inlägg vill jag önska herr talmannen och alla mina kollegor en glad sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 11 En ny ordning för redovisningstillsyn

Prot. 2017/18:136

20 juni

Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU48

En ny ordning för redovisningstillsyn (prop. 2017/18:242)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 12 Klimatpolitik

Klimatpolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU22
Klimatpolitik (prop. 2017/18:163, prop. 2017/18:229 och skr.
2017/18:238)
föredrogs.

Anf. 80 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Den fråga som oroar människor i Sverige allra mest är frågan om klimatförändringarna. Det framkommer i SOM-institutets mätningar. Jag delar denna oro. De klimatförändringar som vi för 15 år sedan talade om som någonting som skulle inträffa i en avlägsen framtid är redan här i dag.

Klimatförändringarna går snabbt. I dag är koncentrationen av koldioxid, metan och lustgas än högre än den har varit någon gång under de senaste 800 000 åren. År 2015 var det första året då den globala uppmätta medeltemperaturen var mer än en grad högre än under förindustriell tid. Och åren efter har varit varmare. Samtidigt har antalet tillfällen med extremväder ökat, också i Sverige.

Herr talman! Denna mandatperiod har inneburit ett rejält lyft för Sveriges klimatarbete och Sveriges bidrag i det internationella klimatarbetet. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Vårt land ska bli fossilfritt, och på den resan ska alla med. Samhällsomvandling kan innebära påfrestningar för den enskilde. Men om samhället står starkt och om vi står upp för varandra och gemensamt tar ansvar för miljön och klimatet kan vi se till att alla kan leva ett bättre liv i framtiden.

Svensk klimatpolitik ska vara ambitiös, långsiktig och stabil. Ramarna för en sådan politik fastställdes här i kammaren för ett år sedan, då riksdagen beslutade om en ny klimatlag. Jag är glad över att så många av riksdagens partier står bakom den. Överenskommelsen innebär att Sverige ska ha nettonollutsläpp 2045 och att utsläppen inom transportsektorn ska minska med 70 procent till 2030 jämfört med 2010.

Herr talman! Den skrivelse om klimatpolitiken som vi i dag debatterar är regeringens redovisning av de åtgärder som man har vidtagit för att nå klimatmålen och en beskrivning av den fortsatta inriktningen. Klimatfrågan är global. Därför har regeringen varit mycket aktiv i det internationella arbetet. Det gäller arbetet med att få Parisavtalet på plats, det gäller arbetet med att stärka FN:s klimatpanel med kompetens och resurser och det gäller finansiering av Gröna fonden och en lång rad internationella samarbeten för att stärka klimatarbetet. Sverige har också aktivt arbetat för att få bort subventioner av fossila bränslen internationellt.

Inom EU har Sverige bidragit konstruktivt för att få en bra klimatlagstiftning på plats. EU:s utsläppshandel har nu förbättrats. Men arbetet med att inkludera fler sektorer och hålla nere antalet utsläppsrätter måste fortsätta för att vi ska kunna undvika större klimatförändringar.

Herr talman! Sverige ska också fortsätta påverka det globala klimatarbetet genom att vara ett föregångsland på klimatområdet. Världen behöver länder som visar att det går att förena hållbar utveckling med välfärd och god konkurrenskraft. Det är genom att gå före och utveckla ny teknik som vi kan inspirera andra till att gå efter. Det är genom att våra företag utvecklar klimatsmarta tjänster och produkter som de kan klara konkurrensen från andra länder och därmed bidra till jobb och välfärd i Sverige.

Herr talman! När Sverige lyckas bättre än de avtal som vi har ingått kräver får vi ett överskott av utsläppsrätter. Under den förra regeringen såldes de utsläppsrätter som inte utnyttjades av svenska medborgare. Under denna mandatperiod har regeringen däremot i stället annullerat de utsläppsenheter som inte har använts, inom både Kyotosystemet och EU:s ansvarsfördelningsbeslut. Det är viktigt. Överskott tack vare svenska utsläppsminskningar ska inte kunna släppas ut någon annanstans eller någon annan gång.

Herr talman! Anslaget till klimat och miljö har fördubblats under denna mandatperiod. Genom till exempel Klimatklivet, som samtliga borgerliga partier och Sverigedemokraterna vill avskaffa, har 1 900 projekt som bidrar till stora utsläppsminskningar kunnat beviljas delfinansiering. Under en lång tid framöver kommer dessa projekt att bidra till lägre utsläpp. Många av projekten är dessutom sådana att de stöttar en strukturell omställning som kommer att leva vidare mycket längre än så. Till exempel har 14 000 laddpunkter för elbilar kommit till på detta sätt, laddpunkter som är en förutsättning för omställningen till en elektrifierad fordonsflotta.

Transportsektorn är den kanske tuffaste utmaningen för Sverige. I skrivelsen redovisas därför en handlingsplan för fossilfria transporter och elektrifiering. De åtgärder som regeringen redan har vidtagit redovisas. Det handlar om bränslebytet, som bland annat innebär att alltmer biodrivmedel ska blandas in i bensin och diesel och som ger långsiktiga spelregler för biobränsleproduktion och mindre utsläpp. Det handlar om en ny fordonsbeskattning, ofta förkortad bonus–malus, som har införts. Den gör att de mest klimatsmarta alternativen får en bonus och att de bränsletörstigaste bilarna får betala mer i skatt. En vägslitageavgift för tunga transporter utreds. Regeringen har också förbättrat biogasens konkurrensvillkor och utreder nu biogasens långsiktiga villkor.

Underhållet av järnvägen har stärkts kraftigt för att tågen ska gå i tid. Den nya nationella planen innehåller den största investeringen i tåg i modern tid.

En flygskatt har införts för att också flyget ska börja ta sitt ansvar för sin klimatpåverkan, samtidigt som styrmedel för mer biobränsle i flygsektorn utreds.

Satsningar på kollektivtrafik har genomförts, liksom investeringar i cykelinfrastruktur.

Att minska utsläppen från transportsektorn kommer att vara en fortsatt utmaning. Men viktiga styrmedel finns nu på plats.

Herr talman! En annan utmaning är utsläppen från vår konsumtion. De mått som används i de internationella klimatsammanhangen utgår från de utsläpp som sker på ett lands territorium. Så bör det vara. Men sedan länge mäter Naturvårdsverket också påverkan från svenskars konsumtion, även den som orsakar utsläpp utomlands. Dessa mätningar behöver bli bättre och följas noga framöver. Utsläppen i andra länder från svensk konsumtion har nämligen ökat med 50 procent under de senaste två decennierna. Vår ökade köttkonsumtion, liksom ökningen av flygresor utomlands, har bidragit särskilt till den kraftiga ökningen. För oss socialdemokrater är det tydligt att hållbarheten i handeln måste öka och att utsläppen till följd av svensk konsumtion måste minska. Då måste det också bli enklare att göra rätt. Det ska vara lätt för den som vill äta kött att välja det klimatsmartare svenska köttet, inte bara i butiken utan också på restaurangen. Det ska vara lätt att återvinna sitt avfall. Den cirkulära ekonomin förutsätter ett bättre nyttjande av våra resurser.

Herr talman! Den tredje utmaningen är förstås industrin. Industrin står för en tredjedel av Sveriges samlade klimatutsläpp. Utskottsmajoriteten föreslår i betänkandet ett tillkännagivande om att dubbla styrmedel bör undvikas. Till viss del instämmer vi i det. Men om de styrmedel som finns inte räcker till måste vi kunna göra mer. Ett exempel på det är Industriklivet. Det är ett stöd som stöttar strukturomvandling inom industrin. Det första projektet invigs av statsminister Stefan Löfven i dag. Jag talar förstås om Hybrit, där SSAB, LKAB och Vattenfall samarbetar för att kunna ta fram klimatsmart stål. Om det lyckas kan det väsentligt påverka klimatutsläppen, inte bara i Sverige utan faktiskt dramatiskt i hela världen.

Regeringen stöttar också näringslivets omställning genom Fossilfritt Sverige och till exempel den samverkan kring elektromobilitet som leds av Rise i Borås. Denna typ av projekt är en viktig förutsättning för de tekniksprång som krävs om Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland.

Herr talman! Om regeringen nu gör så här mycket för att minska klimatutsläppen, varför minskar då inte utsläppen med mer än de 1,4 procent som Naturvårdsverkets preliminära siffror visar? Är inte det viktigaste att politiken når resultat? Jo, självklart är det så. Denna regering har valt den långsiktiga och hållbara vägen. Vi har investerat i åtgärder som kommer att påverka utvecklingen under lång tid framöver. Inga styrmedel som den förra regeringen hade sett till att få på plats har tagits bort. Supermiljöbilspremierna har ersatts av ett bonus-malus-system för fordonsskatt i stället. Och regeringen har tvärtom vidtagit en lång rad nya åtgärder och tillfört mer resurser för att nu snabbt minska utsläppen.

Vi har noterat att oppositionspartierna vill ta bort flera av de åtgärder som denna regering har vidtagit. M, KD och SD vill skära ned anslaget till natur och miljö med runt 30 procent.

Resultatet av denna regerings ansträngningar kommer alltså att synas genom minskade utsläpp många år framöver. När Naturvårdsverket räknar på effekterna av den klimatpolitik som fanns på plats 2016, och adderar utökningen av Klimatklivet, bonus-malus-systemet för skatt på lätta fordon och bränslebytet, är deras prognos att gapet till Sveriges klimatmål för den icke-handlande sektorn kraftigt minskar.

Samtidigt som utsläppen har minskat något under just 2017 har det rått en kraftig högkonjunktur och jobbtillväxt i Sverige. Det har tyvärr påverkat utsläppen negativt.

Herr talman! Sammantaget säger detta oss att vi måste göra oss beredda att göra ännu mer för att ställa om Sverige till världens första fossilfria välfärdsland. Det arbetet vill vi fortsätta efter valet i höst. Vad andra vill får de förstås själva svara för, men jag konstaterar att det krävs rätt mycket för att ett riksdagsparti som väljer sänkt bensinskatt, att ta bort flygskatten och att avveckla Klimatklivet ska kunna, med trovärdighet, säga sig ha en politik som når målen. Ännu mer krävs för att med trovärdighet kunna säga att man står fast vid principen att förorenaren ska betala.

Herr talman! I betänkandet föreslår utskottet bifall till två propositioner. När det gäller propositionen om miljömärkning av drivmedel vill jag nämna att information om varifrån oljan kommer är värdefull även för kunden. Jag hoppas att regeringens förordning kan ta hänsyn till det trots frågans stora komplexitet. När det gäller propositionen om klimatanpassning innehåller den också bra förslag som vi anser nödvändiga för att stärka vårt samhälles motståndskraft mot klimatförändringar.

Herr talman! Vi står självklart bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 25 och bifall till förslagen i de delar av betänkandet där vi inte har någon reservation.
(Applåder)

Anf. 81 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! I dag debatterar vi en rad frågor som handlar om klimatet och om vårt svenska klimatarbete.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna nr 19 och nr 26, även om vi självklart står bakom samtliga moderata reservationer. Jag vill även yrka bifall till förslagen i betänkandet i de delar där vi inte har reservationer.

Klimatet – denna ödesfråga! Havsnivåerna stiger, extremväder blir till vardagsväder och känsliga ekosystem lever under allvarliga hot. Det råder inga som helst tvivel om att det krävs ett klimatpolitiskt ledarskap här och nu. Det krävs ett globalt klimatpolitiskt ledarskap som på riktigt utgör ett grönt föredöme.

Jag och Moderaterna menar att ett verkligt föregångsland är det land som kan gå före och minska sina utsläpp samtidigt som tillväxten kan vara god. Bara om vi visar att det går att förena minskade utsläpp med möjligheten för människor att fortsätta förverkliga sina drömmar kan vi vara ett verkligt föredöme inte bara för tillväxtländer som Kina och Indien, utan även för länder som USA.

För att klara att vara ett grönt föregångsland krävs många delar. Jag vill i mitt anförande särskilt lyfta fram tre viktiga delar.

Det första jag vill lyfta fram är hoppfullheten. Människan har i alla tider lyckats finna lösningar på svåra komplexa problem, och det kan hon göra igen. Ett verkligt grönt ledarskap handlar om att utnyttja de främsta resurser man har som land för att visa en möjlig väg till ett mer hållbart samhälle, om att främja teknikutveckling och om att dra nytta av de egna unika förutsättningarna. Därför satsar vi moderater betydligt mer än regeringen på forskning inom miljö och klimat.

Det händer att vi får kritik av våra politiska motståndare för att detta skulle innebära att vi inte vill satsa här och nu utan enbart i framtiden. För man fram sådan kritik har man inte riktigt förstått behovet av tekniksprång för att minska utsläppen drastiskt. Man har inte heller förstått potentialen i den svenska ingenjörstraditionen. Om lilla Sverige tack vare stor ingenjörskonst och stark vilja kan revolutionera hela processen för tillverkning av stål genom att gå från kol till vätgas kan vi, förutom att minska våra egna utsläpp med ca 10 procent, revolutionera en hel stålmarknad globalt och bidra till global klimatnytta.

I Sverige har vi också unika tillgångar i vår skog. En produktiv skog tar upp och binder koldioxid samtidigt som den bidrar till hållbara alternativ till fossilbaserade material och bränslen. Ska skogen spela den viktiga roll i klimatomställningen som den skulle kunna göra måste dock frihet under ansvar få råda i den. De fina naturvärden vi nu ser i skog och mark, och som många vill skydda, är en produkt av just frihet under ansvar. Den principen är nu hotad, och vi ser med oro hur äganderätten ständigt urholkas. Det vill vi sätta stopp för genom att stärka äganderätten i de gröna näringarna, av flera skäl men inte minst för klimatets skull.

Herr talman! Det andra jag vill lyfta fram är det internationella arbetet. Våra politiska motståndare brukar nämligen också kritisera oss för att vilja göra för mycket i andra länder. De tycks mena att det står i kontrast till att göra saker här hemma i Sverige. Jag menar att om man verkligen ska vara ett grönt föregångsland måste man kunna göra både och. Vi ska ställa om här hemma, i en unikt ambitiös takt, men vi måste samtidigt kunna hjälpa andra länder att göra den tillväxtresa som vi har gjort – utan att göra samma utsläppsmisstag på vägen.

Att agera lokalt står alltså inte alls i kontrast till att göra nytta globalt, tvärtom. Därför satsar vi mer än dubbelt så mycket som regeringen på internationella klimatinvesteringar, och vi vill ställa om biståndet så att det tydligare fokuserar på att just minska utsläppen. Det krävs om vi ska klara målen som följer av Parisavtalet. Det är också vår skyldighet om vi ska leva upp till våra ambitioner att vara ett verkligt grönt föregångsland.

Det tredje jag vill lyfta fram, herr talman, är precisionen. Sverige har i brett samförstånd enats om världens kanske mest ambitiösa klimatmål. Att alla partier utom Sverigedemokraterna står bakom målen är en oerhörd styrka. Men målen förpliktar också. Det är bråttom om vi ska hinna nå klimatmålen. Klimatet har inte tid med omvägar. Därför krävs precision i den förda politiken. Det krävs satsningar som gör verklig nytta. Globalt ledarskap handlar därför inte om att slå sig för bröstet för att man har lyckats plöja ned mest pengar i en budget som man kallar klimatbudget. Ingen satsning blir en verklig klimatsatsning bara för att den får prefixet ”klimat”, precis som inget parti blir verkligt grönt på grund av färgen på parti-symbolen.

Herr talman! Jag betvivlar inte att det finns genuina ambitioner hos regeringspartierna, men man når inte hela vägen fram eftersom man inte maktar med att prioritera och eftersträva största möjliga nytta per satsad klimatkrona. Jag är djupt övertygad om att vi om vi ska klara klimatmålen måste behandla klimatpolitiken med samma seriositet och samma respekt som vi behandlar andra politikområden. Då måste vi se till att varje satsad skattekrona gör största möjliga nytta för klimatet.

Egentligen är det nämligen ganska enkelt att minska de svenska utsläppen snabbt – det är bara att ställa så tuffa krav att hela verksamheter flyttar utomlands. Men då har vi inte gjort global klimatnytta. Då har vi inte tagit ansvar. Då har vi inte minskat utsläppen; då har vi bara flyttat dem.

Så är dessvärre fallet med flygskatten. Förstå mig rätt: Jag är genuint frustrerad över utsläppen från flyget, men jag vill att Sverige ska ta verkligt ansvar och inte bara flytta utsläppen till andra länder. Det är tyvärr det vi ser att man nu gör med flygskatten. Det europeiska flyget ingår i handeln med utsläppsätter. Om vårt flyg från Sverige minskar betyder det att man kan flyga mer från något annat land, och det är inte att ta globalt ansvar. Därför är jag glad att en utskottsmajoritet har valt att ifrågasätta regeringens användning av dubbla styrmedel på det här sättet.

Herr talman! För att uppnå precision i politiken behöver man göra bedömningar av effekterna av klimatpolitiska åtgärder. Det duger inte att lägga stora summor på åtgärder som man tror eller hoppas ska göra nytta. Man måste förvissa sig, så gott det bara går, om att åtgärden faktiskt får effekt för klimatet. Annars ska man inte genomföra den utan lägga skattepengarna där de gör bevisat större nytta – för klimatets skull och för skattebetalarnas skull.

Därför har vi föreslagit klimatnyttoberäkningar i samtliga budgetar som regeringen lägger fram. Dessvärre motsätter sig regeringspartierna sådana beräkningar, och det är bara att beklaga. Hade man haft sådana hade man inte lagt över 1 miljard på att subventionera elcyklar. Varje bortslösad klimatkrona är en stöld från alla dem som bryr sig om klimatet. Och just dem – de som bryr sig om klimatet – måste vi ha med oss på den här viktiga resan. Människor måste känna tilltro till den förda klimatpolitiken. Därför måste de också känna att varje skattekrona som de bidrar med används på ett förnuftigt sätt.

Den här frågan är faktiskt stor och viktig. Den handlar om förtroendet för vårt skattesystem och om förtroendet för politiken. Varje skattekrona representerar hårt arbete. Grundlagen ger oss rätt att ta ut och driva in den till det allmännas förfogande, men ska vi på sikt bibehålla allmänhetens förtroende för vårt demokratiska system behöver vi visa respekt för varje skattekrona som vi kräver av folket – även på klimatområdet.

Men det handlar också om att visa respekt för klimatfrågans dignitet. Den som verkligen förstår att klimathotet är på allvar borde också förstå hur viktig varje satsad krona är i klimatarbetet.

För att rädda klimatet krävs en politik som bygger på hoppfullhet, internationellt arbete och precision. Moderaternas klimatpolitik utgår från just detta, och vi är övertygade om att bara de partier som på allvar förstår kopplingen mellan ekonomisk och ekologisk hållbarhet kan förmå att göra verklig nytta för klimatet. Inte bara Sverige utan också klimatet förtjänar en ny, moderatledd regering – nu!

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 82 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag vill fråga Maria Malmer Stenergard om flygskatten.

Naturvårdsverket menar att svenskarnas flygresors sammanlagda klimatpåverkande utsläpp står för en lika stor klimatpåverkan som hela den

svenska personbilstrafiken. Prognoser pekar på att klimatpåverkan från flyget ensamt inom ett par decennier kommer att vara större än från svens-kars alla andra verksamheter tillsammans.

Det är alltså hög tid att bromsa denna utveckling. Regeringen har till-satt en utredning för att öka användningen av biobränslen och jobbar fort-satt aktivt för internationella lösningar.

Min fråga till Maria Malmer Stenergard är följande: Hur går Modera-ternas nej till flygskatt ihop med den princip om att förorenaren ska betala som ni i detta betänkande säger att ni står bakom?

Vi har skatt på bensin, tågresor och koldioxidutsläpp, men flyget be-skattas inte alls.

Anf. 83 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Herr talman! Tack, Åsa Westlund, för frågan!

Som jag sa i mitt huvudanförande är utsläppen från flyget oerhört pro-blematiska, och detta är någonting som vi måste arbeta kraftfullt för att få ned.

Jag är glad för att vi på EU-nivå, inom EES, har fått ett pris på utsläpp från flyget i och med handeln med utsläppsätter. Jag är också glad över att detta system skärps inom kort.

Jag tycker, precis som utskottets majoritet, att det är problematiskt att man därutöver lägger på en flygskatt. Detta innebär dubbla styrmedel, vil-ket är något som vi i Miljömålsberedningen har sagt att vi inte ska ägna oss åt.

Dessutom är det så att flygskatten tyvärr är missriktad. De flygbolag som kämpar stenhårt för att ställa om, som verkligen försöker att ta ansvar på alla möjliga sätt och som blandar in biodrivmedel, drabbas på precis samma sätt som den som inte bryr sig. Alltså speglar skatten inte på ett gott sätt de utsläpp som man har.

När det gäller det internationella flyget, som inte omfattas av handeln med utsläppsätter, är det mer problematiskt. Där skulle vi vilja att förore-naren i större utsträckning betalar, men om det ska bli mer träffsäkert måste vi förhandla om de internationella konventioner som faktiskt förbju-der oss att beskatta bränslet. Detta är någonting som en kommande mode-ratledd regering kommer att arbeta hårt för att göra.

Anf. 84 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Tack, Maria Malmer Stenergard, för svaret!

Under min tid som Europaparlamentariker jobbade jag stenhårt för att få in flyget i EU:s utsläppshandel. Vi lyckades; 2008 tog vi beslut om att allt flyg som trafikerade från eller till EU skulle ingå i EU:s utsläppshan-delssystem.

Fortfarande i dag, 2018, ser vi att så inte är fallet. Bara den trafik som rör sig inom EU ingår, därför att bland andra Maria Malmer Stenergards parti har varit med och skjutit upp det hela så att det internationella flyget fortfarande inte ingår i EU:s utsläppshandelssystem.

Jag tycker att det är beklagligt. Jag tycker att det är bra att man vill jobba på internationell nivå. Det vill vi också; vi vill fortsätta det hårda arbete som vi redan ägnat oss åt. Men efter så här många år av intensivt arbete – och det har faktiskt även din tidigare regering bidragit till – kan vi tyvärr konstatera att det saknas effektiva styrmedel.

Min fråga blir: Ser du inte med oro på att det i dag kan vara ekonomiskt attraktivt för människor att ta flyget mellan Stockholm och Göteborg i stället för att ta tåget? Ser du inte ett problem med att ni inte lever upp till principen om att det är förorenaren som ska betala när det gäller flyget? Varför ska flyget ha denna gräddfil i svensk klimatpolitik?

Anf. 85 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Herr talman! Jag är genuint frustrerad, som jag sa, men det gör inte att jag är beredd att gå med på ineffektiva styrmedel. Jag är snarare rädd att om man skapar symbolpolitik kan man i viss mån luta sig tillbaka och känna att man har gjort vad man kan och inte fortsätta att kämpa lika intensivt.

Jag är övertygad om att vi behöver styrmedel som verkligen gör skillnad om vi ska komma till rätta med utsläppen från flyget. Därför måste vi jobba globalt för att påverka flygets globala klimatpåverkan, men vi måste också göra vad vi kan här i Sverige.

Under en övergångsperiod måste vi främja produktionen av biodrivmedel. Det finns många intressanta projekt, till exempel i Växjö. Man kan tänka sig olika system för att försöka främja detta. Vi föreslår till exempel avdragsrätt för klimatkompensation för företag, och vi vill att alla som säljer flygbiljetter ska informera om möjligheten att klimatkompensera.

Vi är positiva till utredningen om inblandning av biodrivmedel. Det finns även en rad andra sådana styrmedel, till exempel start- och landningsavgifter, som vi tror att man kan använda för att styra bättre.

Men när vi nu är inne på att diskutera fossila subventioner måste jag passa på att ta upp frågan om den nedsättning som finns inom gruvbranschen, som också står för en ganska stor del av våra utsläpp. Nu inser jag att Åsa Westlund inte har möjlighet till replik, men jag konstaterar att Moderaterna i sin senaste budgetmotion föreslår att man avskaffar den nedsättning av koldioxid- och energiskatt som finns inom gruvbranschen. Det gör dock inte regeringen.

Det är otroligt viktigt att vi fortsätter att arbeta för principen om att förorenaren ska betala inom alla möjliga branscher.

Anf. 86 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar nu klimatpolitik i kammaren för sista gången under denna mandatperiod. Utgångspunkten för politiken från Sverigedemokraternas sida är tydlig. Vi vill ha en renodling av klimatpolitiken mot ett grundläggande mål: minskade utsläpp på global nivå.

Detta är helt i linje med Konjunkturinstitutets bedömning. Sverige ska ta sitt ansvar inom ramen för det globala arbetet med att bekämpa global uppvärmning. Men låt oss vara tydliga med att detta är ett globalt problem. Låt oss slippa ensidigt fokus på vad som händer inom Sveriges gränser, låt oss slippa domedagsteorier och låt oss slippa långa utläggningar om väder när vi talar om klimatpolitik.

Vilket väder vi har i maj 2018 är inte relevant för en diskussion om klimatpolitik, utan det är i sammanhanget en anekdot. Klimat är väder i långa tidsserier. Även om vi för tillfället har lägre temperaturer på global nivå kan vi se att temperaturen har stigit under en ganska lång period, med ungefär 0,1 grad per decennium. Enligt de modeller som IPCC använder sig av kommer detta att accelerera under århundradets andra hälft.

Global uppvärmning är på riktigt, och det är ett problem som vi måste bekämpa kraftfullt. Vi måste dock även vara tydliga med att vi har många globala utmaningar.

Vi har krig i stora delar av världen. Vi har utbredd fattigdom som visserligen minskar men som fortfarande är ett utbrett problem. Vi har terrorism som drabbar nästan varje land i hela världen.

Vi har dessutom den globala uppvärmningen. Detta är ett komplext problem, då vi ännu inte vet exakt vilka konsekvenser som det kommer att föra med sig. Vi vet inte hur utsläppsutvecklingen kommer att se ut och hur snabbt utsläppen kommer att minska – om de nu kommer att minska – och vi vet heller inte hur känsligt klimatet är för växthusgaser. Vad vi har är olika scenarier som forskarna modellerar med, och skillnaderna mellan modellerna är oerhört stora.

Herr talman! Vi har således en enorm osäkerhet, viket understryker vikten av att ta det säkra för det osäkra och vikten av ett kraftfullt arbete för att minska utsläppen av växthusgaser i världen och göra våra samhällen mer motståndskraftiga mot olika former av väderfenomen.

Det sistnämnda är klimatanpassning, vilket den rikare delen av världen – som vi tillhör – kommer att ha stora möjligheter att lyckas med. Vi har en politik i kammaren med ganska stor enighet.

Problemet vad gäller klimatanpassning är betydligt större i de fattigare länderna. Nyckeln till att stå emot utmaningar i form av förändrat klimat och väderfenomen är nämligen välstånd. En utveckling med minskad fattigdom och högre tillväxt i tredje världen är vad som krävs för att skapa goda förutsättningar för klimatanpassning globalt.

Här har naturligtvis Sverige en roll att spela genom en effektiv biståndspolitik och en handelspolitik som öppnar upp möjligheter till handel mellan fler länder.

Herr talman! Vi har under de här åren utvecklat partiets klimatpolitik. Vi har i dag tio reservationer, men för tids vinnande yrkar vi bifall endast till reservationerna 4 och 14.

Inriktningen på politiken är tydlig. Klimatpolitiken måste bli effektiv. I vilket land utsläppen minskar, i vilken sektor utsläppen minskar, vilket slags fossilfri energiform som används och så vidare är inte relevant. Vad som är relevant är att vi får så mycket som möjligt tillbaka för varje satsad krona.

Precis som Konjunkturinstitutet har slagit fast och Finanspolitiska rådet konstaterat bör klimatmål formuleras utifrån vad man vill uppnå och inte i termer av vilka medel man vill använda. Av den anledningen bör Sverige snarast avveckla de sektorsvisa målen inom klimatpolitiken. Mål om förnybart, energieffektivisering och koldioxidfri fordonsflotta bör överges – inte för att vi inte ska arbeta för att minska utsläppen i de här sektorerna men för att de sektorsvisa målen bidrar till ineffektivitet. Man fokuserar på en viss sektor i stället för på hela bilden.

Av den anledningen bör regeringen ge Miljömålsberedningen nya direktiv för klimatpolitiken. Forskning har visat att bindande mål för förnybart inom EU kraftigt kan öka kostnaderna utan att utsläppen minskar.

Sammanfattningsvis vill vi framhäva att all politik på klimatområdet måste föregås av en ordentlig kostnads- och nyttoanalys. Vi behöver i ökad utsträckning göra dessa analyser, för det är lätt att tappa fokus när man vet

att över 80 procent av världens energiförsörjning kommer från fossila källor och att förnybart exklusive biomassa i dag egentligen bara står för en försumbar mängd och ökar mycket långsamt.

Det är mycket tal om flyget i dag, vilket är intressant i sammanhanget. Ska man vara ärlig får man konstatera några saker: Den svenska flygskatten är inte effektiv. Det framgår av regeringens egen proposition. Socialdemokraternas talare klargjorde här tidigare att det inte finns några bra styrmedel. Det är sant, men det är inget argument att införa ett dåligt sådant.

Flyget är, som andra har konstaterat, redan en del av utsläppshandeln i Europa, och skatten bidrar enbart till att fördela om dessa utsläpp. Och flyget behövs i ett glesbefolkat stort land som Sverige. Om man däremot kan åstadkomma ett globalt utsläppssystem för flyget är såklart mycket vunnet, men en symbolisk skatt i Sverige kommer enbart att ha negativa effekter.

Vi vet, som också andra talare har konstaterat här i dag, att flygandet i världen kommer att öka. Flyget står i dag för en liten andel av världens utsläpp, men andelen kommer att öka i takt med att fattigare människor blir allt rikare och vi får betydligt fler som tillhör en köpstark medelklass i framför allt Asien, men även i Afrika. Flygandet kommer alltså att öka, och den tekniska utvecklingen är förhållandevis långsam. De flygplan som köps in i dag kommer att vara i drift väldigt länge.

Om man stirrar sig blind på flyget är det lätt att bli pessimistisk och tappa fokus och införa dåliga styrmedel. Då är det kanske bättre att fokusera på de lägre hängande frukterna. Kolförbrukningen inom energisektorn har stått stilla eller minskat de senaste åren, men i takt med höga tillväxttall ser vi ökningarna även på det området i dag.

Förbrukningen av olja och kol är det allra största problem vi har globalt när det kommer till utsläpp av växthusgaser, och det är här mer energi bör läggas på att minska utsläppen. Kolet och oljan måste konkurreras ut, och andra, renare energiformer måste bli billigare och tillräckligt driftsäkra och effektiva.

Herr talman! Här krävs stora satsningar på framför allt forskning och utveckling framför subventioner, för vi har en oroande utveckling med förnybart som växer enbart tack vare stora subventioner. På varje marknad där subventionerna börjar trappas ned kan vi se kraftigt minskade investeringar. Låt oss då inte luras av konkurrenskraften inom exempelvis solkraften när industrin har varit helt beroende av subventioner och i viss utsträckning även av dumpade priser på utrustning från Kina.

Det är en oroande utveckling att andelen kärnkraft i den globala energimixen enbart ser ut att öka marginellt trots att vi alla här vet vilken betydelse IPCC anser att kärnkraft har inom den globala energimixen. Här har Sverige en stor roll att spela i och med att vi har stor kompetens på området. Sverige skulle kunna bli ledande i utvecklingen av nästa generation kärnkraft, som är både säkrare och miljövänligare. Denna teknik skulle vi sedan kunna sprida till övriga världen, vilket skulle gynna såväl svensk industri som omvärlden, som skulle välsignas med stabil, säker och betydligt renare kärnkraft.

Herr talman! Vi anser att de internationella klimatinvesteringarna bör ökas på bekostnad av de ineffektiva åtgärderna i Sverige. Det är anmärkningsvärt att regeringen ägnar så liten uppmärksamhet åt frågans internationella dimension.

Beräkningarna visar tydligt att internationellt samarbete genom CDM-projekt utgör lågt hängande frukter för utsläppsminskningar i ett globalt perspektiv. Här kan utsläppsminskningar göras till en kostnad av 60 kronor per ton – att jämföra med regeringens klimatkliv, där beräkningar just nu talar om en kostnad på 400 kronor per ton.

Det är positivt att arbete pågår med nya internationella samarbetsformer utifrån artikel 6 i klimatavtalet från Paris. Sverige bör fortsätta att arbeta för att nya samarbetsformer kommer till.

Herr talman! Sverigedemokraternas fokus inom klimatpolitiken ligger på att göra skillnad på riktigt och att göra det effektivt. Av denna anledning är det positivt att vi och de fyra borgerliga partierna nu har kunnat enas om två tillkännagivanden på området. Riksdagen förväntas senare i dag bifalla motioner från SD och Alliansen om just vikten av att klimatpolitiken är effektiv och inte bidrar till koldioxidläckage och att vi upphör att arbeta med dubbla styrmedel. Mycket är vunnet om vi kan få till stånd en mer effektiv och målinriktad klimatpolitik under nästa mandatperiod.

Den symbolpolitik vi har på området i dag är inte konstruktiv, och den går ut över svensk tillväxt, konkurrenskraft och jobb utan att man för den delen bidrar till att minska utsläppen globalt.

Anf. 87 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Det har varit en rekordvarm och torr vår. Redan i slutet av maj fick min granne lov att slå höet. Det blev en rekordtidig, och rekordliten, höskörd.

I helgen träffade jag en släkting som är fårägare. Han höll på att flytta tackorna och lammen till ett avlägset skogsbeta för att beteshagarna med de säkra rovdjursstängslen var helt avbetade. Alternativet var nödslakt.

Klimatförändringarna påverkar oss och miljontals människor över hela världen redan i dag. Torka, översvämningar och en ökad medeltemperatur håller på att göra delar av världen obeboelig. Det är en skrämmande utveckling. Visst är det skönt med värme. Men det är inte skönt med skogsbränder, borttorkade skördar, sinande brunnar och nödslaktade djur och inte heller, för den delen, med bortspolade vägar och vattenfyllda hus.

Klimatförändringarna är inte heller något som bara har drabbat oss; det är något som vi själva har orsakat genom att bränna fossil olja och kol i alla dess former och genom våra ökade utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser till atmosfären.

Vi måste både minska våra utsläpp och anpassa oss till det förändrade klimat vi redan har orsakat. Om detta handlar dagens betänkande, som bland annat behandlar två propositioner och en skrivelse från regeringen.

Eftersom vår miljöminister också deltar i debatten och i sitt anförande kommer att redogöra för de två propositionerna, *Nationell strategi för klimatanpassning* och *Miljöinformation om drivmedel*, kommer jag att koncentrera mitt anförande på skrivelsen, *En klimatstrategi för Sverige*.

Herr talman! När jag läser skrivelsen blir jag som miljöpartist väldigt stolt. I skrivelsen berättar regeringen vad vi har gjort under mandatperioden för att minska klimatutsläppen. Och det är väldigt mycket. Jag tycker också att fler riksdagsledamöter i den här kammaren kan sträcka på sig. Det är stort och viktigt att vi har kommit överens om hur regeringen ska arbeta i en klimatlag, om klimatpolitiska mål och om att inrätta ett klimatpolitiskt råd.

Allt detta är nu på plats efter att Miljömålsberedningen, vari jag var Miljöpartiets representant, lämnade sitt förslag våren 2016 och vi gemensamt klubbade det klimatpolitiska ramverket i juni 2017 i denna kammare. Lagen trädde i kraft i januari i år, och Klimatrådet har börjat sitt arbete.

Som miljöpartist tar jag mig rätten att sträcka lite extra på mig. Att införa ett klimatpolitiskt ramverk var Miljöpartiets viktigaste vallöfte inför förra valet. Nu har vi kommit överens med alla andra partier i riksdagen förutom Sverigedemokraterna. Senast år 2045 ska Sverige inte lämna några nettoutsläpp till atmosfären, och därefter ska vi uppnå negativa utsläpp. Vi är överens om delmålen till 2030 och 2040, och vi är också överens om att trafikens utsläpp, vår stora utmaning, ska minska med 70 procent till 2030.

Herr talman! Vi var också överens i Miljömålsberedningen om en del viktiga åtgärder och styrmedel som redovisas i den här skrivelsen. Några exempel är att klimat- och miljöfrågorna ska integreras i alla politikområden, att resebidraget måste förändras, att kommunerna ska få möjligheter att införa miljözoner för personbilar i städerna och att andelen persontransporter med kollektivtrafik, cykel och gång ska vara minst 25 procent 2025 uttryckt i personkilometer.

Miljöpartiet i regering har också sjösatt en mängd ytterligare klimatåtgärder som bonus-malus-systemet vid nyinköp av bilar, elfordonspremien, bränslebyte för att öka inblandningen av biodrivmedel, stöd till kommunernas klimatarbete genom Klimatklivet och stadsmiljöavtalen, ökat stöd till biogas, ökad skatt på fossila drivmedel och införande av flygskatt.

I dag har vår klimatminister Isabella Lövin tagit ett viktigt spadtag för pilotprojektet Hybrit för en fossilfri stålindustri. Åsa Westlund talade om det i sitt anförande. Det är en satsning som har kommit till stånd tack vare regeringens stöd till klimatinnovationer inom industrisektorn, det så kallade Industriklivet. Det här är ett exempel på att det ibland är nödvändigt att använda fler än *ett* styrmedel för att minska utsläppen. Industriutsläppen omfattas ju även av EU:s utsläppshandelssystem.

Herr talman! Trots alla dessa beslut, trots att den här regeringen, till skillnad från den tidigare alliansregeringen, prioriterat klimatutmaningen och trots att Sverige hamnar högst i topp på både FN-chefens och den internationella miljöorganisationen CAN:s listor över länders klimatarbete räcker det inte. Mycket mer behöver göras. De styrmedel som är på plats behöver skärpas och nya åtgärder behöver komma på plats.

Miljöpartiet har därför, som enda parti, tagit fram en klimatfärdplan för hur riksdagens mål ska kunna nås och överträffas. Miljöpartiet är väl medvetet om att om vi ska uppnå Parisavtalet, det vill säga om vi ska lyckas begränsa den globala uppvärmningen till väl under två grader med en inriktning mot 1,5-gradersmålet, behöver vi minska våra utsläpp i en snabbare takt. Vi behöver överträffa riksdagens mål med råge.

Vi måste också inse att vi är ansvariga inte bara för våra territoriella utsläpp utan även för de utsläpp vi orsakar i andra länder genom vår konsumtion. Under de senaste 20 åren har våra konsumtionsutsläpp i andra länder ökat med 50 procent. Under samma period har våra territoriella utsläpp minskat med 30 procent. Sveriges utsläpp har minskat, men inte svenskarnas. Det håller inte, som vissa politiker vill göra gällande, att säga att Sveriges andel av världens utsläpp är försumbar, för när det gäller svenskarnas utsläpp ligger vi i topp.

Herr talman! Miljöpartiets klimatfärdplan innehåller över 140 förslag på åtgärder. Det är förslag på åtgärder för att minska utsläppen inom alla sektorer: transporter, energi, mat, ekonomi och konsumtion. Många av dem återfinns i vårt valmanifest, det vill säga det är klimatåtgärder vi prioriterar att få på plats redan nästa mandatperiod. Låt mig nämna några av dem.

Vi vill stoppa prospektering och nyexploatering av fossil energi som kol, olja och fossilgas och fasa ut subventionerna till den fossila energin i Sverige, EU och globalt.

Vi vill införa etappmål per mandatperiod för minskning av konsumtionens klimatpåverkan.

Vi vill göra en bred översyn av skattesystemet inom livsmedelskedjan i syfte att hitta vägar för att minska matens negativa klimatpåverkan. Vi vill bland annat införa en antibiotikaskatt på kött.

Vi vill rusta upp järnvägen rejält i hela landet, bygga nya stambanor för höghastighetståg, göra det enklare att boka utlandsresa med tåg samt införa ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik i hela Sverige.

Miljöpartiet tror på breda överenskommelser. Vi är stolta över Miljömålsberedningens klimatöverenskommelse och energiöverenskommelsen med sikte på 100 procent förnybart. Nästa mandatperiod vill vi genomföra en bred skattereform med grön skatteväxling som grund, och vi vill se blocköverskridande skattesamtal och nå överenskommelser som gynnar cirkulär och delandets ekonomi. Det här är bara några av alla de klimatförslag som finns i vårt valmanifest och i vår klimatfärdplan.

Herr talman! Klimatet har redan ändrats i Sverige. Temperaturökningen i Sverige är dubbelt så stor som det globala genomsnittet. Forskarnas klimatscenarier uppskattar att vi kommer att få det 5–6 grader varmare i slutet av 2000-talet. Den uppvärmningen är redan påbörjad med 1 grad. Vi märker det i bristen på vatten och i att det är för mycket vatten. I Värmland har många drabbats hårt när åar, älvar och sjöar översvämmats och fyllt hus med vatten och spolat bort vägar och järnvägsbankar.

Vid sidan av arbetet med att hejda klimatförändringarna måste vi också anpassa oss till dem. I det här betänkandet behandlar vi regeringens strategi för klimatanpassning. Regeringen föreslår två ändringar i plan- och bygglagen och lyfter fram ett antal områden som särskilt angelägna för det fortsatta arbetet, bland annat arbetet med att förhindra ras, skred, erosion och översvämningar som hotar samhällen, infrastruktur och företag.

Jag vill avslutningsvis lyfta fram en viktig klimatanpassningsåtgärd som Miljöpartiet nämner i vår klimatfärdplan och som också Boverket lyft fram som en viktig åtgärd, nämligen att ny bebyggelse måste anläggas med god marginal från strandkanter för att minska översvämnings- och skredrisk. Ett stärkt strandskydd är med andra ord ett skydd mot kommande klimatförändringar.

Det är märkligt att så många partier i den här riksdagen inte har insett det. Att bygga sina bostäder på höjder och inte på stranden är något som våra förfäder i alla tider förstått vitsen med. Det är märkligt att politiker och partier idag, när vi verkligen har anledning att hålla oss till den goda regeln, vill göra det omvända. En uppluckring av strandskyddet har inte bara negativa effekter på växt- och djurlivet och friluftslivet. Det gör oss också mer sårbara för klimatförändringarna.

Till sist, herr talman, vill jag yrka bifall till betänkandet med undantag för de två reservationer som MP, S och V har gemensamt. För tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall endast till reservation 25 om dubbla styrmedel inom klimatpolitiken.

Tack till alla mina utskottskamrater för den här mandatperiodens livliga debatter.
(Applåder)

(TALMANNEN: Miljöminister Karolina Skog måste vara på regeringssammanträde kl. 15, och därför har jag beslutat att Karolina Skog har möjlighet att hålla sitt tal nu. Hon bryter talarlistan – helt i enlighet med riksdagsordningen.)

Anf. 88 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Tack för den möjligheten! Jag vill börja med att be om ursäkt till dem som inte har möjlighet att ta replik, men jag kan inte påverka detta.

Herr talman, ledamöter och åhörare! Sverige har troligen världens bästa program för att möta klimathotet. Det här kan ju låta som en av regeringens talepunkter, men det är i själva verket ett citat från FN:s generalsekreterare António Guterres. Det var det han hade att säga när han besökte Stockholm i april i år.

Sverige toppar europeiska miljöorganisationers granskningar av länders miljöpolitik. Häromdagen beskrev en välkänd KTH-miljöforskare den här mandatperioden med orden "en miljöpolitisk skördetid". Med det i ryggen är jag stolt över vad den här regeringen har åstadkommit på miljö- och klimatområdet.

Herr talman! Det är inte utan orsak som den här regeringen har klimatet som en av de högst prioriterade frågorna. Klimatet är vår tids ödesfråga. Det råder ingen som helst tvekan om vad som måste göras. En ny rapport från IPCC visar att världen kan ha passerat en temperaturhöjning med 1,5 grader redan 2040 – det är om 22 år – om vi inte gör någonting *nu*. Klimatet kan inte vänta.

Under mandatperioden har regeringen därför rullat ut reform efter reform för att Sverige ska bli världsledande i klimatomställningen. Vi har tagit oss an transporter, vi har tagit oss an internationella åtgärder och vi har till och med, äntligen, tagit oss an processindustrin. Antalet reformer i den klimatstrategi som vi nu debatterar talar sitt tydliga språk.

Det vi har gjort gör också skillnad. Naturvårdsverket konstaterar i sin senaste utsläppsprognos att utsläppsmålen är i sikte. De styrmedel som vi har infört och det som inom kort börjar gälla får effekt. Men det är trots det mycket kvar för Sverige att göra för att vi ska uppfylla vår del av Parisavtalet.

Herr talman! Sverige fungerar bäst när parterna arbetar tillsammans. Det gäller även inom klimatpolitiken. Klimatlagen stakar ut en riktning. Sverige ska ha nettonollutsläpp 2045. Samma år ska vår elförsörjning vara förnybar, helt i enlighet med energiöverenskommelsen. Enligt Bränslebytet ska hälften av alla drivmedel vara förnybara 2030.

Och tvärtemot stereotypen av det klimatfientliga näringslivet är företagen med på tåget. De har insett samma sak som regeringen, att efterfrågan på energieffektiva och fossilfria lösningar är framtiden. Genom att Sverige i dag anpassar sig till framtidens marknad kan våra företag bli världsledande.

När Dagens industri nyligen bad om betyg på regeringens klimatpolitik gjorde flera tunga företagsledare tummen upp. Och när vi nordiska miljöministrar träffade en panel med vd:ar från tunga nordiska bolag efterfrågade de skarpare ekonomiska och politiska styrmedel.

Inom Fossilfritt Sverige har bransch efter bransch tagit fram egna färdplaner för omställningen. Åkerinäringen, stålindustrin, cementindustrin och betongindustrin är med. Det handlar om färdplaner för klimatomställning, men också för innovation.

Statsministern och klimatminister Isabella Lövin är just nu på plats i Luleå för att ta första spadtaget för pilotanläggningen till Hybrit, som är SSAB:s, LKAB:s och Vattenfalls initiativ för fossilfri kolproduktion. Sverige ska göra stål utan kol. Och vi ska bli först i världen med det. Med sådana satsningar står svensk basindustri för en gyllene framtid.

Industriklivet, som vi har infört under mandatperioden, har uppgetts vara en förutsättning för att det här ska bli av.

Klimatklivet och stadsmiljöavtalen har lett till en lång rad klimatinvesteringar över hela landet. Det har engagerat kommuner, landsting, företag och föreningar, som vill vara en del av omställningen till en fossilfri ekonomi. Privatpersoner gör sitt genom att sätta upp solceller och laddstolpar.

Att bygga ett hållbart samhälle gör vi tillsammans. Inget kan få ett samhälle att hålla ihop och hålla samman som att med samlade krafter arbeta mot ett gemensamt mål. Jag har genuint svårt att förstå varför de borgerliga partierna vill slå sönder denna växande folkrörelse.

Herr talman! Transportsektorn ger mig både hopp och bekymmer. Det var länge sedan cykeln var så populär som den är i dag. Elcyklar susar fram i våra städer och på landsbygden. För mig som drömmer om städer där alla vågar låta sina barn, som har uppnått tillräckligt hög ålder, cykla själva är detta ett väldigt gott tecken.

Elbilstekniken går framåt. Jag är säker på att elbilen kan bli den nya folkbilen, förstås anpassad efter modern bilism. Vi åker tåg som aldrig förr. Och sjöfarten blomstrar. Och det görs stora investeringar i svenskproducerade drivmedel.

Samtidigt flyger vi mer än någonsin. Sverige är ett av världens billigaste länder att flyga i. Och trots att tekniken förbättras ökar utsläppen år efter år. Vi måste göra någonting *nu*.

Men vad hör vi från oppositionspartierna om flyget? Jo, de är rörande överens om att flygskatten ska avskaffas. Alliansen är mer bekymrad över att ett flygbolag har ställt in en linje direkt till Las Vegas än över att flygets utsläpp skenar.

Vi ser också att diesebilarna smutsar ned luften i våra städer. Sedan 2011 har diesebilars utsläpp av kväveoxider fördubblats, trots att teknikutvecklingen ska minska utsläppsproblemen, inte öka dem. Enligt Naturvårdsverket leder trafikens luftföroreningar till hela 2 900 förtida dödsfall per år i Sverige. Regeringen har därför varit tydlig med att alla barn ska få växa upp med ren luft. Från 2020 kommer kommuner att kunna införa miljözoner. Men till det säger Moderaterna nej. Moderaterna prioriterar diesebilars andrahandsvärde före barnen.

Omställningen av transporter går för långsamt. Det går åt rätt håll men för långsamt. Vad gör då Alliansen? Jo, de vill ta bort Klimatklivet, stadsmiljöavtalen, elcykelpremien och elbilspremien. I stället för att lägga fram egna konkreta förslag på hur Sverige ska bli världsledande i klimatomställningen har de landat i att i stort sett allt är undermåligt, fel på något sätt. Det är ett mantra som upprepas om och om igen.

Herr talman! Jag vill påminna om att alliansregeringens politik har lett till att 1,6 miljarder skattekronor har gått till köp av renodlade diesebilar. Finns det någon här inne som kan påstå att det är effektiv miljöpolitik? Det är med stolthet jag kan meddela att från den 1 juli i år, när bonus-malus-systemet börjar gälla, är diesebilbonusarnas tid förbi.

Alliansregeringen gjorde det också billigare att använda fulgödsel och att bränna fossila bränslen i kraftvärmeverk. Kan någon förklara för mig hur det är effektiv klimatpolitik?

I dag debatterar vi även världens första lagkrav på att ange miljöinformation om drivmedel. Detta är för mig en viktig reform, som gör det lätt för konsumenterna att göra rätt. Det ska vara lika enkelt att välja bort dåliga bränslen som att välja bort dåliga vitvaror. Och de som tar fram verkligt hållbara drivmedel ska premieras.

Propositionen är, som säkert har noterats, brett hållen. Och som jag tidigare har aviserat är det regeringens avsikt att återkomma med detaljer i den förordning som just nu bereds i Regeringskansliet.

Herr talman! Klimatförändringarna pågår här och nu. Sedan 1992 har isen i Antarktis minskat med omkring 3 000 miljarder ton. Smältningen går allt snabbare. Och här hemma i Sverige har vi fått uppleva den varmaste majmånaden på över hundra år. Extremväder, översvämningar och torka är företeelser som ett förändrat klimat för med sig.

Att sitta med armarna i kors kan visa sig bli väldigt kostsamt. På bordet har vi därför Sveriges första strategi för klimatanpassning. Sverige måste stå rustat för det som ett förändrat klimat medför.

Med den här propositionen stärker vi den nationella samordningen och förtydligar mandatet för myndigheterna. Kommuner kommer i översiktsplaner att ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan orsakas av klimatrelaterade översvämningar, ras, skred och erosion. Boverket och SMHI kommer att samordna och stötta arbetet framöver.

Herr talman! Klimatet kan inte vänta. Vi kan inte vänta in någon ny teknik eller att någon annan ska gå före. Vi måste fatta beslut nu. Sverige har högt ställda mål. Mycket tyder på att de kan uppnås, men det kommer inte att hända av sig självt.

Att den här mandatperioden har varit en miljöpolitisk skördetid får inte innebära att nästa blir en miljöpolitisk träda. Omställningen har bara börjat.

(Applåder)

Anf. 89 MARIA MALMER STENERGÅRD (M) replik:

Herr talman! Det här är en viktig debatt om en oerhört viktig fråga. Det är den största klimatpolitiska debatten här under riksdagsåret och före valet, det val som är så viktigt för klimatarbetet. Jag kan därför bara beklaga att klimatministern inte har kunnat prioritera den här debatten.

Jag välkomnar naturligtvis att Karolina Skog har kommit till kammaren för att försvara den här regeringens förda klimatpolitik, och jag hoppas att hon hinner avsluta det här replikskiftet innan hon måste rusa vidare.

Jag vill börja med dieslbilar och barn. Det tänker jag inte ens bemöta, för det är inte värdigt i den här kammaren. Det kanske lyfter på en miljöpartistisk kongress, men jag hoppas att vi kan hålla oss över den nivån. Jag konstaterar bara att Karolina Skogs företrädare själv tyckte att dieslbilar var bra för klimatet.

Tyvärr är facit dystert när det gäller den här regeringens klimatpolitik. Jag ifrågasätter inte alls ambitionsnivån – det gör nog ingen – men tyvärr när den inte hela vägen fram. Det räcker inte med stora ambitioner och vackra ord. Klimatet bryr sig bara om resultatet, och det gör också skattebetalarna.

Nu är det bråttom. Ska vi hinna nå målen måste varje satsad krona göra största möjliga nytta. Därför föreslår Moderaterna klimatnyttoberäkningar så att vi ska veta var vi ska lägga våra pengar. Men i det här betänkandet säger regeringspartierna nej till just detta.

Det är viktigt att redovisa ekonomiska effekter för enskilda och företag när man ändrar skatter. Det är viktigt att redovisa sysselsättningseffekter när man vidtar arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Av samma anledning bör man också göra beräkningar av vilka åtgärder som faktiskt ger resultat på klimatområdet.

Därför undrar jag: Varför motsätter sig regeringspartierna den här typen av beräkningar?

Anf. 90 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr talman! Frågan om klimatpolitikens kostnadseffektivitet är viktig. Det är självklart viktigt att skattemedel används effektivt. Det är grundläggande för regeringen. Men det är också en komplex fråga som förtjänar ett förtydligande.

För det första är det vanligt att ett styrmedel har flera syften. Det kan vara näringspolitiska, energipolitiska, säkerhetspolitiska eller klimatpolitiska syften. Eller också kan det vara olika kombinationer av dessa syften. Om ett styrmedel har flera positiva samhällseffekter är det inte korrekt att kostnaden ensidigt ställs mot klimateffekten. Kostnaden måste slås ut på andra nyttor: luftkvalitet, hälsa, buller, näringspolitik, energipolitik etcetera.

För det andra är det så att olika styrmedel samverkar med varandra. Det är ofta svårt att exakt veta vad som gav en viss effekt. Det är svårt att mäta om det var till exempel energiskatten eller koldioxidskatten som genererade en viss utsläppsminskning.

Ytterligare en svårighet är att hitta en lämplig referenspunkt till vad som är en kostnadseffektiv klimatpolitik. Det går till exempel inte att räkna ut vilken koldioxidskatt som teoretiskt sett skulle krävas för att man skulle klara alla klimatmål och sedan använda detta som referenspunkt för vad en effektiv klimatåtgärd får kosta.

Ingen ansvarsfull regering kan lösa klimatproblemet helt och hållet genom att chockhöja koldioxidskatten. Det skulle få andra allmänpolitiska effekter som ingen regering skulle acceptera.

Jag vill också poängtera att vi arbetar med en omställning. Vi måste jobba med innovation – teknikutveckling – och med att titta framför allt på de långsiktiga effekterna.

Anf. 91 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Herr talman! Under alliansregeringen växte ekonomin med ca 10 procent samtidigt som utsläppen minskade med nästan 20 procent. Enligt Statistiska centralbyrån har trenden med sjunkande utsläpp vänt, och vi ser nu att utsläppen ökar. Enligt SCB har de ökat under de två senaste åren – inte jättemycket, men det är naturligtvis bekymmersamt att trenden vänder. Det här pekar ju ännu mer på hur viktigt det är att vi verkligen ser till att styra mot målen och inte famlar i blindo.

Jag har full förståelse för att det är svårt att göra exakta beräkningar. Men det jag inte kan förstå är att ambitionen inte ens finns. Det är klart att man inte kan träffa exakt rätt, men man måste i alla fall försöka. Annars är risken att vi inte ens rör oss mot klimatmålen, utan att vi irrar runt. Det har klimatet inte tid med.

Jag vill ställa en fråga till miljöministern. Om man har fullt fokus på klimatmålen, vilken av följande satsningar – subventioner till elcyklar och båtmotorer eller, som Moderaterna föreslår, ett teknikneutralt stöd för att bygga ut laddinfrastruktur för att kunna ställa om transportsektorn – tror hon då skulle få störst effekt? Eller menar regeringen att den typen av bedömningar helt saknar intresse? Hur ska man då förklara det för skattebetalarna, och hur ska man förklara det för klimatet?

Anf. 92 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr talman! Svensk ekonomi är osedvanligt stark just nu. Det går oerhört bra för Sveriges ekonomi i olika delar. Det är fantastiskt och det är någonting som jag som regeringsföreträdare är oerhört stolt över.

Eftersom vi inte har kopplat isär utvecklingen av tillväxt och klimatutsläpp innebär det att utsläppen på kort sikt ökar. Klimatpolitik är dock inte kvartalsekonomi. Alla som arbetat med klimatpolitik vet att utsläppsminskningar är resultatet av ett omställningsarbete. Omställning tar tid. De utsläppsminskningar som sker i dag kan beror på styrmedel och åtgärder som vidtogs för flera år sedan. Detta gäller för en stor del av utsläppen.

Att Sverige i dag ligger bra till vid en internationell jämförelse handlar om att vår klimatpolitik tog fart redan under 1990-talet. Vi var långt före andra med att införa koldioxidskatter. Vi ställde om energisystemet och uppvärmningen.

Det är osakligt att koppla utsläppen direkt till beslut under den här mandatperioden.

Som en följd av det klimatpolitiska ramverket ska det inrättas ett klimatpolitiskt råd som kommer att granska alla regeringar framöver från olika synvinklar, från en makroekonomisk och en mikroekonomisk synvinkel. Man kommer också att granska vilket inflytande som detta har på hela samhällsutvecklingen. Det kommer att vara ett viktigt verktyg för att framöver verkligen skärpa klimatpolitiken för att vi ska nå målen och för att vi ska ha en klimatpolitik som verkar för ett starkt samhälle.

Anf. 93 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag tänker inte beklaga mig över att klimatministern inte kom hit. Vi får nöja oss med att någon minister har möjlighet att komma hit.

Klimatklivet brukar framhållas av regeringen som de absolut viktigaste satsningarna fram till 2023. Det handlar om 16 miljarder som ska läggas på de åtgärderna. Konjunkturinstitutet har ju påtalat allvarliga brister vid utformning av tidigare liknande investeringsstöd, inte minst på grund av bristande kostnadseffektivitet och additionalitet.

Det är positivt att Riksrevisionen nu genomför en granskning av Klimatklivet. I början av nästa år ska vi kunna ta del av deras synpunkter. Förhoppningsvis är stödet då redan avvecklat sedan några veckor tillbaka.

Vad vi får är en spretig klimatpolitik utan röd tråd. Ett grundläggande problem är att man genomför projekt som i alla fall skulle ha genomförts. Man strör pengar även över sådant som absolut inte alls borde genomföras med skattemedel.

Jag undrar: Ser ministern något specifikt med Klimatklivet i dag som kan förbättras? Har man identifierat någon ineffektivitet som man vill styra bort ifrån? Ser man någon förbättringspotential? Har man kunnat utvärdera projektet ännu och hittat några brister som man kan åtgärda?

Anf. 94 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr talman! Vad jag vet har Konjunkturinstitutet inte granskat Klimatklivet i sig. Det som det refereras till är generella resonemang baserade på tidigare utvärderingar.

Jag ser självklart fram emot den granskning som kommer att göras. Som alla granskningar ska vi läsa den noga. När vi har den på plats kan vi dra relevanta slutsatser. Det finns inget projekt som är så perfekt att det inte kan förbättras.

Vad jag tycker är särskilt bra med Klimatklivet är att det bjuder in företag, kommuner och landsting över hela landet att vara delaktiga i klimatomställningen och ta initiativ. Jag ser mångfalden, både här och i många delar i samhället, som en styrka och inte en svaghet.

Anf. 95 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Det är positivt om många blir glada över att de får vara med och ta del av statens skattepengar. Jag tycker kanske inte att det är ett stort värde i det som sådant, utan det viktiga är att man gör bra saker med pengarna. Pengar ska göra nytta, och i detta fall ska de minska växthusgasutsläppen.

När man tittar på listan ser man att det handlar om väldigt många projekt. Stödet har utökats utan att någon utvärdering först har gjorts. Jag fick syn på att flera projekt handlar om exempelvis klimatångest. I Norrbotten anordnas en kurs i klimatångest, något som för övrigt inte är en godkänd psykiatrisk diagnos. Det var 62 personer som sökte kursen. Den kostade 817 164 kronor. Av de anmälda var det 79 procent som inte slutförde kursen. De hade helt enkelt inte tid att gå dit mer.

Inom Klimatklivet och myndigheten verkar man tycka att detta är något bra, för kursen har fått ytterligare 644 000 i fortsatt finansiering. Fler kurser följer. Klimatångest är trendigt. Ett sådant projekt i Södermanland har också fått en halv miljon kronor.

Man kan även se spännande projekt när det gäller att minska matsvinn. I Skurup tog man in konsulter som lärde bespisningspersonalen att den skulle lägga upp mindre mat på tallrikarna. Kostnaden för detta var 400 000.

Är det här exempel på projekt som ministern tycker att man ska fortsätta med? Är de effektiva? Bidrar de till ett seriöst och effektivt klimatarbete?

Anf. 96 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr talman! Regeringen sätter upp ramarna för projekt som Klimatklivet. Det är sedan i detta fall Naturvårdsverket som behandlar de enskilda ansökningarna och värderar dem på olika sätt. Inom Klimatklivet kan man få pengar till informationsinsatser. Det är identifierat som en av de många saker som vi behöver göra i samhället för att få en bred omställning.

Anf. 97 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 26 och 35. Av tidsskäl tar jag inte alla.

Först och främst vill jag tacka de medlemmar som var med i Miljömålsberedningen och faktiskt tog fram det klimatpolitiska ramverket. Det är den stora behållningen av mandatperiodens klimatpolitik. Trots – inte tack vare – regeringens inblandning kunde vi i riksdagen komma fram till det. Det var till och med helt utan miljöministerns inblandning.

I Sverige har vi fantastiska förutsättningar. Sverige toppar rankningen när det gäller klimatpolitik. Vi gjorde det under den förra regeringen, och vi gör det under den nuvarande. Det beror på att vi i stora delar har fasat ut oljan från uppvärmningen och elsektorn. Det är bra, och det gör att vi har otroligt viktiga förutsättningar för att kunna ta nästa steg.

Problemet är de senaste årens utveckling. Det oroar mig att utsläppen inte längre minskar. Enligt SCB ökar de svenska klimatutsläppen. Vi har haft fyra förlorade år i och med denna regering. Det är kanske därför klimatministern inte behagar komma till kammaren och stå till svars för sin politik. Det är kanske därför miljöministern inte klarar av att prioritera i sitt schema nog för att stanna och ta repliker. Det är ynkligt att inte stanna kvar och stå till svars för sin egen politik. Det hade hon gott kunnat göra.

Vi måste minska utsläppen. Vi måste samtidigt öka tillväxten. När Karolina Skog i talarstolen säger att det är ett problem att vi har tillväxt i Sverige eftersom vi då inte klarar att minska utsläppen har regeringen misslyckats med sin politik.

Det är bra att tillväxten ökar i Sverige, för det är det som skapar resurser så att vi kan ställa om. Den gröna omställningen skapar dessutom tillväxt. Det är på så vis vi får andra länder att vilja följa efter. Det är på så vis vi får Indien, Kina och USA att vilja minska sina utsläpp och öka sin tillväxt. De kommer nämligen inte att straffskatta bort sitt välstånd. De vill ha saker som gör skillnad på riktigt.

Problemet med regeringen är att den inte ser helheten. Den ena handen vet inte vad den andra gör. Det gör det hela dyrt och ineffektivt. Man vill införa en kilometerskatt, som effektivt hindrar att vi tar ut bioråvara ur skogen. Skogsforskare säger att en kilometerskatt skulle kunna minska uttaget med 5–10 procent. Det är klart att vi då inte får tillräckligt mycket biodrivmedel.

Regeringen lägger en flygskatt på avstånd i stället för på utsläpp, trots att man talar sig varm för att förorenaren ska betala. Det skulle innebära att till och med ett elflyg – något som nästa år kommer i Norge – skulle få betala precis samma skattesats.

Pengar i Klimatklivet går till klimatångestterapi. Människor ska i grupp sitta tillsammans och tala om vilken ångest de har när det gäller klimatfrågan. Detta är inte välanvända skattepengar.

Man ökar stödet till solel, men inför samtidigt en solskatt. Man ger bonus till etanolbilar, samtidigt som man under i stort sett hela mandatperioden genom straffbeskattning har subventionerat bensin i stället för etanol.

Med krångliga regler och dyra kostnader för företag hindrar man också hela landsbygdens förutsättningar för omställning. Det är de som finns där som kommer att stå för omställningen. Det är de gröna näringarna som är framtidens oljeshejker. Allt som kan göras med olja kan göras med svensk skog. Men då måste vi kunna ta ut skogen. Precis som Miljömålsberedningen säger gör skogen mest klimatnytta när den brukas, inte när den tvångsförvaltas av staten.

Jag betvivlar såklart inte regeringens ambitioner. De är goda. Det är de verkliga. Regeringen försöker, men den klarar inte av att ta Sverige framåt. Det behövs ett nytt, grönt ledarskap.

Centerpartiet står för att avskaffa fossila subventioner och också höja miljöskatterna. Det gör vi i vår budget. Centerpartiet har över 30 miljarder mer i miljöskatter i vårt budgetförslag jämfört med regeringspartierna. Dessa skattepengar använder vi till att sänka skatten på det vi vill ha mer av: jobb, företagande och miljösmarta lösningar.

Ett exempel är det gröna avdrag som Centerpartiet vill införa. Precis som med ROT och RUT ska du få pengarna tillbaka direkt på fakturan om du installerar ett hemmabatteri, solceller på taket, solvärme eller en laddbox. Vad regeringen inte har förstått när den vill installera tusentals snabb-laddare, som visserligen är bra, är att en snabb-laddare är elbilens reservdunk. Den stora användningen sker hemmavid med en enkel laddbox och långsamt. Det var inte förrän Centerpartiet lade fram pengar för det i sin budget som regeringen hakade på. Och det var inte förrän Centerpartiet föreslog en grön bilbonus på upp till 100 000 kronor som regeringen insåg att 45 000 nog inte skulle göra så stor skillnad. Man höjde till 60 000, men det kommer inte att räcka.

Regeringen har inte förstått att vi måste ha kvar de bilar i Sverige som har kommit in på den svenska marknaden. I dag ser vi en export av bilar till Nederländerna, Tyskland och Norge när de kommer ut på andrahandsmarknaden efter tre år och den första leasingperioden är över. Där har regeringen inga svar. Det var något jag hade velat ställa en fråga om till miljöministern om hon hade vågat stanna kvar i kammaren.

Centerpartiet vet att för att ha kvar dem måste det vara lönsamt att äga bilen även år fyra. Vår bonus ger därför en del till andrahandsägaren. Det handlar även om att ha miljöbils-parkeringar, kunna köra i bussfiler och kanske kunna få undantag från trängselskatter. Detta är beslut som inte kan fattas lokalt i dag, utan de måste fattas i Sveriges riksdag. Om Göteborg, där jag bor, vill införa miljöbils-parkering krävs det beslut i Sveriges riksdag. Det är helt orimligt. Självklart ska de få besluta sådant själva.

Vi behöver också transporter som fungerar i hela landet. Då kan inte allting gå på järnväg. Centerpartiet satsar på höghastighetsjärnväg. Vi satsar mer pengar än regeringen på att tåg ska gå i tid i hela landet. Men det är också så att vissa transporter behöver gå på gummihjul i stället för stålhjul. Skogen behöver tas ut. Där funkar inte järnvägen, för järnvägsstationen ligger inte ute i skogen. Då behövs skogsvägar med bra bärighet. Då behöver vi också få möjlighet att köra längre och tyngre fordon. Det är en av de viktigaste energieffektiviseringar vi kan göra att göra det lite enklare att köra lite tyngre fordon. Det sliter dessutom inte mer på våra vägar.

Vi behöver också ge alternativ till en del resor. Snabbt bredband i hela Sverige ger möjlighet att undvika resor. Det ger möjligheter för människor att ta ett möte via Skype i stället för att behöva ta det fysiskt.

Vi behöver också se till att människor får mer information. Det är bra att regeringen nu äntligen lägger fram ett förslag om att utreda ursprungsmärkning av kött. Men varför är man så rädd för att ha ursprungsmärkning av drivmedel? Det förslag som regeringen nu lägger fram och som vi debatterar här handlar om att det ska finnas information på en hemsida någonstans långt borta i stället för direkt vid pumpen vid köptillfället. Man har försämrat det förslag som Energimyndigheten lade fram, och det är sorgligt. Jag vill veta direkt när jag tankar om det är från Putin eller från Piteå mitt drivmedel kommer.

Sverige ska göra gröna saker som andra vill kopiera: politik som andra vill kopiera och teknik som andra vill köpa av oss. Det är det som ger grön omställning på riktigt. När Centerpartiet lägger pengar på att utveckla världens bästa flygmotorer och pusha dem lite till kommer det att ge effekt i hela världen, inte bara i Sverige. När vi lägger en kretsloppspremie för biogas och skapar en helhet i biogassystemet är det någonting som andra länder kan kopiera. Det är så vi gör skillnad. När bioraffinaderier börjar byggas tack vare en tydligare skogspolitik, tack vare en långsiktig reduktionsplikt och tack vare stöd till bioekonomin – som vi får när vi har bytt regering – skapas tekniker som kan exporteras till hela världen. Det ger jobb, företagande och tillväxt till Sverige, och det ger utsläppsminskningar som gör skillnad.

Facit i klimatfrågan är inte, som den här regeringen tycks tro, vem som lägger mest pengar. På alla andra områden i budgeten redovisas resultaten av politiken. Men på miljöområdet redovisas miljöbudgetens storlek. Facit i klimatpolitiken är vem som minskar utsläppen mest. Under alliansregeringen ökade vi tillväxten, trots finanskrisen, och minskade utsläppen. Det är det som spelar roll. Nu ökar utsläppen, enligt SCB. Det kan inte bli tydligare än så. Det behövs ett nytt grönt ledarskap för Sverige.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ulrika Carlsson i Skövde, Johan Hedin och Kristina Yngwe (alla C).

Anf. 98 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Även jag kan vara lite ledsen över att miljöministern försvann från debatten. Jag hade sett fram emot hennes svar på bland annat Rickard Nordins frågor.

Men jag tycker också att det är lite tråkigt att inte alliansföreträdarna lyssnar på vad miljöministern säger när hon är här i kammaren och redogör för propositionerna och regeringens politik. Man påstår ändå sedan till exempel att regeringen skulle ha sagt att vi inte ska ursprungsmärka biodrivmedel. Vad ministern precis sa här i kammaren var ju att den här propositionen är mer som en ramproposition och att det sedan kommer en förordning från regeringen där vi kommer att få se de här kraven på ursprungsmärkning av biodrivmedel och hur det ska vara tydligt för konsumenterna. För mig är det självklart att informationen inte bara ska ligga på någon hemsida någonstans; det måste vara väldigt tydligt varifrån drivmedlet kommer.

Sedan har vi diskussionen om utsläppsminskningarna. Jag tycker att miljöministern redogjorde väldigt bra för vad det är som har gjort att vi har minskat våra utsläpp väldigt mycket i Sverige. De har minskat med 30 procent på 20 år, vilket är glädjande. Vår koldioxidskatt är en stor del av det, liksom vår effektivisering av energisektorn, att vi bytte ut oljepannorna i våra hus och fick bidrag för det etcetera. Klimp, alltså föregångaren till Klimatklivet, gjorde att vi minskade våra utsläpp på det svenska territoriet. Visst – det var sådant som hände under alliansregeringen, för det tar lång tid innan de saker som vi beslutar om får verkningar. Av de klimatklivsprojekt som har fått pengar den här mandatperioden är det inte många som är sjösatta och kan få verkningar.

Anf. 99 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Då har jag en enkel fråga till Stina Bergström. Kan Stina Bergström garantera att regeringen i de där förordningarna – eftersom man inte vill besluta om det här i riksdagens kammare – ser till att vi får en klimatmärkning med ursprungsmärkning som visar vilket land bensinen, dieseln, biogasen eller vad det nu kan tänkas vara kommer från, direkt vid pumpen och inte på någon hemsida? Vad Stina Bergström själv tycker är faktiskt ganska ointressant. Jag vill veta vad Miljöpartiet och regeringen kommer att besluta om. Det är det jag hade velat ha svar på från miljöministern.

Stina Bergström pratar om att det tar tid. Ja, vissa saker tar tid, men vissa saker tar också väldigt kort tid. Stora skogsbolag som vill göra miljardinvesteringar i bioraffinaderier är oroliga för den här regeringens skogspolitik. Man kan inte få till skogsråvaran och vågar inte göra de här miljardinvesteringarna. Det är sådant som är här och nu och som inte tar tid utan snarare borde rättas till omgående. Men förmodligen sker det först efter valet, när vi har en annan regering som styr det här landet.

Anf. 100 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Det är lite tråkigt att Rickard Nordin tycker att det är ointressant vad jag säger och tycker. Men vad Miljöpartiet tycker i frågan om biodrivmedel sa jag nyss, och det tyckte jag också att miljöministern sa rätt ordentligt när hon pratade om det. Vi vill se en ursprungsmärkning. Regeringen får titta på exakt hur den ska se ut och vad som är möjligt med det regelverk som vi har. EU-bestämmelser är också en del i detta.

Vad gäller skogsbolagens oro gällande investeringar och den skogs politik som den här regeringen inför har jag sagt det förut i den här kammaren och kan säga det igen: Det finns ingenting som har ändrats vad gäller regelverket för skogspolitiken. Det som den här regeringen har gjort är att man har ökat bidragen till skogsägare som skyddar skog och arbetat med att uppnå de mål för skogsskydd som alliansregeringen fattade beslut om och som vi är överens om i den här riksdagen, även om mitt parti i och för sig tyckte att de var lite för lågt satta. Vi har i alla fall gjort vad vi kunnat för att se till att de här målen blir uppfyllda till 2020.

Rickard Nordin nämnde Miljömålsberedningen. Vi satt tillsammans och arbetade där. Det var den rödgröna regeringen som gav oss det uppdraget, och det kan vi ge dem en eloge för. Där diskuterade vi bland annat bioekonomi och skogens stora roll i klimatomställningen. Men vi var också väldigt noga med att säga att omställningen till bioekonomi inte får äventyra andra miljömål.

Anf. 101 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Stina Bergström säger att regeringen inte ska sätta sig ned och titta på vad man kan göra nu. Ska man lägga fram en ny lagstiftning har man förhoppningsvis en idé om hur man vill att den ska se ut. Då förutsätter jag att regeringen också ser till att det blir en klimatmärkning på pumpen, en märkning som även visar ursprung. Det hade jag trott var givet. Men uppenbarligen är det inte så givet för vare sig regeringen eller Stina Bergström.

Om nu ingenting har ändrats i skogslagstiftningen tror jag att Stina Bergström ska göra ett studiebesök hos svenska skogsägare och höra hur de behandlas av regeringens myndigheters tjänstemän. Man ska lyssna på skogsbolagen, som säger att de är oroliga för hur den här regeringen agerar i olika typer av skogsfrågor. Och det är inte bara lagstiftning det handlar om. Det handlar om vilka signaler man sänder. Det handlar också om hur man ser till att myndigheter tolkar beslut. Det finns enkla sätt att styra sina myndigheter. Det sker via regleringsbrev. Där behöver Miljöpartiet och den här regeringen styra upp skogspolitiken, så att vi får möjlighet att styra om till en bioekonomi. Där är vi inte i dag, när stora företag tvekar inför den här regeringens beslut.

Anf. 102 JENS HOLM (V):

Herr talman! För lite drygt ett år sedan besökte jag Bangladesh. Jag reste ut en bit utanför huvudstaden Dhaka tillsammans med ett forskar team. De visade mig hur man bygger på de vallar som redan nu finns utanför huvudstaden. Man måste bygga på vallarna därför att nu smälter glaciärerna i Himalaya i en aldrig tidigare skådad utsträckning, vilket leder till att de stora floderna svämmar över på alla bredder.

Det är också så att när det regnar i Sydasien, Bangladesh och så vidare, är regnet mer extremt och ihållande än någonsin. Människor tvingas bort från sina hem. De blir flyktingar i sitt eget land eller tvingas utanför sitt lands gränser, vem vet. Det sitter antagligen några bangladeshier på någon flotte över Medelhavet just nu.

Herr talman! Detta är något djupt orättvist. Vi vet alla att det är klimatförändringen som är det som skapar extremväder och det som tvingar människor att lämna hus och hem. Samtidigt är det inte människorna i Bangladesh eller andra fattiga länder som har skapat klimatförändringen.

Det är inte heller våra barn eller barnbarn som sätts till världen nu i Sverige som har skapat klimatförändringen. Det är vi och generationen innan som har skapat problemet. Ytterst är det den industrialiserade delen av världen som historiskt sett har stått för den största belastningen av planeten. Därför måste också omställningen starta här. Vi måste gå före och ta de största stegen och hjälpa människor som drabbas i fattiga länder här och nu.

Därför är frågan om rättvisa helt central i klimatdebatten. Den rikaste tiondelen står för 45 procent av världens utsläpp av växthusgaser. Det är den rikaste tiondelen som står för den absolut största delen av världens flygande. Det är 80 procent av jordens befolkning som aldrig någonsin satt sin fot i ett flygplan.

Den rikaste delen av jordens befolkning står för den största delen av konsumtionen och belastningen av våra naturresurser. Därför är en politik för rättvisa också en politik som oftast är en bra klimatpolitik. Vi får med skatter på kapital och höga inkomster en dämpning på den rikaste tiondelens helt och hållet oansvariga leverne.

Det är bråttom nu. Det har sagts flera gånger. Det refererades här tidigare till statistiken från Naturvårdsverket. Den visar visserligen att utsläppen i Sverige tidigare år minskat med lite drygt 1 procent. Men alla vi vet att utsläppsminskningar på 1 procent per år inte räcker. Vi måste minska långt mycket mer än så. Därför har vi i Vänsterpartiet lagt fram ett antal konkreta förslag på hur omställningen i Sverige ska kunna gå fortare.

Jag vill börja med att understryka att vi står bakom och tycker att det är bra att vi nu har en klimatlag i Sverige med ett klimatpolitiskt ramverk med långsiktiga klimatmål. I Sverige handlar diskussionen åtminstone inte om huruvida mänskligheten påverkar den globala uppvärmningen eller inte. Vår debatt här handlar om hur mycket vi ska göra, hur fort vi ska gå fram och vem och vilka som ska ta det största ansvaret.

Vi står bakom det. Men vi har också lagt fram förslag på hur vi ska kunna höja takten i svenskt klimatarbete. Vi vill ha högre klimatambitioner både i Sverige och på EU-nivå. Vi vill att transportsektorn ska ställa om och minska sina utsläpp snabbare till 2030 än med det förslag som nu finns på bordet.

Jag saknar klassperspektivet, rättviseperspektivet och också genusperspektivet i svensk klimatpolitik i dag. Med den motion från Vänsterpartiet som behandlas i betänkandet och som kort och gott heter *Klimaträttvisa* skulle vi integrera alla de perspektiven och höja tempot i svensk klimatpolitik.

Vi i Vänsterpartiet vill till exempel ha det vi kallar för en investeringsledd omställning. Det handlar om att vi måste investera oss ur den klimatkris som vi nu befinner oss i. Det nämndes tidigare om satsningar på basindustrin. Det är jättebra investeringar som nu görs på att basindustrin ska ställa om från kol och kunna tillverka stål och järn med hjälp av elektrifiering.

Men det behövs väldigt mycket mer. Vi behöver bygga ut kollektivtrafiken i Sverige så att den blir bättre och billigare. Vi i Vänsterpartiet ser med väldigt stort intresse på den gratis kollektivtrafik som inte bara finns i Estlands huvudstad Tallinn och som nu för övrigt ska utsträckas till hela landet utan också finns i Paris. De dagar då luftkvaliteten är för dålig inför man gratis kollektivtrafik. Det borde vi ha även i våra städer i Sverige.

Vi behöver ställa om till 100 procent förnybar energi. Vi behöver bygga höghastighetståg. Vi behöver ha bättre underhåll av våra järnvägar. Allt det fordrar väldigt stora investeringar. Vi behöver då en grön investeringsbank som ska kunna leda investeringspolitiken. Det ska vara en investeringsbank som kapitaliseras vid sidan av det så kallade finanspolitiska ramverket. Det ligger i dag som en hämsko på progressiv investeringspolitik.

Vi i Vänsterpartiet vill att vi ska planera våra städer utifrån människors behov och inte utifrån bilens. Det innebär att när vi bygger nya bostadsområden ska den första frågan från våra kommunalpolitiker inte vara: Hur många parkeringsplatser blir det här? Den första frågan man ställer sig ska vara: Hur ska vi bygga ut kollektivtrafiken? Hur ska vi bygga cykelbanor? Hur ska vi se till att människor kan gå på ett säkert sätt?

Det innebär att vi måste göra de framtida investeringarna i just kollektivtrafik och för gång och cykel. Vi ska inte bygga nya motorvägar. Jag är förvånad och besviken över regeringen med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, som nu har gett klartecken till Sveriges dyraste och mest onödiga motorvägsprojekt, Förbifart Stockholm.

Nyligen aviserade man också att man ska bygga den så kallade Tvärförbindelse Södertörn, också här i Stockholmsområdet. Det är projekt som kommer att leda till ökad massbilism och ökade utsläpp i en tid då vi behöver styra om till mer cykel och mer kollektivtrafik.

Vi i Vänsterpartiet vill också elektrifiera fordonsflottan. Vi vill ha ett förbud mot nybilsförsäljning av bilar som drivs med fossila bränslen. Det ska vara från 2025. Vi står bakom förslaget om bonus–malus. Det innebär en beskattning på bilar med högre utsläpp och en generös premie till bilar med låga utsläpp eller inga utsläpp alls, som elbilar.

Mer än så behöver göras på transportsektorn. Jag noterade debatten tidigare om flygskatten. Vi i Vänsterpartiet välkomnar flygskatten. Det är helt orimligt att flyget under så lång tid helt och hållet har flugit under radarn, för att vara lite vitsig, i svensk klimatpolitik. Trots flygskatten är flygets bränsle fortfarande helt och hållet skattebefriat. Utrikesflyget är helt och hållet momsbefriat. Inrikesflyget har den lägsta momssatsen och betalar bara 6 procent. Många flygplatser runt om i Sverige subventioneras med stora belopp. Det måste vi också göra någonting åt.

Vi i Vänsterpartiet vill skatteväxla. Vi vill se till att intäkterna från flygskatten, en höjd moms och skatt på flygplansbränsle ska kunna gå till en utbyggnad av järnvägen så att fler människor ska kunna åka tåg i stället för att flyga.

Vi i Vänsterpartiet står också upp för minskad köttkonsumtion. Vi vet att ungefär en femtedel av utsläppen från våra hushåll kommer från det vi äter, och nästan alla de utsläppen kommer från animalier. Vi borde satsa mycket mer pengar på den offentliga maten, till exempel skolmaten, och se till att det blir bra och hållbar mat. Då blir det mycket växtbaserad mat, alltså mycket mer av vegetarisk mat.

Många säger att vi inte ska prata om vad folk lägger på tallriken, men det finns ett politiskt ansvar att utkräva även här. Vi vill självklart inte gå in och detaljstyra vad människor äter, men på samma sätt som vi har politik för till exempel minskad alkoholkonsumtion, minskad tobakskonsumtion och minskat bilkörande kan vi gemensamt satsa på den hållbara vegetariska maten för att minska köttkonsumtionen.

Är det inte absurt att våra pensionspengar till stor del är placerade i några av världens största fossilbolag – Lukoil, Lundin Petroleum, Shell, British Petroleum, Gazprom och så vidare? Här borde inte våra pensionspengar finnas. Vi i Vänsterpartiet vill ändra placeringsdirektiven för våra AP-fonder för att se till att våra pensionspengar placeras på ett hållbart sätt och att man utesluter dessa skurkfossilbolag.

En politik för omställning handlar också om att ta strid mot den marknadsfundamentalism som finns i flera av de handels- och investeringsavtal som EU sluter med andra länder – det kan vara CETA-avtalet med Kanada eller det så kallade TTIP-avtalet med USA. De innehåller rätt för stora bolag att stämna stater ifall stater reglerar på ett sådant sätt att dessa bolag upplever sig diskriminerade. Det här kommer att lägga hämsko på progressiv politik, inte minst på miljöområdet, och är det någonting vi inte behöver mer av i dag är det hämskor. Tvärtom behöver vi kunna gå fortare fram på miljöområdet, och då ska vi inte göra det svårare att lagstifta på miljöområdet.

Herr talman! Jag vill bara kort kommentera några av de saker som har kommit upp här. Ni som namnges får hemskt gärna ta replik på mig, så kan vi fortsätta föra debatt om det.

Maria Malmer Stenergard från Moderaterna talade om skogspolitiken. Jag uppskattar engagemanget för skogspolitiken, men det känns snarare som ett engagemang för äganderätten. Vi vet ju att vi behöver en mer hållbar skogspolitik så att vi får skogar som växer och har mer mångfald. I en framtid med mer extremväder kommer den plantageskog som Maria och hennes parti förespråkar inte att kunna stå emot stormar, skyfall etcetera.

Till Åsa Westlund från Socialdemokraterna måste jag säga att mycket av regeringens politik i dag kan sammanfattas i utredningar. Ni ska utreda biogas, ni ska utreda biodrivmedel för flyget, ni ska utreda kilometerskatt för tunga transporter och så vidare. Men ni har haft fyra år på er. Jag tycker att det ger underbetyg att ni fortfarande tillsätter utredningar i slutskedet av ert styre.

Till Rickard Nordin från Centerpartiet vill jag säga att jag tycker att det är bra att ni och Sverigedemokraterna och Moderaterna går in och granskar vart Klimatklivets pengar går. Ibland kanske det ges bidrag till projekt som inte är de mest effektiva. Men jag får känslan att ni lägger så mycket energi på att läsa på om Klimatlivets projekt för att hitta en motivering till att ni inte satsar på klimatomställning och lokala och regionala investeringar i Sverige. Ifall man har en klimatpolitik där man säger att man ska göra mer håller det inte att ta bort var tredje krona från miljö- och klimatbudgeten.

Herr talman! På tal om Centerpartiet vill jag understryka att jag helt håller med Rickard Nordin om miljömärkningen av drivmedel. Det är fullkomligt bisartt att regeringen lägger fram ett förslag om miljöinformation om drivmedel och sedan uppmanar bilister att gå in på en hemsida för att skaffa mer information. Den informationen kan man ju i princip leta fram redan i dag. Ska det vara någon som helst poäng med miljöinformation till

konsumenter måste den finnas där man konsumerar produkten, det vill säga vid pumpen där man tankar bilen. Det ger ett stort underbetyg till Miljöpartiet och Socialdemokraterna.

Herr talman! Jag vet att jag har dragit över tiden. Jag vill avsluta med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation 20, som handlar om att vi vill att även konsumtionens utsläpp ska synliggöras och räknas in i våra klimatmål. Jag hörde att också Miljöpartiet talade om det tidigare. Då kan ju Miljöpartiet rösta för reservation 20, som handlar om just den saken.

Jag vill också säga detta, herr talman, och det är det absolut sista jag säger: Oftast beskrivs en klimatomställning som en uppoffring, och visst är det så i viss mån. Vi måste alla ändra vårt sätt att leva. Men det finns också väldigt stora vinster att göra på att ställa om till ett samhälle där vi lever inom de ramar som planeten har satt upp för oss.

Tänk bara på en sådan sak som luften. Tusentals människor dör för tidigt varje år på grund av dålig luft. Vi lägger miljardtals kronor på läkarbesök och mediciner på grund av dålig luft. Om vi har en politik för minskad massbilism och minskade transporter med fossila drivmedel kommer vi också att få väldigt mycket bättre luft, lokalt sett.

Tusentals liv kommer att räddas när vi ställer om till ett mer hållbart samhälle, så vi har mycket att vinna på att agera fort – och det ska vi göra. (Applåder)

Anf. 103 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Jag vet inte om det är en markering eller ett omen eller vad man ska kalla det, men jag kan konstatera att en av riksdagsårets viktigaste debatter, den om klimatpolitik, får vara med och avsluta mandatperioden.

Det är vackert så, för viktigt är det, och det är absolut nödvändigt att vi – inte minst vi inom politiken – har en idé om hur vi ska begränsa klimatförändringarnas verkningar. De beror på de utsläpp som vi har diskuterat här i en timme eller två nu. Samtidigt har vi beredskap för att kunna anpassa oss till de förändringar som vi vet kommer att ske eftersom vi inte kan förhindra alla klimatförändringar. Vi ser ju att de redan är på väg.

Båda dessa saker berörs i dagens betänkande. Det är ett ganska omfattande betänkande med två propositioner, en skrivelse och ett stort antal motionsyrkanden.

Herr talman! Jag har sagt det förut, men jag dristar mig att säga det igen: När man diskuterar klimatpolitik finns det två förhållningssätt som är direkt destruktiva och kontraproduktiva. Det ena är att blunda för att klimathotet är ett problem över huvud taget. Då behöver man inte göra något alls. Det andra är att tappa tron på att det är möjligt att vända utvecklingen. Båda dessa förhållningssätt leder till en passivitet som kan bli förödande.

Från Liberalernas sida kan jag säga att vi tror att det definitivt går att vända utvecklingen. Vi anser att vi står för en smart liberal grön politik som utgår från marknadsekonomi, teknik och utveckling.

Herr talman! Klimathotet är som sagt på allvar, och åtgärder måste vidtas nu. Det har sagts under debatten, och jag kan instämma i det, att extremt väder uppträder oftare och oftare runt hela jorden och att alla påverkas av detta mer eller mindre.

Vi kan ju se att Arktis isar smälter, och det påverkar naturligtvis havsvattennivåerna. Man blir väldigt berörd när man hör representanter från vissa önationer. De talar inte om att anpassa sin nations existens, utan de talar om nationens själva existens i grunden.

Vi kan ha lite olika perspektiv på detta. Jens Holm nämnde till exempel Bangladesh, där det finns många låga områden som ligger väldigt dåligt till i det sammanhanget. Och som han säger: Det som händer i Arktis stannar inte där.

Detta är också en intressant aspekt. Jag tror att det var i mars man kunde höra i Sveriges Radio att ögruppen Svalbard hade haft varmare än normalt i 87 månader i rad. Då är det lite svårt att hävda att det rör sig om ett väderfenomen. Det är en trend och något väldigt omvälvande som håller på att ske.

Från Liberalernas sida vill vi också instämma i att vi tycker att det är en stor styrka i Sverige, i riksdagen och över huvud taget i det politiska livet att vi har kunnat enas om det politiska ramverket. Vi har tydliga och ambitiösa mål, som tydligt tar sitt avstamp i Parisavtalets mål om att den globala uppvärmningen ska stanna vid 1,5 grader. Detta ska leda till att Sverige 2045 har nettonollutsläpp.

Målen om att minska utsläppen från transporterna är det som ligger närmast till hands och kommer att vara en väldigt stor utmaning. Nu har vi målet om en 70-procentig minskning jämfört med 2010. I Miljömålsberedningen diskuterades olika procentsatser, men 70 procent är en oerhört hög procentsats och ett väldigt ambitiöst mål, som kräver tekniksifte – inte minst en stor elektrifiering av fordonsflottan.

En av de stora sakerna i det klimatpolitiska ramverket, som vi från Liberalernas sida ser som väldigt viktig, är att vi har systematiserat uppföljningen så att man hela tiden för utvecklingen framåt och gör nya avstamp. Detta ligger liksom i systemet.

Herr talman! Med detta vill jag säga att vi är ganska eniga om vart vi är på väg och vart vi måste. Men när vi sedan kommer till själva politiken kan vi konstatera att vi har lite olika idéer kring vägen dit. Jag vet inte om detta egentligen är en nackdel. Det kanske i slutändan kan ge en styrka att vi kan se lite olika vägar till målet.

Som jag sa förut handlar liberal miljö- och klimatpolitik väldigt mycket om marknadsekonomiska principer som utgår från principerna om att förorenaren betalar och om grön skatteväxling, det vill säga höjda miljöskatter och sänkt skatt på arbete.

Vi ser EU som en av de starka spelarna. I detta sammanhang ser vi EU som en ren miljö- och klimatorganisation. Det som sker inom EU är väldigt viktigt. EU:s utsläppshandel är en sak som måste skärpas och en av förutsättningarna för att vi ska kunna uppnå de mål vi satt upp i Miljömålsberedningen och som riksdagen har beslutat om. Vi kan även, som vi har framfört tidigare, tänka oss koldioxid- och flygskatt på europeisk nivå.

Herr talman! När vi diskuterar var åtgärderna ska vidtas är det väldigt viktigt att vi hela tiden har med oss hänsyn till effekterna på jobben och konkurrenskraften i vår bedömning av hur styrmedlen ska användas. Det är ju inte bra om vi bara flyttar utsläppen utomlands, utan gör vi en åtgärd i Sverige ska den faktiskt få genomslag. Det är bara att konstatera att det absolut inte finns något motsatsförhållande mellan tillväxt och minskade

utsläpp. Det är snarare tvärtom: Det är tillväxten som skapar förutsättningarna.

Jag vill också vara tydlig med att det är viktigt att man ser helheten och att klimatarbetet hänger ihop med andra miljöfrågor, inte minst bevarande av biologisk mångfald. En robust biologisk mångfald har mycket bättre förutsättningar att anpassa sig till ett förändrat klimat.

Frågor kring skogen har lyfts här. Det finns definitivt inte något motsatsförhållande mellan ägande och brukande. Från Liberalernas sida tycker vi att den politik som har förts, med frihet under ansvar och jämställda miljö- och produktionsmål, har fungerat bra.

Herr talman! Liberalerna vill värna både klimatet och skattebetalarnas pengar, men vad innebär detta konkret? Som jag nämnde förut bygger vi mycket kring principen om att förorenaren betalar, kopplat till grön skatteväxling. Räknar man på vårt budgetförslag höjer vi klimatskatterna med 5,5 miljarder och säger nej till ineffektiva klimatåtgärder och subventioner på 3 miljarder. Vi är tydliga med att det bland annat handlar om en successiv avveckling av subventioner till fossilt bränsle; vi har tagit upp jordbruket och gruvindustrin i vårt förslag.

När det sedan gäller diskussionerna om Klimatklivet och vad man gör och inte gör i det sammanhanget har vi från vår sida sagt nej till Klimatklivet. Vi ser att klimatinvesteringar behövs, men de måste vara långsiktiga och komma fler till del. Laddstolpar, inklusive infrastruktur för elbussar, cykelbanor, forskning i basindustrin – det är mest stål- och cementindustrin som har stora utsläpp – samt metangasreducering inom jordbruket och järnvägsinvesteringar är den typ av satsningar där vi tycker att det allmänna har en stor plats att fylla.

Vi säger däremot nej till subventioner för privata inköp av till exempel elbilar, elcyklar och elbåtmotorer samt till ladda-hemma-stöd, som vi tycker är den kanske märkligaste historien med tanke på den relativt begränsade summa vi talar om.

Jag hoppas att jag på något vis kan visa vad som skiljer oss åt. Detta är den politik som också över huvud taget genomsyrar vårt budgetförslag. Från Liberalernas sida anser vi att det finns en övertro på att man ska kunna subventionera fram nya lösningar, inte minst med tanke på att det faktiskt är väldigt svårt att förutse vilken teknik som bär i framtiden. Vi tycker därför att det är bättre att lägga fokus på att ha höga skatter på sådant som vi vet är miljö- och klimatskadligt.

Vi har förslag kring reformering av reseavdraget och kring olika märkningssystem. Vi tycker att konsumenten har en central roll i detta och kan tänka oss klimاتمärkning av både flygresor och vissa typer av kött. Den märkning av drivmedel som nu kommer hoppas vi blir bra till slut.

Vi har också förslag inom andra politikområden; det gäller längre och tyngre fordon. Som Rickard Nordin sa är detta en av de största energi-effektiviseringar som kan ske inom transportsektorn.

Det finns mycket mer att säga om detta, och det är ett väldigt innehållsrikt betänkande. Jag kan bara konstatera att Liberalerna har en tydlig och konsekvent politik som bygger på att förorenaren betalar och på grön skatteväxling.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Liberalernas reservation nr 23, som handlar om fokus på utsläppen och om att stöd ska riktas mot klimatinvesteringarna med störst klimatnytta, och till reservation nr 27, som Liberalerna har tillsammans med övriga allianspartier och som tar upp den princip som är grundläggande för Liberalerna, nämligen förorenaren betalar. (Applåder)

Anf. 104 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Lars Tysklind sa att Liberalernas politik hänger ihop och är baserad på att förorenaren betalar. Lars Tysklind sa också att Liberalerna vill ha höga skatter på det som är skadligt för miljön.

Då undrar jag: Är inte flygets utsläpp skadliga för miljön? Vi vet att utsläppen från utrikesflyget i Sverige har ökat med mer än 60 procent sedan 1990. Om inte detta är en externalitet som behöver internaliseras, som ekonomerna säger, vet inte jag vad det är för princip om att förorenaren ska betala som Liberalerna vill använda sig av. Jag undrar helt enkelt: Varför ska inte flyget bära sina miljökostnader? Varför motsätter sig Liberalerna en skatt på flyg?

Anf. 105 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Självklart ska även flyget bära sina klimatkostnader. Problematiken kring flyget har det redogjorts för tidigare i debatten. Vi har en del internationella överenskommelser som är ett problem i sammanhanget. Även om man nu från ICAO:s sida har gett vissa antydningar om att man ska kunna täcka upp för exempelvis beskattning av bränsle känns det som att det fortfarande är lite diffust hur generellt minskade utsläpp ska åstadkommas den vägen.

I våra diskussioner fastnar vi ofta i den konstruktion av flygskatt som nu har föreslagits, som vi ju har sagt nej till. Huvudanledningen till att vi säger nej till den är att det handlar om en fiskal skatt. Det är en passage-rarskatt som betalas av varje passagerare. Det finns inga incitament inbyggda i systemet för att skapa ett mer miljövänligt flyg. Jag tror att även Jens Holm ser att det är en problematik kring skatten på det sättet.

Det finns också en annan problematik när man inför något på nationell nivå. Det är ju trots allt på utrikesflyget och långdistansflyget som det har funnits en stor ökning. Det svenska inrikesflyget är ju inte större i dag än det var i början av 1990-talet. Det har alltså inte expanderat på det sättet. Precis som Jens Holm säger är det på utrikesflyget som expansionen har skett. Om vi ska tala om läckage kan vi där se en stor risk för att man helt enkelt flyttar verksamheter till våra grannländer som inte har dessa avgifter.

Därför vill vi gärna diskutera att man går ut på en mer europeisk nivå och försöker skapa denna skatt. Sedan har vi andra incitament, som jag får återkomma till.

Anf. 106 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Det känns som om Liberalerna alltid är experter på att hitta på lösningar som är svåra att uppnå i stället för att ta något konkret som ligger på bordet. Lars Tysklind talar om en flygskatt på europeisk nivå, men han vet ju att vi inte har EU-skatter. Tidigare har Liberalerna

sagt att vi ska ha en europeisk koldioxidskatt. Men det är samma sak där: Det är ju liksom ingenting som ligger på bordet.

Nu har vi en svensk flygskatt. Vi har total rådighet över den skatten. Den är något som vi kan införa själva, och det har regeringen nu gjort. Den är förhållandevis blygsam men beräknas ändå reducera utsläppen med motsvarande alla utsläpp från bilarna i Malmö stad. Tänk dig själv att vi tar bort utsläppen från alla bilar i Malmö! Det är faktiskt effekten. Det är ungefär 200 000 ton utsläpp som försvinner varje år genom den förhållandevis modesta flygskatten.

Vi ser också att flygskatten uppskattas av svenska folket. Folk tycker att det är rimligt att flyget får betala för sina utsläpp. Men då säger Liberalerna nej för att det inte är en perfekt skatt. Fram till dess att ni har den perfekta skatten borde ni väl rimligen i ansvarstagandets namn kunna acceptera den skatt som nu gäller? Någon gång i framtiden kan ni ju lägga fram ett alternativt förslag som är bättre.

Det är något som skorrar falskt i Lars Tysklinds argumentation. Jag tror att det helt enkelt handlar om att Liberalerna, precis som alla andra borgerliga partier, har lyssnat för mycket på särintressena hos svenskt flyg, och det är därför man motsätter sig skatten. Det tycker jag är ett klart klimatunderbetyg till Liberalerna.

Anf. 107 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med Jens Holm om att det är en modest summa. Men med detta sagt kan jag bara upprepa vad jag sa förut: Det kan aldrig vara ett motiv att summan är låg. Det kan heller inte motivera att man inför denna skatt utan att se incitamentsstrukturen i den.

Sedan har vi från Liberalernas sida varit tydliga med att även om vissa vägar är längre än andra måste någon starta en diskussion om detta. Det kan man ju ha synpunkter på. Men för Vänsterpartiet handlar det om att det ska vara en skatt till varje pris. Det blir väldigt mycket symbolpolitik av det.

När vi diskuterar flygets framtid är biobränslen en av de lösningar som finns. Det är ju utsläppen vi ska fokusera på, inte själva resandet. Vi ser framför oss att en utvecklad reduktionsplikt för flyget är en väg att gå.

Sedan ska, som jag nämnde förut, detta med konsumentmakt inte underskattas. Vi har föreslagit att man klimatmärker flygresor vid köp och reklam. Det kan nog vara en lika effektiv metod som en flygskatt av den typ som finns nu.

Men vi har alltså sagt nej till flygskatten, och det beror helt och hållet på att den saknar de styrande effekterna. Det blir inte effektivt.

Sedan finns det en problematik som vi måste lösa internationellt. Även flyget måste ta sina klimatkostnader. Där är säkert jag och Jens Holm helt överens. Det var synd men kanske nödvändigt att flyget och sjöfarten inte kom med i diskussionen i Paris. Det hade kanske varit att hoppas på för mycket annars. Men man måste jobba med det internationellt.

Anf. 108 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Herr talman! I förra veckan var jag med på en intressant träff i Hede i Härjedalen för att samtala om en satsning på Romboleden, en pilgrimsväg från 1000-talet som sträcker sig från hamnen i Köping i Västmanland, ge-

nom Dalarna, Härjedalen och byn Lillhärdal, där jag är uppvuxen, och vidare norrut via Rombovallen i Lofsdalen för att slutligen nå målet Nidarosdomen i norska Trondheim, där sankt Olof ligger begravd. Denna pilgrimsväg går genom en fjällvärld som i dag förändras i snabb takt med en stigande trädgräns, där träd och salixväxter är på väg att inta kalfjället.

I en simulering gjord av Rossby Centre där fjällens medeltemperatur om 80 år förväntas ha ökat med tre till fyra grader Celsius ser vi en ökad förskogning från Fulufjället i Dalarna i söder – där en gång Mors lilla Olle för 166 år sedan bjöd en björn på lingon; inte blåbär, som alla tror – via Flatruet och Sylarna i Härjedalen och Jämtland och vidare till Tärnaby och Ammarnäs i Västerbotten och ända upp till Abisko i Norrbotten. Simuleringen ger tydligt besked om att det om 80 år bara finns några få kalfjällstoppar kvar i vårt land, framför allt i Sarek och Kebnekaise längst upp i norr. I Jämtland och Härjedalen blir det bara toppen av Helags och Sylarna som sticker upp ovan trädgränsen.

Herr talman! Klimatförändringarnas effekter märks i dag allra tydligast i Arktis. Runt Nordpolen smälter isarna snabbt. Inom 20 år kan det bli isfria somrar i Norra ishavet.

För närvarande smälter isen från glaciären vid Ilulissat på Grönland varje dag med motsvarande den mängd vatten som New York använder på ett helt år. Isblocken som bryts loss blockerar infarten till hamnen och förhindrar förnödenheter till invånarna. Detta är allvarliga signaler om att vi måste ta klimathotet på allra största allvar.

Permafrosten innehåller stora mängder av växthusgasen metan, och i samband med att isen tinar accelererar ansamlingen av växthusgaser i atmosfären. Att den globala uppvärmningen får relativt sett störst genomslag i Arktis är därför mycket olyckligt, eftersom detta medför att uppvärmningen skenar iväg, och det blir svårare att nå målet om att begränsa den globala uppvärmningen till två grader.

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning och kräver såväl regionala som nationella och globala lösningar. Vårt beroende av fossila bränslen är en belastning på hälsa och miljö och även en säkerhetspolitisk risk. När jordens medeltemperatur stiger är det utvecklingsländerna som drabbas särskilt hårt av torka, jorderosion, översvämningar, parasiter och utbredning av tropiska sjukdomar. Sverige och övriga rika länder måste gå före, inte minst av etiska skäl, eftersom vi har ansvar för den absolut största delen av de utsläpp som gjorts och görs, men också för att visa att det är möjligt att ställa om ekonomin.

Under alliansregeringen hade Sverige en hög ambitionsnivå i de klimatpolitiska förhandlingarna i EU. Kristdemokraterna anser att Sverige ska fortsätta att driva på för att EU ska vara ett klimat- och miljöpolitiskt föredöme globalt.

Kristdemokraterna var först bland partierna att föreslå grön skatteväxling för jobb och miljö, och vi har länge varit pådrivande för att utveckla handeln inom EU med utsläppsätter, som är ett kostnadseffektivt verktyg för att nå klimatmål.

Herr talman! Det finns i dag en betydande samstämmighet mellan de politiska partierna här i riksdagen när det gäller det klimatpolitiska betänkande som vi nu debatterar. Det arbete som gjordes i Miljömålsberedning-

en visar sig vara avgörande för att vi ska kunna komma fram till gemensamma ståndpunkter för att nå Parisavtalets tvågradersmål och helst stanna på en och en halv grads ökning.

Klimatutmaningen är i högsta grad global, och kärnan i Parisavtalet är att man ska minska utsläppen av växthusgaser samt stödja dem som drabbas av klimatförändringarnas effekter.

Miljö- och jordbruksutskottet föreslår att riksdagen ska ställa sig bakom två viktiga tillkännagivanden till regeringen. Det ena handlar om att klimatpolitiken ska sträva efter att uppnå minskade utsläpp med bibehållen god ekonomisk tillväxt samt bygga på långsiktiga spelregler som inte driver jobb och utsläpp ur Sverige och EU. Det andra handlar om att dubbla styrmedel inom klimatpolitiken är problematiskt och att det därför bör undvikas.

Betänkandet innehåller också tre alliansgemensamma reservationer. En handlar om principen om att förorenaren betalar. En handlar om Sverige som ett klimatföredöme, och en handlar om behovet av kostnads-effektiva styrmedel inom klimatpolitiken.

Vi menar att svenska företag kan bli världsledande inom klimatområdet genom att tillämpa tuffa styrmedel och incitament som gör en omställning lönsam och där teknik utvecklas. Detta kan leda till konkurrensfördelar samtidigt som utsläppen minskar.

Samtidigt är det viktigt att säkerställa att svenska företag inte drabbas av krav och kostnader som leder till att verksamheter flyttar utomlands och att utsläppen i stället ökar i andra länder. En sådan utveckling vore en mar-dröm, som verkligen inte får inträffa. Eftersom svenska industrier och företag ofta har kommit längre i sitt klimat- och miljöarbete än företag i många andra länder tror vi på detta.

Sverige ska vara ett föregångsland inom klimatpolitiken och visa att en ambitiös klimatpolitik och bibehållen konkurrenskraft kan gå hand i hand och att nationella krav inte bidrar till koldioxidläckage.

För att kunna nå Parisavtalets mål krävs verkningsfulla styrmedel som gör det dyrare att släppa ut växthusgaser. En viktig grundsten i vår miljöpolitik är principen om att förorenaren betalar. Principen finns uttryckt i Riodeklarationen om hållbar utveckling och är även grundläggande i EU:s miljöpolitik. Genom att göra det dyrare att släppa ut växthusgaser eller på andra sätt förorena miljön skapas signaler till konsumenterna, eftersom produkter och tjänster som belastar miljön blir dyrare. Samtidigt skapas incitament för företagen att utveckla mindre miljöbelastande varor och tjänster.

Avslutningsvis, herr talman, väljer jag att yrka bifall till reservation nr 27 om att förorenaren betalar.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 13 Riksrevisionens rapport om effekter av Arbetsförmedlingens Förberedande och orienterande utbildning och Riksrevisionens rapport om regionala skillnader i effekter av Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2017/18:AU15
Riksrevisionens rapport om effekter av Arbetsförmedlingens Förberedande och orienterande utbildning (skr. 2017/18:76) och
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2017/18:AU18
Riksrevisionens rapport om regionala skillnader i effekter av Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning (skr. 2017/18:79)
föredrogs.

Anf. 109 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Jag tänker nästan uteslutande uppehålla mig vid AU15, där vi också har en reservation. Jag börjar med att yrka bifall till reservation 1.

Ja, då står vi här igen för att prata om Arbetsförmedlingens tillkortakommanden och regeringens slapphänta inställning till detta. Förhoppningsvis blir det något färre diskussioner om denna myndighet under nästa mandatperiod, åtminstone i slutet av den. Till dess får vi fortsätta att hantera denna katastrof och alla andra katastrofer gång på gång. Det går tyvärr inte att beskriva det på något annat sätt.

Vi pratar om en av Arbetsförmedlingens största insatser – Förberedande och orienterande utbildning. Insatsen hade närmare 75 000 deltagare under 2017. Kostnaden låg på hisnande 2 miljarder kronor. Den ligger på ungefär det årligen.

Vad fick då deltagarna och skattebetalarna för 2 miljarder årligen? Ja, Riksrevisionens granskning visar på ett häpnadsväckande resultat, ett resultat som kanske ingen egentligen kunde föreställa sig. Granskningen visar nämligen att deltagarna i insatsen får lägre arbetsinkomst än andra arbetslösa. När det gäller den period som Riksrevisionen har granskat visar det sig att två år efter att man deltagit i insatsen är arbetsinkomsten mellan 5 000 och 15 000 kronor lägre än om man hade varit öppet arbetslös.

Det är alltså mer ekonomiskt lönsamt för individen att ligga hemma på soffan än att delta i denna insats, som kostar skattebetalarna 2 miljarder kronor per år. Hur är det ens möjligt? Och hur kan regeringen tillåta detta fullständigt vansinniga slöseri med skattemedel?

Riksrevisionen har dessutom granskat Arbetsförmedlingens hantering av insatsen. Det visar sig att Arbetsförmedlingen har begränsad kunskap om hur insatsen fungerar. Det är inte nog med det. Det finns också brister i hur Arbetsförmedlingen redovisar kostnader för köp inom insatsen.

Resultatet av insatsen är under all kritik. Arbetsförmedlingens hantering av insatsen är också under all kritik.

Hur ställer sig då regeringen till detta misslyckande? Hur avser man att få bukt med detta? Inte alls, verkar det som. Regeringen hävdar att Arbetsförmedlingen arbetar med olika aktiviteter som ska leda till ökad effektivitet. Vad dessa aktiviteter består av är oklart. Slutligen anser regeringen att Arbetsförmedlingen bör ta till sig av den effektiviseringspotential som Riksrevisionen har identifierat. Ja, herregud, vilken effektiviseringspotential!

Prot. 2017/18:136
20 juni

*Riksrevisionens
rapport om effekter
av Arbetsförmedlingens
Förberedande
och orienterande
utbildning och
Riksrevisionens
rapport om regionala
skillnader i effekter av
Arbetsförmedlingens
arbetsmarknads-
utbildning*

Detta är under all kritik. Regeringen borde agera kraftfullt, i alla fall om man menar allvar med att värna om de arbetssökande – inte bara om skattemedel utan även om de arbetssökande, som får en sämre livstidsinkomst.

Vi har hamnat i en situation där ingen vinner, vare sig den som är arbetssökande och som deltar i insatsen eller skattebetalarna, som betalar 2 miljarder årligen. Det behöver knappast nämnas, men insatsen leder inte heller till något reguljärt arbete.

Sverigedemokraterna anser att den viktigaste typ av målbild som bör finnas för samtliga insatser, åtgärder och program är reguljära, icke-subventionerade arbeten. Detta ska kontinuerligt dokumenteras, utvärderas, analyseras och följas upp. Det görs inte i dag. Hör och häpna! Det görs inte i dag.

Regeringen måste vakna till och snarast återkomma med en åtgärdslista, inklusive tidsangivelser för hur de ska få ordning på detta. En insats som får den här typen av effekt, resultat och kostnad går inte att försvara. Det kommer att bli jätteintressant att höra försvaret av den.

Ta ert ansvar gentemot skattebetalarna! Men framför allt: Ta ert ansvar gentemot de arbetssökande! De förtjänar bättre.

Anf. 110 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Denna debatt rör två olika rapporter från Riksrevisionen. Jag kommer bara att beröra betänkande AU15 om effekter av Arbetsförmedlingens Förberedande och orienterande utbildning. Där har vi i Västerpartiet en reservation. Den yrkar jag bifall till.

Herr talman! Förberedande och orienterande utbildning är en av Arbetsförmedlingens allra största insatser. Senast var det ungefär 75 000 personer som deltog i insatsen, till en kostnad av 2 miljarder kronor. Det är en insats som i och för sig har minskat, eftersom arbetslösheten totalt sett har minskat ganska drastiskt. Men vi vet att vi har en situation där många som blir kvar i den sjunkande arbetslösheten blir långtidsarbetslösa. Detta är en insats som ofta rör den gruppen.

Riksrevisionen har granskat effekterna av denna insats över en ganska lång tid. Granskningen visar att deltagare till exempel kunde få lägre arbetsinkomster än andra arbetslösa.

Vi ska i och för sig vara noga här. Dels påverkas effekterna mycket av det som händer lite tidigare, något som delvis har ändrats med tiden, dels konstaterar man att det är bättre effekt av den här insatsen dels för personer födda utanför Europa, dels för personer med kort utbildning, alltså de grupper som generellt har kommit att bli starkt överrepresenterade bland de långtidsarbetslösa.

Det här betyder alltså att insatsen på det hela taget fungerar ganska dåligt eller möjligen kan sägas vara kontraproduktiv för en hel del andra deltagare. Riksrevisionen rekommenderar Arbetsförmedlingen bland annat att använda den här insatsen mer restriktivt och att skapa bättre förutsättningar för att utvärdera olika inriktningar av insatsen.

Regeringen säger i sin skrivelse att den huvudsakligen instämmer i den problembeskrivning som Riksrevisionen redovisar och i de rekommendationer som lämnas. Regeringen konstaterar samtidigt att det är svårt att fånga effekterna, eftersom det handlar om flera insatser med olika syften

och målgrupper. Man har också gett en del uppföljningsuppdrag till Arbetsförmedlingen.

Det är lätt att hålla med regeringen om det de säger som svar på den här granskningen från Riksrevisionen. Men det går inte att komma ifrån att det här är ett ganska stort problem. Här har vi alltså en mycket stor insats som på det hela taget är dyr och kan sägas vara ineffektiv. Från Vänsterpartiets sida ser vi förstås allvarligt på den kritiken.

Det jag vill understryka och problematisera här, vilket vi också gör i vår reservation, är att det blir för enkelt att bara säga att vi ska följa upp detta bättre och skruva i det så att det blir mer effektivt. Jag menar, och vi menar, att det som har framkommit måste ses i ett bredare perspektiv, att det är rimligt att med utgångspunkt i bland annat det som står i rapporten ifrågasätta en del av de dogmer inom arbetsmarknadspolitiken som både tidigare och nuvarande regering har låtit bli att peta i.

Vänsterpartiet är anhängare av en aktiv arbetsmarknadspolitik. Det betyder att den arbetslöse ska erbjudas aktiva insatser för att bli bättre rustad att ta sig in på eller återkomma till en arbetsmarknad som ständigt utvecklas. För att en sådan politik ska vara verkningsfull behöver insatserna vara konkreta, varierande och utformade med de arbetslösas och arbetsmarknadens behov i åtanke.

Under senare decennier, och särskilt efter högerregeringens tillträde 2006, har en sorts individualiserad bestraffningsfilosofi kommit att präglade delar av arbetsmarknadspolitiken. Detta har främst tagit sig uttryck i sänkningar av ersättningar och i försämrade inträdesvillkor i arbetslöshetsförsäkringen – försämringar som Vänsterpartiet genom budgetsamarbetet den här mandatperioden tillsammans med regeringen har varit med om att delvis reparera.

Även de arbetsmarknadspolitiska åtgärdernas innehåll har i viktiga avseenden förändrats de senaste decennierna, många gånger till det sämre. Högerregeringen drog till exempel kraftigt ned på de yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningarna och lät i stället den så kallade fas 3 växa. Även här har inriktningen på politiken mödosamt vänts, men trots allt detta finns det en stark kvarvarande idé om att arbetslösa som har en komplex situation och som står långt från arbetsmarknaden behöver ”aktiveras”, även om det sker genom åtgärder som kan ha ett tveksamt värde för den arbetslöse och som många gånger framför allt verkar ha till syfte att kontrollera den arbetslöses tid och vardag.

Det är det här som jag menar kommer till uttryck även i problemen med en insats av typen Förberedande och orienterande utbildning.

Precis som Riksrevisionens granskning visar finns det grupper med tydliga behov av grundläggande hjälp som kan ha rätt så god nytta av insatsen, och det är bra. Men det förefaller också uppenbart att många hänvisas till insatsen trots att såväl Arbetsförmedlingen som den arbetslöse själv vet eller på goda grunder misstänker att åtgärden inte har någon positiv effekt.

Däremot finns det givetvis många anordnare som ser en möjlighet att organisera ett program och få betalt för det. Det för också med sig svårigheter med och kostnader för kontroll i ett läge där anordnare, myndigheter och arbetslösa kan ha incitament som går isär.

Prot. 2017/18:136
20 juni

*Riksrevisionens
rapport om effekter
av Arbetsförmedlingens
Förberedande
och orienterande
utbildning och
Riksrevisionens
rapport om regionala
skillnader i effekter av
Arbetsförmedlingens
arbetsmarknads-
utbildning*

För övrigt är det värt att notera att just de här problemen riskerar att öka dramatiskt om högerpartierna får som de vill och omvandlar Arbetsförmedlingen till en ren upphandlingsorganisation för att pumpa ut pengar till mer eller mindre fantasifulla kommersiella anordnare av den här sortens insatser.

Vi hörde nu även Sverigedemokraterna hetsa upp sig och landa i ungefär samma typ av lösning. Vi kan se ett slags konjakseffekt. När det gällde vinster i välfärden hade man trevliga möten med näringslivslobbyister och byte sedan politik. Här ser vi hur Almega och Svenskt Näringsliv förbereder sig för det man kallar för vår tids stora förvaltningsreform, som skulle handla om att erbjuda tjockare sugrör in i även den här branschen. Här finns det ju många goa miljarder att kalasa på, och då är naturligtvis Sverigedemokraterna ett parti som villigt och snabbt erbjuder sina politiska tjänster.

Herr talman! De samhällsekonomiska kostnaderna för att ha det på det här sättet är stora, och då pratar jag om att man har insatser som verkar mest inriktade på att kontrollera de arbetslösa. Det handlar inte bara om effektiviteten som Riksrevisionen försöker undersöka, utan vi måste ta in sådana frågor som förlorat förtroende för arbetsmarknadspolitiken eller förlorade möjligheter för personer som är arbetslösa på grund av olika typer av problem och som inte får ett adekvat stöd från samhället.

I detta riksmötes sista plenum skulle jag ju önska att regeringen fick i uppdrag att inte bara se över den här insatsen utan också analysera de drivande idéerna bakom arbetsmarknadspolitiska åtgärder riktade till personer som står långt från arbetsmarknaden samt se över möjligheterna att i större utsträckning genomföra sådana åtgärder i Arbetsförmedlingens egen regi i stället för att upphandla dem. Det är vad Vänsterpartiets reservation går ut på.

Allra sist vill jag tacka för debatterna i utskottet och i kammaren och önska i alla fall de flesta en trevlig sommar och en spänstig valrörelse. Ett särskilt tack till kansliet för arbetsmarknadsutskottet som har varit mycket professionella och behjälpliga under denna mandatperiod!
(Applåder)

Anf. 111 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Även jag tänker bara prata om *Förberedande och orienterande utbildning*, AU15.

Något som slår mig när jag sitter och lyssnar på den här debatten är frågan när vi senast såg en glad sverigedemokrat i talarstolen. Det har vi inte gjort i dag heller, utan det var väldigt mycket ord som ramlade ned om katastrof, kris och det ena med det andra.

Någonting kan vi väl vara glada över, Sven-Olof Sällström? Jobbtillväxten har ju varit fantastisk. Ta bara de nyanlända som står för merparten av dem som tar de nya jobben. Sveriges ekonomi är jättestark. Låt oss glädjas åt det, Sven-Olof Sällström, och visa respekt för att det fungerar här i landet.

Trots en rekordstor asylinvandring har vi klarat etableringen mycket bättre än vad många tror, och resultatet blir bara bättre och bättre. Nu kan vi läsa av att efter etableringsprogrammet är det 44 procent av deltagarna som går till jobb eller studier, från en nivå under 30 procent. För dem som kom 2007 tog det åtta nio år att börja etablera sig på arbetsmarknaden. När

vi mäter från 2011 är vi nere på fem år, och det minskar. Det går bra! Vi är jättebra på det här.

En viktig orsak är naturligtvis att vi har en myndighet som jobbar bättre och bättre med de här frågorna. Arbetsförmedlingen, vill jag påstå, har länge varit i ett förändringsarbete och har bara blivit effektivare – bara en sådan sak som att man verkligen har fått igång samverkan med kommunerna och andra aktörer. Man är mycket duktigare nu när det gäller att samarbeta med arbetsgivare och företag. Det är mycket som sker där.

Sven-Olof Sällström och Sverigedemokraterna står här och slår sig för bröstet och hänvisar till en gammal rapport som Riksrevisionen har lämnat ifrån sig. Man gör det klassiska och sätter sig i knäet på Svenskt Näringsliv, och så säger man i sina pamfletter och skriver även till utskottet att Arbetsförmedlingen kostar 80 miljarder kronor. Det är inte sant. Det kostar 8 ½ miljard att administrera löner och lokaler. 50 miljarder går till arbetslöshetsförsäkring och subventioner. Upphandling kostar 6 miljarder. Ändå skriver man att det kostar 80 miljarder. Om man ska spara mycket pengar får man väl ge sig på arbetslöshetsförsäkringen och andra ersättningar och förändra politiken helt och hållet.

Vem är bäst på att mäta detta? I matchningsupphandlingarna är det bara privata aktörer. Forskningen säger att mätningar visar att de inte är vare sig bättre eller sämre än de saker som Arbetsförmedlingen har gjort själv.

Det är viktigt att vi verkligen diskuterar Arbetsförmedlingens uppdrag, men låt oss göra det på en saklig grund och inte som Sverigedemokraterna diskuterar gårdagens arbetsförmedling. Det är väl så att det ligger någonting i den sverigedemokratiska politiken att befinna sig i gårdagen.

Det här är min sista debatt, och då vill man ju vara snäll i talarstolen. Men jag måste ändå säga att nog är väl Sven-Olof Sällström och Sverigedemokraterna verkligen duktiga på eländesbeskrivning. Jag hörde någon på tv skoja till det och säga att Sven-Olof Sällström borde ha blivit jordbrukare för att han är så duktig på att sprida dynga runt i landet. Men det ska jag inte säga här, utan det hörde jag på tv.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Jag vänder mig sedan till Ali Esbati. Ali har goda tankar om Arbetsförmedlingen, men det finns en stor utredning, Arbetsmarknadsutredningen, som ska se över vilka externa aktörer som kan tänkas vara med och på vilket sätt arbetet ska organiseras. Jag är precis som Ali helt emot en privatiseringstanke.

Jag träffar många aktörer när det gäller matchning. De talar naturligtvis om att de vill ta del av marknaden. Men jag säger till dem att problemet är att jag har svårt att tänka mig att de klarar av det. Vem är det som ska specialisera sig på olika kompetenser? Hur ska marknaden delas upp? Är inte risken mycket stor att de gör allt för att konkurrera med varandra, det vill säga slå ihjäl varandra, för att vinna marknadsandelar? Sedan sänker de priserna för att konkurrera, och så blir det sämre kvalitet. Det finns en stor risk i detta.

Vi har en debatt kvar, men jag säger följande för säkerhets skull. Jag vill önska speciellt alla ärade ledamöter en mycket trevlig sommar. Jag riktar mig särskilt till mitt kära utskott. Som ordförande i arbetsmarknadsutskottet vill jag tacka för ett mycket gott samarbete. Det har varit roliga stunder också. Visst har det varit lite knepigt ibland, men det kommer vi

fort över. Vi har också skrattat mycket ihop. Framför allt riktar jag mig till vårt fantastiska kansli.

Jag säger utan att rodna att vi faktiskt har riksdagens bästa utskottskansli. Nu har jag sagt det, herr talman!
(Applåder)

I detta anförande instämde Pyry Niemi och Jasenko Omanovic (båda S).

Anf. 112 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Raimo Pärssinen är påtagligt nöjd. I högkonjunktur har regeringen 180 000 subventionerade anställningar för 33 miljarder, varav i stort sett 22 miljarder går till nyanlända och utrikes födda.

Arbetsförmedlingens åtgärder och program är i stort sett en inlåsningsorganisation för människor som behöver utbildning och åtgärder för att skaffa sig yrkeskompetens för att ta plats på den svenska arbetsmarknaden. Men i stället snurrar de runt i olika arbetsmarknadspolitiska program och åtgärder för att vara sysselsatta. Det är väl det vi talar om, inte arbete utan sysselsättning. Regeringen ökar sysselsättningen. På så sätt minskar man arbetslösheten. Detta sker bland annat genom att i högkonjunktur ha 180 000 subventionerade anställningar.

Det här är ingenting man kan vara nöjd med, Raimo Pärssinen. Det är gammal klassisk socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik, det vill säga att fila på arbetslöshetsciffrorna genom att använda skattemedel för konstruerade anställningar, åtgärder och program. Vi debatterar nu att de bevisligen inte har haft någon positiv effekt. De har till och med haft en negativ effekt för dem som går där. Det är ingenting att vara stolt över, Raimo Pärssinen.

Ni använder till och med Samhall för dessa anställningar. Samhall får 10 miljarder i merkostnadsersättning för att ge människor med olika funktionsvariabler möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden. Till och med i dessa ärenden sitter man på Arbetsförmedlingen och kodar människor som egentligen bara har en taskig utbildningsbakgrund med olika funktionshinder. I fjol var 42 procent av dem som anvisades från Arbetsförmedlingen till Samhall utrikes födda. I år är det närmare 50 procent. Var och en förstår att det inte är statistiskt möjligt. Det står till och med i regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen och Samhall att det är den verksamheten som ska försiggå.

Anf. 113 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag hörde inte den här gången heller något som Sällström tyckte var bra eller yvdes över. Det är samma vevande varje gång.

Det är ungefär 1 ½ miljon människor som byter jobb i det här landet. 1 miljon av dem hanteras av Arbetsförmedlingen, varav 40 procent säger sig ha god hjälp av Arbetsförmedlingen för att komma i jobb. Där står Sällström och säger i ett andetag att det är fiasko och katastrof. Hans lösning är naturligtvis att privatisera. Sällström själv har haft en Icabutik, så det är väl roligt att göra affärer – höll jag på att säga – och handla.

Hur kommer Sällström att klara de små kommunerna i Jämtland som egentligen inte har någon stor marknad för företag att göra pengar på ar-

betslösheten? Hur ska han göra då? Ska det vara en stor upphandlingsmyndighet i Stockholm, en stor byråkrati, som ska se till att affärer görs hela tiden runt om i landet? Det finns ingen helhet i det hela. Det finns bara en önskan hos Sällström, nämligen att krypa in i den riktiga högerburen och göra affärer och låta folk och företag göra grova pengar på arbetslöshet.

Det finns ingen helhet. Han står här och pratar i kammaren om hur man betedde sig förr på Arbetsförmedlingen utan att ta reda på hur man har förändrat sig och håller på att förändra sig.

Regleringsbrevet är skrivet, och det pågår ett ständigt arbete. Kraven är hårda på Arbetsförmedlingen. Den ska fungera bättre, men vi ska inte privatisera den så som du vill göra.

Anf. 114 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Det är nästan surrealistiskt att ordföranden för arbetsmarknadsutskottet inte har koll på att verksamheten redan försiggår på Arbetsförmedlingen. Man håller redan på att utvärdera och sortera bort företag som inte levererar samt gör nya upphandlingar. Det är ett projekt som redan pågår på Arbetsförmedlingen, och den går precis i linje med den politik vi vill ha.

Vi vill inte att företagare ska skära guld med täljkniv med hjälp av skattepengar ur Arbetsförmedlingen. Det ska ske en kontinuerlig utvärdering, och dåliga äpplen ska sorteras bort och nya komma in. Det sker redan. Det har man hållit på med i över ett år, och man har till och med utvärderat arbetet en gång. Det är märkligt att Raimo Pärssinen inte har koll på detta. Det är dit vi vill nå.

Sedan finns naturligtvis saker i Arbetsförmedlingen som fungerar. Platsbanken är sådan sak. Den fungerar bra. Varför ska den tas bort? Det finns ingen anledning. Det är den man pratar om när man talar om 40 procent. Det är de som hittar jobb själva – inte Arbetsförmedlingen. Det arbetsförmedlaren gör i sin arbetsgärning varje dag är att gömma arbetslöshet åt Socialdemokraterna i åtgärder, program och subventionerade anställningar, inte att hitta jobb till arbetssökande, inte att ge dem en adekvat utbildning så att de kan komma in på ordinarie, reguljär svensk arbetsmarknad och få ett osubventionerat arbete. Det är dit vi måste komma, Raimo Pärssinen.

Det här är förmodligen vårt sista replikskifte, kanske den sista debatten. Nej, vi har en debatt kvar. Vi får se om det blir något replikskifte där.

Jag vill tacka kansliet, och jag vill tacka Raimo Pärssinen. Han kom in i riksdagen första gången 1992, om jag inte missminner mig, och han har suttit i riksdagen i ett sträck sedan 1998. Det är 20 år, och det är imponerande! Vad jag förstår ska han göra något annat i livet.

Jag får önska dig lycka till. Vi har haft hårda debatter, men du har alltid varit rakryggad. Du har varit en bra ordförande i arbetsmarknadsutskottet, och det tackar vi för. Jag hoppas att du går vidare i livet med stolthet och gör något bra för dig!

Anf. 115 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Det här är förmodligen det bästa replikskifte jag någonsin haft med Sven-Olof Sällström!

Prot. 2017/18:136

20 juni

*Riksrevisionens
rapport om effekter
av Arbetsförmedlingens
Förberedande
och orienterande
utbildning och
Riksrevisionens
rapport om regionala
skillnader i effekter av
Arbetsförmedlingens
arbetsmarknads-
utbildning*

*Riksrevisionens
rapport om effekter
av Arbetsförmedling-
ens Förberedande
och orienterande
utbildning och
Riksrevisionens
rapport om regionala
skillnader i effekter av
Arbetsförmedlingens
arbetsmarknads-
utbildning*

Jag vill tacka för de fina orden. Jag är också glad över det Sven-Olof Sällström har bidragit med i utskottet. Nu fick till och med Arbetsförmedlingen lite beröm av Sven-Olof Sällström, och det är vi också tacksamma för.

Vi ska vara rädda om statens viktigaste verktyg för att hjälpa folk i arbete. Sedan finns jättestora utmaningar, men det måste finnas en strukturerad väg in för folk som inte har rätt kunskaper, så att de kan få vägledning och praktik. På så sätt tar vi ett gemensamt ansvar för att hjälpa till med att pressa ned arbetslösheten. Det gör vi genom att vårda vår myndighet, som måste vässas hela tiden.

Vad vi politiker och riksdagen ska se till är att Arbetsförmedlingen har rimliga villkor för sitt arbete. Vi ska inte bara försöka skjuta dem i sank utifrån gamla rapporter, eftersom det fungerar så mycket bättre i dag. Som jag sa i mitt anförande är vi på helt rätt väg. Arbetsförmedlingen fungerar bara bättre och bättre.

Jag hoppas att Sven-Olof Sällström och Sverigedemokraterna kan tänka sig för innan de säger: Nej, vi kör den enkla vägen och låter marknaden ta hand om det här. De hittar säkert någon lösning.

Marknadslösningar är många gånger bra, men ibland fungerar de inte. Vi i socialdemokratin brukar säga att marknaden kan vara en god tjänare men är en usel herre.

Vi upphandlar väldigt mycket, för 6 miljarder, i dag. Vi försöker rensa ut dem som är oseriösa, men fortfarande finns det dåliga ekonomiska aktiviteter, kriminalitet och så vidare. Det ska bort. Men släpp inte loss det till marknaden, Sven-Olof Sällström!

Sedan får jag önska dig en trevlig midsommar. Ät mycket sill i helgen! Tack ska du ha!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

*Riksrevisionens
rapport om sökande-
sammansättningens
betydelse vid match-
ningen på arbetsmark-
naden*

§ 14 Riksrevisionens rapport om sökandesammansättningens betydelse vid matchningen på arbetsmarknaden

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2017/18:AU16
Riksrevisionens rapport om sökandesammansättningens betydelse vid matchningen på arbetsmarknaden (skr. 2017/18:109) föredrogs.

Anf. 116 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Jag är ledsn, men jag måste nog göra Raimo Pärssinen besviken igen. Nu gäller det ytterligare en riksrevisionsgranskning av Arbetsförmedlingen. De brukar inte vara positiva, och inte heller denna är det.

Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation.

Enligt Riksrevisionens analys har jobbchansen, det vill säga övergången till osubventionerade arbeten, minskat mellan 2007 och 2015. Raimo Pärssinen gjorde ju en affär av att det var en gammal rapport. Ja, den har ju legat och dammat någonstans, även sedan vi lämnade in vår motion – oförklarligt, men så är det.

Det Riksrevisionen visar på är att det var försämrade jobbchanser under den perioden. Arbetsförmedlingens svar brukar då vara att det nu är en annan sökandesammansättning. Men det kan bara förklara en tredjedel av detta. Två tredjedelar har andra orsaker.

Jag tänker inte dra ut på mitt anförande. Det är många som vill hem i dag. Många har beställt resor med både tåg och flyg, så jag tänker bara göra en kort sammanfattning av mitt anförande.

När man har gjort Arbetsförmedlingen till en integrationsmyndighet, vilket är vad man har gjort, har man glömt de andra. Jag får ganska ofta signaler från dem som inte tillhör de prioriterade grupperna om att de inte får någon hjälp av Arbetsförmedlingen. Det syns också på förändringarna i jobbchanserna, förutom den förändrade sökandesammansättningen, att det är just gruppen män i åldrarna 35–45 som har fått en försämrad jobbchans. Då pratar vi alltså om dem som är födda i Sverige.

Man får också kritik av Riksrevisionen för att man återigen inte sköter uppdraget vad gäller statistik, uppföljning och mål, precis som när det gäller allt annat. I stort sett all kritik mot Arbetsförmedlingen mynnar ut i samma sak: dålig uppföljning, dålig utvärdering och dålig målstyrning. Och målstyrningen får man från regeringen.

Jag frågade Arbetsförmedlingens generaldirektör när han var i arbetsmarknadsutskottet en gång: Varför mäter ni inte hur många som kommer ut i reguljärt arbete? Nej, regeringen efterfrågar inte det, svarade han. Vad efterfrågar regeringen? Regeringen efterfrågar hur många som kommer ut i åtgärder, var det raka svaret.

Det här duger inte. Vi måste utvärdera effekten av Arbetsförmedlingens verksamhet.

I övrigt vill jag tacka kammarpresidiet och all personal för den här mandatperioden.

Tack för mig!

Anf. 117 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på reservationen.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens rekommendationer, och Arbetsförmedlingen har sedan länge inlett ett arbete med att förbättra analyserna.

Sedan ska jag säga till dig, Sven-Olof Sällström, som en god vän till mig, en moderat, sa till mig när jag satt i skolstyrelsen. Han sa: Ja, du Raimo, jag hoppas att det går bra för dig men dåligt för ditt parti.

Jag säger: Hoppas att det går bra för dig, Sven-Olof Sällström, men lite sämre för ditt parti.

(Applåder)

Anf. 118 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Efter fyra fem år av stark global högkonjunktur har svensk arbetsmarknad stärkts ordentligt. Arbetslösheten har sjunkit och sysselsättningsgraden har ökat. Motsatsen hade förvånat. Men när man gräver lite djupare i arbetsmarknadsstatistiken infinner sig faktiskt känslan av att sitta i baren på Titanic och sorglöst vänta på något som man inte vill ska hända, i detta fall en ny lågkonjunktur.

Den rödgröna regeringen har tyvärr misslyckats med arbetsmarknads-
politiken på i stort sett alla områden.

För det första: Arbetslösheten ligger enligt SCB och Arbetsförmedling-
en på en historiskt hög nivå för att vara mitt under en högkonjunktur. En-
ligt Arbetsförmedlingen ligger arbetslösheten på 7,1 procent och enligt
SCB på 6,5 procent. Som jämförelse kan nämnas att under alliansreger-
ingen var arbetslösheten nere i 4,5 procent strax före finanskrisen hösten
2008. Det gav oss ett jättebra utgångsläge när arbetslösheten sedan ökade.
I dag är arbetslösheten alltså ungefär 50 procent högre, enligt Arbetsför-
medlingens statistik, än 2008.

För det andra: Arbetslösheten sjunker alldeles för långsamt för att vara
i en stark högkonjunktur. Det senaste året har de öppet arbetslösa minskat
med endast 14 000 personer. Utan extratjänsterna hade arbetslösheten inte
minskat alls.

För det tredje: Regeringen gömmer arbetslösa genom att flytta dem
mellan kolumner i statistiken. Ett exempel är de nämnda extratjänsterna.
De cirka 15 000 som finns i extratjänster räknas inte som arbetslösa, trots
att de har vad man skulle kunna kalla för en pågående arbetsmarknadsåtgärd.

Regeringens mål är att 30 000 personer ska finnas i extratjänster år
2021 till en kostnad av hela 30 miljarder. Förutom att staten står för hela
lönekostnaden betalar man även en bonus till kommuner och landsting för
varje extratjänst som tillskapas. Ändå räknas deltagarna som personer i
arbete i statistiken, eftersom regeringen bestämt att det ska ses som en rik-
tig anställning.

Det finns fler exempel på hur regeringen med kreativ bokföring får ar-
betslösheten att se lägre ut än vad den är och hur man har vänt arbetslinjen
till en bidragslinje. Subventionerade tjänster staplas på hög för att putsa
arbetslöshetsciffrorna.

För det fjärde: Sverige sackar efter i en internationell jämförelse. Re-
geringen lovade att ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. Nu är det ett och ett
halvt år dit. Sedan löftet utfärdades har Sverige halkat ned från en 12:e till
en 16:e plats i EU. Varför lyckas den svenska regeringen så mycket sämre
än omvärlden?

För det femte: Skillnaden i arbetslöshet mellan inrikes och utrikes
födda är chockerande stor. För inrikes födda ligger arbetslösheten runt
3–4 procent, bland utrikes födda uppemot 20 procent. Ylva Johansson och
Socialdemokraterna lovade före valet 2014 att alla nyanlända skulle vara i
arbete inom två år. Detta har misslyckats totalt, och nu ger man samma
vallöfte igen. Varför ska vi tro på det den här gången?

För det sjätte: Regeringen skryter om att allt fler nyanlända kommit i
arbete 90 dagar efter etableringsuppdraget, men det är en falsk bild. Endast
7 procent har gått vidare till ett arbete utan stöd. Det är samma nivå som
2012 och bara en procentenhet högre än för ett år sedan. Den minimala
ökningen beror helt enkelt på att fler har hamnat i de konstgjorda och dyra
extratjänsterna.

I Arbetsförmedlingens aprilrapport kan man se att knappt 2 procent av
de utrikes födda arbetslösa har fått ett arbete det senaste året mot 6,4 pro-
cent av de inrikes födda. Skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda har
snarare förstärkts.

För det sjunde: Regeringen låtsas i debatten närmast som om ungdomsarbetslösheten har försvunnit. Men ungdomsarbetslösheten är fortfarande högre än den totala arbetslösheten. 9,1 procent av ungdomarna i åldrarna 18–24 år var inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen i april. Hela 46 748 ungdomar var öppet arbetslösa. Det motsvarar alla invånare i en medelstor svensk stad. Vi vet dessutom att antalet arbetslösa ungdomar brukar öka efter vårterminens slut, så siffrorna lär vara ännu värre efter sommaren.

För det åttonde: Långtidsarbetslösheten har ökat under mandatperioden. Att de långtidsarbetslösa blivit fler är allvarligt. Det är nu, i högkonjunktur, man borde ha fått ut fler av dessa på arbetsmarknaden. När konjunkturen vänder kommer dessa personer att stå längst bak i kön till nya jobb.

För det nionde: Arbetsförmedlingens matchning fungerar dåligt, vilket inte minst Riksrevisionens rapport pekar på. När Riksrevisionen skriver att man rekommenderar att Arbetsförmedlingen överväger att genomföra mer ingående analyser av jobbchansförsämringen och vad den kan bero på är det ett inlindat sätt att säga att Arbetsförmedlingen inte gör sitt jobb. Förtroendet för Arbetsförmedlingen är lågt, och Arbetsförmedlingens kompetenta personal kommer inte till sin rätt i denna organisation. Det är dags för ett ordentligt omtag: Avveckla dagens arbetsförmedling och skapa något nytt som fungerar bättre.

Herr talman! Socialdemokraterna vill göra valet till en folkomröstning om välfärden. Det är en ganska riskabel strategi för ett regeringsparti som under hela sin regeringstid och under stark högkonjunktur har rustat ned välfärden.

Vårdköerna ökar, och bilförlossningar har blivit en lösning i glesbygd. En rekordstor andel av niondeklassarna är inte behöriga till gymnasiet. Stödet till funktionshindrade barn har försämrats, och Försäkringskassans personal har till och med fått bonus om de nekat tillräckligt många sjukpenning. Otryggheten i landet ökar samtidigt som antalet poliser är det lägsta på tio år. Så ser det ut efter fyra år med dagens regering.

Under Alliansen sänktes skatterna, och samtidigt fick välfärden mer pengar. Hemligheten bakom detta var att vår politik fick fler i arbete och minskade utanförskapet dramatiskt. Därmed ökade resurserna till välfärden. Ekvationen fungerade.

Herr talman! Regeringens glättiga bild av svensk arbetsmarknad stämmer inte med verkligheten. Man presterar sämre än vad Alliansen gjorde i högkonjunktur, och man presterar sämre än omvärlden. Vallöftena från 2014 har inte hållits, och man saknar en plan för framtiden. Då blir det inte heller några nya pengar till välfärden.

Högkonjunkturen döljer just nu hyfsat väl de underliggande problemen på svensk arbetsmarknad. Men under ytan finns stora problem och obalanser. När man jämför med tidigare högkonjunkturer har arbetslösheten bitit sig fast. Utsatta grupper har svårt att få arbete även i den starka högkonjunkturen, och när konjunkturen vänder nedåt kommer det att bli ännu svårare.

Vi moderater är oerhört kritiska till att regeringen inte har tagit vara på högkonjunkturen för att göra viktiga framtidsreformer. När konjunkturen vänder nedåt är det för sent.

Vi ser nu tecken på att konjunkturen mattas av. Häromdagen kom Riksgäldens senaste rapport där man konstaterar att det kommer tydliga signaler om avmattning på arbetsmarknaden. Även prognoserna från SCB pekar på stigande arbetslöshet redan under 2019. En ny regering efter valet kommer definitivt inte till något dukat bord.

Det är bråttom att rusta Sverige för sämre tider. Sverige behöver omgående nya tag i arbetsmarknadspolitiken. Moderaterna och Alliansen har ett gediget batteri med åtgärder som skulle kunna göra skillnad. Detta ska vi prata mycket om i den kommande valrörelsen.

Just nu känns det som sagt som att sitta i baren på Titanic och vänta på det oundvikliga. Isberget närmar sig i fjärran, men kaptenen styr inte undan. Det är hög tid att byta kapten på skutan.

Herr talman! Jag konstaterar att detta är det allra sista anförandet i den allra sista ärendedebatten denna mandatperiod. Det känns bra att på detta sätt få sista ordet.

Med dessa ord önskar jag talmannen, alla riksdagens tjänstemän och kammarens ledamöter en riktigt skön sommar.

(Applåder)

Anf. 119 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Min första fråga är: Har Jan Ericson verkligen skrivit det där själv? Det var en ganska mörk bild han levererade; hörde ni det? Det kan ju vara något så när hyfsat väder ute också.

Jag tittade på dina kollegor från Moderaterna under ditt tal, och jag tyckte att alla hukade sig lite. Nog för att vi brukar ha hårda debatter, men vi brukar försöka hålla oss inom en ram som har med verkligheten att göra.

Vill man enbart spy galla kan man ju göra det, men låt mig påminna Jan Ericson om hur det var när Jan Ericsons favoriter styrde landet. Då steg arbetslösheten kraftigt; det är vi överens om. Budgetunderskottet steg kraftigt. Vi fick till och med bidrag från EU:s fonder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten, som var jättehög. Vi hade även en jättehög långtidsarbetslöshet. Jag vill också påstå att stora delar av välfärden rustades ned eftersom ni sänkte skatterna kraftigt.

Herr talman! Jag skulle kunna påstå, även om man kanske inte ska göra så i sista debatten, att Jan Ericson far med osanning. Jag funderar på om de som eventuellt lyssnat på detta tal hemma frågar sig: Talade han verkligen sanning? Var de borgerliga åren guldåren med lägre arbetslöshet och starkare finanser och då välfärden stärktes mycket mer än nu? Jag tror inte det. Jag tror inte att en enda ekonom i någon enda bank eller förening skulle hålla med Jan Ericson.

Jag vill bara önska Jan Ericson en trevlig dag utan sur mage.

(Applåder)

Anf. 120 JAN ERICSON (M) replik:

Herr talman! Det är nog snarare Raimo Pärssinen som behöver en Novalucol eller något efter detta svar.

En mörk bild? Nja, det är sanningen, tyvärr. Vad var det som inte stämde? Vad var fel i sak? Allt det jag räknade upp är fakta, direkt från offentlig statistik och siffror som finns tillgängliga för alla, även för Raimo Pärssinen. Tala gärna om vad som var fel i det jag sa!

Raimo Pärssinen upprepar ofta att Alliansen och Sverige fick stöd från EU för att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Jag tycker att det var bra att vi fick det och att vi någon gång kan få lite pengar tillbaka från EU. Men det roliga är att så sent som 2015 fick även dagens regering pengar från EU i precis samma syfte. Har Raimo Pärssinen förträngt det?

Så till det gamla vanliga mantrat att vi sänkte skatten. Ja, det gjorde vi, och samtidigt gav vi mer pengar till välfärden. Dessa två hängde ihop. Genom att sänka skatten och strama åt en del bidragssystem fick vi fler människor i arbete och ett minskat utanförskap, och då fick vi också mer resurser till välfärden. Denna ekvation fungerade.

Alliansen bevisade att detta fungerade till och med i lågkonjunktur och finanskris. Då borde ni ha kunnat prestera något liknande när ni har styrt i högkonjunktur. Ni har åkt räkmacka på en högkonjunktur, men ni har banne mig inte löst arbetsmarknadsproblemen.
(Applåder)

Anf. 121 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Är arbetslösheten lägre nu än när Jan Ericson var med och styrde? Svar ja. Är det större investeringar i kommunerna och i dem som bär upp välfärden i detta land nu än när Jan Ericson var med och styrde? Svar ja.

Att vi fick bidrag från EU 2015 berodde givetvis på efterslängen av en borgerlig regering som hade misskött detta. Ungdomsarbetslösheten var skyhögt. Jan Ericson kan ju inte vara nöjd med det. Nu är det ingen som talar om ungdomsarbetslöshet, för vi har ju lyckats. Är ungdomsarbetslösheten lägre nu än den var när Jan Ericson var med och styrde? Svar ja.

Det är tre enkla svar.

Man behöver inte vara en strålande ekonom eller matematiker för att förstå att Jan Ericson har fel när han talar om läget. Ta investeringarna i skolan! De är jättestora. Jämför dem med de skattesänkningar man gjorde! Jan Ericson säger: Vi sänkte skatterna med sammanlagt 140 miljarder, och ändå steg statens inkomster. Ja, men man tog ju lån till skattesänkningarna. Då förstår alla att man drar på sig en belastning.

Vi har en stark ekonomi och sjunkande arbetslöshet i detta land. Vi har fler utbildningsplatser, och vi har den högsta sysselsättningsgraden som någonsin mätts. Är det rätt eller fel, Jan Ericson? Det är klart att det är rätt, för det är ett faktum.

Sverige går åt rätt håll, och vi tänker inte försöka fresta någon väljare med att säga: Välj Moderaterna så att de kan genomföra stora skattesänkningar och tro att det inte kostar något!

(Applåder)

Anf. 122 JAN ERICSON (M) replik:

Herr talman! Det är tur att Raimo Pärssinen får semester snart.

Vi har en arbetslöshet som är lägre i dag, i en stark högkonjunktur, än vad Alliansen hade under den djupaste globala finanskrisen i modern tid – det hade varit konstigt annars. Raimo Pärssinen har glömt bort finanskrisen. Det är lite konstigt.

Raimo Pärssinen säger att ingen pratar om ungdomsarbetslösheten i dag. Jodå, Raimo Pärssinen, de 46 748 öppna arbetslösa ungdomarna pratar om ungdomsarbetslösheten. Det kan jag garantera att de gör.

Socialdemokraterna och Raimo Pärssinen använder hela tiden ordet investeringar för att beskriva utgiftsökningar. Det är en väldigt märklig vokabulär, och den kommer vi i Alliansen aldrig att acceptera. Investeringar är en sak och utgiftsökningar en annan.

Jag kan påminna Raimo Pärssinen om att det under alliansåren var balansen i kommunernas ekonomi mellan utgifter och inkomster. Det är det inte i dag. I dag skenar kommunernas utgifter, och vi har en obalans. Så var det även innan Alliansen tillträdde. Det finns tydliga siffror från SKL som visar detta, så påståendet att Alliansen skulle ha urholkat kommunernas ekonomi är helt enkelt fel. Vi höll kommunerna under armarna och räddade välfärden under finanskrisen. Det var inte många länder som klarade av det, och detta fick vi mycket kredd för från bedömare i omvärlden.

Jag kan bara beklaga att Raimo Pärssinen uppenbarligen kommer att bli en storkonsument av Novalucol efter denna debatt. Jag får ändå önska Raimo Pärssinen en skön sommar.

(Applåder)

Anf. 123 ALI ESBATI (V):

Herr talman! När Jan Ericson klev in i kammaren från de mörkaste vråna av nätdebatten blev det svårt att låta bli att sätta upp sig på talarlistan, trots att det innebär ett stort etiketsbrott att försena midsommarfirandet. Det är väl sådant man snart blir utvisad från landet för, om några år.

Jag hade kunnat låta bli om det bara hade varit ett slags allmän negativitet som Jan Ericson spred, men det var en extremt och genomgående missvisande bild av svensk ekonomi och arbetsmarknad som han gav. Då blir det svårt att diskutera verkliga problem och frågeställningar. Om man har respekt för denna kammare och för att detta är landets parlament kan man inte komma med den typen av lösryckta siffror, som ger en genuint missvisande bild av läget.

I verkligheten finns det några saker man måste veta, trots alla problem som finns i Sverige. Vi har i dag en högre nivå av personer som arbetar för lön än vad något annat land i EU någonsin har haft. Vi har en arbetslöshet som sjunker och som fortsätter att sjunka för varje AKU som kommer. Etableringen av utlandsfödda går fortare och fortare. Vi har en situation där sysselsättningsgraden för de utlandsfödda i detta land efter fem år är högre än den genomsnittliga sysselsättningen för inrikes födda i resten av OECD. Vi har en situation där arbetsmarknaden fungerar på detta sätt, samtidigt som vi har en tillväxt som är högre än i jämförbara länder och ett mycket stort överskott i statens finanser.

Allt detta står i stor kontrast till hur det var när den borgerliga regeringen styrde. Den borgerliga regeringens politik går på enbart två ben – privatiseringar och lägre skatter – och bägge benen haltar samtidigt. Detta är det problem som vi har haft att handskas med i denna situation. Då är inte allt frid och fröjd. Jag är vänsterpartist, och vi är ju aldrig nöjda. Det finns massvis med problem. Om man ska ta hand om dessa problem måste man veta vart saker och ting rör sig, och arbetsmarknaden har rört sig åt rätt håll under dessa år.

Det som inte har löst sig och som det fortfarande återstår mycket att göra åt är att ojämlikheten i Sverige, under skilda regeringar, har ökat under lång tid. Detta har vi börjat vända på under denna mandatperiod, men

det återstår en lång väg att gå. Detta är en problemställning som Jan Ericson och hans parti inte bara inte ser utan aktivt försöker fördjupa. Det är ju vad deras dubbelhalta politik med skattesänkningar och privatiseringar går ut på.

Om vi hade haft modet att ta diskussionen om de verkliga problemen i det svenska samhället i denna kammare hade vi diskuterat frågor om ojämlikhet och fördelning. Då hade vi diskuterat hur vi kan få en situation där vi reverserar den utveckling där en stor del av samhällets samlade resurser går till en liten elit i toppen.

Dessa förslag finns det gott om, och dem kommer vi att få diskutera i valrörelsen. Men där lär varken Jan Ericson eller hans parti ha särskilt mycket att bidra med.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 15 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter

Arbetsmarknadsutskottets utlåtande 2017/18:AU19
Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (COM(2018) 380)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 16 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till Europeiska unionens egna medel och genomförande av systemet för egna medel

Finansutskottets utlåtande 2017/18:FiU51
Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till Europeiska unionens egna medel och genomförande av systemet för egna medel (COM(2018) 325 och COM(2018) 327)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

Prot. 2017/18:136
20 juni

*Riksrevisionens
rapport om sökande-
sammansättningens
betydelse vid match-
ningen på arbetsmark-
naden*

§ 17 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändring av direktivet om förvaltning av vägars säkerhet

Trafikutskottets utlåtande 2017/18:TU20

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändring av direktivet om förvaltning av vägars säkerhet (COM(2018) 274) föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 18 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om åtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet

Trafikutskottets utlåtande 2017/18:TU21

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om åtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet (COM(2018) 277) föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 19 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om en mekanism för att lösa problem i gränsöverskridande sammanhang

Näringsutskottets utlåtande 2017/18:NU28

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om en mekanism för att lösa problem i gränsöverskridande sammanhang (COM(2018) 373) föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.46 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.55, då votering skulle äga rum.

Sammanträdet återupptogs kl. 16.55.

§ 20 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Punkt 1 (Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken)

1. utskottet
2. res. 1 (M)
3. res. 2 (SD)
4. res. 3 (C)
5. res. 4 (L)
6. res. 5 (KD)
7. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. 2017/18:2962 yrk. 19 av Valter Mutt m.fl. (MP)

Förberedande votering 1:

Kammaren antog med acklamation res. 3 som motförslag i nästa förberedande votering.

Förberedande votering 2:

37 för res. 2

20 för res. 3

259 avstod

33 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

76 för res. 1

37 för res. 2

203 avstod

33 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

148 för utskottet

112 för res. 1

57 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 21 MP, 19 V

För res. 1: 76 M, 35 SD, 1 -

Avstod: 1 M, 1 SD, 20 C, 17 L, 15 KD, 3 -

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 4 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:136
20 juni

FiU21 Vårändringsbudget för 2018

1. utskottet
2. res. (SD)

Votering:

153 för utskottet

39 för res.

125 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 2 M, 21 MP, 19 V, 3 L

För res.: 36 SD, 3 -

Avstod: 75 M, 20 C, 14 L, 15 KD, 1 -

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 4 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

Birgitta Ohlsson och Barbro Westerholm (båda L) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

FiU30 Årsredovisning för staten 2017

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU47 Upplösning av Sparbankernas säkeretskassa och vissa andra frågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU48 En ny ordning för redovisningstillsyn

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU22 Klimatpolitik

Punkt 2 (Internationella samarbetsformer)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

175 för utskottet

39 för res. 4

103 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 21 MP, 20 C, 1 V, 17 L, 8 KD

För res. 4: 36 SD, 3 -

Avstod: 77 M, 18 V, 7 KD, 1 -

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 4 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

Mia Sydow Mölleby (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Magnus Oscarsson och Mikael Oscarsson (båda KD) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 8 (Målen för svensk klimatpolitik)

1. utskottet

2. res. 14 (SD)

Votering:

258 för utskottet

39 för res. 14

20 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 77 M, 21 MP, 20 C, 17 L, 15 KD

För res. 14: 36 SD, 3 -

Avstod: 19 V, 1 -

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 4 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

Punkt 12 (Beräkning av klimatutsläpp)

1. utskottet

2. res. 19 (M)

3. res. 20 (V)

Förberedande votering:

77 för res. 19

20 för res. 20

220 avstod

32 frånvarande

Kammaren biträdde res. 19.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

220 för utskottet

77 för res. 19

20 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 36 SD, 21 MP, 20 C, 17 L, 15 KD, 3 -

För res. 19: 77 M

Avstod: 19 V, 1 -

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 4 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

Punkt 14 (Klimatintegrering)

1. utskottet

2. res. 23 (L)

Votering:

300 för utskottet

17 för res. 23

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:136
20 juni

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 77 M, 36 SD, 21 MP, 20 C, 19 V, 15 KD, 4 -

För res. 23: 17 L

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 4 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

Punkt 16 (Dubbla styrmedel inom klimatpolitiken)

1. utskottet

2. res. 25 (S, MP, V)

Votering:

170 för utskottet

148 för res. 25

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 77 M, 36 SD, 20 C, 17 L, 15 KD, 4 -

För res. 25: 107 S, 22 MP, 19 V

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 3 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

Punkt 17 (Kostnadseffektiva styrmedel inom klimatpolitiken)

1. utskottet

2. res. 26 (M, C, L, KD)

Votering:

186 för utskottet

132 för res. 26

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 36 SD, 22 MP, 19 V, 1 -

För res. 26: 77 M, 20 C, 17 L, 15 KD, 3 -

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 3 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

Punkt 18 (Principen om att förorenaren betalar)

1. utskottet

2. res. 27 (M, C, L, KD)

Votering:

186 för utskottet

132 för res. 27

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 36 SD, 22 MP, 19 V, 1 -

För res. 27: 77 M, 20 C, 17 L, 15 KD, 3 -

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 3 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

Punkt 27 (Miljöinformation om drivmedel)

1. utskottet
2. res. 35 (C)

Votering:

279 för utskottet

20 för res. 35

19 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 77 M, 36 SD, 22 MP, 17 L, 15 KD, 4 -

För res. 35: 20 C

Avstod: 19 V

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 3 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU15 Riksrevisionens rapport om effekter av Arbetsförmedlingens Förberedande och orienterande utbildning

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

43 för res. 1

19 för res. 2

256 avstod

31 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

259 för utskottet

40 för res. 1

19 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 77 M, 22 MP, 20 C, 17 L, 15 KD

För res. 1: 36 SD, 4 -

Avstod: 19 V

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 3 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

AU18 Riksrevisionens rapport om regionala skillnader i effekter av Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:136

20 juni

AU16 Riksrevisionens rapport om sökandesammansättningens betydelse vid matchningen på arbetsmarknaden

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

278 för utskottet

40 för res.

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 S, 77 M, 22 MP, 20 C, 19 V, 17 L, 15 KD

För res.: 36 SD, 4 -

Frånvarande: 5 S, 6 M, 6 SD, 3 MP, 2 C, 2 V, 2 L, 1 KD, 4 -

AU19 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU51 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till Europeiska unionens egna medel och genomförande av systemet för egna medel

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU20 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändring av direktivet om förvaltning av vägars säkerhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU21 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om åtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU28 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om en mekanism för att lösa problem i gränsöverskridande sammanhang

Kammaren biföll utskottets förslag.

Avslutning

§ 21 Avslutning

Anf. 124 TALMANNEN:

Ärade ledamöter! Detta riksmöte lider mot sitt slut, och så även valperioden. Det har varit en valperiod som startade väldigt intensivt och turbulent; det var tal om extraval och decemberöverenskommelser.

Efter det har debatterna bara fortsatt här i kammaren och i utskotten. Ni har faktiskt hållit över 1 000 ärendedebatter och fattat fler än 6 000 beslut här i kammaren. Nu är det snart dags för väljarna att fatta sitt beslut, och jag hoppas att ni kommer att hinna med några varma, lediga sommark dagar innan valrörelsens temperatur når hetta.

Många av er kommer tillbaka i höst, vid öppnandet av riksmötet. Men alla av er kandiderar inte, och några har avslutat sitt uppdrag under våren. Det är därför många ledamöter jag gärna vill tacka av. Alla ni har fått förgyllda riksdagspins, och ni har fått ett brev med ett personligt tack från mig utdelade vid era platser. Ni som har suttit en hel valperiod får också en medalj.

Jag önskar att det fanns tid till några personliga ord för var och en också här i kammaren, men ärligt talat – då skulle vi inte ens hinna hem till midsommar. Jag kommer därför att tacka avgående ledamöter gruppvis. Ett mer personligt tack kommer jag att rikta till dem som har tjänstgjort allra längst tid.

Jag vill be er att resa på er när ni hör ert namn under avtackningarna. Jag kommer nu att läsa upp namnen på de ledamöter som har tillhört riksdagen huvudsakligen under denna valperiod.

Det är Sotiris Delis, Hamza Demir, Petra Ekerum, Sofia Fölster, Pavel Gamov, Anna Hagwall, Nina Kain, Agneta Karlsson, Heidi Karlsson, Dag Klackenbergl, Elisabet Knutsson, Veronica Lindholm, Karl Långberg, Aron Modig, Stefan Nilsson, Carl Schlyter, Lisbeth Sundén Andersson, Mathias Sundin, Marco Venegas, Emma Wallrup, Hanna Wigh och Emanuel Öz.

Jag vill rikta ett stort tack till er för ert arbete i demokratins tjänst. Tack ska ni ha!

(Applåder)

Jag vill även tacka Karin Svensson Smith. Hon kom också in i riksdagen 2014, men hon valdes faktiskt in redan 1998.

Som ordförande i trafikutskottet har du, Karin, engagerat arbetat för klimat- och trafikfrågor, och du är en känd tågentusiast. Därför är det lite ironiskt att det var just tågkaos som gjorde att du inte kunde tackas av när det begav sig 2010. Men nu vill jag säga tack för dina insatser i demokratins tjänst!

(Applåder)

Följande ledamöter har tillhört riksdagen i åtta år – flertalet kom in 2010: Maria Abrahamsson, Jabar Amin, Håkan Bergman, Agneta Börjesson, Kent Ekeröth, Lars Eriksson, Thomas Finnborg, Jonas Gunnarsson, Arhe Hamednaca, Jonas Jacobsson Gjörtler, Per-Ingvar Johnsson, Sara Karlsson, Katarina Köhler, Margareta Larsson, Annika Lillemets, Eva Lohman, Valter Mutt, Kerstin Nilsson, Lise Nordin, Anna-Lena Sörenson, Anna Wallen, Tony Wiklander och Jonas Åkerlund. Ett varmt tack för era insatser i demokratins tjänst!

(Applåder)

Följande ledamöter har tillhört riksdagen i cirka tolv år, och de flesta kom in 2006: Phia Andersson, Lena Asplund, Anti Avsan, Finn Bengtsson, Mikael Cederbratt, Krister Hammarbergh, Isabella Hökmark, Peter Jeppsson, Göran Pettersson, Leif Pettersson, Maria Plass och Eva Sonids-son. Tack för era insatser i demokratins tjänst!

(Applåder)

Jag vill också tacka två ledamöter av samma årgång som dessutom har varit gruppledare.

Emma Henriksson! Du kom in i riksdagen med ett starkt politiskt engagemang. Du är ordförande i socialutskottet, och du har företrätt ditt parti på ett föredömligt sätt som gruppleddare och som talesperson i socialpolitik, sjukvårdspolitik och familjepolitik. Jag har glatt mig åt vårt samarbete i gruppleddarkretsen.

Jag vill också vända mig till Anna Kinberg Batra, som bland annat varit partiledare, gruppleddare och ordförande i finansutskottet och EU-nämnden.

Din politiska bredd är stor, vilket vi har sett inte minst i partiledar- och budgetdebatter och i reformeringen av arbetskraftsinvandringen, som ligger dig extra nära.

Du har ett stort intresse för EU-frågor och internationella relationer. Du har inte bara haft centrala uppdrag i din partigrupp; du har också haft en mycket viktig roll i det parlamentariska arbetet här. Jag har också verkligen gillat att jobba med dig i gruppleddarkretsen.

Tack till er två för era insatser i demokratins tjänst!

(Applåder)

Följande ledamöter har tillhört riksdagen i ca 16 år, vilket betyder att de flesta kom in 2002: Lennart Axelsson, Catharina Bråkenhielm, Rossana Dinamarca, Agneta Gille, Berit Högman, Peter Johnsson, Birgitta Ohlsson och Helene Petersson i Stockaryd. Tack för era insatser i demokratins tjänst!

(Applåder)

De ledamöter som har tillhört riksdagen i 20 år eller längre – nästan alla kom in 1998 eller 1994 – vill jag tacka med några personliga ord.

Monica Green! Du kom in i riksdagen 1994 för Socialdemokraterna för Västra Götalands läns östra valkrets. Du har varit ledamot i trafikutskottet, finansutskottet och EU-nämnden. Du har varit ledamot i Nordiska rådets svenska delegation, OSSE-delegationen och IPU.

Du är ett energiknippe av stora mått. Du brinner för rättvisa, miljö och jämställdhet. Ditt starka och tidiga engagemang för jämställdhetsfrågorna kan exemplifieras med att du var med och startade SSU:s första arbetsgrupp för jämställdhetsfrågor tillsammans med dåvarande förbundsordförande Anna Lindh. Och du är nu engagerad i UN Women.

Du har även varit aktiv inom it-området, till exempel som den socialdemokratiska gruppens it-politiska talesperson. Ditt it-intresse visar sig också i din mycket stora aktivitet på sociala medier, där du är extremt flitig på både Facebook och Twitter.

En annan sak som jag tycker är viktig att lyfta fram är naturligtvis ditt engagemang för Skaraborg!

Tack för dina insatser i demokratins tjänst!

(Applåder)

Kent Härstedt! Du är riksdagsledamot för Socialdemokraterna sedan 1998, och du representerar Skåne läns västra valkrets som personvald ledamot. I riksdagen har du bland annat varit ledamot i utrikesutskottet och försvarsutskottet, ordförande i OSSE-delegationen och aktiv i parlamentariska nätverk.

Du har bland annat varit politiskt sakkunnig och haft uppdrag i statliga styrelser och insynsråd. Du har deltagit i många statliga utredningar, till exempel om alkoholinförslaget och om statens konsulära ansvar vid kris- och katastrofsituationer.

Här i riksdagen – eller snarare ute i världen – har du varit engagerad i utrikespolitiska frågor, och det har märkts inte minst på antalet resdagar.

Du har varit ditt partis biståndspolitiska talesperson när du var ledamot i utrikesutskottet. Du har arbetat aktivt med valövervakning inom ramen för OSSE. Ditt internationella engagemang har gett dig både ett stort kunnande och ett omfattande kontaktnät. Inte minst har vi märkt detta i dagarna när ditt arbete bidrog till det svenska agerandet i fråga om mötet mellan Nordkorea och USA.

Tack för dina insatser i demokratins tjänst!

(Applåder)

Leif Jakobsson! Du kom in i riksdagen för Socialdemokraterna 1998 och har representerat Malmö kommun. Du har bland annat varit vice ordförande i skatteutskottet och ledamot av bostadsutskottet samt riksdagsstyrelsen. Du har också varit vice gruppleddare för Socialdemokraterna.

Du har haft många uppdrag inom utredningsväsendet. Ditt internationella intresse har visat sig exempelvis genom dina många politiska kontakter med Danmark och Tyskland. Här i riksdagen har du varit ordförande i Svensk-tyska parlamentarikerförbundet.

Du har en bakgrund i kommunpolitiken, och du har en lång politisk bana inom ditt politiska parti. Det har gett dig en politisk bredd som har kommit till uttryck också i riksdagsarbetet. Du har haft ansvaret för många olika frågor, bland annat inom bostadspolitik, trafik och naturligtvis skattepolitik som vice ordförande i utskottet.

Du har en förmåga att få till konkreta lösningar på olika problem, både som ledare och som politiker, genom en kombination av pragmatism och politisk fingertoppskänsla. Som kunnig, erfaren och lösningsorienterad politiker har du varit verksam både i riksdagen och, på senare tid, som statssekreterare med ansvar för skattefrågor.

Tack för din tid i demokratins tjänst!

(Applåder)

Yilmaz Kerimo! Du har varit ledamot av riksdagen för Socialdemokraterna sedan 1998, och du representerar Stockholms län. Du har bland annat varit ledamot i justitieutskottet, socialförsäkringsutskottet, KU och civilutskottet. Du har även varit ledamot i flera statliga utredningar, till exempel Anhörigkommittén, Diskrimineringskommittén och Kriminalvårds-kommittén.

Din politiska gärning är lång, och dina hjärtefrågor har framför allt rört integration, välfärd och det sociala området. Det stora intresset och breda kunskandet i sociala frågor har du med dig från din bakgrund som socionom.

Ditt hjärta bultar extra för Södertälje. Du har särskilt brunnit för att samhället och välfärden ska omfatta alla. Allas rätt till bostad, försörjning, rättvisa uppväxtvillkor och trygghet har varit frågor som du har engagerat dig starkt i. Din solidariska ådra kommer du alltid att bära med dig, även utanför riksdagen.

Tack för ditt arbete i demokratins tjänst!

(Applåder)

Cecilia Magnusson! Du kom in i riksdagen 1998 för Moderaterna och inledde din bana i justitieutskottet och socialförsäkringsutskottet, men det är framför allt i kulturutskottet ditt engagemang har legat på senare år. Där är du ledamot sedan 2006.

Du brinner särskilt för alla barns och ungdomars rätt till kultur, och du tror på musikens kraft att påverka livet till det bättre. Orädd, påläst och empatisk är tre ord som beskriver dina insatser här i riksdagen. Engagerat och intensivt driver du dina frågor.

Engagemanget har märkts i riksdagens parlamentariska nätverk och vänföreningar. Du har till exempel varit med i vänskapsföreningen för Cypern och aktiv i Dawit Isaak-kommittén.

Du har den goda egenskapen att se och intressera dig för människor. Du lär känna människorna även bakom den politiska rollen, och du gläder dem ständigt med små presenter. Det är vi många som kan vittna om här i salen. Tack för dina insatser i demokratins tjänst!

(Applåder)

Raimo Pärssinen! Efter ett inhopp 1992 kom du på allvar in i riksdagen 1996 för Socialdemokraterna i Gävleborgs län. Du har bland annat varit ordförande i arbetsmarknadsutskottet och ledamot i lagutskottet och skatteutskottet.

Ditt politiska intresse började i arbetslivet som metallarbetare i Hofors, där frågor om arbetslivets villkor och arbetsmiljö blev konkreta. Dessa frågor har genomgående engagerat dig under din tid i riksdagen, inte minst som ordförande i arbetsmarknadsutskottet men också som en driven debattör här i talarstolen, vilket vi kunde höra alldeles nyligen.

Du har också arbetat för att alla ska garanteras en bra arbetsmiljö, rättvisa villkor och möjlighet till fortbildning. Du har oförtrutet arbetat för att bekämpa diskriminering, arbetslöshet och utslagning. Du har även arbetat aktivt med frågor kring skola, äldreomsorg, solidariska skatter och rättvis fördelningspolitik. Du har också slagit vakt om de viktiga svensk-finska förbindelserna.

Tack för ditt arbete i demokratins tjänst!

(Applåder)

Till den här gruppen hör också tidigare förste vice talman Susanne Eberstein. Susanne! 1994 valdes du till riksdagsledamot för Socialdemokraterna och Västernorrlands län. Under dina 24 år i riksdagen har du haft en lång rad uppdrag, bortsett från att vara förste vice talman. Du har varit ledamot i finansutskottet, det sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet och justitieutskottet. Du har varit vice ordförande i socialutskottet, du har varit med i EU-nämnden och du har varit ordförande i skatteutskottet. Du har också varit ordförande i riksbanksfullmäktige. Utöver detta har du varit utredare i en lång rad utredningar.

Rättvisefrågor har alltid legat dig särskilt varmt om hjärtat. Ska man i två ord beskriva din gärning är det att du alltid har haft jämställdhet och likaberättigande som ledord i allt du företagit dig. Du har också haft ett aktivt intresse för allt från exempelvis polisfrågor till konst och alkoholreklam.

Bredden av frågor du har engagerat dig i visar på en total avsaknad av rädsla inför utmaningen att ge sig in på nya områden. Du har en enastående förmåga att sätta dig in i nya frågor. Du har alltid tagit dina förtroendeuppdrag på största allvar, och du har alltid vinnlagt dig om att vara väl insatt i sakfrågorna.

Du är rak, tydlig och ärlig. Budskapet går fram, och det kan inte miss-tolkas. Du har heller aldrig varit rädd för att föra fram kritik, men det har du gjort med hjärta och värme. Tack för dina insatser i demokratins tjänst! (Applåder)

Jag vill också rikta ett särskilt tack till vår avgående ålderspresident och till mina avgående kollegor i talmanspresidiet.

Krister Örnfjäder! Du kom in i riksdagen för Socialdemokraterna 1992, och du representerar Kalmar läns valkrets. I riksdagen har du bland annat varit ledamot av utbildningsutskottet, trafikutskottet, näringsutskottet och utrikesutskottet, och alla känner dig som ordförande i riksdagens interparlamentariska unions delegation.

Du är riksdagens ålderspresident med över 25 år i riksdagen – en imponerande insats på närmare 10 000 dagar som tjänstgörande ledamot! Du är kunnig och minst sagt väl etablerad som riksdagsledamot. Det har varit tryggt att ha din kompetens att tillgå.

Du har under dessa år inte bara haft en lång rad uppdrag inom ramen för ledamotsrollen, utan du har naturligtvis också drivit en mängd olika politiska frågor med ett brett politiskt register. Du har engagerat dig för trafik, kommunikation och utbildning. Ditt arbete har handlat både om regionala perspektiv i näringsutskottet och om globala perspektiv i utrikesutskottet och IPU.

Du arbetar för att driva viktiga internationella frågor inom IPU, där du länge har ingått i den svenska delegationen. Sedan 2014 har du varit dess ordförande. Att sprida demokrati i världen, något du genom IPU arbetar för, är en lika viktig som komplex uppgift. Tack för ditt arbete i demokratins tjänst!

(Applåder)

Esabelle Dingizian! Din politiska resa började i Botkyrka där du länge var aktiv inom kommunpolitiken. 2006 blev du ledamot i Sveriges riksdag för Miljöpartiet, och 2014 valdes du till tredje vice talman.

Under din tid som ledamot i kulturutskottet och som ditt partis tidigare talesperson i kulturfrågor fokuserade du på social och samhällelig utveckling. Du tror på kultur som verktyg för förändring, och din tid i riksdagen har präglats av ditt engagemang för mångfald. Du har också profilerat dig som antirasist och grön feminist som arbetar för social rättvisa, förortens utveckling och ungas möjligheter.

Du har gjort stort avtryck genom ditt arbete med jämställdhetsfrågor. I ditt parti har du bland annat varit sammankallande i jämställdhetskommittén. Här i riksdagen har du lett arbetsgruppen för jämställdhet under denna valperiod. Det har varit ett gediget arbete som du har genomfört på riksdagsstyrelsens uppdrag.

Esabelle, jag känner dig som en empatisk och ärlig person med väldigt starka drivkrafter. Tack för ett mycket fint samarbete i talmanspresidiet, och tack för dina insatser i demokratins tjänst!

(Applåder)

Ewa Thalén Finné! Du valdes in i riksdagen 1998 för Moderaterna. Du har varit engagerad i flera utskott. Särskilt kan vi nämna bostadsutskottet, civilutskottet och justitieutskottet. Du har också varit ledamot av krigsdelegationen och riksdagsstyrelsen. Sedan oktober 2017 har du även varit förste vice talman.

Bostadspolitik är en av dina hjärtefrågor. Du har suttit i Boverkets insynsråd och ingått i den parlamentariskt tillsatta Bostadsplaneringskommittén.

Som förste vice talman har du flera gånger på ett utmärkt sätt representerat Sveriges riksdag både i officiella sammanhang och i andra sammanhang. Du har också lett sammanträden här i kammaren med bravur, förstås.

Ideellt engagemang är viktigt för dig. Du har till exempel varit ordförande för riksdagens scoutnätverk – ja, även i World Scout Parliamentary Union. Scouternas valspråk och lösen – var redo, alltid redo – personifierar du mycket väl.

Med den inställningen, ditt driv och din positiva energi hade du väldigt lätt att komma in i talmanspresidiets arbete. Jag vill tacka även dig för ett väldigt gott samarbete under den här tiden. Tack för dina insatser i demokratis tjänst!

(Applåder)

Jag vill också rikta några särskilda ord till Björn von Sydow, som visserligen fortfarande är ledamot men som – tro det eller ej – aldrig har blivit avtackad som talman. Det ska vi ändra på nu.

Björn! Du kom in i riksdagen för Socialdemokraterna 1994 och representerar Stockholms läns valkrets. Du har en lång – och vad jag tror unik – politisk bana bakom dig som bland annat försvarsminister, handelsminister, riksdagsledamot och talman.

I riksdagen har du exempelvis varit vice ordförande i KU, ordförande i riksdagens delegation till Natos parlamentariska församling, vice ordförande i Europarådets svenska delegation och så vidare, och så vidare.

Du tackas i dag av som talman, men med dina drygt 23 år som riksdagsledamot kan jag inte låta bli att nämna även de här uppdragen. Jag vill särskilt lyfta fram din tid som vice ordförande i konstitutionsutskottet. Den innevarande valperioden har du, tillsammans med andra i utskottet, starkt bidragit till att utskottets arbete har präglats av ansvarstagande och av bred och blocköverskridande samsyn och därmed i stort sett eniga granskningsbetänkanden – något som har varit väldigt bra såväl för KU som för riksdagen.

Du har haft många uppdrag i statliga utredningar och beredningar. Du har varit ordförande i Försvarsberedningen, du har haft styrelseposter, du har författat skrifter och böcker och du är disputerad statsvetare. Avhandlingen döpte du intressant nog till *Kan vi lita på politikerna?* Och svaret på det är ja, hör vi här!

När människor talar om dig återkommer ofta samma positiva ord och omdömen: Du är en hedersman med stor integritet, du har ett varmt och omtänksamt hjärta och du har en enastående social förmåga samt ett glatt humör.

Du var talman mellan 2002 och 2006 och var i den rollen mycket uppskattad i alla läger och över partigränserna. Kanske finns det en nyckel till den uppskattningen på Wikipedia där det står om Björn von Sydow: "Hans

kombination av riksdagserfarenhet, statsrådstid, statsvetande och allmän fryntlighet ansågs perfekt för talmansuppdraget.”

Björn! Hur man än vill beskriva din personlighet och dina djupa kunskaper var du en förebild för mig när jag blev talman. Tack för dina insatser i demokratins tjänst! Välkommen fram för att ta emot en bukett!

(Applåder)

Ärade ledamöter! Jag vill tacka gruppledarna och riksdagsstyrelsen för gott samarbete under dessa fyra år. Jag vill också tacka den förre förste vice talmannen Tobias Billström och andre vice talman Björn Söder för ett mycket fint samarbete under de här åren. Det har varit en glädje att få samarbeta med er. Jag vill även rikta ett stort tack till Riksdagsförvaltningen för allt det fina arbete och stöd som ni har gett till ledamöterna och mig under den här valperioden.

Dessutom vill jag tacka vår avgående riksdagsdirektör Kathrin Flossing för ett fantastiskt gott samarbete. Kathrin Flossing valdes till riksdagsdirektör den 4 oktober 2010 och kommer nu i höst att avsluta sitt uppdrag.

Jag uppskattar din förmåga att staka ut en rak kurs, din erfarenhet och dina kunskaper. Jag vet att jag också talar för de vice talmännen, gruppledarna, ledamöter och personal när jag tackar dig för ditt arbete för att utveckla verksamheten under tiden som riksdagsdirektör. Tack!

(Applåder)

Slutligen vill jag personligen och som talman tacka er alla för engagemang i debatter, politiken, samarbetet och samvaron under valperioden. Det är mitt djupt kända tack för dessa år tillsammans – först som kollegor i ledamotsuppdraget och sedan under den tid som jag har haft den väldigt stora äran att få vara talman. Det är ett unikt uppdrag, och det har varit väldigt spännande – kanske lite väl spännande ibland. När jag var nyvald var talet om extraval bland det första som skulle hanteras.

Framför allt har det varit en fantastiskt lärorik tid. Som ledamot var jag van vid att prata, men som talman har jag ägnat mycket tid åt att lyssna. Jag har lyssnat och lärt av era debatter här i kammaren. Jag har lyssnat in vad de åtta riksdagspartierna tycker om arbetet i riksdagen. Jag har samrått med gruppledarna, och det har handlat om allt från regler för partiledardebatter och frågestunder till säkerhetsfrågor, lokalföreskrifter, aktuella debatter och ledamöternas villkor.

Det har varit en viktig sak för mig: Skillnaden mellan att som ledamot företräda sitt eget parti och att som talman företräda alla de 349 ledamöterna. Jag vill att ni ska veta att det har varit en förmån för mig att få företräda riksdagens åtta partier och 349 ledamöter. Jag har gjort mitt bästa, och mitt fokus har hela tiden varit på att ge er så bra möjligheter som det bara går för att ni ska kunna föra ut er politik på bästa möjliga sätt. Tack ska ni ha! Till sist vill jag önska er alla lycka till i valrörelsen!

(Applåder)

Anf. 125 Ålderspresident KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Som kammarens ålderspresident vill jag å allas våra vägnar säga: Stort tack till dig för ditt tal och för det tack du har gett oss avgångna och avgående ledamöter i dag! Nu är det jag som i stället ska rikta några ord till dig.

Du valdes in i riksdagen 1994 och har med god marginal passerat 8 000 dagar som riksdagsledamot. Du har lett utrikesutskottet, och du har bland annat arbetat i Utrikesnämnden, krigsdelegationen, Natos parlamentariska församling, OSSE-delegationen och parlamentariska utredningar.

Många gånger har vi sett dig i aktion i kammaren med talmansklubban eller i talarstolen, som den drivne debattör du är – engagerad och alltid påläst, alltid på hugget, strategisk, strukturerad men också generös med kunskap och kontakter. Du har kanaliserat din energi till hårt politiskt arbete som ungdomspolitiker, riksdagsledamot, utskottsordförande, valarbetare, lojal partiföreträdare och aktiv talman.

I talmansrollen har du haft fokus på oss ledamöter och hur vi ska kunna forma och föra ut vår politik. Du har arbetat för att göra riksdagen till en aktuell politisk och demokratisk arena. Du har ändrat i debattregler och arbetsformer i kammaren för att sätta ledamöten i centrum. Jag tror att många instämmer med mig: Det känns att du har haft oss ledamöter för ögonen i ditt talmansuppdrag.

Dock arbetade du de första 20 riksdagsåren i utrikesutskottet. Och det spelar nästan ingen roll om du rör dig i Washingtons kongresskorridorer, har möten i Moskva eller besöker en by i Mellanöstern – vart du än kommer känner folk dig. Det där har jag haft nytta av.

Jag måste göra en liten personlig dragnig här. Som talmannen sa förut har jag haft förmånen att representera er ledamöter utanför Sveriges gränser. Och när man kommer ut har det hänt ett antal gånger, när jag har sagt vad jag heter och var jag kommer ifrån, att det är många som känner dig, Urban. Och de känner dig i första hand som den person du är. De känner dig som utskottsordförande, och de känner dig som talman. Nu får du ursäkta – men det är inte det jag kanske har dragit de största vinsterna av.

När de frågar om jag känner dig säger jag: Ja, det är klart. Och sedan säger jag: Vi har spelat i samma fotbollslag. Jag lovar att när man har sagt de orden försvinner alla barriärer. Samtalet blir helt annorlunda. Urban är och har varit en väldigt duktig fotbollsspelare. Det kändes alltså tryggt att ha dig vid sidan om, eller snarare bakom när du spelade centerhalv. Då visste man att det fanns en dirigent som talade om när man gjorde rätt och fel. Tack för det!

Dina resor har hållit högt tempo med fullmatade program. Du har varit aktiv i internationella tankesmedjor, du har lett möten i utrikesutskottet och du har använt dina egenskaper och dina kontakter på olika sätt, som när du bidrog till förhandlingar mellan USA och Vitryssland för frisläppandet av en politisk fånge. Du förhandlade också inför frisläppandet av två byggnadsarbetare från Falköping som fängslats i Iran. Ditt arbete för våra baltiska grannar och länderna i EU:s östra grannskap är väl känt och uppskattat i de länderna.

Som riksdagsledamot har du företrätt din valkrets med stort engagemang, och kopplingen mellan din valkrets och världen är viktig. Hur mycket du än engagerar dig i den internationella politiken förblir du alltid en arbetargrabb från Mariestad. Skaraborg har du alltid med dig, var i världen du än är.

Och vart du än tar vägen framöver har du även riksdagen och din talmanstid med dig. Det är en talmanstid som inte tar slut i dag utan den 24 september kl. 11.

Herr talman, Urban! Å Sveriges riksdags vägnar vill jag tacka dig varmt för dina insatser som riksdagsledamot och som talman i demokratins tjänst! Välkommen att ta emot en medalj och en bukett!
(Applåder)

Prot. 2017/18:136
20 juni

Avslutning

§ 22 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2017/18:258 Riksrevisionens rapport om utbytet av underrättelseinformation mellan Polismyndigheten och Säkerhetspolisen

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelse skulle förlängas till och med *onsdagen den 10 oktober*.

EU-dokument

COM(2018) 331 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 596/2014 och (EU) 2017/1129 vad gäller främjande av användning av tillväxtmarknader för små och medelstora företag

COM(2018) 367 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av "Erasmus": Unionens program för utbildning, ungdom och idrott och om upphävande av förordning (EU) nr 1288/2013

COM(2018) 385 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för miljö och klimatpolitik (Life) samt om upphävande av förordning (EU) nr 1293/2013

§ 23 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 juni

2017/18:1525 Hot och våld mot lantbrukare

av *Betty Malmberg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:1526 Svampsjukdomar i skog

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:1527 Återvinning av långlivade plastprodukter

av *Ola Johansson* (C)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1528 Arbetsförmedlingen

av *Lars Hjalmered* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

Prot. 2017/18:136
20 juni

§ 24 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 20 juni

2017/18:1473 Ahmadiyya

av *Jamal El-Haj* (S)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:1478 FN:s arbete för återvändande av flyktingar

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 25 Kammaren åtskildes kl. 17.41.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 7 anf. 36 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 7 anf. 44 (delvis),
av ålderspresidenten därefter till och med § 7 anf. 69 (delvis)
av talmannen därefter till och med § 12 anf. 97 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 20 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Utökning av antalet suppleanter.....	1
§ 3 Val av extra suppleant.....	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 5 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 7 Riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	3
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU20.....	3
Anf. 1 ELISABETH SVANTESSON (M)	3
Anf. 2 OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	5
Anf. 3 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	7
Anf. 4 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	7
Anf. 5 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	8
Anf. 6 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	9
Anf. 7 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	9
Anf. 8 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	12
Anf. 9 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	12
Anf. 10 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	13
Anf. 11 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	14
Anf. 12 MATS PERSSON (L)	14
Anf. 13 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	16
Anf. 14 MATS PERSSON (L) replik	17
Anf. 15 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	17
Anf. 16 MATS PERSSON (L) replik	18
Anf. 17 JAKOB FORSSMED (KD).....	18
Anf. 18 FREDRIK OLOVSSON (S).....	21
Anf. 19 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	24
Anf. 20 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	24
Anf. 21 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	25
Anf. 22 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	25
Anf. 23 JAKOB FORSSMED (KD) replik	26
Anf. 24 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	26
Anf. 25 JAKOB FORSSMED (KD) replik	26
Anf. 26 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	27
Anf. 27 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	28
Anf. 28 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	28
Anf. 29 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	29
Anf. 30 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	29
Anf. 31 JANINE ALM ERICSON (MP).....	30
Anf. 32 JAKOB FORSSMED (KD) replik	32
Anf. 33 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	33
Anf. 34 JAKOB FORSSMED (KD) replik	33
Anf. 35 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	34
Anf. 36 ULLA ANDERSSON (V).....	34
Anf. 37 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	38
Anf. 38 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	38
Anf. 39 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	39

Anf. 40 ULLA ANDERSSON (V) replik	39
Anf. 41 JAKOB FORSSMED (KD) replik	40
Anf. 42 ULLA ANDERSSON (V) replik	40
Anf. 43 JAKOB FORSSMED (KD) replik	41
Anf. 44 ULLA ANDERSSON (V) replik	41
Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	42
Anf. 46 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	45
Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	45
Anf. 48 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	46
Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	46
Anf. 50 ELISABETH SVANTESSON (M) replik	47
Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	48
Anf. 52 ELISABETH SVANTESSON (M) replik	48
Anf. 53 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	49
Anf. 54 MATS PERSSON (L) replik	49
Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	50
Anf. 56 MATS PERSSON (L) replik	50
Anf. 57 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	51
Anf. 58 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	51
Anf. 59 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	52
Anf. 60 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	52
Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	53
Anf. 62 JAKOB FORSSMED (KD) replik	53
Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	54
Anf. 64 JAKOB FORSSMED (KD) replik	54
Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	54
Anf. 66 ANNA KINBERG BATRA (M)	55
Anf. 67 MONICA GREEN (S)	57
Anf. 68 CARL SCHLYTER (MP)	60
Anf. 69 PETER PERSSON (S)	64
Anf. 70 ANNIKA LILLEMETS (MP)	65
Anf. 71 VALTER MUTT (MP)	68
(Beslut fattades under § 20.)	69
§ 8 Vårändringsbudget för 2018.....	70
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU21	70
Anf. 72 DENNIS DIOUKAREV (SD)	70
Anf. 73 FREDRIK OLOVSSON (S)	71
Anf. 74 DENNIS DIOUKAREV (SD) replik	72
Anf. 75 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	72
Anf. 76 DENNIS DIOUKAREV (SD) replik	73

Anf. 77 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	73
Anf. 78 HÅKAN SVENNELING (V).....	74
(Beslut fattades under § 20.).....	75
§ 9 Årsredovisning för staten 2017	75
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU30.....	75
(Beslut fattades under § 20.).....	75
§ 10 Upplösning av Sparbankernas säkerhetskassa och vissa	
andra frågor	76
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU47.....	76
Anf. 79 NIKLAS WYKMAN (M)	76
(Beslut fattades under § 20.).....	76
§ 11 En ny ordning för redovisningstillsyn	77
Finansutskottets betänkande 2017/18:FiU48.....	77
(Beslut fattades under § 20.).....	77
§ 12 Klimatpolitik	77
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU22	77
Anf. 80 ÅSA WESTLUND (S)	77
Anf. 81 MARIA MALMER STENERGARD (M).....	80
Anf. 82 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	82
Anf. 83 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	83
Anf. 84 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	83
Anf. 85 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	84
Anf. 86 MARTIN KINNUNEN (SD)	84
Anf. 87 STINA BERGSTRÖM (MP)	87
Anf. 88 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	90
Anf. 89 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	93
Anf. 90 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP) replik.....	93
Anf. 91 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	94
Anf. 92 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP) replik.....	94
Anf. 93 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	95
Anf. 94 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP) replik.....	95
Anf. 95 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	95
Anf. 96 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP) replik.....	96
Anf. 97 RICKARD NORDIN (C)	96
Anf. 98 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	98
Anf. 99 RICKARD NORDIN (C) replik	99
Anf. 100 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	99
Anf. 101 RICKARD NORDIN (C) replik.....	100
Anf. 102 JENS HOLM (V).....	100
Anf. 103 LARS TYSKLIND (L).....	104
Anf. 104 JENS HOLM (V) replik	107
Anf. 105 LARS TYSKLIND (L) replik	107
Anf. 106 JENS HOLM (V) replik	107
Anf. 107 LARS TYSKLIND (L) replik	108
Anf. 108 LARS-AXEL NORDELL (KD).....	108
(Beslut fattades under § 20.).....	110
§ 13 Riksrevisionens rapport om effekter av	
Arbetsförmedlingens Förberedande och orienterande	
utbildning och Riksrevisionens rapport om regionala	

skillnader i effekter av Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning.....	111
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2017/18:AU15	111
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2017/18:AU18	111
Anf. 109 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	111
Anf. 110 ALI ESBATI (V)	112
Anf. 111 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	114
Anf. 112 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	116
Anf. 113 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	116
Anf. 114 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	117
Anf. 115 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	117
(Beslut fattades under § 20.)	118
§ 14 Riksrevisionens rapport om sökandesammansättningens betydelse vid matchningen på arbetsmarknaden.....	118
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2017/18:AU16	118
Anf. 116 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	118
Anf. 117 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	119
Anf. 118 JAN ERICSON (M)	119
Anf. 119 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	122
Anf. 120 JAN ERICSON (M) replik.....	122
Anf. 121 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	123
Anf. 122 JAN ERICSON (M) replik.....	123
Anf. 123 ALI ESBATI (V)	124
(Beslut fattades under § 20.)	125
§ 15 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter	125
Arbetsmarknadsutskottets utlåtande 2017/18:AU19	125
(Beslut fattades under § 20.)	125
§ 16 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till Europeiska unionens egna medel och genomförande av systemet för egna medel	125
Finansutskottets utlåtande 2017/18:FiU51	125
(Beslut fattades under § 20.)	125
§ 17 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändring av direktivet om förvaltning av vägars säkerhet	126
Trafikutskottets utlåtande 2017/18:TU20	126
(Beslut fattades under § 20.)	126
§ 18 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om åtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet	126
Trafikutskottets utlåtande 2017/18:TU21	126
(Beslut fattades under § 20.)	126
§ 19 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om en mekanism för att lösa problem i gränsöverskridande sammanhang	126
Näringsutskottets utlåtande 2017/18:NU28	126
(Beslut fattades under § 20.)	126
Ajournering.....	126
Återupptaget sammanträde.....	127

§ 20 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	127
FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	127
FiU21 Vårändringsbudget för 2018.....	128
FiU30 Årsredovisning för staten 2017	128
FiU47 Upplösning av Sparbankernas säkerhetskassa och vissa andra frågor	128
FiU48 En ny ordning för redovisningstillsyn	128
MJU22 Klimatpolitik.....	128
AU15 Riksrevisionens rapport om effekter av Arbetsförmedlingens Förberedande och orienterande utbildning	131
AU18 Riksrevisionens rapport om regionala skillnader i effekter av Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning	131
AU16 Riksrevisionens rapport om sökandesammansättningens betydelse vid matchningen på arbetsmarknaden.....	132
AU19 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter	132
FiU51 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till Europeiska unionens egna medel och genomförande av systemet för egna medel	132
TU20 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändring av direktivet om förvaltning av vägars säkerhet.....	132
TU21 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om åtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet	132
NU28 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om en mekanism för att lösa problem i gränsöverskridande sammanhang	132
§ 21 Avslutning.....	132
Anf. 124 TALMANNEN.....	132
Anf. 125 Ålderspresident KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	139
§ 22 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	141
§ 23 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	141
§ 24 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	142
§ 25 Kammaren åtskildes kl. 17.41.....	142